

K

997/1953, 4, 5, 6

342.533(497.4)"1953"

019540004

COBISS 0

Stenografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

IV. izredno zasedanje

(Drugi sklic)

14. marca do 29. junija 1953

V. redno zasedanje

(Drugi sklic)

29. junija do 30. junija 1953

VI. redno zasedanje

(Drugi sklic)

16. septembra 1953

Izdala Ljudska skupščina LRS

1953

Stenografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

IV. izredno zasedanje

(Drugi sklic)

14. marca do 29. junija 1953

Izdala Ljudska skupščina LRS

1953

997

D 17. II. 1954/4

1. seja

IV. izrednega zasedanja

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

ki je bila 14. marca 1953 v Ljubljani.

Predsednik: dr. Ferdo Kozak.

Tajnik: inž. Pavle Žaucer.

Predsednik dr. Ferdo Kozak prične ob 10.15 sejo s čitanjem odloka Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije o sklicanju Ljudske skupščine LRS k IV. izrednemu zasedanju drugega sklica.

Odlok se glasi:

Na podlagi 2. in 11. člena zakona za izvršitev ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije izdaja Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

o d l o k

o sklicanju Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije drugega sklica se skliče k IV. izrednemu zasedanju na dan 14. marca 1953.

O. št. 6/53.

Ljubljana, dne 4. marca 1953.

IZVRŠNI SVET

LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Miha Marinko l. r.

Pričenjam 1. sejo IV. izrednega zasedanja Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil tajnik inž. Pavle Žaucer.

Skupščina je prejela naslednje predloge:

Predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS je poslal skupščini v razpravo in sklepanje predlog zakona o volitvah ljudskih poslancev za Ljudsko skupščino Ljudske republike Slovenije (Republiški zbor in Zbor proizvajalcev). Ta zakonski predlog je bil poslan zakonodajnemu odboru, ki je o njem razpravljal in sklepal ter poslal skupščini svoje poročilo. Zakonski predlog je bil z obrazložitvijo in poročilom razdeljen ljudskim poslancem.

Državni sekretar za pravosodno upravo LRS predlaga skupščini razšitev sodnika Vrhovnega sodišča LRS Pavla Marca ter imenovanje Albina Torellija in Alojza Hartmana za sodnike Vrhovnega sodišča LRS. Hkrati

predlaga državni sekretar za pravosodno upravo razrešitev sodnika Vrhovnega sodišča LRS Lojzeta Piškurja in postavitev za sodnika Vrhovnega sodišča LRS Jakoba Sveta.

Posebna komisija Ljudske skupščine LRS za proučitev obrtnega vprašanja, ki je bila izvoljena na 1. seji III. rednega zasedanja Ljudske skupščine, je poslala skupščini svoje poročilo.

Vse to pride na dnevni red, če tako sklene skupščina.

Ljudski poslanci Boris Kidrič, Jelka Vrhovšek, Tone Toman, Rudolf Hribernik, Franc Carl, Stane Semič, Lado Kozak, Jože Primožič, Tončka Đernikovič in Cvetka Vodopivec so bolni in prosijo, da jim skupščina odobri dopust.

Ljudski poslanci Edvard Kardelj, Božidar Lavrič, Milan Venišnik, Jernej Brolih in Salko Hukič pa so službeno zadržani. Predlagam skupščini, da jim odobri zaproseni dopust. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.)

Prehajamo na dnevni red. Glede uvodoma objavljenih sporočil predlagam skupščini naslednji dnevni red:

1. razprava in sklepanje o predlogu zakona o volitvah ljudskih poslancev za Ljudsko skupščino LRS (Republiški zbor in Zbor proizvajalcev);

2. poročilo posebne komisije Ljudske skupščine LRS za proučitev obrtnega vprašanja;

3. razrešitev nekaterih sodnikov Vrhovnega sodišča LRS in postavitev novih sodnikov Vrhovnega sodišča LRS.

Sprejme skupščina predloženi dnevni red? (K besedi se prijavi podpredsednik Izvršnega sveta dr. Marijan Breclj.)

Dr. Marijan Breclj: Tovariši ljudski poslanci! Izvršni svet predlaga, da bi naša skupščina odgodila razpravo o volilnem zakonu. Razlogi so naslednji:

Kot je znano, smo predvidevali, da bi bile volitve konec maja letošnjega leta in sicer tako, da bi bile volitve v zvezno skupščino in republiške skupščine sočasno. Ko je Zvezni izvršni svet v zadnjih dneh proučil položaj v zvezi s pripravami za volitve, je bil mnenja, da je datum za volitve konec maja neprimeren in to zato, ker še niso v celoti izvršene vse priprave za volitve, predvsem pa zato, ker za volilni sistem, ki ga osvaja naš novi ustavni zakon, obstajajo še spremenljivi predlogi. Prav tako smo na našem Izvršnem svetu razpravljali o tem vprašanju in sklenili predlagati Ljudski skupščini odgoditev razprave o volilnem zakonu, ker smo volilni zakon, kot rečeno, pripravljali v pričakovanju, da bodo volitve konec maja in je bilo zato nujno, da naša skupščina že na današnji seji sprejme ta zakon, ker moramo čuvati dvomesečni rok, ki ga predvideva ustavni zakon za razpis volitev. Že med samo razpravo oziroma pripravo zakona o volitvah ljudskih poslancev, nadalje na seji zakonodajnega odbora skupščine in tudi v dneh po seji zakonodajnega odbora do danes pa so se pojavili različni predlogi za spremembe in izboljšave našega volilnega zakona. Te spremembe zadevajo predvsem volilni postopek v zvezi z volitvami zborov proizvajalcev, to se pravi, tako republiških zborov proizvajalcev, kakor tudi zveznega zbora proizvajalcev. Ker smo z dejansko odgoditvijo volitev pridobili na času, zato smatramo za potrebno, da bi vse nove predloge in nove pobude ponovno pretresli na našem Izvršnem svetu, ker je pričakovati, da bodo vsaj nekatere določbe našega volilnega zakona lahko spremenjene. Iz tega razloga predlagam, kot sem

uvodoma rekel, v imenu Izvršnega sveta, da odložimo razpravo o volilnem zakonu na eno od prihodnjih sej naše Ljudske skupščine, ker ne bo potrebe in tudi ne bo mogoče, da bi Ljudska skupščina že sedaj svoje delo zaključila. Kot je znano, naroča zakon o izvršitvi ustavnega zakona skupščini, da sprejme zakon o volitvah in zakon o odpoklicu ljudskih poslancev, preden se razpusti.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariši ljudski poslanci! Slišali ste predlog Izvršnega sveta ter vprašam, ali ima kdo od ljudskih poslancev k temu predlogu kako pripombo ali vprašanje. (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem ta predlog na glasovanje. Kdor se strinja s tem predlogom, naj prošim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog sprejet in se dnevni red seje spremeni v toliko, da je v prvi točki dnevnega reda poročilo posebne komisije Ljudske skupščine LRS za proučitev obrtnega vprašanja, in druga točka dnevnega reda razrešitev nekaterih sodnikov Vrhovnega sodišča LRS in postavitve novih sodnikov Vrhovnega sodišča LRS. Sprejme skupščina ta dnevni red? (Sprejme.)

Ugotavljam, da je predloženi dnevni red sprejet in prehajamo k prvi točki dnevnega reda, to je k poročilu posebne komisije Ljudske skupščine LRS za proučitev obrtnega vprašanja.

Prosim poročevalca ljudskega poslanca Angelo Boštjančič, da prečita poročilo.

Angela Boštjančič: Tovariši ljudski poslanci! Poročilo posebne komisije Ljudske skupščine LRS za proučitev obrtnega vprašanja glasi:

Posebna komisija, ki je bila izvoljena na 1. seji III. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS, da prouči vprašanje obrtništva, se je trikrat sestala in na svojih sejah proučila obširno gradivo, ki si ga je preskrbela od Glavne uprave za lokalno industrijo in obrt LRS, Sveta vlade LRS za prosveto in kulturo, Obrtne zbornice LRS in MLO Ljubljana.

Glede na spremembe v finančnem in gospodarskem sistemu, ki so bile uveljavljene po ustanovitvi komisije, so bila mnoga vprašanja, katere je nakazala diskusija v skupščini ob ustanovitvi komisije, medtem že rešena. Zato jih poročilo posebej ne omenja, čeprav so bila nekatera vprašanja rešena prav na pobudo in predlog komisije.

Komisija pa je smatrala za potrebno, da poroča skupščini in predlaga rešitev nekaterih vprašanj, kakor sledi:

1. Ker obstajajo še neskladnosti v zveznih zakonih in drugih predpisih o obrtništvu, predlaga komisija, da se da pobuda za odpravo zveznega zakona o obrtništvu in prepusti ljudskim republikam, da izdajo svoje zakone v skladu s stanjem, ki je v republiki. Zvezni Izvršni svet naj bi izdal glede vprašanj, ki se nanašajo na obrtništvo, samo splošna navodila in predpise za zakonodajo ljudskih republik. Komisija je mnenja in predlaga, naj se republiški zakon o obrtništvu, ki je delno že zastarel, čimprej ponovno pregleda, prečisti in dopolni s potrebnimi spremembami, zlasti tudi glede porazdelitve kompetenc za reševanje obrtniških vprašanj med občinskimi in okrajnimi ljudskimi odbori in glede prenosa nekaterih zadev iz pristojnosti državne uprave na obrtne zbornice.

2. Komisija je med svojim delom načela in obravnavala tudi vprašanje delavskega samoupravljanja ali vsaj soodločanja v obrtnih obratih, ki ga je po soglasnem mnenju komisije treba v primerni obliki vpeljati. Vendar komisija v tem vprašanju ni izdelala podrobnejših predlogov, pač pa

priporoča, naj bi Ljudska skupščina LRS dala pobudo zvezni ljudski skupščini, da to vprašanje čimprej prouči in reši.

3. Zaradi kompliciranega finančnega poslovanja v socialističnih obrtnih obratih (državni obrtni obrati; državni obrtni obrati pod vodstvom državnega obrtnega mojstra; državne obrtne delavnice državnih uradov in ustanov, ki poslujejo z drugimi; obrtniške zadruge; obrtne delavnice družbenih organizacij ter združenih organizacij) je bil izdelan predlog o poenostavitvi knjigovodskega poslovanja v teh obratih. Na podlagi tega predloga je bilo še Ministrstvo za finance LRS izdelalo poenostavljeni predpis ter ga objavilo v Uradnem listu LRS, št. 16/52. To vprašanje, ki je bilo postavljeno v diskusiji ob ustanovitvi komisije, je s tem torej rešeno.

4. Izvršni svet naj pospeši realizacijo predlogov o vprašanju obrtnega šolstva, ki jih je pred časom izdelal Svet vlade LRS za prosveto in kulturo skupno z Glavno upravo za lokalno industrijo in obrt LRS.

Pri zveznem Izvršnem svetu naj se izposluje, da se uveljavi predlog za podaljšanje učne dobe v nekaterih obrtih.

Praktični pouk vajencev naj se ne maksimira s 50 urami na teden, temveč naj se dopusti tudi možnost razširitve.

5. Plače državnih obrtnih mojstrov še niso urejene. Z vsakim obrtnim mojstrom bi bilo treba obnoviti pogodbo. Osnova za plače naj bi bil novi tarifni pravilnik, posebej pa naj bi se določil odstotek udeležbe na dobičku. Hkrati je treba urediti socialno zavarovanje na podlagi imovine, prinesene v družbeno last.

6. Pri reviziji republiškega zakona o obrtništvu naj se posebej obdela tudi vprašanje šušmarstva.

Določila zakona o obrtništvu, ki govorijo o kmečki obrti, niso popolna, ker v njih ni natančneje določeno, katere od gospodarskih delavnosti, ki se štejejo za obrt, lahko opravljajo kmečki obrtniki, ne da bi za to potrebovali obrtnega dovoljenja. Pri tem je treba prečistiti tudi samo besedilo o obrtnih gospodarskih delavnostih, ker zvezna nomenklatura o gospodarskih delavnostih, ki se štejejo za obrt, ne ustreza našim razmeram. To se je pokazalo tudi pri sestavljanju pravilnika za opravljanje pomočniških in mojstrskih izpitov (Ur. list LRS, št. 41/51), ki pri naštevanju obrtnih strok mora odstopati od zvezne nomenklature.

7. Obrtnikom, ki delajo sami ali samo z enim vajencem, naj se predpiše pavšalni davek.

Po odobritvi poročila je komisija za svojega poročevalca določila ljudskega poslanca Angelo Boštjančič. Predsednik Viktor Stopar, tajnik Edo Mavrič, člani: dr. Miha Potočnik, Polde Maček, Leopold Krese in Angela Boštjančič.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ima kdo od ljudskih poslancev kako pripombo k temu poročilu? Ali se tovariši ljudski poslanci strinjajo s tem poročilom in sprejmejo predloge, ki so v poročilu navedeni? Kdor je za to poročilo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljani, da je poročilo soglasno sprejeto.

Prehajamo na drugo točko dnevnega reda, to je na razrešitev nekaterih sodnikov Vrhovnega sodišča LRS in postavitve novih sodnikov Vrhovnega sodišča LRS.

Državni sekretariat za pravosodno upravo je poslal skupščini naslednje pismo:

»Glede na nujne potrebe rednega odvijanja poslov pri Vrhovnem sodišču LRS predlagam, da se na prihodnjem zasedanju Ljudske skupščine LRS, sklicanem za 14. marec 1953, obravnavajo razrešitve oziroma volitve sodnikov vrhovnega sodišča, in sicer:

1. Po 3. in 4. odstavku 28. člena in 1. odstavku 29. člena zakona o ureditvi ljudskih sodišč predlagam, da se tovariš Lojze Piškur razreši funkcije sodnika Vrhovnega sodišča LRS. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je na svoji seji 11. marca 1953 izvolil tovariša Piškurja za predsednika Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko. Ker je ta funkcija nezdržljiva s funkcijo sodnika vrhovnega sodišča, je tovariš Lojze Piškur sam pristal na svojo razrešitev. Glede na potrebo, da opravlja tovariš Lojze Piškur posle v svoji novi funkciji, mislim, da je njegov razrešitveni razlog utemeljen.

2. Z odhodom tovariša Piškurja se je izpraznilo sodniško mesto in je zato nujno kandidirati na njegovo mesto drugega sodnika vrhovnega sodišča. Zato po 2. odstavku 21. člena zakona o ureditvi ljudskih sodišč predlagam kandiduro za sodnika Vrhovnega sodišča LRS dr. Jakoba Sveta, sedaj sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani. Tovariš Jakob Svet ima dolgoletno sodniško prakso in je znan kot izurjen in vsestransko razgledan pravnik, prav posebno pa kot specializiran civilni sodnik. Med okupacijo je sodeloval od 1941 dalje v organizaciji OF na Okrožnem sodišču v Ljubljani, je bil zaradi tega 25. oktobra 1945 aretiran ter odpeljan v Dachau, kjer je bil vse do osvoboditve. Takoj po osvoboditvi je bil izvoljen za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani in se na tej dolžnosti še danes nahaja. Podrobnosti so razvidne iz priloženega življenjepisa.

Glede na gornje lahko upravičeno pričakujemo, da bo dr. Jakob Svet kot sodnik Vrhovnega sodišča v LRS v polni meri ustrezal svojim nalogam in menim, da je predlog za izvolitev za sodnika vrhovnega sodišča utemeljen. Za državnega sekretarja, državni podsekretar dr. Kostja Konvalinka l. r.»

Kdor je za razrešitev sodnika Vrhovnega sodišča LRS Lojzeta Piškurja, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Kdor je za postavitev za sodnika Vrhovnega sodišča LRS dr. Jakoba Sveta, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.)

Naslednji dopis pravi:

»Predlagam, da se na prihodnjem zasedanju Ljudske skupščine LRS po 3. in 4. odstavku 28. člena in 1. odstavku 29. člena zakona o ureditvi ljudskih sodišč razreši Pavel Marc funkcije sodnika Vrhovnega sodišča LRS.

Pavel Marc je bil meseca novembra 1952 izvoljen za izrednega profesorja na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Študij in priprave za predavanja na ekonomski fakulteti sta ga po tem času ovirala, da bi mogel v polni meri opravljati posle sodnika vrhovnega sodišča. Zato je sam zaprosil, da bi bil razrešen funkcije sodnika Vrhovnega sodišča LRS. Razen tega je tudi Svet za prosveto in kulturo ponovno zaprosil za njegovo razrešitev funkcije sodnika vrhovnega sodišča, da bi se mogel v polni meri posvetiti svojemu profesorskemu poklicu. Mnenja smo, da sta poklic univerzitetnega profesorja, za katerega se je tovariš Pavel Marc kvalificiral s svojim znanstvenim delovanjem, in njegovo veselje do znanstvenega delovanja dovolj utemeljena razloga za njegovo razrešitev.

Preden preidem na svoj predlog za nove kandidate sodnikov Vrhovnega sodišča LRS, je potrebno, da v kratkih potezih prikažem stanje obremenitve sodnikov na Vrhovnem sodišču LRS. V letu 1952 je pričel poslovati upravni

senat Vrhovnega sodišča LRS, ki je v kratkem času svojega poslovanja od maja do decembra meseca 1952 zabeležil 3180 upravnih sporov. Kako velik je ta pripad, nam pokaže primerjava, da je v istem času pripadlo civilnemu senatu Vrhovnega sodišča LRS 321 zadev in kazenskemu senatu 438 zadev. Enako sorazmerje nam pokaže tudi pripad v januarju 1953, ko je upravnemu senatu pripadlo 536 upravnih sporov, civilnemu senatu 56 in kazenskemu senatu 56. Ob takem stanju je razumljivo, če je upravni senat Vrhovnega sodišča LRS prišel v zastanke in je na primer konec januarja 1953 izkazoval še 1276 nerešenih upravnih sporov.

Takšno stanje nam narekuje, da v bodoče predvidimo zasedbo Vrhovnega sodišča LRS s še enim sodniškim mestom več. Vrhovnemu sodišču bo na ta način omogočeno povečati svoj upravni aparat, da bo uspešneje tako po kvaliteti kot kvantiteti reševal veliki pripad. Zato predlagam po 2. odstavku 21. člena zakona o ureditvi ljudskih sodišč kandidature za sodnika Vrhovnega sodišča Albina Torellija, zaposlenega sedaj v nazivu svetnika pri Sekretariatu za zakonodajne zadeve Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Tovariš Albin Torelli ima dolgoletno sodniško prakso, po osvoboditvi pa je bil zaposlen predvsem z upravno-pravnim delom. Posebno upoštevanja vredno je njegovo večletno delo na bivšem republiškem svetu za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti. Zato je imenovani strokovnjak v upravnem pravu in tudi dober poznavalec civilnega prava. Podrobnosti o njegovi zaposlitvi in o njegovih političnih kvalifikacijah so razvidne iz priloženega življenjepisa.

Nadalje predlagam za sodnika Vrhovnega sodišča LRS Alojza Hartmana, zaposlenega sedaj v svojstvu direktorja Zavoda za socialno zavarovanje v nazivu svetnika.

Tovariš Alojz Hartman je bil še pred vojno zaposlen v službah socialnega zavarovanja. Tudi po vojni je zavzemal vodilna mesta pri bivši Upravi za socialno zavarovanje oziroma sedaj pri Zavodu za socialno zavarovanje LRS in postal strokovnjak na področju socialnega zavarovanja. Če upoštevamo, da je od omenjenih 3180 pripadlih upravnih sporov Vrhovnemu sodišču LRS 2245 upravnih sporov s področja socialnega zavarovanja, se nam pokaže, da je nujno predvideti za Vrhovno sodišče LRS sodnika strokovnjaka v zadevah socialnega zavarovanja. Tej nalogi bo tovariš Alojz Hartman, če upoštevamo njegovo uspešno delo pri dosedanjih zaposlitvah, nedvomno kos. Druge podrobnosti o njem so razvidne iz priloženega življenjepisa.

Tukajšnji sekretariat je za primer izvolitve omenjenih kandidatov izposloval, da bosta oba kandidata razrešena svojih dosedanjih službenih mest.

Naprašamo predsedstvo Ljudske skupščine LRS, da obvesti naš sekretariat o rezultatu gornjih kandidatur in razrešitvenega predloga, da moremo v pozitivnem primeru novoizvoljene sodnike predstaviti predsedniku Vrhovnega sodišča LRS zaradi zaprisege in nastopa v novi funkciji. Za državnega sekretarja, državni podsekretar dr. Kostja Konvalinka l. r.

Kdor je za razrešitev sodnika vrhovnega sodišča Pavla Marca, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko. K besedi se prijavi ljudski poslanec dr. Franc Hočevar.)

Dr. Franc Hočevar: Tovariši ljudski poslanci! Iz predloga, ki ga je poslal državni sekretariat za pravosodno upravo, so razvidne potrebe, ki

jih ima vrhovno sodišče po novih sodnikih. Glede na to, da sem poslanec tega doma, se mi zdi, da ne bo odveč, če k temu predlogu še nekaj pristavim.

Iz števil, ki so navedene v predlogu, je razvidno, da je civilni senat vrhovnega sodišča imel v preteklem letu v reševanju 359 predmetov, kazenski senat pa 550 predmetov in predstavlja to normalno obremenitev obeh senatov, v katerih zaseda po pet sodnikov. Upravnemu senatu, ki je imel do sedaj prav tako pet sodnikov, pa je od 10. maja, ko je stopil v veljavo zakon o upravnih sporih, pa do konca leta pripadlo 3180 predmetov. Samo iz te primerjave med civilnim in kazenskim senatom na eni strani ter upravnim senatom na drugi strani je razvidna ogromna obremenitev upravnega senata, ki ne bremeni samo upravni senat, temveč vrhovno sodišče v celoti. Iz predloga je razvidno, da je zato upravni senat moral pustiti konec leta 1276 nerešenih predmetov in jih prenesti v novo leto, pri čemer je treba ugotoviti, da se pripad v dosedanjih mesecih novega leta prav tako bistveno ne zmanjšuje. Ta obremenitev ima za posledico, da sodniki upravnega senata in tudi sodniki civilnega senata, ki v znatni meri razbremenjujejo upravni senat, izdelujejo že po 60 do 70 sodb mesečno, kar predstavlja izreden duševen napor in veliko obremenitev, saj se za sodnike prvostopnih sodišč, to je okrajnih in okrožnih sodišč, predvideva kot maksimalna obremenitev 40 sodb mesečno. Pri tem pripadu, če bi hoteli doseči tekoče reševanje, pa bi moral vsak sodnik upravnega senata izdelati dnevno tri sodbe. Kdor pa pozna sodno poslovanje in ve, da se to rešuje v senatu, da je treba na sejal referirati in da se je treba za referate pripravljati in da je potem treba izdelati tudi odločbe, potem izhaja, da je to res težka obremenitev.

V takšnem položaju je vrhovno sodišče zavzelo stališče, da ne sme ta velik pripad vplivati na delo sodišča v takšni meri, da bi vrhovno sodišče prenehalo opravljati svojo funkcijo, to se pravi, da bi te predmete res sodilo. Vrhovno sodišče se je izognilo, da bi reševalo predmete po kakršnikoli šabloni in površno, ker je treba imeti pred očmi, da vrhovno sodišče republike v znatni meri rešuje predmete v zadnji instanci, jih rešuje dokončno in se s tem seveda dokončno odloča o pravicah in obveznostih državljanov in tudi dokončno kontrolira zakonitost poslovanja upravnih organov na področju upravnega senata. Zato se vrhovno sodišče trudi, da se predmeti res sodijo, rešujejo vestno in temeljito ter na primernem nivoju, ki mora ustrezati delu vrhovnega sodišča. Zaradi tega je vrhovno sodišče iskalo drugih izhodov, da bi se to poslovanje olajšalo in doseglo hitrejše reševanje. To se da doseči predvsem z organizacijo administracije, z njenim povečanjem in boljšo organizacijo, z nastavitvijo novih pravnih referentov, ki naj pomagajo sodnikom pri delu s tem, da se je delo razdelilo tudi na civilni senat, ki rešuje nekatere upravne spore po zakonu o upravnem postopku. Zato se v tem primeru zavzemam za predlog državnega sekretariata za pravosodno upravo, da bi bil izvoljen en sodnik več, to se pravi trije, čeprav se razrešita samo dva, kar bi pomenilo veliko olajšavo pri delu vrhovnega sodišča, ker bo le na ta način mogoče formirati dva kompletna senata za reševanje upravnih sporov.

Glede predlaganih kandidatov mislim, da ni potrebno karkoli dodajati k temu, kar je že rečeno v predlogu, in mislim, da imajo predlagani kandidati vse kvalifikacije, ki so potrebne, da jih naš dom izvoli kot funkcionarje v našo najvišjo sodno ustanovo ter prosim tovariše ljudske poslance, da predlagane kandidate izvolijo.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ima še kdo od ljudskih poslancev kako pripombo? (Nihče.) Če ni nobene pripombe, potem prosim, kdor je za razrešitev sodnika Vrhovnega sodišča LRS Pavla Marca, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Kdor je za postavitev tovarišev Albina Torellija in Alojza Hartmana za sodnike vrhovnega sodišča, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da sta kot sodnika vrhovnega sodišča razrešena Alojz Piškur in Pavel Marc in da so za nove sodnike izvoljeni dr. Jakob Svet, Albin Torelli in Alojz Hartman.

Ker je s tem dnevni red izčrpan, zaključujem 1. sejo IV. izrednega zasedanja. Naslednja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 10.45.

2. seja

IV. izrednega zasedanja

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

ki je bila dne 29. junija 1953 v Ljubljani.

Predsednik: dr. Ferdo Kozak.

Tajnik: Edo Mavrič.

Ob 16.20 je predsednik dr. Ferdo Kozak pričel 2. sejo IV. izrednega zasedanja Ljudske skupščine LRS z naslednjimi besedami:

Pričenjam 2. sejo IV. izrednega zasedanja Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil tajnik Edo Mavrič.

Prosim tajnika inž. Pavla Žaucerja, da prečita zapisnik 1. seje. (Tajnik inž. Pavle Žaucer prečita zapisnik 1. seje.) Ima kdo kako pripombo k zapisniku? (Nihče.) Če ne, se zapisnik odobri in podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ne dolžnost, pač pa občutek žive notranje potrebe vsakega izmed nas nam narekuje, da se na tem zasedanju, prvem po njegovi smrti, spomnimo tu med nami enega najvidnejših članov naše skupščine, predsednika prve vlade Ljudske republike Slovenije, zvestega tovariša iz časov borbe, zmage in dela po njej, revolucionarja, borca in organizatorja Borisa Kidriča.

Skoraj 3 mesece že počiva njegovo truplo sredi naše prestolnice in še vedno se nam ne zdi čisto res, da tega moža ni več. Ne zdi se nam res, da je prenehala delovati ta močna, široka, z energijo nabita narava, da je ugasnila luč tega prodornega, ostro in v globino zaznavajočega duha, da ne utriplje več to izredno čisto toplo srce. Toda tako se vedno dogaja v človeški zavesti ob smrti nadpovprečnih ljudi, katerih življenje je izraz dobe, zažnamovano z znamenjem zgodovine. In Boris Kidrič je nedvomno eden izmed velikih nadpovprečnih duhov, ki jih je rodila slovenska zemlja.

Spominjam se, da se v enem izmed prvih pisem, ki jih je Moskva leta 1948 poslala vodilnim ljudem naše Zveze komunistov, z izrazitim omalovaževanjem omenja ime Borisa Kidriča, kakor da ni bil in ni pravega kova komunist. Ravno to se mi zdi, da je in da bo tudi ostala ena izmed najizrazitejših zgodovinskih afirmacij komunista Borisa Kidriča. Saj je bil po svoji naravi in po svojem načinu mišljenja živo nasprotje slehernega birokratizma, mehanističnega gledanja na svet, šabloniziranja in dogmatizma, da je bil živo nasprotje vseh čednosti, ki so kot vodilne sile v Kremlju spočele znana pisma vodilnim nosilecem jugoslovanske revolucije. Moskva ni mogla drugače oceniti moža, v katerem je bil nauk marksizma pričujoč kot živa, dejavna resnica. Boris Kidrič je bil človek zdrave, iz življenja zajemane resnice, bil je izrazito in nenehno ustvarjalni duh in prav to so neposredno

izrazila iskrena priznanja, izrečena ob njegovem grobu s strani naših vodilnih mož.

Kratka, toda nenavadno bogata je bila njegova življenjska pot. Bila je to sijajna pot človeka, ki je ves in brez pridržka z vso svojo izredno zmogljivostjo živel resnici svojega duha in svoje dobe. Prehodil jo je v enem samem nevzdržnem poletu, posvečen ideji in do kraja od nje vžgan. Ne moja danes, pač pa je dolžnost za to poklicanih ljudi in peres, da bodo z vso potrebno vestnostjo in zanesljivostjo orisali lik Borisa Kidriča in osvetlili njegov pomen. Kajti delo, ki ga je opravil, je veliko in njegove zasluge za slovenski narod in za vse narode Jugoslavije so tehtne in obsežne. Ne samo glede na to, kar je na zunaj zaznavnega storil v času med obema vojnama, med narodnoosvobodilno borbo, pa pozneje z organizacijo povojnega življenja v Sloveniji in z organizacijo gospodarstva v Jugoslaviji. Velike in posebno značilne so njegove zasluge tudi glede na to, koliko je v osebnem kontaktu s svojimi sodbami in napotki, s svojimi nazori, razgledi in dognanji vplival na borbo jugoslovanskih narodov za socializem.

Kot sem dejal, ni moj namen in ni tudi v moji moči pretresati lik tega znamenitega borca in misleca v podrobnem orisu. Želim samo, da postojimo v mislih ob njegovem še svežem grobu in se poklonimo njegovemu spominu. Prehitro smo ga izgubili in vsak dan bolj bo postajala očitna izguba za nas in za vso Jugoslavijo. Naj nam ostane svetel vzor in zgled, predvsem pa naj nam ostane tudi v smrti drag in nenadomestljiv tovariš. Posvetimo minuto molka njegovemu spominu. (Poslanci vstanejo in z enominutnim molkom počaste spomin pokojnega Borisa Kidriča.) Slava pokojnemu Borisu Kidriču. (Slava!)

V zvezi s smrtjo Borisa Kidriča je mandatno-imunitetni odbor poslal skupščini poročilo in prosim poročevalca tega odbora, da to poročilo prečita.

Anton Medved: S smrtjo Borisa Kidriča, ljudskega poslanca Ljudske skupščine LRS, ki je umrl dne 11. aprila 1953, izvoljenega v XVIII. volilnem okraju mesta Maribor v 159. volilni enoti, je izpraznjeno mesto ljudskega poslanca naše skupščine. Mandatno-imunitetni odbor predlaga po 5. členu poslovnika, da se na njegovo mesto pokliče njegov namestnik Stanko Kuntu, delavec iz Maribora.

Za odborovega poročevalca je določen Anton Medved. Podpredsednik Andrej Stegnar in člani.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Sprejme skupščina predlog mandatno-imunitetnega odbora o imenovanju Stanka Kuntuja za ljudskega poslanca. (Sprejme.)

Ljudski poslanci Alojz Založnik, Tone Dolinšek, Jože Hribar, Jože Zemljak, Albert Jakopič, Milko Goršič, Sergej Kraigher, Edvard Kardelj, Miha Marinko, Lidija Šentjure in Franc Carl so nujno zadržani, Danilo Vojska pa je bolan. Predlagam skupščini, da jim odobri zaproseni dopust. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.)

Predlagam skupščini, da zaključimo 2. sejo IV. izrednega zasedanja. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.) Predlagam še, da skupščina pooblasti predsednika in tajnika, da podpišeta zapisnik 2. seje IV. izrednega zasedanja. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.)

Zaključujem 2. sejo in s tem IV. izredno zasedanje Ljudske skupščine LRS.

Zasedanje je bilo zaključeno ob 16.55.

PRILOGE

PRESEDSTVO LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik

Dr. Ferdo Kozak

Podpredsednik

Dr. Anton Kržišnik

Tajniki:

Inž. Pavle Žaucer

Edo Mavrič

Marija Fifolt

SKUPŠČINSKI ODBORI

ZAKONODAJNI ODBOR

Dr. Jože Pokorn, predsednik

Jože Petejan, podpredsednik

Dr. Teodor Tominšek, tajnik

Slavica Božič

Milko Goršič

Jože Gričar

Dr. France Hočevar

Anton Labura

Inž. Jože Levstik

Dr. Anton Melik

Jože Molek

Danilo Petrinja

Ivan Janžekovič

Josip Jeras

Leo Kovačič

Dr. Anton Kržišnik

Inž. Ivo Pinterič

Dr. Miha Potočnik

Ivan Štucin

Albin Vipotnik

Janez Žunič

Namestniki:

Alojz Colarič

Draga Humek

Leopold Maček

Zdravko Smrekar

Jože Tramšek

ODBOR ZA GOSPODARSTVO IN FINANCE

Jože Borštnar, predsednik

Maks Krmelj, podpredsednik

Miha Berčič, tajnik

Stana Boštjančič

Franc Češnovar

Jože Klanjšek

Anton Labura

Janko Markič

Andrej Petelin

Janez Petrovič

Inž. Alojz Pohar

Karel Reberšek

Ivan Trojar

Tone Ulrih

Martin Žugelj

Namestniki:

Tončka Dernikovič

Maks Ivanuša

Ivan Mavsar

ODBOR ZA LJUDSKO OBLAST

Vlado Krivic, predsednik
Vlado Majhen, podpredsednik
Vinko Hafner, tajnik

Helena Borovšak	Jože Primožič
Ervin Dolgan	Mitja Ribičič
Albin Dujc	Mira Svetina
Jože Globačnik	Anton Utroša
Viktor Kovač	Ignac Voljč
Franc Primožič	Jakob Žen

Namestniki:

Jernej Brolih	Ciril Majcen
Cvetka Vodopivec	

ODBOR ZA PROSNJE IN PRITOZBE

Ada Krivic, predsednik
Dr. Anton Kržišnik, podpredsednik
Stane Bobnar, tajnik

Alojz Diacci	Alojz Mlakar
Angela Očepek	

Namestnika:

Darinka Gregoretič	Albin Rehar
--------------------	-------------

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Ivo Svetina, predsednik
Andrej Stegnar, podpredsednik
Bogomil Vižintin, tajnik

Ivan Kovačič	Anton Medved
Nina Pokorn	

Namestnika:

Avgust Jazbinšek	Dolfka Paulus
------------------	---------------

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik
Franc Černe, podpredsednik
Ivo Krevs, tajnik

Rozika Bohinc	Avgust Zupet	Franc Krese
---------------	--------------	-------------

Namestnika:

Albin Kovač	Janez Por
-------------	-----------

POSLANCI LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Ahčin dr. Marjan	Drakslar Marija	Kalin Boris
Avbelj. Viktor	Duje Albin	Kardelj Edvard
Avšič Jaka	Dular Alojz	Kašpar Tilčka
Bajt Anton	Fajfar Tone	Kavčič Stane
Belšak Franc	Ferligoj Davorin	Kimovec Franc
Benko Alojz	Ficko Franc	Klanjšek Jože
Berčič Miha	Fifolt Marija	Klarič Rudolf
Brglez Bela	Furlan Slavko-Dušan	Ključek Franc
Bevk France	Gerenčer Janez	Kmetec Anton
Bizjak Karel	Golmajer Gašper	Koebek Edvard
Bizjak Stane	Goršič Milko	Kocijančič Boris
Bleje Anton	Globačnik Jože	Kociper Peter
Bobnar Stane	Grabrijan Jože	Kodrič Rudi
Bobovnik Kristijan	Grden Lovro	Koje Mihael
Bohinc Rozika	Gregoretič Darinka	Košmelj Miran
Borovšak Helena	Greif Martin	Kovač Albin
Borštinar Jože	Grešak Ivan	Kovač Viktor
Boštjančič Angela	Gričar Jože	Kovačič Ivan
Boštjančič Stana	Grm Karel	Kovačič Leo
Božič Ivan	Gruden Heliodor	Koprivnikar Stane
Božič Slavica	Hace Matevž	Kozak dr. Ferdo
Bratko Ivan	Hafner Vinko	Kozak Vlado
Brecelj dr. Marijan	Hojnik Franc	Kraigher Boris
Breje Tomo	Hočevar dr. France	Kraigher Sergej
Brelih inž. Miloš	Hribar Janez	Krese Franc-Coban
Brilej dr. Jože	Hribar Jože	Krese Leopold
Brolih Jernej	Hribernik Rudolf	Krevs Ivo
Carl Franc	Hrovat inž. Alojz	Krivec Alojz
Cerjak Ivan	Hukič Salko	Krivic Ada
Ciglič Mirka	Humek Draga	Krivic Vlado
Colarič Alojz	Iljaž Franc	Krmelj Maks
Colnar. Edi	Ingolič Anton	Kržišnik dr. Anton
Černe Franc	Ivanuša Maks	Kumar Andrej
Češnovar Franc	Jakomin Ivan	Kuntu Stanko
Čizmek Boris	Jakopič Albert	Kuralt Franc
Dernáč Jakob	Jakše Anton	Kurent Ančka
Dernikovič Tončka	Jamnik Franc	Kurinčič Ivan
Diacci Alojz	Janhuba Rudolf	Labura Anton
Dijak Anton	Janžekovič Ivan	Lampret Jože
Dolenc Jože	Jarc Bernard	Lavrič dr. Božidar
Dolgan Anton	Jazbinšek Avgust	Leskošek Franc
Dolgan Ervin	Jensterle Albin	Leskovec Franc
Dolinar Justin	Jeras Josip	Levičnik Karel
Dolinšek Anton	Jerman Drago	Levstik inž. Jože
Dolinšek Mirko	Jerman Mirko	Lubej Franc
Dolničar Anton	Joha Štefan	Lubej France
Donaj Alojz	Juriševič Bogo	Maček Ivan
Dragan Franc	Kalčič Matija	Maček Polde

Majcen Ciril
Majcen Ignac
Majhen Vlado
Majnik Ivan-Džems
Maležič Matija
Marinko Miha
Markič Janko
Markoč Jože
Markovič Drago
Marolt Jože
Mavrič Edo
Mavsar Ivan
Medved Anton
Medved Franc
Mehle Janko
Melik dr. Anton
Mežek Marija
Mikulič Karel
Mlakar Alojz
Mlakar Janez
Modic dr. Heli
Mojskerc Jakob
Molek Jože
Murn Alojz
Notar Karel
Novak Ivan
Novinšek Franc
Ocepek Angela
Orešič Jaka
Pangerl Franc
Paulus Dolfka
Pečnik Ivan
Perovšek Franc
Petejan Jože
Petelin Andrej
Petrinja Danilo
Petrovič Janez
Pihlar Ferdo
Pinterič inž. Ivo
Pipan inž. Boris
Pohar inž. Alojz
Polič Zoran
Pokorn dr. Jože
Pokorn Nina
Popit Franc
Por Janez
Poteko Vinko

Potočar Stane
Potočnik dr. Miha
Potrč dr. Jože
Primc Ivan
Primožič Franc
Primožič Jože
Rakar Niko
Reberšek Karel
Regent Ivan
Rehar Albin
Remec Mirko
Repar Stane
Ribič Alojz
Ribičič Mitja
Rogan Emilija
Rudolf Janko
Rus Jože
Sambt Štefan
Sekirnik Janko
Semič Stane-Daki
Serdinšek Angela
Simčič Albin
Simonič Franc
Skok Franc
Skubic Pepca
Smole Janko
Smrekar Zdravko
Stante Peter
Stegnar Andrej
Stopar Viktor
Svetina Ivo
Svetina Mira
Šabjan Štefan
Šega Andrej
Šeme Jože
Šentjure Lidija
Šiftar Ivan
Šilih Niko
Škof Stane
Škerlavaj Milan
Šme Marija
Štekar Franc
Šterban Karel
Štucin Ivan
Šušteršič Anton
Švara Dušan
Tacar Martin

Tavčar Franc
Toman Tone
Tominišek dr. Teodor
Tomšič Vida
Tramšek Jože
Trojar Ivan
Trpin Alojz
Truden Anton
Turk Dušan
Ulrih Tone
Urh Ivan
Utroša Anton
Valenčič Alojz
Venišnik Milan
Verdev Bogo
Vida Geza
Vidmar Anton
Vidmar Josip
Vipotnik Albin
Vipotnik Janez
Vižintin Bogomil
Vodopivec Cvetka
Voje Ivan
Vojska Danilo
Voljč Ignac
Vratuša dr. Anton
Vrhovec Alojz
Vrhovšek Jelka
Zadravec Branko
Zalaznik Franc
Založnik Alojz
Zavasnik Franc
Zemljak Jože
Ziherl Boris
Zlatnar Mirko
Zorko Edo
Zupan Anton
Zupančič Viktor
Zupet Avgust
Zaucer inž. Pavle
Žen Jakob
Žerko Stane
Žokalj Alojz
Žugelj Martin
Žunič Janez

IZVRŠNI SVET
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik
Miha Marinko

Člani:

Viktor Avbelj, Jože Borštinar, dr. Marijan Breclj, Tomo Brejc, Tone Fajfar, Janez Hribar, Albert Jakopič, Stane Kavčič, Boris Kraigher, Vlado Krivic, Ivan Maček, Vlado Majhen, Zoran Polič, Franc Popit, dr. Jože Potrč, Ivan Regent, Jože Rus, Vida Tomšič, Josip Vidmar, Boris Zihlerl.

VRHOVNO SODIŠČE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik
Dr. France Hočevar

Člani:

Jože Černe, Matej Dolničar, dr. Milko Gaber, Alojz Hartman, dr. Albin Juhart, Karel Košenina, Anton Krajšek, Karel Mejak, Silverij Pakiž, dr. Alojz Perić, dr. Bogdan Petelin, Marko Simčič, dr. Jakob Svet, dr. Teodor Tominšek, Albin Torelli, Martin Žalik.

Stenografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

V. redno zasedanje

(Drugi sklic)

29. junija do 30. junija 1953

Izdala Ljudska skupščina LRS

1953

1. seja

V. rednega zasedanja

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

ki je bila 29. junija 1953 v Ljubljani.

Predsednik: dr. Ferdo Kozak.

Tajnik: Marija Fifolt.

Predsednik dr. Ferdo Kozak prične ob 16.55 sejo s čitanjem odloka Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o sklicanju skupščine k V. rednemu zasedanju, drugega sklica.

Odlok se glasi:

Na podlagi 2. in 11. člena zakona za izvršitev ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije izdaja Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

o d l o k

o sklicanju Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije drugega sklica se sklicuje k V. rednemu zasedanju na dan 29. junija 1953.

O. št. 47/53.

Ljubljana, dne 19. junija 1953.

IZVRŠNI SVET

LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Miha Marinko l. r.

Pričenjam 1. sejo V. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS, drugega sklica. Zapisnik današnje seje bo vodila tajnica Marija Fifolt.

Dopuste odsotnim poslancem je skupščina odobrila na prejšnji seji.

Mandatno-imunitetni odbor je poslal skupščini poročilo v zadevi ljudskega poslanca Franca Češnovarja in prosim poročevalca tega odbora, da poročilo prečita.

Anton Medved: Mandatno-imunitetni odbor Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. junija 1953 razpravljal o poročilu Okrajnega sodišča v Gorici opr. št. K 78/53 z dne 18. IV. 1953, ki se glasi:

»Jenčič Hubert iz Nove Gorice je vložil zasebno kazensko tožbo zaradi obrekovanja po členu 169/1 k. z. zoper Franca Češnovarja, direktorja Cemen-

tarne Anhovo. Ker pa je obtoženec poslanec Vaše skupščine ter uživa imuniteto, Vas naprošamo, da po 67. členu ustave LRS sporočite podpisaneemu sodišču, ali odobravate pregon zoper Franca Češnovarja.

V zvezi s 57. členom ustavnega zakona LRS predlaga mandatno-imunitetni odbor, da skupščina odobri kazenski postopek proti ljudskemu poslancu Francu Češnovarju.

Za odborovega poročevalca je določen Anton Medved. Podpredsednik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Sprejme skupščina predlog mandatno-imunitetnega odbora? (Sprejme.) Hvala.

Odbor za prošnje in pritožbe je poslal skupščini poročilo o delu odbora med IV. in V. rednim zasedanjem Ljudske skupščine LRS. Prosim poročevalca tega odbora, da poročilo prečita.

Stane Bobnar: Odbor za prošnje in pritožbe Ljudske skupščine LRS je prejel v času med IV. in V. rednim zasedanjem Ljudske skupščine LRS, to je v času od 31. januarja do 29. junija 1953, 121 prošenj oziroma pritožb, katere je obravnaval na petih rednih sejah.

Največ prošenj in pritožb je bilo vloženi zaradi odmere pokojnin in invalidnin, zaradi podelitve izrednih socialnih pomoči, vrnitve zaplenjenega premoženja, zaradi pomilostitev, otroških doklad, stanovanjskih zadev itd.

Od 121 prošenj je odbor zavrnil sam 31 prošenj, drugih 90 pa je odbor odstopil raznim resorom v pristojno reševanje. Po obvestilih, ki jih je odbor prejel, so pristojni organi rešili do sedaj 44 prošenj, in sicer 21 pozitivno in 23 negativno, druge prošnje pa še rešujejo.

To poročilo pošilja odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga potrdi.

Za odborovega poročevalca je bil določen Stane Bobnar. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Sprejme skupščina poročilo odbora za prošnje in pritožbe? (Sprejme.) Hvala.

Prav tako je administrativni odbor Ljudske skupščine LRS poslal skupščini poročilo o delu odbora med IV. in V. rednim zasedanjem in prosim poročevalca tega odbora, da poročilo prečita.

Franc Černe: Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS je po 11. členu poslovnika na 8. redni seji dne 14. marca 1953 in 9. redni seji dne 23. junija 1953 pregledal celotno poslovanje računovodstva in blagajne za čas od 11. decembra 1952 do 31. maja 1953.

Odbor je ugotovil, da se proračun Ljudske skupščine LRS pravilno izvaja, prav tako tudi mesečni in tromesečni plani. Pregledal je blagajniško knjigo, knjigovodsko kartoteko ter vse knjižne priloge blagajne in Narodne banke. Nadalje je pregledal sezname plačanih računov ter potrdil izplačila v seznamih navedenih zneskov za čas od 11. decembra 1952 do 31. maja 1953.

To poročilo pošilja odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga potrdi.

Za odborovega poročevalca je bil določen Franc Černe. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Sprejme skupščina poročilo administrativnega odbora? (Sprejme.) Hvala.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je poslal skupščini v razpravo in sklepanje naslednje zakonske predloge:

1. predlog zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča;
2. predlog zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij;
3. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih;
4. predlog zakona o vodnogospodarskih skladih.

Vsi navedeni zakonski predlogi so bili poslani zakonodajnemu odboru Ljudske skupščine LRS, ki je o njih razpravljal in sklepal ter poslal skupščini svoja poročila.

Navedeni zakonski predlogi so bili z obrazložitvami in poročili razmnoženi in razdeljeni ljudskim poslancem.

Podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine dr. Marijan Breclj je v imenu Izvršnega sveta poslal skupščini naslednje pismo:

»Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 26. junija 1953 na predlog odbora za gospodarstvo sklenil, da začasno umakne predlog zakona o vodnogospodarskih skladih, ker se je pokazala potreba, da se vsi problemi v zvezi z izdajo tega zakona podrobneje prouče in spravijo v sklad s splošnim finančnim sistemom.

Razloge za začasno odložitev tega zakona bo na zasedanju ljudske skupščine navedel zastopnik Izvršnega sveta.«

Izvršni svet je poslal skupščini v potrditev uredbe, ki jih je izdala vlada LRS po 1. členu zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva in Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 1. točki 20. člena zakona za izvršitev ustavnega zakona.

V imenu skupine ljudskih poslancev predlaga dr. Marijan Breclj, da pride na dnevni red zasedanja tudi izvolitev treh novih članov v Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Vse to pride na dnevni red, če tako sklene skupščina.

Glede na navedena sporočila predlagam skupščini naslednji dnevni red:

1. razprava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča;
2. razprava in sklepanje o predlogu zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij;
3. razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih;
4. izvolitev treh novih članov v Izvršni svet Ljudske skupščine LRS;
5. potrditev uredb, ki sta jih izdala vlada LRS in Izvršni svet Ljudske skupščine LRS na področju narodnega gospodarstva.

Sprejme skupščina predloženi dnevni red? (Sprejme.)

Prehajamo k prvi točki dnevnega reda, k razpravi in sklepanju o predlogu zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča.

Pričenjam razpravo in prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da prečita poročilo:

Dr. France Hočevar: Tovariši ljudski poslanci! Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 26. junija 1953 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS predložil ljudski skupščini po 2. točki 72. člena ustavnega zakona in v zvezi z 11. členom zakona za izvršitev ustavnega zakona.

Potem ko je v imenu Izvršnega sveta obrazložil zakonski predlog njegov zastopnik podpredsednik Izvršnega sveta dr. Marijan Breclj, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel. Z ustanovitvijo predlaganega posebnega sklada, ki bo pospeševal ekonomske, družbene in naravoslovne vede ter s tem neposredno služil razvoju socialističnega gospodarstva, kateremu je pokojni Boris Kidrič posvečal posebno skrb, se bo naše delovno ljudstvo na najprimernejši način oddolžilo spominu velikega pokojnika.

Pri razpravi od člana do člana je zakonodajni odbor soglasno sprejel zakonski predlog v podrobnostih brez sprememb. Samo v 3. členu je iz jezikovnih razlogov nadomestil besedo »vrši« z besedo »opravlja«. S to nebitveno spremembo je bil nato zakonski predlog soglasno sprejet tudi v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za svojega poročevalca tovariša dr. Franceta Hočevarja.

Zakonodajni odbor pošilja poročilo Ljudski skupščini s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se kdo od ljudskih poslancev pri-glaša k besedi? Besedo ima podpredsednik Izvršnega sveta dr. Marijan Breclj.

Dr. Marijan Breclj: Tovariši in tovarišice! Rad bi se samo v imenu Izvršnega sveta priključil poročilu in predlogu zakonodajnega odbora. Mislim, da posebna utemeljitev tega zakona ni potrebna. Življenjsko delo Borisa Kidriča je brez dvoma tista zadostna utemeljitev, ki ne potrebuje podrobnejših dokazov in utemeljitev, zakaj je Izvršni svet predlagal skupščini sprejetje tega zakona.

V zakonu, kakor je predložen, so vsebovana samo tista najpotrebnejša določila o namenu sklada, o sredstvih sklada in o načinu upravljanja. Ko je Izvršni svet razpravljal o osnutku tega zakona, je bil mnenja, da naj sklad Borisa Kidriča pospešuje ne le teoretično delo na področju ekonomskih, družbenih in naravoslovnih ved, ampak naj ta sklad služi tudi namenu, da bo pospeševal praktično delo v razvoju našega socialističnega gospodarstva. Zato je mišljeno, naj ostane sklad Borisa Kidriča trajna ustanova, ki bo z dajanjem podpor posameznikom, zavodom in našim gospodarskim organizacijam omogočil tako teoretično kot praktično gospodarski razvoj pri nas. Zamišljeno je, da se sredstva stekajo v sklad iz proračunskih dotacij, z darili, volili in drugimi nepredvidenimi dohodki. Zakon obvezuje republiški proračun, da vsako leto zagotovi redna sredstva za sklad Borisa Kidriča. Sklad se pojmuje kot pravna oseba, ki naj ga upravlja petčlanski odbor. Predsednika in člane tega odbora naj po osnutku zakona imenuje in razrešuje Izvršni svet Ljudske skupščine naše republike, ki naj ima tudi nadzorno pravico in dolžnost bdeti nad njegovim delom.

Zakon predvideva izdajo posebnega statuta, ki bo določil podrobno organizacijo in poslovanje tega sklada. Prepričani smo, da bo z ustanovitvijo te institucije ne samo na dostojen način počaščen spomin Borisa Kidriča, ampak da bo to v našem gospodarskem življenju tista pomoč, ki bo na teoretičnem in praktičnem področju lahko v znatni meri pospešila razvoj našega socialističnega gospodarstva. Zato predlagam, da skupščina ta zakon sprejme. (Dolgotrajno ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se še kdo od ljudskih poslancev javlja k besedi v razpravi o tem zakonskem predlogu. (Nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in preidemo na glasovanje.

Kdor je za predlog zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča soglasno sprejet in bo poslan Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS, da ga razglasi.

Prehajamo k drugi točki dnevnega reda, to je k razpravi in sklepanju o predlogu zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij:

Pričenjam razpravo in prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da prečita poročilo.

Albin Vipotnik: Tovariši ljudski poslanci! Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 26. junija 1955 obravnaval predlog zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS predložil Ljudski skupščini po 2. točki 72. člena ustavnega zakona v zvezi z 11. členom zakona za izvršitev ustavnega zakona.

Potem ko je v imenu Izvršnega sveta obrazložil zakonski predlog njegov zastopnik, član Izvršnega sveta Janez Hribar, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel. Ta zakon ima namreč svojo podlago v pooblastilu 4. člena zveznega zakona o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in o dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam z dne 27. maja 1955 ter je nujno potrebno, da se na podlagi tega pooblastila v naši republiki z zakonom čimprej odpravijo še obstoječa viničarska in podobna razmerja, ki so ostanek polfevdalnih oblik izkoriščanja kmečkega prebivalstva in glavni vzrok njegove gospodarske, kulturne, socialne in politične zaostalosti na teh področjih.

K tiskanemu izvodu zakonskega predloga, ki je bil že poprej dostavljen tovarišem ljudskim poslancem, je Izvršni svet naknadno predložil zakonodajnemu odboru nekatere dopolnitve in spremembe, ki jih je njegov zastopnik deloma še dopolnil na seji zakonodajnega odbora in katere je smatrali kot sestavni del zakonskega predloga. Te naknadno predlagane spremembe, ki jih je zakonodajni odbor pri podrobni razpravi od člena do člena soglasno sprejel, so naslednje:

Josip Vidmar: Predlagam, da se te spremembe ne berejo, ker so natisnjene v poročilu, ki nam je bilo razdeljeno.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se skupščina strinja s tem predlogom. (Strinja.)

Albin Vipotnik: To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za svojega poročevalca tovariša Albina Vipotnika.

Zakonodajni odbor pošilja poročilo Ljudski skupščini s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Pričenjam razpravo o tem zakonskem predlogu. Besedo ima član Izvršnega sveta, ljudski poslanec Janez Hribar.

Janez Hribar: Tovariši in tovarišice! Pred nami je osnutek zakona, ki ima namen likvidirati zaostale polfevdalne in tem podobne izkoriščevalske odnose, ki so ostali v glavnem na področju Slovenskih gor in Haloz, Drav-

skega in Ptujskega polja, na Pohorju in v Brdih. Ta zakon je dopolnilo k zveznemu zakonu o kmetijskem zemljiškem skladu, ki naj prepreči rast kapitalističnih elementov na vasi, omeji izkoriščanje tuje delovne sile, z odkupljeno zemljo pa naj se poveča zemljiški družbeni sklad. Ker so v omenjenih predelih taki ostanki, ki se vlečejo že iz davno preživelih razmer, je nastala potreba, predložiti Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije zakon, ki naj likvidira vse te preživele izkoriščevalske oblike. Zvezni zakon ni mogel vsega tega podrobneje zajeti, ker obstaja ta način izkoriščanja tuje delovne sile tudi pri kmetih izpod 10 ha in enako pri nekmetih.

Viničarski odnos se je začel razvijati v davnih časih, v dobi tlačanstva in je zato nemogoče trpeti take odnose v družbi, ki gradi socialistične odnose. Take razmere bi bile nevzdržne celo za razvito kapitalistično družbo. Ta zakon bo za vedno uničil in onemogočil najbolj grob način izkoriščanja, kakršen je brez dvoma viničarski odnos, ki je najobičajnejši in ga najdemo na relativno majhnem prostoru ter se v glavnem omejuje na tri okraje, to je Ljutomer, Ptuj in Maribor.

Viničarski odnos je skušala urejati že stara Avstrija in sicer z zakonom iz leta 1886 ter z dodatnim zakonom leta 1898. Avstrijski zakon iz leta 1898 je skušal na rahel način urejati odnose, kar dokazuje, da se je viničarski element že v tisti dobi začel počasi prebujati in zahtevati vsaj nekaj svojih pravic.

Stara Jugoslavija je bila zaradi odpora zavednejšega dela viničarjev tudi prisiljena reševati to vprašanje, seveda na svoj način. Oblastna skupščina Mariborske oblasti je izdala leta 1928 uredbo, ki bolj točno definira viničarske odnose ter našteva njegove dolžnosti in pravice. Ta uredba pa ne pozabi naročiti viničarju, naj se spoštljivo obnaša do svojega gospodarja. Uredba iz leta 1928 že precej točno govori tudi o strokovni kvalifikaciji viničarja, vendar pa v glavnem ostaja pri tem, da lahko viničarsko pogodbo sklepa le moški, medtem ko banovinska uredba iz leta 1939 že odstopa od tega principa in dovoljuje tudi ženskam, da lahko sklepajo viničarske pogodbe in vstopajo v viničarska razmerja.

Uredba določa tudi površino vinograda, ki ga mora viničar obdelovati in koliko mu pripada deputatne zemlje. Določa najnižjo starost in sicer 21 let. Zahteva se viničarski izpit, h kateremu se pripusti le tisti, ki je najmanj tri leta opravljal vinogradniško delo. Določena so dela, ki jih mora opraviti viničar v vinogradu, ter število oseb, ki poleg viničarja delajo v vinogradu, morajo pa biti stari vsaj 16 let. Za vse pa določa, da morajo biti na razpolago v prvi vrsti za delo v gospodarjevem vinogradu. Gnoj mora oddajati viničar gospodarju od 1. maja do 1. decembra, to je za dobo 7 mesecev in to večinoma brezplačno.

Leta 1945 je bil izdan v naši državi zakon o agrarni reformi in nato še republiški zakon o likvidaciji viničarskih in kolonatskih razmerij pri nekmetih. Ta dva zakona sta likvidirala ogromno viničarskih, kolonatskih in podobnih razmerij in so mnogi viničarji dobili zemljo kot agrarni interesi. Vse to pa je vplivalo na mnoge vinogradniške posestnike, katere sicer ni prizadejal nobeden od omenjenih zakonov, vzbudil pa je pri njih bojazen, da ne bi prej ali slej izgubili vinogradov. Zato so začeli formalno ukinjati viničarske odnose, dejansko pa je ostal način izkoriščanja isti ali pa še hujši. In tako imamo danes na videz mnogo manj viničarskih odnosov kot leta 1945, kajti spremenjeni so samo po formalni strani. Ker gre v takih primerih samo za spremembo na zunaj, je treba tako zemljo odvzeti, ker bi sicer dopuščali,

da bi se taki zaostali odnosi na en ali na drug način še naprej obdržali. So primeri, ko je gospodar nagnal viničarja iz koče in noče skleniti pogodbe z njim, ampak uporablja za delo mesto enega, kot je bilo v navadi poprej, več viničarjev ali pa bajtarjev. Pustiti zemljo v takem primeru bi pomenilo delati krivico tistim, ki so tudi formalno obdržali viničarski odnos, so pa mogoče mnogo manj izkoriščali te brez zemljaše kot pa tak prebrisaneec.

V času množičnega ustanavljanja obdelovalnih zadrug na teh področjih je šlo tudi mnogo vinogradniških posestnikov in seveda tudi viničarjev v zadruge. V zadrugah, kjer so hoteli gospodarji biti do viničarjev še vedno v nadrejenem položaju, so se jim naenkrat viničarji začeli postavljati po robu in to je bil brez dvoma eden izmed razlogov za notranja trenja in nesoglasja v vinogradniških zadrugah. Po ukinitvi obveznega odkupa in reorganizaciji zadrug pa je večina teh posestnikov odšla iz zadrug. S tem so seveda viničarji ostali brez dela in bili prisiljeni ponovno iskati bednega zaslužka pri svojih starih gospodarjih. Razume pa se, da so se sedaj mnogi od teh gospodarjev skušali maščevati za vsak nastop viničarja glede enakopravnih odnosov v zadrugi in mnogi gospodarji odklanjajo viničarje ter jih skušajo uporabiti samo kot najemno delovno silo, brez viničarske pogodbe. Postavljajo jim mnogo slabše pogoje kot kdajkoli poprej in niso redke izjave gospodarjev, češ po vsaki ceni mi boste morali delati, itd.

Popolnoma razumljivo je, da socialistična ljudska oblast ne more še nadalje trpeti teh odnosov, dasiravno jih je že dosedaj skušala reševati z različnimi zakonskimi predpisi. Medtem ko smo na eni strani uvedli delavsko samoupravljanje v državnih podjetjih, tovarnah in državnih posestvih, pa bi tu še nadalje puščali razmere, ki omogočajo lastniku zemlje, da odvzame v nekaterih primerih celo nad 80% ustvarjenega dela in to po odbitku vseh režijskih stroškov. Zamislimo si, kako se morajo počutiti ti na tako grob način izkoriščani viničarji in bajtarji, ki živijo pod tako nezaslišano težkimi pogoji, zraven državnega vinogradniškega posestva ali pa zadruge, kjer imajo delavci ustvarjene že ugodne življenjske pogoje s solidno in redno plačo, na državnih posestvih pa tudi socialno zavarovanje, zdravstveno zaščito, pokojnino, otroške dodatke, plačane dopuste itd. Tako vidimo, da obstajajo na zemlji, ki je občedržavna lastnina, najmodernejši socialistični odnosi, na sosednji zemlji pa, ki je po svoji kvaliteti prav taka, pa je ostal še na pol fevdalni način izkoriščanja.

Predlog tega zakona je v skladu s celotno našo socialistično politiko v borbi za izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi in dokaz dosledne borbe proti izkoriščanju. Pri reorganizaciji delovnih zadrug je bilo sicer jasno povedano z najodgovornejšega mesta, da se v Jugoslaviji ne odpovedujemo izgradnji socialističnih kmetijskih objektov, ampak da likvidiramo samo nepravilno prakso, kolikor je bila pri tem uporabljena. V bodoče se bodo organizirala vsa socialistična kmetijska gospodarstva le na zdravi ekonomski osnovi. Reorganizacijo zadrug pa je poskušala izkoriščati kominformovska propaganda kot nov dokaz prehajanja v kapitalistični tabor in prepuščanja popolne svobode rasti kapitalističnih elementov na vasi, kar pa seveda nima nikakršne zveze z dejanskim stanjem. Prav tako so nekateri reakcionarni krogi na zahodu poskušali prepričevati javno mnenje, da se bo Jugoslavija glede kmetijske politike morala vrniti na staro in pustiti neomejeno kapitalistično rast. No naša praksa je bila ves čas obstoja ljudske oblasti prav nasprotna takim trditvam in vsi ukrepi oblasti so imeli za cilj utrditi pridobitve revolucije in zaščititi delovne ljudi pred izkoriščanjem ter izboljšati

življenjski položaj delovnim ljudem, kolikor je to bilo mogoče v danih razmerah. Zvezni zakon o zemljiškem skladu z omejitvijo privatne posesti na 10 ha obdelovalne zemlje in pa republiški zakon o likvidaciji viničarskih in podobnih razmerij, katerega danes tu sprejemamo, je jasen odgovor vsej tej propagandi.

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Dovolite mi sedaj, da nekoliko konkretnije opišem razmerje med lastnikom vinograda in med viničarjem. Kasneje pa bi navedel nekoliko konkretnih primerov, kot so jih opisali viničarji sami.

Viničar stanuje v gospodarjevi koči, poleg katere je včasih še kakšna šupa, ima nekoliko desetin arov, največ do 1 ha deputatne zemlje, povprečno bi lahko rekli okrog 50 a. Tu redi eno kravico z enim prašičkom, toda gnoj mora oddati gospodarju in to največkrat brezplačno. Poleg tega dobi viničar nekoliko tropin, nekaj jabolčnika ali petjota in pa nekaj litrov vina. Zato pa mu njegov gospodar zaradi te deputatne zemlje in stanovanja plača zaslužek mnogo nižje, in sicer se giblje delovni dan od zore do mraka za polno moško delovno silo od 40 do 200 din. V nekaterih primerih daje gospodar hrano, v mnogih primerih pa mora delati viničar ob svoji hrani, imenovani »deri«. Znani so tudi primeri, ko je ženska delovna sila plačana po 25 din na dan. Lahko rečemo, da znaša povprečje delovne mezde pod pogoji deputata in stanovanja okrog 100 dinarjev. Navadno si sme viničar v gospodarjevem gozdu nasekati tudi nekaj drv in napraviti steljo, mora pa biti vedno na razpolago za delo v gospodarjevem vinogradu in, če je treba, tudi na ostalem posestvu; mnogokrat si drugje ne sme iskati zaslužka brez gospodarjevega dovoljenja. Pomisliti je treba, da mora viničar za tako nizko mezdo delati ves dan, in to v vinogradu, ki je poleg hmelja najdonosnejša kultura, saj daje pri taki ceni, kot je bila dosežena za lanskoletni pridelek, 1 ha povprečno do 300.000 ali pa tudi več bruto dohodka.

V mnogih primerih pa tudi tega zaslužka ne dobi viničar izplačanega v denarju, ampak mu da gospodar nekaj žita, nekaj krompirja, katerega so lansko leto zaračunavali po 20 din ali še dražje, nekaj stare obleke ali starih čevljev, spomladi pa mu da v rejo prašička itd. V mnogih primerih mora rediti gospodarjevo kravo, od katere sicer dobiva mleko. Vse to se potem obračunava kasneje, največkrat ob koncu leta in ponavadi viničar niti ne zapisuje, koliko je sam delal, marveč mu gospodar sam obračuna in to tako, da običajno znese to, kar mu je dal gospodar, več, kot pa znaša viničarjev zaslužek. Znani so primeri, ko viničar ne dobi od gospodarja niti dinarja. Zaradi takega računa, ki ga naredi gospodar, po katerem je nazadnje dolžnik viničar, pa mu gospodar razliko milostno odpusti, da bi viničar mislil, kako je gospodar pravičen. V nešteto primerih mora viničar iskati zaslužka še pri sosednjem gospodarju, da dobi denar za najnujnejše potrebe. So primeri, ko mora stanovanje posebej odslužiti, in sicer za kočo, ki ni niti primerna za bivanje človeka, do 6 in tudi več dni na mesec, kar znese, ako upoštevamo dejansko vrednost delovne sile, več kot najboljše stanovanje v mestu. Mnoga dela, kot je čiščenje jarkov, popravljanje kolov po nevihti, cepljenje, včasih tudi vršičkanje mora pa viničar ponekod opraviti popoluoma zastonj. V pogostih primerih dobiva viničar, ako nima deputatne zemlje, nekoliko tako imenovanih redi v velikosti 1—2 arov, za kar mora opraviti 1—3 delovne dni. Taki primeri odsluževanja zemlje z delom so običajni predvsem pri ofarskih razmerjih.

Navedel bi nekoliko konkretnih primerov viničarskih razmerij:

Viničarka Elizabeta Kranjc obdeluje s svojo družino 1 ha vinograda. Nima pisane pogodbe, temveč samo ustni dogovor ter redno opravlja v vinogradu naslednja dela: kopanje, rezanje, nošenje gnoja, vezanje, škropljenje, pletev, drugo kop in trgativ. Posедуje samo tri are deputatne zemlje, za katero mora dati polovico pridelanega gnoja za vinograd. Viničarka ima 2-kozi in enega prašička. Člani vse družine napravijo nad 200 delovnih dni v vinogradu.

Viničar Lovro Tomaž, občina Juršinci, ima z gospodarjem ustni dogovor. Obdeluje 35 arov vinograda. V gospodarjevi hiši ima stanovanje in ga mora odslužiti z delom. Stanovanje ni primerno in dežuje skozi streho. Deputatne zemlje nima, niti ne dobiva ničesar v naturalijah. Živine ne redi. Mezda znaša 100 din za delovni dan. Zavezan je, da lahko vsak čas gospodar zahteva, da dela na gospodarjevem posestvu.

Franc Kokolj, občina Hrastovec, obdeluje 24 arov vinograda. Za stanovanje v viničariji mora opraviti rez. Stanovanje je v slabem stanju, delno že razpada. Gospodar mu daje 4 redi deputatne zemlje, za kar pa mora opraviti vso rez v vinogradu, okoli 10 do 15 delovnih dni. V primeru elementarnih nezgod je viničar soudeležen tudi pri tveganju za slabo letino. Na zahtevo gospodarja mora za delo pri njem biti vedno na razpolago.

Viničar Trafela Jernej, občina Podlehnik, obdeluje gospodarjev vinograd v površini 1,65 ha. Za stanovanje ter krmo za kravo in deputatno zemljo mora opraviti 48 delovnih dni. Od letos naprej pa 60 delovnih dni. Vidimo, da bi rad gospodar v bodoče viničarja še huje izkoriščal kot ga je doslej. Deputatne zemlje ima 35 arov. Za lažja dela dobi dnevno 100, za težja pa 150 dinarjev. Opraviti pa mora nekatera dela tudi zastonj, kot na primer cepljenje itd.

Bivši konjski trgovec in mesar iz Maribora je kupil v bližini Maribora posestvo v izmeri 3,26 ha, po njegovi izjavi za nekoga drugega. Ta trgovec upravlja to posestvo od leta 1946 in od takrat ni za to posestvo plačal niti dinarja davka, ker občinski ljudski odbor baje ni mogel najti pravega lastnika. Na tem posestvu je stanovanjska hiša, v kateri stanujeta dve družini in morata za to stanovanje opravljati na posestvu vsa dela, tako da opravita približno 170 delovnih dni. Pridelek pa lastnik odpelje v Maribor.

V občini Jurjevski dol obdeluje viničarka Barbara Lež, vdova s 4-člansko družino 40 arov vinograda, 20 arov orne zemlje in nekaj arov sadovnjaka. Vsa dela mora opraviti sama, pomoč dobi le pri škropljenju in prvi kopi. Zato dobi po pogodbi 20 arov orne zemlje in krme za eno kravo za pol leta. Stanovanje mora po pogodbi odslužiti še posebej, in sicer mora letno opraviti 35 delovnih dni na posestvu gospodarja. Nadalje mora pri gospodarju še posebej odslužiti krmo in mora zato opraviti 36 delovnih dni. Za štiri metre drv, katere dobi pri gospodarju, mora opraviti 120 delovnih dni. Steljo za živino ji da gospodar, v zameno pa daje gospodarju zimski gnoj. Nadalje ima pri gospodarju še okrog 10 vrst krompirja, za katerega pa še ne ve, koliko bo morala opraviti delovnih dni, misli pa da okrog 25.

V občini Korena mora viničarka Leona Leša opraviti za 15 arov zemlje 60 delovnih dni. V isti občini mora ofar Franc Zelenjko opraviti za 10 arov okrog 20 dni letno.

Oglejmo si sedaj, koliko donša vinograd pri sedanji ceni vina in koliko znašajo obdelovalni stroški, iz česar bo razvidno, kako ogromen procent ustvarjenega presežnega dela si prilašča lastnik. Vzemimo naslednji primer:

Bruto dohodek na 1 ha je za Slovenske gorice povprečno 2500 litrov, nekoliko nižji pa za Haloze. Če vzamemo povprečno ceno vina po 100 din za liter, potem dobi vinogradnik za 2500 litrov vina 250.000 dinarjev. Materialni stroški znašajo skupno z amortizacijo 50.000 dinarjev. Taksa na vino, računano po 25 dinarjev od litra, znaša pri 2000 litrih vina 50.000 dinarjev, kajti 500 litrov vina se običajno pušča družini in se od tega ne pobira taksa. Ljudsko delo, približno 250 dni za 1 ha, računano po 100 din, znaša 25.000 dinarjev in deputat v vrednosti okoli 8000 do 10.000 dinarjev. Skupni stroški znašajo torej 115.000 dinarjev. Ko to odbijemo od 250.000 dinarjev, ostane gospodarju še 135.000 dinarjev čistega dohodka ali 80 %, viničarju pa pripada za deputat in za 250 opravljenih dni po 100 dinarjev 35.000 ali 20 % od ustvarjenega čistega dohodka. Če pa dela viničar ob gospodarjevi hrani in če to hrano s količino jabolčnika, ki ga dobi, računamo po 100 dinarjev, potem ostane gospodarju čistih 110.000 dinarjev ali 65 %, prejemki viničarja pa se zvišajo na 60.000 dinarjev ali 35 %.

Znani pa so primeri, ko dela viničar tudi za 40 dinarjev dnevno brez hrane. Takrat se pa izkoriščanje še ostreje pokaže. V takem primeru znaša gospodarjev čisti dohodek 87 %, viničarjev pa 13 %.

Če je pa gospodar prodal vino po 150 dinarjev za liter, kar je uspelo zlasti nekaterim večjim posestnikom, ki so povečini zadržali vino za spomladansko prodajo in dosegli cene tudi do 180 dinarjev, tedaj mu je ostalo čistih 260.000 dinarjev ali 88 %, viničarju pa 12 %, seveda ob svoji hrani.

Ti računi kažejo, da je višja cena vinu le v interesu posestnikov, viničarju pa prav nič ne koristi, ker so njihovi prejemki normirani. Višja cena vinu viničarje celo prizadeže, ker vodi k poviševanju cen drugih predmetov.

Omenil bi še perspektivno kalkulacijo. Rekel sem že, da se povprečni donos računa na okoli 2500 litrov. Pri moderni obdelavi in obnovi vinogradov pa bi lahko računali povprečje na okoli 4000 do 5000 litrov. Če pa računamo 150 delovnih dni na 1 ha in delovno silo, plačano po 400 dinarjev, ne pa po 40 ali 100 dinarjev na dan, kot je bilo to do sedaj, bi vinogradniku še vedno ostalo 104.000 dinarjev čistega dohodka. To bi bilo seveda dovolj za poravnavo davkov in za plačilo socialnega zavarovanja vseh prizadetih delavcev.

Večina teh vinogradnikov, posebno večji posestniki, so bili člani vinarskih zadrug. Največji med njimi so bili navadno člani upravnega odbora in so mnogi dajali zadrugi vinò v komisijsko prodajo, da so tako dosegli čim višjo ceno. Spričo tega nam postane razumljivo, zakaj so se tako krčevito upirali vsaki izpremembi v vinarskih zadrugah. Kolikor bi pri tej kalkulaciji bili izpuščeni kakšni manjši stroški, kot na primer vrednost gnoja, ki ga morda da vinogradnik še poleg onega, ki mu ga daje viničar, pa niso tu vračunane tropine, ki predstavljajo precejšnjo vrednost in ki jih večji del zadrži vinogradnik, da iz njih kuha žganje.

Ti so navedena pač neka povprečja ter so tudi primeri, da je viničar mnogo bolje plačan, tudi do 200 din na dan in ima več deputatne zemlje. Je pa še mnogo viničarjev, ki so še slabše plačani kot v navedenih primerih. Tudi rodnost vinogradov je različna, saj računajo v ljutomerskem okraju, da se giblje hektarski donos od 10 do 70 hl, ki ga dosežejo le tisti, ki so moderno urejeni in negovani, 10 pa tisti, ki so popolnoma izčrpani. Najnižji hektarski donos je v Halozah, kjer so vinogradi najbolj izčrpani.

Pretirano nizka mezda, ki je v glavnem plačana v naturalnih dajatvah, in pa velika prenaseljenost brezzemljašev v teh krajih, vse to stavlja viničarja brezzemljaša v veliko odvisnost od gospodarja. Vse to močno vpliva na

gospodarski in kulturni razvoj teh predelov in prav tem odnosom se imajo ti kraji zahvaliti za svojo kulturno zaostalost, ki je najhujša v vsej Sloveniji. Prav ta zaostalost pa je mnogim posestnikom všeč, ker vedo, da je ravno ta zaostalost vzrok, da so se lahko te primitivne oblike izkoriščanja obdržale do danes.

Likvidacija neznosnih razmer bo omogočila človeku dostojnejše življenje ogromnemu številu viničarjev in bajtarjev in se bo kulturni in gospodarski napredek zelo pospešil. Seveda bo organizacija novih socialističnih gospodarstev terjala mnogo truda in odgovornega dela, kar pa bo s sposobnimi kadri in potrebnimi materialnimi sredstvi brez dvoma mogoče v kratkem času urediti. Ko bo dala družba na razpolago kredite za organiziranje novih socialističnih posestev in pa za novo razširitev vinogradniških nasadov na tistih površinah, ki so za to ugodne, bo v glavnem omogočena solidna zaposlitev večini viničarskih in bajtarskih družin, ki bodo takoj, ko se bodo vključile v ta gospodarstva, zaživele novo življenje brez izkoriščanja, brez odvisnosti in pritiska. Viničar, ki je do sedaj živel v gospodarjevi hišici v stalni negotovosti, da ga bo gospodar vsak čas pognal iz nje, bo sedaj dobil to hišico v last proti stvarni odkupnini. Takoj se bo v zemljiški knjigi prepisala nanj in se mu ne bo treba več bati, da ga bo gospodar vrgel iz hiše. Prav tako bo obdržal v obdelavi deputatno zemljo, ki jo je imel doslej.

Te razmere in ti odnosi puščajo za seboj leto za letom ogromno število starih in onemoglih viničarjev, za katere v preteklosti nihče ni skrbel in so preživljali zadnje dni svojega življenja v največjem pomanjkanju. Nova socialistična Jugoslavija seveda ni mogla gledati te bede, temveč je morala priskočiti na pomoč, zato dobiva v teh krajih nad 550 viničarjev starostno pokojnino v skupnem znesku okoli 29 milijonov dinarjev. Socialne podpore dobiva čez 400 viničarskih družin, kar znaša letno 5 in pol milijona, dajatve za dom onemoglih znašajo čez 4 in pol milijona, stroški za zdravljenje čez 5 in pol milijona, kar vse skupaj zneso 42,590.000 dinarjev in to brez otroških doklad. Poleg tega je seveda ogromno število viničarjev, ki še vlagajo prošnje za odobritev pokojnine, toda mnogim se ne more odobriti ravno zaradi tega, ker so dobili nekaj zemlje iz agrarnega sklada. Če se računa samo desetletna doba, katero viničar preživi povprečno od upokojitve pa do svoje smrti, bi samo pri tem številu upokojenecv in podpirancev to zneslo v 10 letih nad 400 milijonov dinarjev. To so sredstva, ki jih naša socialistična družba daje danes, katerim pa niso lastniki zemlje, na kateri so se izčrpali ti viničarji, prispevali ničesar, saj sta v ljutomerskem okraju, ki ima okrog 700 viničarskih družin pri privatnikih, samo dva viničarja socialno zavarovana.

Če upoštevamo bremena socialne zaščite, ki jih mora danes prevzemati na sebe družba in to za delovno silo, ki se je izčrpala na privatni zemlji, ki ni skupnosti prispevala ničesar, potem vidimo, da je ogromno te zemlje družba pravzaprav že zdavnaj in to daleč preplačala, kajti vso skrb za oslabele in ostarele ljudi mora sedaj nositi skupnost. Toda še posebej se okoriščajo posamezni gospodarji tudi z delom teh sredstev, ki jih družba daje v obliki pokojnin ali podpor. V svoji zaostalosti nekateri viničarji tega niti ne čutijo. Primeri so, da živi viničar s pokojnino v gospodarjevi koči in ker je preskrbljen za življenje, opravlja razna dela gospodarju zastoj in ga tako še dalje izkorišča lastnik zemlje, ki mu družba pravzaprav plačuje delovno silo. Znani pa so tudi primeri, ko hlapci in dekle dobivajo pokojnino ter jo dajejo gospodarju, češ da so mu jo dolžni dati zaradi stroškov preživljanja,

čeprav so pustili na njegovem posestvu vse svoje mlade sile in moči. To se lahko dogaja samo zaradi silne politične in kulturne zaostalosti.

Mnogokrat se slišijo ugovori na to, češ da to ni izkoriščanje ali vsaj ne tako hudo, kar skušajo dokazovati posebno nekmetje, lastniki vinogradov, ki trdijo, da več vlagajo v vinograd kot pa iz njega dobivajo. Navedena dejstva nam seveda govore drugače. Kolikor pa ljudje računajo pri tem stroške obnove, je treba povedati, da se obnova opravlja na 40 let in da zelo malo stroškov za obnovo odpade na vsakoletni pridelek.

Največ prostora sem v obrazložitvi posvetil viničarskemu problemu, ker je viničarjev največ in ker je ta problem najvažnejši tudi glede odnosov, ki jih obravnava ta zakon.

Sedaj mi pa dovolite, da se na kratko dotaknem še kolonatskih odnosov. Kot že omenjeno, je v Brdih ostalo še nekoliko nerešenih kolonatskih primerov, katere je treba sedaj rešiti. V glavnem je bila večina primerov rešena z zakonom o agrarni reformi po priključitvi Slovenskega Primorja Jugoslaviji. Tako bodo na meji proti Italiji likvidirani zadnji ostanki izkoriščevalskih odnosov, ki tarejo ogromno večino italijanskih siromašnih kmečkih množic. Italijanski koloni onstran meje zavidajo predvsem naše zadružnike, ki si ob podpori države iz zapuščene zemlje in gmajne urejajo najlepše sadovnjake in vinograde. Problem tu sicer ni tako kričeč zaradi tega, ker je bil, kot omenjeno, večji del teh odnosov likvidiran že z zakonom o agrarni reformi. Gre le za nekaj desetih kolonov, ki pa so po večini v zadrugah, vendar pa je treba tudi te primere dokončno rešiti. Toda odnosi, ki temelje na kolonatskem sistemu, so strahotno izkoriščevalski.

Oglejmo si nekaj primerov, ki nam kažejo, na kakšnem izkoriščanju je zasnovan kolonatski sistem. Kolon Anton Rebernič je na primer moral oddajati 60 % pridelanega vina, 50 % breskev in 25 % drugega sadja, za drugo zemljo pa je moral obdelati gospodarju 3 ha zemlje, kar je zneslo 200 delovnih dni z gospodarjevo pravico, da ga lahko pokliče vsak dan na delo; za hišo in gospodarsko poslopje pa mora plačati najemnino v denarju.

Drug primer. Kolon Ivan Zaletel je prav tako moral oddajati 60 % vina, 50 % breskev in 25 % drugega sadja ter je druga dela opravljal v sporazumu z gospodarjem. Po priključitvi pa se je ta odstotek nekoliko zmanjšal. Ta gospodar je imel osem kolonov, šest jih je odšlo v zadrugo, dva pa še izven zadrug delata za gospodarja.

Tretji je primer kolona Toroša Jožeta, ki je oddajal 67 % vina in 50 % breskev ter drugega sadja. Kot deputat ima v užitku nekaj travnikov, mora pa za to opraviti gospodarju dvajset dni v letu. Vsi drugi primeri so podobni navedenim, razlika je le v tem, da je ta ali oni dajal nekoliko večji ali pa manjši odstotek pridelka gospodarju. Poleg tega so morali koloni za deputatno zemljo opraviti določeno število dni na gospodarjevem posestvu ali pa nekaj odplačati v denarju. Mislim, da ni potrebno podrobneje opisovati posameznih primerov, ker so si vsi zelo podobni.

Nadalje bi omenil še ofarske in hubarske odnose. Ofarji so se v glavnem obdržali v okraju Maribor okolica in to na Dravskem polju in na enem delu Slovenskih goric. Ofar prebiva v gospodarjevi koči, v največ primerih ne redi svoje živine. Stalne deputatne zemlje nima, temveč mu jo gospodar leto za letom odkaže po nekoliko redi in to v glavnem za koruzo in krompir. Delati pa mu mora na vsem posestvu od spomladi do jeseni. Za to dobiva tako

imenovane plehe. Pleh predstavlja vrednost 100 din za delovni dan. Za delovni dan, ki ga opravlja moška delovna sila od zore do mraka, dobi en pleh in pol, to pomeni, da je moška delovna sila plačana po 150 din na dan. Tudi ofar mora biti gospodarju na razpolago in mora v večini primerov prositi gospodarja za dovoljenje, kadar hoče k drugemu gospodarju na delo. Gospodar mu daje spomladi prašička, prav tako kot pri viničarjih, nekaj krompirja, žita in kakšen kos obleke. Denarja običajno ne vidi in zato teži k temu, da še pri drugih sosedih ujame kako dnevnicu, da si zasluži nekoliko denarja za najnujnejše potrebe. Ne bi opisoval teh primerov v podrobnostih, ker so razmere precej podobne viničarskim in je že tam bilo precej na široko govora o teh primitivnih, iz davne prošlosti izvirajočih odnosov.

Omenil bi še z nekaj besedami razmere, kakršne so še na precejšnjem delu Pohorja. Tam so tako imenovani hubarski odnosi. To je izraz za najemniško posestvo z nekoliko orne površine, travnikov in pašnikov, kjer tudi najemnik redi nekaj živine. Vse to pa mora odsluževati gospodarju na njegovem posestvu ali v gozdu. Poleg hubarjev imamo tu opravka tudi z ofarji, ki se pa nekoliko razlikujejo od nižinskih ofarjev in kočarjev, kar pa ne predstavlja večjega problema, ker se je to v večini primerov rešilo že z zakonom o agrarni reformi; nekoliko teh in podobnih primerov bo pač treba rešiti s tem zakonom.

Tovariši in tovarišice! Prepričan sem, da ne odobrava tega zakona samo ogromna večina viničarjev in najemniških delavcev, marveč, da se bo tudi ostala večina delovnega ljudstva strinjala s tem, da enkrat za vselej napravimo konec tem zaostalim razmeram. Da pa ne bi prizadejali malih kmetov in jim ogrozili njihov življenjski minimum, predvideva zakon, da se lahko v primerih, kadar gre za malega kmeta, da tem v zameno druga obdelovalna zemlja iz zemljiškega sklada.

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Razmere, ki jih obravnava predloženi osnutek zakona, zahtevajo nujne rešitve in predlagam ljudski skupščini, da zakon, kakor je predložen v razpravo, osvoji. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Odrejam 5 minut odmora in prosim tovariše ljudske poslance, ki se žele udeležiti razprave o tem zakonskem predlogu; da se med odmorom prijavijo pri tovarišu tajniku.

(Seja je bila prekinjena ob 17.25 in se je nadaljevala ob 17.40.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Nadaljujemo prvo sejo V. rednega zasedanja, in sicer z razpravo o predlogu zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij. K besedi se je prijavil ljudski poslanec Anton Ingolič.

Anton Ingolič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ne bom govoril o ekonomskih razmerah naših viničarjev v Slovenskih goricah in Halozah, kajti o tem je obširno in temeljito razpravljal ljudski poslanec tovariš Hribar. Hotel bi samo z nekaj besedami omeniti, kakšen je bil naš viničar in da je skrajni čas, da ga osvobodimo viničarskega odnosa, ki ga je v dolgih stoletjih in stoletjih napravil ponižnega, hlapčevskega in v življenjski borbi često neodločnega. To govorim predvsem za haloškega viničarja, ki je najbolj izkoriščen, kateremu so bili gospodarji do 1945. leta večinoma ptujski in drugi Nemci ali pa veliki posestniki iz ptujskega polja. Haloški

viničarji so bili gotovo najbolj izkoriščani ljudje na Slovenskem. Izkoriščani niso bili samo socialno, ampak tudi nacionalno, kajti nemški gospodar, ki je posedoval največje vinograde, je svojega viničarja tudi nacionalno zatiral. V Halozah smo do 1945. leta imeli viničarje, ki so svoje gospodarje, kadar so si prišli ogledat svoj vinograd, pozdravljali in govorili z njimi tako, kakor so v času fevdalizma pozdravljali tlačani svojega gospodarja. Videli smo, kako so poljubljali roko svojemu gospodarju, ko je star že izgaran viničar, ki je po 30 do 40 let delal v gospodarjevem vinogradu, poljubljaj tolsto roko svojega gospodarja. Če ste hodili po teh krajih, ste lahko opazili, da tod niso poznali samo naziva »Vi gospod«, ampak so govorili »Oni gospod so to in to napravili, oni so nam to in to rekli in so nam to in to dali«. Ta viničarski odnos, ki je star stoletja in stoletja, je haloškega viničarja napravil ponižnega, neodločnega in hlapčevskega, v težki življenjski borbi pa nevztrajnega in neodločnega. Vemo tudi, da je zelo malo haloških otrok, haloških fantov in deklet šlo v srednje šole, pač pa da so se razkropili po vsem Ptujskem polju in Pohorju kot pastirji, hlapci in dekcle, da so v Haloze prihajali gospodarji s Ptujskega polja, Pohorja itd. in so še nedoletne otroke odpeljali s seboj na Ptujsko polje ali na Pohorje in se ti otroci seveda niso nikoli več vrnili v svoj rojstni kraj. Tam so ponavadi ostali kot hlapci in dekcle do svoje smrti. Zelo malo pa je bilo viničarskih otrok, ki bi v Ptuj obiskovali gimnazijo ali pa bi šli v mesto, kjer bi se izučili kake obrti in si ustvarili lepše in boljše življenje, kakor so si ga mogli njihovi starši kot viničarji.

Do leta 1945 so v Halozah skratka gospodovali ali nemški gospodarji ali polanski kmetje, ali pa tamkajšnja duhovščina. Medtem pa je haloški viničar, ki je bil najštevilnejši, prebival s kopico otrok v majhnih viničarijah v stiski in lakoti, posebno v zimskih in pomladanskih mesecih. In ta haloški viničar, ki je pripravil svojemu gospodu in drugim, ki so kupovali to vino, najboljše vino, ta viničar tega vina navadno ni niti pokusil, razen morda za veliko noč, ko ga je dobil kak liter.

Leta 1945 smo z vrsto zakonov glavno izkoriščanje odpravili. Predvsem smo odpravili nemškega gospodarja, ustanovili smo vrsto zadrug in viničarji, ki so delali poprej v vinogradih nemških gospodarjev in nekaterih drugih nekmetov, so ustanovili zadruge in vidimo, da so se v teh zadrugah nekdanji viničarji, nekdanji ponižni hlapčevski ljudje, v teh letih, odkar zadruge obstajajo, z zvravnano hrbtenico lotili dela, postali samostojni in odločni ter zavedni graditelji socializma. Vendar vse izkoriščanje leta 1945 in 1946 ni bilo odpravljeno. Kakor smo slišali, obstaja še vrsta viničarskih razmerij, ne sicer pod isto obliko kakor pred drugo svetovno vojno, ker so to stanje znali posamezni gospodarji z različnimi mahinacijami večje prikriti, vendar je tako razmerje med mnogimi viničarji in kmeti s polja še obstajalo. Z novim zakonom pa, ki ga sedaj sprejemamo, bodo haloški viničar, viničar Slovenskih goric in kolon na Goriškem šele popolnoma osvobojeni. Šele sedaj se bo lahko kulturno, prosvetno pa tudi človeško dvigal, postal bo samostojen človek, užival bo lahko vse blagodati naših socialističnih zakonov in naše socialistične domovine, in bo lahko postal zavedni graditelj naše socialistične države. Šele s tem zakonom bodo ti ljudje, ki niso mogli uživati vsega tega, kar smo ustvarili v narodnoosvobodilni borbi, lahko uživali, ker bodo postali odločni in samostojni gospodarji na svoji zemlji in šele ta ekonomska pridobitev ga bo lahko človeško in tudi kulturno dvigala.

Zaradi tega izjavljam, da bom z veseljem glasoval za ta zakon in pozivam tudi druge tovariše ljudske poslance, da glasujejo zanj. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariše ljudske poslance, ki se še žele udeležiti razprave, ki se bo jutri nadaljevala, prosim, da se med tem prijavijo pri tovarišu tajniku. Hkrati predlagam skupščini: da zaključimo prvo sejo V. rednega zasedanja. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.) Zaključujem 1. sejo V. rednega zasedanja in bo 2. seja jutri ob 8. uri zjutraj, z nadaljevanjem na današnji seji sprejetega dnevnega reda.

Seja je bila zaključena ob 17.50.

2. seja

V. rednega zasedanja

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

ki je bila 30. junija 1953 v Ljubljani.

Predsednik: dr. Ferdo Kozak.

Tajnik: inž. Pavle Zaucer.

Predsednik dr. Ferdo Kozak prične ob 8.20 sejo z naslednjimi besedami:

Tovariši ljudski poslanci! Pričenjam drugo sejo V. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS, drugega sklica. Zapisnik današnje seje bo vodil tajnik inž. Pavle Zaucer. Prosim tajnico Marijo Fifolt, da prečita zapisnik 1. seje. (Tajnica Marija Fifolt prečita zapisnik prve seje.)

Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev kako pripombo k zapisniku? (K besedi se je prijavil ljudski poslanec Martin Greif.)

Martin Greif: Tovariši ljudski poslanci! Dotaknil bi se tistega dela zapisnika, ki govori o odobritvi kazenskega postopka proti ljudskemu poslancu Francu Češnovarju. Menim, da je mandatno-immunitetni odbor dal le preimajhno obrazložitev glede te zadeve. Ker bi po mojem mnenju moral dati poslancem podrobnejšo obrazložitev, zaradi tega predlagam, da se ta predmet vrne mandatno-immunitetnemu odboru, da ga podrobneje prouči ter pošlje podrobnejše poročilo in da skupščina šele potem o tej zadevi razpravlja. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariši poslanci, slišali ste predlog ljudskega poslanca Martina Greifa in vprašam, ali ima še kdo kako pripombo. (Nihče.) Če nihče, potem dajem predlog ljudskega poslanca Martina Greifa na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Hvala. Na podlagi tega sklepa bo predmet vrnjen mandatno-immunitetnemu odboru. Imate še kdo kako pripombo k zapisniku? (K besedi se javi dr. Marijan Breclj.)

Dr. Marijan Breclj: Predlagam, da skupščina ta sklep sploh razveljavi.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Po mojem je bil s tem glasovanjem sedaj sklep že razveljavljen. (K besedi se prijavi ljudski poslanec France Lubej.)

France Lubej: Imam pripombo, naj se takšen predlog, kakor je bil stavljen, da pred glasovanjem, ne pa po tem, ko je že izglasovano.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Imate še kdo kako pripombo k zapisniku? (Nihče.) Ker nihče, se zapisnik s pripombami, ki so bile stavljene, odobri in podpiše. (Predsednik in tajnica podpišeta zapisnik.)

Prehajamo k dnevnemu redu, in sicer k nadaljevanju dnevnega reda, to je k razpravi o predlogu zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij. Besedo ima ljudski poslanec Štefan Joha.

Štefan Joha: Tovariši ljudski poslanci! V diskusiji nameravam podpreti predlog zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij in z nekaterimi podatki še dokazati upravičenost tega zakona tako iz socialnih in družbenih razlogov sploh. Sem poslanec iz okraja, kjer živi dobršen del teh viničarjev in mislim, da je prav, da se oglašim k besedi in da predvsem iz socialnih in ekonomskih pogledov dokažem upravičenost, da se ta zakon izglasuje.

Ce vemo, da je na državnem kmetijskem posestvu delavčev povprečni mesečni zaslužek 5100 dinarjev in to ne glede na donosnost posestva in da zasluži v vinogradniških obdelovalnih zadrugah zadrुžnik povprečno mesečno 3950 dinarjev, ne upošteva je ohišnice, potem vidimo, da ima v privatnem sektorju viničar 950 dinarjev mesečnega zaslužka, ne upošteva je deputatno zemljo. Tu vidimo ogromno razliko, po kateri dejansko zasluži privatni viničar dosti manj od drugih delavcev v socialističnem sektorju, pri čemer gre ta del presežka dela v žep privatnemu vinogradniku. Tako je že iz ekonomskega in socialnega vidika sprejem tega zakona popolnoma upravičen.

Poglejmo pa še, kakšno družbeno vlogo imajo delavci in zadrुžniki v našem gospodarskem življenju in kakšno vlogo igrajo današnji viničarji. Na državnem kmetijskem gospodarstvu upravljajo delavci to gospodarstvo po delavskem svetu in upravnem odboru, zadrुžniki upravljajo svojo zadrugo po upravnem odboru in zadrुžni skupščini, privatni kmet pa upravlja svoje posestvo sam s svojo družino in sam odloča o presežku dela. Viničar pa pri upravljanju gospodarstva ne sodeluje, dela samo po odredbi in željah gospodarja, ne soodloča pa o gospodarjenju in o delitvi presežka dela. Ne samo, da pri celotnem gospodarjenju ne sodeluje, temveč se tudi kulturno ne more razvijati. Delavci na državnih posestvih in zadrugah se s tem, da pri gospodarjenju soodločajo, tudi umsko razvijajo, viničar pa, ki o ničemer ne odloča, je samo veren izvrševalec dolžnosti, ki mu jih narekuje gospodar in ima hlapčevski odnos do gospodarstva. Zato je tudi s tega vidika upravičeno, da se ta zakon sprejme.

V čem se vidi zaostalost viničarja, o kateri je bilo včeraj že govora v skupščini? To se vidi v tem, da so tisti viničarji, ki že delajo na državnem posestvu ali pa v obdelovalnih zadrugah in tisti del viničarjev, ki so bili v obdelovalnih zadrugah, pa so te razpadle zaradi tega, ker so kmetje iz zadrug izstopili, dosti bolj revolucionarni in mnogo samostojneje mislijo, kakor tisti, ki so bili doslej vedno samo privatni viničarji. Prav ti viničarji, ki so bili v zadrugah in ki so razpadle zaradi tega, ker so kmetje iz zadrug izstopili, so najbolj revolucionarni, na drugi strani pa vidimo, da kmetje prav te viničarje najbolj zapostavljajo, jim nočejo dati dela, jim odpovedujejo stanovanja in jih silijo z najemnimi pogodbami z namenom, da bi jim dokazali, da so to njihovi najemniki, ne pa viničarji. Kmetje bi sedaj skušali s takimi stvarmi dokazati, da ni viničarskega razmerja in na tak način izigrati zakon. So primeri, da je skušal nekmet spraviti viničarja iz stanovanja na ta način, da je začel popravljati hišo in izpodkopavati klet, čeprav bi taka popravila ne bila potrebna. Proti takim pojavom so viničarji odločno nastopili na svojem sestanku. Nadalje imamō primere, ko se hočejo kmetje rešiti vinogradov s prodajo. Konkretno sta se kmet in viničar dogovorila,

da bo viničar kupil od kmeta gorice. Kmet je viničarju dal denar, nato pa sta šla v gostilno in sta pred ljudmi mešetarila za gorice. Viničar je nato pred ljudmi gorice kupil za kmetov denar. Kmetje se poslužujejo najrazličnejših zvijač in skušajo na razne načine dokazati, da nimajo več viničarskega razmerja. Nadalje hočejo nekateri kmetje vplivati na zaostalost našega viničarja s tem, da mu dokazujejo, da mu ne morejo toliko plačati, kolikor zahteva, ker se mu že tako dobro godi in podobno. V nedeljo na sestanku viničarjev je povedal neki viničar, da je kmet z 12 ha orne zemlje in z dvema vinogradoma prišel k temu viničarju in mu rekel, češ tebi je lahko in dobro, meni pa je težko, ker nimam niti kruha niti krompirja. Ti pa imaš vse. Dejansko pa ima ta viničar 40 arov deputata orne zemlje. Tako bi se rad pred viničarjem kazal, da je revež, da je dober in podobno, samo da mu ne bi odvzeli goric. Takih primerov pa je še več.

Kot sem že prej omenil, se je pri bivših viničarjih, ki so šli k državnim posestvom in v zadruge, neprimerno dvignila njihova zavest in kulturni razvoj ter izboljšalo njihovo ekonomsko stanje. V tej zvezi bi še poudaril, da se je tem ljudem na splošno neprimerno dvignil tudi standard, kajti pri državnih posestvih in zadrugah najdemo povsod otroške vrtce, v skoro sleherni hiši bivšega viničarja je danes elektrika, položen je pod in podobno, medtem ko na privatnih viničarjih vsega tega ni. Čeprav gre električni vod mimo hiše privatnega viničarja, kmet niti slišati noče, da bi mu dal napeljati elektriko. To je najboljši dokaz, kako gre presežek dela v žep privatnega kmeta, ne pa v žep tistega, ki je do tega presežka upravičen, ker to zemljo obdeluje. V našem okraju imamo 682 viničarskih družin, ki obdelujejo 492 vinogradov. Povprečno obdeluje ena viničarska družina na dosedanjih privatnih vinogradih 0,72 ha vinogradov, medtem ko na državnem socialističnem sektorju obdeluje ena družina 1,26 ha vinograda. To pomeni, da privatni viničarji niso polno zaposleni, ampak delajo pri drugih vinogradnikih ali pa pri drugih kmetih. Tako obdeluje viničar dostikrat dvojne gorice, se pravi gospodarjeve in še sosedove, kjer viničarije ni. To z drugimi besedami pomeni, da dejansko dva kmeta izkoriščata enega viničarja, čemur pravimo podaljšano viničarsko razmerje. S tem pa, da vinogradi, ki se obdelujejo s tujo delovno silo, ne bodo prišli pod udar tega zakona, bo nastal problem, kako polno zaposliti teh 682 viničarskih družin, ki bi na socialističnem gospodarstvu morale biti praviloma polno zaposlene že zaradi socialnega zavarovanja, otroških doklad itd. Seveda bo treba ta vprašanja reševati s pomočjo zveznega zakona o zemljiškem skladu, koliko se bi dalo te ljudi zaposliti na obdelovalnih površinah na Murskem polju in pa v industriji, pri javnih delih in drugih poklicih. Nadalje bo treba, kot je bilo o tem že govora na področjih, kakor so Maribor, Ljutomer in Ptuj, kjer bo ustvarjenega največ zemljiškega sklada, dati investicijska sredstva za gradnjo gospodarskih poslopij, v vinogradih pa predvsem sredstva za obnovo kmečkih vinogradov, ki so zastareli in izčrpani in nujno kličejo po obnovi. Tudi bi se lahko del odvečne delovne sile zaposlil predvsem čez zimo, ko ni drugih del. Nekdo bo morda ugovarjal, češ kaj pa mehanizacija. Toda mehanizacije povsod v teh goricah niti uporabljati ne moremo zaradi strmih leg itd. Tako bi lahko tam, kjer se mehanizacije ne da uporabljati, v celoti zaposlili odvečno delovno silo.

Nastaja pa še en problem. Ko bodo morali kmetje, ki imajo viničarje, svoje gorice odprodati, je vprašanje, kaj bo z avstrijskimi dvolastniki, ki so vinograde dobili končaj to leto nazaj in Gleichenberški sporazum določa, da veljajo zanje vsi jugoslovanski pozitivni zakoni. O tem sedaj še ni bilo

govora, vendar je javno mnenje tako, da bi bila krivica, če bi avstrijski dvolastniki, ki zaposlujejo 29 viničarskih družin, obdržali svoje vinograde, medtem ko bi morali naši kmetje zaradi takih razmerij svoje gorice oddati.

Toliko sem skušal v svojih izvajanjih podpreti ta zakonski predlog in utemeljiti potrebo, da se ta razmerja odpravijo, da se popravi stoletna krivica, prizadejana našim viničarjem in da jim omogočimo, da se kulturno, gospodarsko in socialno dvignejo. Zato tudi izjavljam, da bom glasoval za predloženi zakon. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Bratko.

Ivan Bratko: Tovariši ljudski poslanci! S sprejemom zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij, ki ga danes pretresa naša skupščina, bo dokončno in v celoti odstranjena stoletna gospodarska in socialna sramota, ki je preprečevala vsakršni večji napredek nekaterih naših področij na severu Slovenije. Slovenska buržoazija je v svoji propagandi proti tujerodnim lastnikom vinogradov rada govorila o tem, da je treba to sramoto likvidirati, toda pozneje je sama šla po poti tega preizkušenega in dobičkonosnega izkoriščanja. Poleg avstrijskih, nemških, cerkvenih in drugih veleposestev z viničarsko delovno silo so se zlasti po prvi svetovni vojni razbohotila posestva slovenskih advokatov, trgovcev, industrijcev, denarnih zavodov in velikih kmetov. Šele z zmago ljudske oblasti in socialistične revolucije je prišel čas za rešitev tega izredno bolečega socialnega problema. Naša ljudska oblast ga rešuje v dveh etapah. Prvič takoj po zaključku narodnoosvobodilne borbe 1945. leta in dokončno danes s sprejemom tega zakona:

Zakon o odpravi viničarskih in podobnih razmerij temelji na zveznem zakonu o zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in o dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam. Z razvojem socialistične graditve in z uspehi te graditve so dozoreli pogoji za tako okrepitev pozicij socializma v agrarni proizvodnji in za tak odločen korak na poti likvidacije izkoriščanja človeka po človeku. Kateri so ti dozoreli pogoji? Izgraditev ključnih objektov naše industrializacije, nove možnosti za velike investicije v kmetijski proizvodnji, politična okrepitev sil socializma v borbi proti ostankom izkoriščevalskih razredov ter končno pridobitev izkušenj v poteh in metodah družbenega upravljanja proizvodnje sploh in kmetijstva posebej. S tem pa so tudi dozoreli pogoji za likvidacijo viničarskih razmerij, ki sicer po obsegu in razširjenosti za našo celotno družbo ne predstavljajo nekega večjega problema, ki so pa vendarle osnovna ovira vsakršnega napredka nekaterih naših pokrajin in ki dajejo nekak pečat bede, stagnacije in mrtvila tem predelom kot celoti. Tak predel so na primer Haloze.

Za take predele je odprava viničarskih in podobnih razmerij neprecenljivega ekonomskega, socialnega, političnega in nacionalnega pomena. Nekateri radi govorijo o tem, da so na primer Haloze pasivna pokrajina. Številke o proizvodjalnih stroških za vino, o presežkih dela viničarjev in o dobičkih njih lastnikov, katere je včeraj iznesel ljudski poslanec Janez Hribar, pa govore o tem, da je tudi ta predel izredno aktiven, vitalen in dobičkonosen za netamkajšnje lastnike vinogradov in »pasiven« za domačine, ki odvajajo gospodarjem presežke svojega dela. Zakon o likvidaciji viničarskih razmerij pomeni za te predele začetek in osnovo za ekonomski dvig vinogradništva v sodobnih razmerah. Družbeni zemljiški sklad bo okrepljen, tam bo ustvarjen

osnovni pogoj za moderno gospodarstvo, viničarji bodo postali svobodni ljudje. Šli bodo po poti kmetijskih organizacij v Železnih dverih, Litmerku, Zavrču in drugod. Ostanikom tega, v suženjski odvisnosti in hlapčevstvu živečega sloja, je s tem odprta lepa perspektiva, ki danes ni več samo teorija, temveč je otipljiva na primerih najboljših obdelovalnih zadrug prav nekdanjih viničarjev. S tem je tudi odbit pomislek tistih, ki pravijo, da ti sloji niso voljni, sposobni in dozoreli za upravljanje sodobnega socialističnega obrata.

Kakor zakon o zemljiškem skladu, tako tudi zakon o likvidaciji viničarskih razmerij razbija iluzije o vraščanju v kapitalizem, k čemur da so nas baje prisilili naši zahodni zavezniki: Želja po politiki podpiranja velikih kmetij ter slepo in tehnokratsko posnemanje zahodnoevropskega in ameriškega razvoja bi v teh vinorodnih predelih privedlo do utrditve in razširitve starih viničarskih razmerij, socialni in nacionalni problem teh obmejnih pokrajin bi ostal za vedno odprt. Razumljivo je, da bi smetano takega razvoja pobrali izkoriščevalski razredi in politična reakcija. Konec koncev se take tendence reducirajo na razredni interes buržoazije ali pa na popolno nevero v družbeno upravljanje proizvodnje, zlasti kmetijske. Pri tem pa obojevalci proizvodnje in proizvajalnih odnosov po vzorcu zahodnih dežel ne vidijo, da smo po specifičnih poteh naše revolucije dali vrsto dobrih primerov razvijanja proizvodnje na bazi neizkoriščanja človeka po človeku ter uveljavljanja posameznika na osnovi njegove storitve in njegovega učinka dela. Tudi v sistemu administrativnih ukrepov je bilo dovolj primerov uspešnosti te poti, zlasti v vinogradniških področjih. Ni dvoma, da bo na temelju svobodnega združevanja proizvajalcev, ob odsotnosti vsakih administrativnih ukrepov ter ob angažiranju celotne družbe in njenih sredstev za obnovo in mehanizacijo vinogradov, število teh primerov naglo naraščalo. V vsem tem je ekonomski in politični pomen tudi tega zakona, ki ga danes sprejemamo.

Socialni položaj viničarjev se bo s sprejemom tega zakona takoj popravil. Saj preide stanovanjsko poslopje takoj v njihovo last, deputatna zemlja pa v trajno uživanje brez kakršnih koli obveznosti za kriminalno plačano obdelovanje tuje zemlje. Seveda pa mu to ne bo prineslo takega dviga njegovega standarda, ki bi bil zadovoljiv oziroma na višini povprečnega standarda pri nas. To bo doseženo z vključitvijo v kmetijske organizacije, ki bodo prevzele razlaščeno zemljo nekdanjih gospodarjev v uporabo ter na njej organizirale moderno proizvodnjo, ki bo soliden temelj bodočega boljšega življenjskega standarda. Zanimivo je, da nam reakcionarji in godrnjači radi pripovedujejo o tem, kako v teh pomladnih mesecih ni bilo več kruha v hišah najemnikov, viničarjev, bajtarjev, hubarjev in drugih. To servirajo kot očitek ljudski oblasti. V resnici pa ni kruha v teh hišah in ga praviloma nikdar ni bilo, ker so oni sami s svojim nečloveškim izkoriščanjem teh slojev in s svojo neverjetno primitivno ter zaostalo proizvodnjo povzročili, da ni bilo kruha. Kajti razumljivo je, da so prav viničarji, ki so bili pri kmečkih lastnikih, bili povprečno v najtežjem položaju, ker je ta lastnik še manj investiral in še bolj sesal njihovo delovno silo, kakor nekdanji veleposestnik. Ko danes ukinjamo prav ta zadnja fevdalna razmerja na vasi, ukinjamo hkrati najbolj kričeče primere teh razmerij. Dejstvo je, da izvajajo danes nekateri lastniki neverjeten pritisk na viničarje, skušajo prikriti viničarska razmerja, jim grozijo in hkrati obljublajo gradove v oblakih. Bili so že tudi primeri fizičnega obračunavanja. Ko smo govorili z nekim viničarjem vpričo gospodarja, je molčal, ko pa smo bili sami z njim, je rekel: »Samó naj skupščina čimprej sprejme ta zakon.«

S tem zakonom bo dokončno uresničeno geslo, zemljo tistim, ki jo obdelujejo. Kjer pa gre za vinograde malih kmetov, tam pa bodo ti dobili v zamenjavo zemljo v dolinah, kjer živijo. Tak je ekonomski, socialni in politični pomen tega zakona.

Izjavljam, da bom glasoval za predloženi zakonski osnutek. (Ploskanje.)

Predsednik dr. F e r d o K o z a k : Besedo ima ljudski poslanec Angela Serdinšek.

A n g e l a S e r d i n š e k : Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Dovolite mi, da tudi jaz spregovorim nekaj besed. Malo komu izmed vas si je mogoče tako živo predstavljati, kako srečni bodo naši viničarji po sprejetju tega zakona, kot meni, ki sem svojo mladost preživela v največji bedi in izkoriščanju kot hči haloškega viničarja.

Besede, ki jih je na včerajšnjem zasedanju izrekel tovariš Hribar, so me do dna srca pretresle. Nakazal je veliko primerov izkoriščanja naših viničarjev, vendar bi jih še lahko ogromno našteli.

Prebila sem svojo mladost s svojimi starši, ki so viničarji že od rojstva, in sicer v viničariji polanskega kmeta Laha. Da je to, kar je povedal tovariš Hribar, čista resnica, naj vam povem, da sem s svojimi starši obdelovala skoro en hektar vinograda, in sicer vsa dela razen spomladanske kopi in trgatve, nismo pa za to dobili razen deputata in stanovanja niti dinarja. Resnici na ljubo naj še povem, da smo imeli dobiti za vsako opravljeno delo še pol kolača kruha. Seveda sem po ta kruh morala hoditi sama na oddaljeno Ptujsko polje, kar je za nedoletnega otroka predstavljalo štiri ure hoda samo na eno stran. Tega groznega izkoriščanja sem se rešila s tem, da sem odšla v tovarno, toda moji že stari in obnemogli starši so ostali to, kar so bili, in se razmere niso niti najmanj spremenile, celo poslabšale so se do neke mere, to pa zato, ker so od starega človeka zahtevali isto, kar so prej zahtevali od mladega. S predloženim zakonom prihaja za moje starše šele prava osvoboditev in bo z njimi vred osvobojenih še 700 viničarskih družin iz ptujskih Halož in Slovenskih goric.

Vam vsem je znana velika zaostalost teh naših krajev, ki ima svoj koren pred vsem v teh pol fevdalnih izkoriščevalskih oblikah. Haloze so, zaradi siromaštva in bede, v kateri živi to ljudstvo, predmet obravnave na skoro vseh naših okrajnih konferencah, pa tudi v tej skupščini smo že o tem razpravljali, čeprav prave rešitve ni bilo.

Iz referata tovariša Hribarja je bilo razvidno, kako velik odstotek presečka dela, ki ga ustvarjajo Haložani izključno s svojim delom, odhaja vsako leto na bogato Ptujsko polje, zato da bi tam polanski bogatini še bolj živeli, pri čemer jim ni mnogo mar, če Haložan strada. Le na ta način, da haloška zemlja pripade Haložanom, ki so jo stoletja obdelovali za druge, da jo bodo v bodoče obdelovali zase, se bo mogel rešiti ta težek problem.

Ker daje predloženi zakon Haloze Haložanom in to v veliki meri, mislim, da lahko zakonski predlog brez oklevanja sprejmemo.

Na koncu mi dovolite še eno pripombo. Tovariši ljudski poslanci, ne zamerite mi, če izjavim, da sem vedno z veseljem glasovala in sprejemala mnoge dobre zakone, ki smo jih obravnavali, toda za ta zakon, ki neposredno osvobaja mojega očeta in mojo mater ter tisoče njim enakih trpinov-viničarjev širom naše lepe Štajerske, za ta zakon bom glasovala z največjim

navdušenjem. Pozivam pa tudi vas, da storite enako, kajti verjemite mi, da naši viničarji tega revolucionarnega akta ljudske oblasti nikoli ne bodo pozabili. (Dolgotrajno in navdušeno ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Mirko Remec.

Mirko Remec: Tovariši ljudski poslanci! Dovolite mi, da z nekaj besedami podkrepim izvajanja ljudskega poslanca Janeza Hribarja, ki je utemeljeval sprejetje zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij. Ta zakon, ki ga bo danes po razpravi sprejela Ljudska skupščina LRS, bodo prav gotovo tako kakor štajerski viničarji sprejeli tudi briški koloni, ki so 379 let služili svojim gospodarjem. Ti ljudje bodo gotovo ta zakon imenovali zakon osvoboditve briškega kolona izpod stoletnega suženjstva.

Že ljudski poslanec Janez Hribar je podčrtal velike dajatve, ki so jih morali briški koloni dajati svojim gospodarjem. Nad briškim kolonom je poleg njegovega gospodarja bil še njegov oskrbnik, nad njim je bil kaplan, cerkveni ključar, organist in drugi izkoriščevalci vseh vrst. Poleg že omenjenih dajatev naj navedem še nekatere druge dajatve, ki so jih koloni morali dajati do prve svetovne vojne in nekoliko manj med prvo in drugo svetovno vojno. Tako je kolon v Goriških Brdih moral do prve svetovne vojne oddajati 80 % pridelanega vina, moral je oddajati 50 % pridelanih breskev, sliv in drugega sadja, 30 delovnih dni je moral delati na gospodarjevem posestvu brezplačno. Kar je opravil nad 30 dni in to obvezno, kadarkoli ga je poklical gospodar, mu je plačeval gospodar le s polovično dnevnicco, ki je pred prvo svetovno vojno znašala polovico krone, ali z drugimi besedami, njegov zaslužek je bil ob lastni hrani tolikšen, da si je po takratnih cenah lahko kupil en in četrt litra vina. Briški kolon je bil nadalje dolžan, da od površin, ki jih je posejal z žitavicami, bodisi s pšenico, koruzo ali ječmenom, da od hektarja 600 kg zrnja svojemu gospodarju. Vsako leto je moral dati po 5 do 10 kokoši, po 30 do 50 jajc, obvezno je moral dajati po 2 purana, poleg tega pa brezplačno obnavljati vinograd, kajti sicer je gospodar po svojem oskrbniku in duhovniku s spovednico in prižnico grozil, da ga bo izgnal s svojega posestva. Poleg tega je gospodar predpisoval kolonu obvezno rejo določenega števila glav živine, za katere prehrano pa je kolon iz lastnih sredstev moral nabavljati krmno. Poleg drugega je moral kolon nositi vse stroške pri pospravljanju grozdja in pri predelavi v vino, enako stroške pri popraviljanju sodov, pri razsvetljava kleti ob prešanju itd.

Ko je gospodarju oddelil vse dajatve, je za gospodarjem prišel prvi na vrsto njegov prvi pomočnik, to je njegov oskrbnik, ki je z gospodarjevim pritiskom grozil kolonu, da ga izžene s posestva, zato mu je kolon dajal podkupnino v obliki vina, najboljše salame in mnogokrat tudi najboljše šunke od zaklanega prašiča, da bi ostal na tem posestvu. Ko se je iznebil še te pijavke, se je nad njega spravil fajmošter, kateremu je moral obvezno dajati 56 litrov vina, obvezno mu je moral dajati jezik od prašiča, fižol, pšenico in po troje do pet jajc za vsak listek ob velikonočni spovedi. Ko se je znebil tudi tega birača, je na kolona navalil cerkveni ključar, kateremu je moral dati vina in koruze. Dati mu je moral 20 litrov vina in 12 litrov koruze. Za njim je prišel cerkveni organist in tako briškemu kolonu ni ostajalo ničesar drugega kot delo in večno trpljenje. Še več, duhovno in politično zatiranje, ki ga je izvajala cerkev kot takratni in poznejši najmogočnejši

posestnik v Goriških Brdih, je bilo organizirano tako, da je v vsakem tako imenovanem briškem gradiču bila kapela, kamor so koloni obvezno morali hoditi k maši in spovedi. Duhovnik je kot najboljši sodelavec kolonovega gospodarja z zastraševanjem pri spovedi iztisnil iz njega, kar mu je ukazal njegov gospodar, da je ta lahko proti svojemu kolonu za neposlušnost uporabljal kazenske sankcije.

Kolon, izžet od dajatev, ki jih je moral oddajati svojemu gospodarju in njegovim biričem, se je često napatil na krajo po gospodarjevi posesti. Da bi preplašili svoje kolone, so razširjali bajko, kako ponoči ni varno hoditi iz svojih hiš, ker tava zunaj večča, ki bo ugrabila in odpeljala kolona. Zato so se mnogokrat fajmoštri in gospodarji, odeti v ogrinjala, potikali ponoči po svojih vinogradih in plašili kolone, ki so se iz stiske in lakote zatekali h kraji po vinogradih in sadovnjakih.

Iz vsega tega je, tovariši ljudski poslanci, dovolj razvidno, kakšno je bilo življenje briškega kolona skozi 364 let. To navajam, tovariši, zaradi tega, ker je italijanska oblast za tako imenovano »Venezio Giuglio« 1938. leta razpisala nagrado za najstarejšega kolona v Julijski krajini. Kakor pripoveduje Fornazarič iz Vogerskega, je leta 1938 bil njegov rod eden najstarejših, ki je v kolonatskih odnosih živel 360 let in vseeno ni dobil nagrade, temveč je nagrado dobil kolon Maraš iz Števerjana, ki je še danes kolon na slovenski zemlji pod italijansko oblastjo.

Sprejetje tega zakona bodo enako kakor štajerski viničarji toplo pozdravili tudi briški koloni in bodo naši ljudski oblasti ter našemu političnemu in partijskemu vodstvu hvaležni, ker je podvzelo tako revolucionaren ukrep za odpravo stoletnih fevdalnih izkoriščevalskih odnosov, kakršni so bili do kolonov v Goriških Brdih.

Zato izjavljam, tovariši in tovarišice, da bom za ta zakon glasoval in pozivam vse ostale poslance, da glasujete za sprejetje tega zakona, ker bomo tako pokazali briškim kolonom, štajerskim viničarjem in vsem drugim, ki so morali služiti svojim gospodarjem, kako je skupščina resnično ljudski organ, ki vsestransko ščiti pravice delovnega človeka.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Edo Zorko.

Edo Zorko: Tovariši ljudski poslanci! Zakon o viničarskih in podobnih razmerjih, o katerem na tem zasedanju razpravljamo, spada prav gotovo med vse one revolucionarne zakone, ki so bili do sedaj sprejeti in ki odpravljajo izkoriščanje človeka po človeku. Toliko bolj pa spada v to vrsto ta zakon, ki odpravlja na pol fevdalne odnose, ki so se pri nas obdržali in ki so pravi karakteristični za nekatere okraje v severni Sloveniji, med katere spada tudi okraj Maribor okolica, ki ima še danes 645 viničarjev. Od tega števila živi še vedno 523 viničarjev v čistih viničarskih razmerjih, ko morajo viničarji za nekaj arov njiv in travnikov vse leto delati na gospodarjevem polju ali v njegovem vinogradu. Ljudski poslanec Janez Hribar je včeraj navedel nekatere primere tega izkoriščanja, jaz pa bi omenil samo še dva primera, s katerima bi pokazal, kako so bili ti ljudje izkoriščani.

Pri nekem kmetu v Jarenini mora njegov viničar samo za bajto, v kateri stanuje, odsluževati mesečno 12 delovnih dni. Drug tak primer je v občini Pesnica, kjer ofar obdeluje s tremi delovnimi člani 5 ha in 93 arov zemlje in je na uro plačan po 19 dinarjev, za bajto in zemljo, ki jo ima, pa mu

gospodar odteguje od ure 9 dinarjev, kar znaša letno okoli 80.000 dinarjev. Primeri, ki so bili že včeraj navedeni, in še ta dva primera, nam kažejo, da se gospodarji poslužujejo vseh mogočih variant, samo da čimveč izsesajo iz viničarjev.

Opozoril pa bi še na drug pojav, in sicer na sovražno propagando, ki se pojavlja ob tem zakonu. Kmetje so računali, da do tega zakona sploh ne bo prišlo in da se bo oblast premislila. S takimi parolami so prišli k viničarjem ter jim govorili, naj si take iluzije izbijejo iz glav. Če bi pa prišlo do tega zakona, pa naj vedo, da jim gre sedaj bolje, kakor jim bo šlo pozneje, ko bodo dobili to zemljo. To so hoteli podkrepiti s primeri obdelovalnih zadrug, ki smo jih imeli doslej, češ kako so bile slabe in podobno. Na drugi strani pa so viničarjem celo zatrjevali, da jim bodo dali viničarije v njihovo last, če bodo v propagandi proti temu zakonu na njihovi strani. Viničarji tem parolam niso nasedali, razen najbolj zaostalih ljudi med njimi. Vzporedno s to propagando so se posluževali tudi drugih ukrepov. Viničarja, ki takemu njihovem prepričevanju ni hotel nasesti, so hoteli spoditi iz bajte, da bi mu dokazali, da so še vedno oni gospodarji in ne viničar. S tako propagando so hoteli pridobiti tudi druge male in srednje kmete in to s parolami, češ sedaj jemljejo nam, pozneje bodo vzeli zemljo tudi vam. Sedaj so vzeli nad 10 ha, kasneje bodo do 5 ha, pa tudi do 1 ha bodo šli, to se pravi, vse nam bodo vzeli. Vendar mali in srednji kmetje tem parolam niso verjeli. Da bi to svojo propagando še bolj podkrepili, so poskušali ustvarjati javno mnenje, da smo bolj pravični do avstrijskih kmetov, katerim smo zemljo dali, našim pa jo jemljemo. Tudi pri nas so bili primeri, kot je bilo to v razpravi že rečeno, ko so se kmetje dogovarjali z viničarji, naj bi od njih kupili viničarije, ker bo tako viničar imel več veselja do dela in bo zemlja bolj obdelana. Tudi s takimi parolami so hoteli pridobiti viničarja, čeprav so vedeli, da viničar nima denarja, da bi mogel od njih to zemljo odkupiti. Pri vsej tej propagandi, ki je bila na terenu in ki je v manjši meri še danes, je najbolj značilno to, da se celo nekateri naši aktivisti niso upali spoprijeti s sovražnikom in njegovimi parolami, marveč so iz bojazni, da se ne zamerijo ljudem, stali ob strani, ali pa so bili celo na njihovi strani. Kolikor pa so takšna vprašanja reševali, so se tega lotili zelo previdno in oportunistično, zlasti če so bili pri tem bodisi po tej ali drugi strani sami prizadeti ali pa njihovi starši. Po mojem mnenju pa je ta zakon kljub vsem nasprotnim tendencam in parolam pozitivno in revolucionarno odjeknil na našem in tudi na drugih terenih in prinesel novih pozitivnih momentov na našo vas ter dvignil zavest zaostalih kmetijskih delavcev, ki zaradi ekonomskega izkoriščanja niso mogli priti do veljave.

V prepričanju, da bomo s tem zakonom odpravili krivice, ki so se godile našemu malemu kmetu, bom za ta zakon glasoval in pozivam skupščino, da v celoti glasuje zanj. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se še kdo od ljudskih poslancev javlja k besedi? (Nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in preidemo h glasovanju.

Kdor je za predlog zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij soglasno sprejet in bo poslan Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS, da ga razglasi. (Dolgotrajno in navdušeno ploskanje.)

Tretja točka dnevnega reda je razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih. Pričenjam razpravo in prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da prečita poročila.

Ivan Štucin: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Dajem poročilo zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih.

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 26. junija 1953 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih; ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS predložil Ljudski skupščini po 2. točki 72. člena ustavnega zakona v zvezi z 11. členom zakona za izvršitev ustavnega zakona.

Potem, ko je v imenu Izvršnega sveta obrazložil zakonski predlog njegov zastopnik, član Izvršnega sveta Viktor Avbelj, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel. Uzakonitev tega zakonskega predloga je namreč nujno potrebna, da se čimprej dopolnijo manjkajoče določbe sedanjega zakona o gozdovih glede zaščite našega ogroženega gozdnega bogastva pred prevelikim, nenačrtnim izkoriščanjem in propadanjem.

Pri obravnavanju zakonskega predloga od člana do člana je zakonodajni odbor soglasno sprejel predlog tudi v podrobnosti z nekaterimi spremembami, s katerimi je soglašal tudi zastopnik predlagatelja in ki so naslednje:
(K besedi se prijavi ljudski poslanec dr. Marijan Breclj.)

Dr. Marijan Breclj: Predlagam, da se spremembe ne čitajo, ker so natisnjene v poročilu zakonodajnega odbora, ki je bilo razdeljeno ljudskim poslancem.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se skupščina strinja s tem predlogom? (Strinja.)

Ivan Štucin: To poročilo je bilo odobreno ter je zakonodajni odbor določil za svojega poročevalca tovariša Ivana Štucina.

Zakonodajni odbor pošilja poročilo Ljudski skupščini s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Za izvršni svet bo predlog tega zakona utemeljil ljudski poslanec Viktor Avbelj.

Viktor Avbelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Vsesplošen pomen gozdov za naše gospodarstvo in stanje v slovenskih gozdovih sta povod predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih. Osnovni namen tega predloga je preprečiti še nadaljnje uničevanje gozdnega bogastva ter odvrniti s tem težko popravljivo ali sploh nepopravljivo škodo. Stanje in razmere v gozdarstvu zahtevajo kar najodločnejše ukrepe za očuvanje gozdov in sredstva za njihovo nego in vzgojo.

Podatki in analize gozdarske in statistične službe dajejo o slovenskem gozdnem gospodarstvu naslednjo sliko:

Vseh gozdnih površin v Sloveniji je 875.561 hektarjev ali 43% celokupne površine Slovenije. Od tega je 35% splošnega ljudskega premoženja in 65% privatnega gozda.

Dočim je normalna zaloga lesa v gozdu na 1 ha 250 m³, pa je pri nas v privatnem gozdu povprečje samo okrog 86 m³, v državnem pa 135 m³. Zaradi takšne izčrpanosti gozdov je pri nas letni prirastek na 1 ha le 2,20 m³,

moral pa bi biti v normalnih pogojih vsaj 5 m³; prirastek je torej nižji za več kot polovico.

Takšna izkoriščenost gozda predstavlja skrajno dopustno mero, ki še omogoča, da se z intenzivnimi ukrepi stanje v gozdu obdrži in popravi. Samo izpad v prirastku pa že sedaj povzroča zmanjšanje dohodka za okrog 12 milijard na leto.

Da bi imeli jasnejšo predstavo, je treba omeniti, da je stanje v gozdovih zelo različno. Tako je pri nas okrog 31.000 ha goljav in okrog 189.000 ha zemljišč, ki jih pravzaprav že ne moremo več imenovati gozd. Površino 200.000 ha tvorijo tako imenovani stelniški gozdovi, ki imajo na 1 ha le še slabih 40% potrebne zaloge lesa. Tako tvori torej skoraj polovica vseh slovenskih gozdov tako imenovani pasivni gozdni sklad. Velika večina tega pasivnega sklada pa odpada na privatni sektor. To dejstvo govori o še slabšem stanju v nedržavnem gozdu, kakor kažejo povprečja.

Tu in tam se slišijo trditve, da je že tako slabemu stanju v naših gozdovih v največji meri pripomogla prevelika sečnja v povojni dobi. Takšne trditve so neosnovane in netočne. Dejansko sega pretirano izkoriščanje gozdov daleč nazaj v preteklost. Že leta 1919 je prav zaradi pretirane sečnje v preteklosti znašala zaloga lesa v naših gozdovih le 68% od normalne, od 1919. do 1939. leta se je ta zaloga znižala že na 56%, v dobi okupacije pa na 52%.

Pustošenje gozdov je pri nas torej dolgotrajen proces, ki je bistveno načel naše gozdno gospodarstvo v preteklosti in smo tedaj že leta 1945 sprejeli zelo slabo dediščino. Ob takšnem stanju gozdov, kakršno je bilo po drugi svetovni vojni, ne bi mogli zadostiti niti potrebam kmečkih gospodarstev, pri čemer so računane tudi potrebe za kurjavo, da ne bi pri tem še naprej posegali v gozdno glavnico, da bi torej s samim zadovoljevanjem potreb v kmetijstvu še naprej padale lesne zaloge hitreje, kakor more le ta v gozdovih prirasti. Omenjene lokalne potrebe znašajo namreč okoli 2.800.000 kub. metrov, dočim znaša celotni lesni prirast samo okoli 2 milijona. Lokalna potrošnja že sama predstavlja najresnejšo nevarnost za stalno zmanjševanje gozdne glavnice. Na eno kmečko gospodinjstvo se računa pri nas poraba 11,4 m³ drv na leto, kar predstavlja izredno visoko porabo zlasti v primerjavi z drugimi evropskimi državami. V Avstriji porabijo na primer za iste potrebe trikrat manjše količine lesa, v drugih evropskih državah pa še dosti manj.

V prvih povojnih letih, v dobi obnove in pozneje industrializacije smo morali izvažati izdatne količine lesa, ki jih že opustošeni gozdovi niso mogli dajati brez nadaljnje škode zanje. Ob normalnih zalogah v gozdu ta sečnja ne bi pomenila nobenega pretiravanja. Najbolj se je morala povečati sečnja po napadu informbiroja na Jugoslavijo. Tedaj nismo imeli sredstev, informbirojske države so ustavile svoje dobave, niso nam vrnila vnaprej plačanih zneskov, bili pa smo sredi borbe za industrializacijo in elektrifikacijo dežele. Z zahoda tedaj nismo prejeli pomoči niti zadosti posojil. Zato je bila največja sečnja v letu 1948—1950, toda že v letu 1951 je bila znižana, še bolj pa v 1952. in 1953. letu tako, da je letos planirana sečnja že vsklajena s količinami, ki jih dopušča desetletni načrt obnove našega gozdarstva. Toda ne samo to. Od leta 1951 dalje so bili storjeni najrazličnejši ukrepi, da se prepreči prekomerno izsekovanje. Zaostrilo se je izdajanje sečnih dovoljenj, promet z lesom, uveden je bil gozdni sklad za obnovo gozdov itd. Poleg tega se je vsa povojna leta izvajalo intenzivno pogozdovanje na sečiščih in v kraških predelih. Celoten odnos do gozda je bil tedaj v vseh povojnih letih

bistveno drugačen kot v preteklosti. Samo najnujnejše potrebe za dvig celotnega gospodarstva in za utrditev samostojnosti in neodvisnosti so narekovale prevaliti del bremen tudi na gozdno gospodarstvo. Medtem ko se je gozdna glavnicca v štirih letih okupacije zmanjšala za 4%, se je za približno isti odstotek znižala v vseh povojnih letih.

Toda v letu 1952 so kljub vsem poskusom zajezi čezmerno izkoriščanje gozdov prevladali špekulantski interesi lesne trgovine in nekaterih gozdnih posestnikov. Tako je že zaradi sproščene trgovine in zaradi visokih cen lesu lani v nedržavnem sektorju presežen plan poseka za več kot 55%. Divji lesni trgovini je zaradi nebudnosti gozdarske službe uspelo povzročiti gozdu veliko škodo v lanskem letu. V letošnjem letu je znižana sečnja nasproti lanskemu letu v nedržavnem sektorju za družbeno porabo na 50%, za lastno porabo pa na 89%. Tudi ta obremenitev gozda je še vedno skoraj za 100% previsoka; pri čemer je najresnejša ovira lokalna poraba lesa, ki je ni mogoče znižati naenkrat, ampak bo potreben postopen prehod k uporabljanju drugih sredstev v gospodarstvu in gospodinjstvu. Tudi na podeželju bo treba uvajati premog in elektriko povsod tam, kjer je s temi sredstvi mogoče nadomestiti les. Tako bo razvoj industrije v bodočnosti odločilno vplival na uravnovešenje potreb po lesu in zmogljivostjo naših gozdov. Doseči to uravnovešenje je ena od važnih nalog naše gospodarske politike, ki ne sme na noben način dopustiti prekomernega izsekavanja gozdov, ki mora s potrebnimi ukrepi uvajati sredstva, ki bodo v gospodarstvu nadomestila les, in pomagati pri obnovi gozdov. V tem smislu so bili za letošnje leto podzvzeti nekateri ukrepi, ki se v državnih gozdovih v glavnem dosledno izvajajo, medtem ko v nedržavnem sektorju tudi letos teh ukrepov ne spoštujejo. Samo v prvem četrtletju je bilo v privatnih gozdovih posekanih 54% letno predvidenih količin lesa. Če bi šlo tako naprej, bi presegli celo lanskoletno sečnjo. To bi pomenilo onemogočenje izvršitve nalog, ki jih za gozdarstvo nakazuje desetletni orientacijski načrt. V letu 1951 bi morali doseči izenačenje med posekom in prirastkom. Najvažnejša naloga za doseg tega cilja je omejitev sečnje, ker samo z nego in pogozdovanjem prekomerne sečnje nikakor ne bi mogli nadomestiti.

V 1. členu predlaganega zakona je rečeno, da so vsi gozdovi v Ljudski republiki Sloveniji zaradi splošnega pomena, ne glede na lastnika, namenjeni splošnim koristim ljudske skupnosti in so zato pod posebno skrbjo in nadzorstvom države. Ta splošni pomen in te splošne koristi so zelo neposredne in vsestranske. Dovolj zgovorne primere imamo zelo blizu, na primer v sosednji Italiji in pri nas v kraških predelih. Poleg klimatskih razmer, ki so v neposredni zvezi z gozdom, je še vrsta neposrednih gospodarskih koristi za skupnost. Pri nas je mnogo hudourniških področij, ki jih sedaj še varujejo gozdovi. Odprta pot tem hudournikom bi povzročila neprecenljivo škodo. Povzročila bi izpiranje tal, poplave, zasipala bi struge rek itd. Ogrožene bi bile velike hidroelektrarne zaradi zaprodenja rek. Prav tako je rudarstvo kot zelo važna veja gospodarstva vezana na uporabljanje jauskega lesa itd. Predelovalna industrija potrebuje les, ki je predelan mnogo racionalneje izkoriščen itd.

Tudi kmetijstvo si z izsekavanjem gozdov izpodkopava tla pod seboj. Trenutno korist, ki jo imajo kmečka gospodarstva od prodaje lesa, bodo morala v bližnji bodočnosti drago plačati. Naravne zapreke, ki jih proti vetru in nalivom ustvarja gozd, so za kmetijstvo življenjsko važne. Tako v interesu skupnosti kakor v interesu samih gozdnih posestnikov je, da se v letošnjem letu na vsak način prepreči ponovitev iz 1952. leta, da se ne preseže pred-

videna sečnja in da se že letos vzpostavi trdna osnova za izvršitev gozdne obnove.

Činitelji, ki delujejo v obratni smeri, v smeri nazadovanja naših gozdov, so zelo različni. Naše kmetijstvo je še dokaj zaostalo. Značilno za dežele z manj razvitim kmetijstvom je, da živi kmetijstvo delno na račun gozda. Tak način reševanja zaostalosti v kmetijstvu pa po drugi plati ovira sam razvoj kmetijstva, ker dohodki iz gozdarstva ne silijo k napredku ostalega kmečkega gospodarjenja. V naših sedanjih pogojih bo gozd vsekakor še vedno moral dopolnjevati kmetijski del posestva, toda slabo stanje zlasti v privatnih gozdovih nikakor ne dopušča, da bi se od dohodkov iz teh gozdov lahko redila kmetija. Omejiti se bo treba na steljo in drva, dobljena s takšno prebiralno sečnjo, ki bo hkrati koristila samemu razvoju gozda.

Nemalo pripomorejo k prekoračevanju sečnje visoke cene lesu. Te cene omogoča med drugim tudi neurejena zunanja trgovina, ki daje izvoznim podjetjem takšne ugodnosti, da lahko visoko preplačujejo les na notranjem trgu. Tem državnim in zadružnim podjetjem bo treba odvzeti te ugodnosti ter jim onemogočiti, da bi kupovala v nedržavnem sektorju, ki je posekan preko plana.

Prav tako kot trgovina zahtevajo tudi žagarski obrati prevelikih količin lesa. Glede na dopustno oziroma planirano količino hlodovine, ki jo gozd lahko da, bi bilo potrebno izkoriščati pri nas samo tretjino zmogljivosti žag. Kljub temu pa, da obstoječe žage ne bodo izkoriščene, se je v zadnjem času dogradilo nekaj novih žagarskih obratov. Novost v predloženem zakonskem osnutku je, da se noben lesnoindustrijski obrat ne more graditi brez dovoljenja pristojnega oblastva. Tem činiteljem se pridružuje še vrsta drugih, kot na primer prevelika notranja poraba lesa, reševanje slabih finančnih razmer v nekaterih podjetjih na račun gozda itd.

Navedeni so bili le nekateri vzroki, ki so narekovali dopolnitve in popravke zakona o gozdovih. Pokazalo se je, da vrsta ukrepov, ki so bili izdani doslej zaradi zaščite gozda, niso mogli preprečiti nadaljnje degradacije slovenskih gozdov. Zato vsebuje predloženi osnutek nekatere zaostriteve, ki so nujne in koristne tako za kmetijstvo, za gozdne posestnike kakor za celotno družbo.

Prav gotovo bodo skušali ponekod napačno tolmačiti tudi spremembe tega zakona, kot delajo to ob vsakem ukrepu, ki jim ni všeč. Pošteni delovni kmetje in gozdni posestniki bodo pravilno pojasnjevanje predlaganih ukrepov lahko razumeli, saj bodo iz teh ukrepov lahko razbrali, da so njim samim v korist.

Nekatere osnovne spremembe oziroma dopolnitve predlaganega zakona so naslednje:

27. člen določa, da se za 10 do 30 let prevzame v državno upravo tisti gozd, s katerim lastnik tako slabo gospodari, da je ogrožena trajnost gozdne proizvodnje, obstoj ali gojitev gozda, ali če v njem ponovno seka brez sečnega dovoljenja. Tak gozd upravlja okrajni ljudski odbor na stroške lastnika, odločbo o odvzemu pa izda republiški državni sekretar za narodno gospodarstvo.

Ta zaostritev je nasproti prejšnjemu zakonu nujna in je prav, da tistemu, ki neodgovorno uničuje svoj gozd ter tako škodi s tem sebi in skupnosti, ne moremo zaupati, da bo izsekane in degradirane površine sam pogozdoval.

Ponovna sečnja brez dovoljenja, to se pravi po predhodnem opozorilu prav tako kaže na resno namero takšnega lastnika gozda, da tudi v bodoče ne bo izvrševal zakonskih predpisov. To so izredno občutljive stvari, kajti zaradi takega ravnanja gozdnega posestnika nastane lahko tako velika škoda, da skupnost tega ne more dopuščati.

V 14. členu se uvajajo obvezna sečna dovoljenja za vsak posek in torej tudi za potrebe lastnega gospodarstva lastnika gozda. Doslej po zakonu za lastne potrebe sečno dovoljenje ni bilo potrebno. In zato se je prav pod firmo lastnih potreb v največji meri presegal plan sečnje.

V 31. členu je poleg drugih kazni za prekrške določena tudi kazen odvzema lesa, ki je predmet prekrška.

V 24. členu so vsi državni gozdovi dani v upravljanje okrajnim in mestnim ljudskim odborom, razen tistih občinskih gozdov, ki so jih doslej upravljale občine, in ki tudi v bodoče ostanejo v občinskih upravah. Prav tako so okrajni ljudski odbori in mesta dolžni nadzirati celotno gospodarjenje z vsemi gozdovi na svojem področju, torej tudi s privatnimi.

S tem prevzemajo okrajni in mestni ljudski odbori velike naloge in hkrati tudi veliko odgovornost. Vendar pa bodo lahko naloge v zvezi z upravljanjem izvrševali mnogo neposredneje in učinkoviteje, kakor so mogla te naloge opravljati dosedanja gozdna gospodarstva, ki so upravljala državne gozdove. Za uspešno izvrševanje teh nalog bodo okrajni ljudski odbori potrebovali najsposobnejši strokovni gozdarski in logarski kader. Zaradi sodelovanja ljudstva pri upravljanju gozdov bo važno poživiti delo komisij pri okrajnih in občinskih ljudskih odborih.

28. člen uzakonjuje ustanovitev gozdnih skladov, ki so bili uvedeni z uredbo vlade LRS že v lanskem letu. To so nekatere najvažnejše dopolnitve starega zakona. Njihovo dosledno izvajanje lahko že v letošnjem letu omogoči preokret v neodgovornih odnosih do gozda. Za dosledno izvrševanje tega zakona bo treba mobilizirati najširše množice delovnih ljudi zlasti na vasi, hkrati pa s takojšnjimi ukrepi doseči, da se bodo določbe zakona spoštovale, če posamezniki še vendar ne bi spremenili svojega odnosa do gozda po določbah tega zakona.

Velika dolžnost pade pri tem na logarsko službo, ki ji je poverjena najneposrednejša skrb za gozdove in ki bo lahko največ pripomogla k izvrševanju tega zakona. Prav zaradi važnosti logarske službe bo treba odstraniti nekatere logarje, ki so slabo opravljali svojo službo in so za podkupnino izdajali sečna dovoljenja ter postali s tem nevredni, da bi še naprej ostali na teh odgovornih službenih mestih.

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V prepričanju, da pomeni predloženi zakon velik korak naprej v reševanju enega izmed važnih problemov v našem gospodarstvu, predlagam skupščini, da ta zakon sprejme. (Dolgotrajno ploskanje.)

Predsednik dr. F e r d o K o z a k : Odrejam 10 minut odmora in prosim tovariše ljudske poslance, ki žele sodelovati v razpravi o tem zakonskem predlogu, da se med odmorom prijavijo pri službujočem tajniku. (Seja je bila prekinjena ob 9.45 in se je nadaljevala ob 10.25.)

Predsednik dr. F e r d o K o z a k : Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo drugo sejo V. rednega zasedanja z razpravo o predlogu zakona o spre-

membah in dopolnitvah zakona o gozdovih. K besedi se je prijavil ljudski poslanec Matevž Hacc.

Matevž Hacc: Ko sprejemamo in razpravljamo o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih, bi poudaril nekaj stvari. Pri določenem delu slovenske javnosti obstaja mnenje, da se je naše gozdove najbolj izsekavalo v povojni dobi. Tako mišljenje pa je zmotno.

Vsakemu pametnemu gospodarstveniku je znano, da so se zlasti zadnjih 50 let prekomerno izkoriščali slovenski gozdovi. V zadnjih 50 letih so v Sloveniji zrasli nešteti žagarski obrati in to nenačrtno, poleg tega pa še več stotin srednjeveških venecijank. Če žagarske obrate v Sloveniji primerjamo z rednim letnim prirastom gozda, potem lahko pridemo do zaključka, da je več kot 50% žagarskih obratov v Sloveniji preveč.

Naš notranjski okraj je izrazito gozdarsko-kmetijski okraj. V okraju je 5450 kmečkih gospodarstev. Gozdov je 65.000 ha, od tega odpade na privatni sektor 35.000 ha, 30.000 ha pa na državni sektor. Celotna površina je v našem okraju do 46% poraščena z gozdovi. Lesna zaloga na en hektar je 118 m³, medtem ko jo ima Slovenija povprečno 100 m³. V desetletnem gospodarskem planu je predvideno, da se v našem okraju pogozdi 4600 ha malovrednih gmajn in pašnikov. Prejšnja leta je bilo pri nas letno posekano samo hlodovine čez 200.000 m³. Za letos je predvidena komaj ena tretjina tega. Lansko leto je bilo v našem okraju posekane 70% lesne mase od rednega letnega prirasta v gozdovih. Za bodoče pa je mišljeno, da bi se za lastno porabo posekalo 60% lesne mase in za prodajo 40% lesne mase.

Spričo manjše sečnje hlodovine je v našem okraju že ustavljeno 10 žagarskih obratov in se bodo v bodoče še opuščali posamezni žagarski obrati. Kaj pomeni opustiti žagarski obrat v nekem kraju, ve predvsem tisti, ki občuti to na lastni koži. Razumljivo je, da nastaja spričo tega pri nas zaskrbljenost in se okraju ne odpira nič kaj rožnata bodočnost. Ker imamo okrajni ljudje redne in zelo pogoste stike z ljudstvom po vaseh, naletimo pri ljudeh na pogosta vprašanja, kdaj bomo pri nas kaj gradili, pri tem pa dajejo ljudje različne pripombe, češ naš okraj je partizanski, v borbi je padlo več kot 2000 ljudi, eno petino stanovanjskih in gospodarskih poslopij je bilo med vojno porušeni in skupnost je dobila iz našega okraja za 9 milijard dinarjev vrednosti lesa. Gospodarsko in pametno bi bilo, da bi se letos, ko bodo dograjeni ključni objekti, v okviru finančnih možnosti tudi v našem okraju pričela javna dela in gradnja manjših obratov. Naši Notranjci so skromni. Dobro vedo, da se take tovarne kot je Litostroj ali Strnišče ne bodo gradile v našem okraju, vendar pa mislijo, da bi se mogli od 1954. leta dalje tudi na Notranjskem pričeti graditi nekateri obrati v manjšem obsegu. Mnogi ljudje, zlasti pa borci, ki so šli skozi revolucijo, menijo, da se na Notranjce in Primorce v gospodarskem oziru pozablja.

Odkar so zadnji dve leti zvišane cene lesu, kmetje zelo pogosto prosijo občine in okraj za sečna dovoljenja. Prošnje različno utemeljujejo, bodisi za popravilo gospodarskih poslopij, za obnovo, za napravo novih gospodarskih poslopij, za nakup živine, pri kateri je bila nesreča, za vzdrževanje otrok v šoli, za nakup hrane, ker lansko leto razen krompirja kaj drugega niso pridelali, za napravo gnojničnih jam itd. Pri tem bi omenil, da ima v našem okraju samo 10% kmetov urejene gnojnične jame. Nadalje utemeljujejo, da potrebujejo sredstva za napravo vodnjakov, za odpravnino, za bolezen v

družini, za bolnico itd. Razumljivo je, da prej mnogi niso mogli graditi in popravljati, ko so bile cene lesu zelo nizke in so bile še obvezne oddaje. Okrajni aktiv, enako kakor gozdarski kader tolmači, kaj je dovoljeno in kaj ni dovoljeno po zakonu o gozdovih, po gozdarskih uredbah in po zmogljivosti gozda.

Razni sovražniki naše družbene stvarnosti so že pred nekaj leti, kakor tudi sedaj, od časa do časa vrgli med kmete parolo, češ nekaj čim več, ker bo gozd podržavljen. Spričo tega je pri nekaterih kmetih nastala pravna negotovost in so zaradi tega hoteli sekati čez mero. Eno izmed osnovnih stvari, za katero smo dolžni storiti vse, tako poslanci te skupščine, kakor oni, ki bodo jeseni izvoljeni, pa tudi vsi okrajni in občinski ljudski odbori, je to, da utrdimo v kmetu občutek pravne gotovosti v odnosu do gozda in spoštovanja zakonitosti. Delovni kmet, ki svojo zemljo obdeluje sam s svojo družino, ima gozd vedno kot neko zlato rezervo za težke čase. Kmetijski obrati, zadruge, ekonomije in kmetijska državna posestva bi bili brez gozda to, kar je moški brez hlač.

Na Notranjskem prevladuje v glavnem malo in srednje kmetijsko gospodarstvo. Večjih kmetov, ki izkoriščajo tujo delovno silo, je na Notranjskem zelo malo. Znana pa je skopa rodovitnost zemlje pri nas. Povprečno pride 6,5 ha kraškega gozda na en kmetijski obrat. Našemu kmetu je gozd to, kar je dolenjskemu kmetu vinograd, ki ga sam obdeluje. Osebno poznam nekaj sto malih in srednjih kmetov, ki so vse svoje življenje skromno živeli ter več desetletij skrbno čuvali in gojili gozd. Sekali so le malovredno drevje, zavedajoč se, da gozdovi niso le za sedanji rod, temveč tudi za bodoče rodove. Le nizek odstotek kmetov je pri nas, ki bi posekali tudi zadnjo hojo in bukev, če bi jo smeli.

Poglavje zase je tudi vprašanje paše, zaradi katere je že stoletna borba med kmeti in gozdarji. V visokih bukovih gozdovih, kjer je na raznih jasah precej paše, bodo v nekaterih primerih morali gozdarji in kmetje napraviti pameten sporazum. V drugih predelih gozda in na pogozditvah pa nima živina kaj iskati. V tem oziru so bili Makedonci naprednejši kot mi, ko so po vojni v nekaj tednih podušili vse koze, kajti kulturna sramota za vsako pokrajino je, če goje koze. Tolminski okraj je lansko leto pričel s to akcijo in upamo, da jo bo kmalu izvedel in da bo ta kulturna sramota v našem kmetijstvu izbrisana.

V Sloveniji je pereče tudi vprašanje stelje. Idealno bi bilo, da bi kmetje in kmetijski obrati, ekonomije in kmetijska posestva porabila vso slamo za nastilj. Takega idealnega stanja v kmetijstvu pa zaenkrat pri nas še ni in ga za gotovo dobo še tudi ne bo, ker uporabljajo kmetje slamo za krmljenje živine posebno v tako sušnem letu, kakršno je bilo lani, ko se je vsaka slama in še celo ajdova, ki je najslabša, porabila za krmlo. Nekateri gozdarji in pri tem poudarjam — samo nekateri, tudi takrat, kadar so kritične letine, nimajo razumevanja za steljarjenje. V tem primeru se včasih krši gozdarski kolobar steljarjenja v korist kmetijstva, da se namesto vsaka tri leta, celo vsaki dve leti grabi listje na istem mestu. Zato bi bilo potrebno napraviti zlasti v sušnih letih v določenih primerih med kmeti in gozdarji pameten dogovor, da ne bo imelo kmetijstvo škodo, kajti s senom ne moremo nastiljati. Na te stvari ne bodo smeli pozabiti okrajni ljudski odbori. Kmet se bo moral privaditi, da sam ne bo mogel napraviti ničesar, da bo pa lahko mnogo napravil za varstvo gozdov, vzgojo in urejanje gozdov, za pravilno gospo-

darsko izkoriščanje gozdov, za napravo novih komunikacij v kmečkih gozdovih le po splošni kmetijski zadruzi kot najvažnejši obliki združništva v Sloveniji. Gospodarska anketa iz leta 1939 je pokazala, da je v takratni dobi segnilo v gozdovih brez Primorske za 100 milijonov dinarjev lesa letno. Okrajne zadružne zveze bodo v bodoče v koordinaciji z gozdnim gospodarstvom morale gledati na to, da zgradijo najosnovnejše komunikacije v predelih Savinjske doline, Slovenjega Grada, delno pa tudi na Notranjskem in v vseh tistih predelih, kjer gozdna masa propada zaradi tega, ker ni komunikacij. Razumljivo je, da bo treba v bodoče čimbolj intenzivno izkoriščati les, ne pa pustiti, da lesna masa v gozdu propada.

Kadar govorimo o hektarskem donosu v kmetijstvu, pozabljamo, da se da hektarski donos s pametnimi, smotrnimi in gospodarskimi ukrepi zvišati tudi v gozdarstvu. Na Notranjskem, zlasti pa v starem delu Notranjske, znajo kmetje v glavnem dobro gospodariti z gozdovi, saj je tukaj doma gozdar samouk, ki je pred 45 leti kupil na Pohorju od zapravljenih kmetov zanemarjene gozdne parcele in v 45 letih dvignil prirast od 3 m^3 na 12 m^3 na hektar, kar je velikanski napredek za našo deželo.

Tovariši! V kazenskih določbah tega zakonskega predloga, in sicer v 32. členu piše o prekrških, ki se bodo kaznovali od 1000 do 10.000 din ali pa z mesecem dni zaporu. Pri tem je omenjeno tudi žirjenje. Razumljivo je, da bo morala uredba, ki bo izšla na osnovi tega zakona, bolj jasno povedati, kaj spada pod žirjenje. Odkar je slovenski narod na tej zemlji, so kmetje, bajtarji in gozdni delavci nabirali žir. Znano dejstvo je, da bukev obrodi vsako tretje ali četrto leto, in da je bukov žir prvovrsten za jedilno oljč. Svoječas smo ga gozdni delavci uporabljali tudi mesto slanine in masti za zabelo. Ker kazenska določba ne govori o tem, za kakšno žirjenje gre v tem primeru, bo potrebno, da bo o tej stvari uredba jasneje govorila.

Nadalje govori 14. člen tega zakona o tem, kako in kdaj se opravlja sečnja. Zakon kakor tudi vse dosedanje uredbe govorijo o tem, da se mora bukovina sekati od 1. oktobra do 1. aprila in da se morajo trami v glavnem tesati v gozdu. Na naši okrajni skupščini, ki je zasedala januarja meseca, pa so se odborniki postavili na stališče, da ne bi opravljali ljudje dvojnega dela, kajti če tešeš v gozdu, moraš voziti domov trske, razen tega pa, če je velik sneg, tešač ne more v gozd. Zato so odborniki predlagali, da bi v času od 1. oktobra do 1. aprila, to je čas, za katerega je vsakomur, ki se kolikor toliko spozna na gozd, znano, da lubadar ne napada drevja, nekateri okraji v izjemnih primerih lahko dovolili, da bi kmetje vozili na osnovi sečnega dovoljenja hlodovino domov in jo tesali na svojih dvoriščih. Kmetje pri nas, zlasti stari borci in frontovci, so večkrat govorili o tem, kako to, da so ljudje, ki so te uredbe delali, napravili te propuste in čemu ne gredo v tem pogledu na roko ljudem, ki bi se dosledno držali te uredbe. Tako pa imamo primere, da morajo dvakrat opravljati eno in isto delo. Zato bi na vprašanje zimske sečnje, ko se bo sestavljala uredba, naši zakonodajalci in člani Izvršnega sveta ne smeli pozabiti.

Tovariši, še ena stvar je, ki je za nas zelo škodljiva, to je sečnja tako zvanih božičnih drevesc ali novoletne jelke. Vsem je znano, da so običaj božičnih drevesc podedovali naši predniki od Nemcev. Vsako leto se pri nas v Sloveniji poseka na sto in sto tisoče prvovrstnih jelk in smrek za to, da družina nekaj dni občuduje jelčico. Ta družina pa prav nič ne pomisli, kako velikanska škoda se s tem povzroča našim gozdovom. Gozdarski strokovnjaki in za to odgovorni ljudje pa se ne pogovorijo o tem, da bi se božična drevesca

sekala tam, kjer je nasad pregost ali pa na gmajnah. Idealno bi bilo, če bi se tega držali, vemo pa, da hoče vsaka družina, ki opravlja ta porciunkel, imeti najlepše drevesce, s čimer se dela velikanska škoda. Ne samo na Kongresnem trgu v Ljubljani, temveč povsod, kjer je to v navadi, vidiš najlepša drevesca, malovredna pa ostanejo v gozdu. Vsa povojna leta na te stvari nismo dovolj mislili in ne bi smeli tega nadzora pustiti samo gozdarjem in milici, temveč bi morali na te stvari opozarjati tudi ženske organizacije, Socialistično zvezo itd., da se bi enkrat za vselej otresli tega praznoverja, ki povzroča narodnemu gospodarstvu velikansko škodo.

Nadalje sem imel predlog k 9. in 29. členu. Ker pa sem se pogovoril z nekaterimi tovariši, ki so mi rekli, da tak predlog ne bi spadal v zakon, temveč v uredbo, ki bodo v bodoče izšle iz tega zakona, sem to opustil. Konkretno sem mislil naslednje. Vsakdo, ki količkaj pozna zgodovino Slovenskega Primorja, ve, da je pričela pred 75 leti Avstrija s sistematičnim pogozdovanjem. Avstrijo je kmalu vzel vrag in tako so pogozdovanja ostala pri začetku, medtem ko Italija kasneje ničesar ni pogozdovala. V zadnjih petih letih precej pogozdujemo v Slovenskem Primorju in to več, kakor sta prej pogozdili Avstrija in Italija skupaj. Toda pogozdovanje na Krasu bi bilo mnogo bolj uspešno, če bi bila kraška zemljišča, ki so določena za pogozdovanje, oproščena davka. Znano je dejstvo, da imamo na Krasu za več kot 20.000 ha malovrednih pašnikov in zemljišč, ki jih je treba pogozditi. Poleg tega je tudi znano, da kakor hitro pogozdiš neko parcelo, ne dobiš 30 let od nje nobenega dohodka, vsa ta leta samo vlagáš svoje delo, čistiš, redčiš itd. Čeprav ni nobenega dohodka, pa mora lastnik vendarle plačevati davek. Tu bi priporočil Izvršnemu svetu, da bi ena izmed uredb, ki bo izšla iz tega zakona, zajela tudi to vprašanje. Če bodo tista kraška zemljišča, ki so določena za pogozdovanje, oproščena davščin, potem bodo zadržuge in kmetije z neprimerno večjo ljubeznijo pogozdovali in bo Kras prej pogozden, kakor pa si mi mislimo.

Nadalje je vprašanje gozdne takse, ki je povezana z obnovo. Pri nas še do sedaj nismo izvršili obnove in to ne samo pri nas, temveč je niso izvršili tudi po nekaterih goriških okrajih. Razumljivo je, da ni bilo dovolj sredstev, vendar pa ljudje na vasi sprašujejo, zakaj morajo plačati gozdno takso tudi tisti, ki rabijo les za obnovo, to se pravi ljudje, ki so potrebni pomoči, kakor tisti, ki postavlja nov skedenj, ali pa si gradi novo hišo, se pravi tisti, ki razpolaga s sredstvi. Zato bi bilo treba, da se obnova čimprej izvrši, ker bodo ti ljudje potem boljši državljani, kakor pa so bili dosedaj. Zato naj bi uredba upoštevala take primere in naj bi bil tisti les, ki bi se rabil izključno le za obnovo, za ostrešja, tla, vrata itd., oproščen gozdne takse.

Jasno je, tovariši, da bo spričo tega dopolnilnega zakona o gozdovih na terenu ogromno diskusije in da je bo več kakor si mi mislimo, zato bi bilo dobro, da si ta zakon čimbolj osvojimo in ga znamo dobro tolmačiti. Pred dvema dnevuoma sem bil med svojimi volivci na Štajerskem. Ljudje so na sestanku nekaj ur govorili samo o gozdu. Razpravljalo se je samo o teh stvareh. Zato je treba našim ljudem pojasniti, čemu so te dopolnitve potrebne. O teh stvareh sem govoril s kmeti na sestanku v Vitanju pa tudi s kmeti na Notranjskem. Vsi tisti, ki so dobri gospodarji in ki vedo, kaj pomeni gozd, to odobravajo, kar pomeni, da dobrega gospodarja in dober kmetijski obrat to ne bo prizadelo, ker ve, da se mora držati nekega reda, to se pravi sečnih dovoljenj, gozdnega reda itd. Prizadelo pa bo to predvsem tiste, ki ne spoštujejo zakonitosti, ki briskirajo vsak zakon in uredbo in ravno proti tem so

naperjena ta dopolnila oziroma je bilo potrebno, da je ta dopolnilni zakon izšel.

S tem zaključujem svojo diskusijo ter se strinjam v celoti z dopolnitvami zakona ter apeliram na skupščino, da ta zakon sprejme in bom tudi sam zanj glasoval. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec inž. Pavle Žaucer.

Inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V razpravi o zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih bi želel izvajanja poročevalca Izvršnega sveta podkrepiti z nekaterimi podatki iz našega slovenjegraškega okraja.

Tovariš Avbelj je v svojih izvajanjih poudaril, da je osnovni namen tega zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih, da se prepreči nadaljnje uničevanje naših gozdov. Za naš okraj bo ta zakon imel še poseben pomen in to tudi zaradi tega, ker je v našem okraju od 85.000 ha skupne površine zemlje 53.000 ha površine gozdov, to se pravi, da je od celotne površine 62% površine gozdov. Od tega je v našem okraju neplodne zemlje nad 5000 ha, od katerih pa bi se marsikakšen hektar še lahko sčasoma pogozdil. Tako se že iz teh osnovnih podatkov vidi, kakšne važnosti je ta zakon za naš okraj. V zadnjih 50 letih se je v našem okraju spremenilo stanje v korist gozdov nasprotno stanju po katastru in beležimo, da kataster, ki izhaja iz prejšnjega stoletja, izkazuje 47.000 ha gozdov, medtem ko imamo sedaj za okoli 6000 ha gozdov več, kakor pa kaže samo stanje po katastru. Od vseh gozdov je v državnem sektorju okoli 20.000 ha, v privatnem sektorju pa 35.000 ha. V državnem sektorju je zarast gozdov samo 60%, to se pravi, da je okoli 40% gozdnih površin neizkoriščenih, ker je zarast premajhna in ker gozdne površine nimajo tiste gozdne mase, ki bi jo sicer morale in lahko imele. Zato je tudi letni prirast majhen in znaša približno 2 m³ na hektar, tako da je letni prirast komaj okoli 48.000 m³ neto mase. Medtem pa se je v zadnjih letih izkoriščalo več zaradi potreb, ki smo jih imeli v državnem gospodarstvu in se je povprečno v državnem sektorju letno izkoriščalo okoli 80.000 m³ neto mase, to se pravi skoro enkrat več, kakor pa bi to dopuščal prirast. V letošnjem letu se je stanje že normaliziralo in je posek planiran na približno tisto količino, kakor znaša letni prirast. Če bi hoteli v 80 letih priti na normalno stanje, da bi bil prirast v naših gozdovih približno 250 m³ na hektar, bi bilo dovoljeno, da bi v našem okraju maksimalno sekali samo 31.000 prostorninskih metrov neto mase po hektarju. V privatnih gozdovih je stanje še neprimerno slabše. Od 35.000 ha je samo okoli 10.000 ha gozdnih površin z normalno zalogo gozdne mase, medtem ko je več kakor ena tretjina, to se pravi 15.000 ha gozdov, ki so izčrpani, ker imajo izpod 150 m³ lesa na hektar. Prav tako kakor državni gozdovi so bili seveda tudi privatni gozdovi v zadnjih letih precej izsekavani čez letni prirast. Zanimivi so podatki, da je leta 1951, ko je bil plan že neprimerno nižji znašal posek 53.000 prn skupno, medtem ko je bil plan 48.000. V začetku 1952. leta je bil plan še 29.000 prn, ko pa je bila sečnja sproščena, je bil plan v tem letu v toliki meri prekoračen, da je bilo posekano skoraj 60.000 prn lesa, to se pravi skoraj enkrat več, kakor je predvideval plan, ki je bil potem med letom sproščen. Za leto 1953 je bilo vloženih 2687 prošenj za 71.000 prn poseka lesa. To se pravi, da je bil pritisk gozdnih posestnikov na sečna

dovoljenja izredno visok in to število z vsakim dnem raste. Posebno sedaj, ko cene lesu neprestano rastejo, pritiskajo ljudje z vsemi mogočimi motivacijami, bodisi za obnovo svojih gospodarskih poslopij, bodisi za elektrifikacijo in podobno, ter navajajo v prošnjah za sečna dovoljenja vse mogoče razloge, samo da bi čimbolj utemeljili zahtevo po sečnem dovoljenju. Od 2600 prošenj je bilo pozitivno rešenih 2400 prošenj, vendar s skupno vsoto 27.000 prn za prodajo, medtem ko je za lastne potrebe bilo odobrenih 6000 prn. Elektrifikacijskim odborom pa je bilo odobrenih nad 7000 prn, to se pravi skupno okoli 40.000 prn in bi to približno ustrezalo letnemu prirastu, ki je nekoliko izpod letnega prirasta neto mase. Prav zaradi tega, ker je površinsko razmerje med gozdom in drugimi zemljiškimi parcelami tako, da je to v korist gozda, je seveda tudi razumljivo, da denarni dohodek kmetov iz gozda presega denarni dohodek drugih kmetijskih proizvodov. Tako vidimo, da je v letu 1951 kakor v letu 1952 čez 50% vseh denarnih dohodkov, ki so jih kmetje dosegli, bilo na račun lesa in se je dohodek v letu 1952 zvišal v primerjavi z letom 1951 za 162% in to predvsem na račun zvišanja cene, zlasti še, ker je bil na osnovi podatkov posek v letu 1951 manjši kakor v letu 1952. Tako so se kmetje izrazito usmerili v to, da svoje dohodke črpajo v prvi vrsti iz lesa, ne pa da bi dvigali kmetijsko proizvodnjo, posebno živinorejo. To seveda ne velja za vse, vendar za precejšen del kmetov v našem okraju. In prav zaradi tega bodo odredbe tega dopolnjenega zakona po mojem še prav posebno važne za naš okraj, ker se predvideva, kot je tovariš Avbelj že omenil, da bodo po 27. členu okrajni ljudski odbori upravljali z vsemi gozdovi, tako z gozdovi državnega kakor tudi z gozdovi privatnega sektorja. Seveda pada s tem velika odgovornost na okrajne ljudske odbore takih okrajev kot je slovenjegraški, kjer so pretežno gozdne površine in kjer je ravno v sedanjem času tako velik pritisk za sečnimi dovoljenji. Za naš okraj je to toliko pomembneje, ker agrarna reforma ni bila dosledno izvedena in je veliko število gozdnih posestnikov, ki imajo še precej večje površine gozdov, kot pa bi jih po določilih agrarne reforme lahko imeli. To je tudi zaradi tega, ker so ti predeli izrazito planinsko hriboviti in ker so obmejni kraji. Za naš okraj pa je še toliko važnejše čuvanje gozdov iz razloga, ker imamo tu dravski sistem hidroelektrarn in bi prav zaradi tega morali skoraj vse področje proglasiti za varovalne gozdove. Ker je v našem okraju porečje Drave, ki daje svojo vodo hidroelektrarnam, je prav zaradi tega toliko pomembnejše in važnejše, da se z gozdovi varuje normalen vodni režim, da bi s prevelikim izkoriščanjem gozdov ne prišlo do tega, da bi se to ravnotežje porušilo, s čimer bi lahko ogrozili tudi sam sistem hidroelektrarn.

Na osnovi teh podatkov se našemu okrajnemu ljudskemu odboru in vsem organom, ki bodo izvajali ta dopolnjeni in izpremenjeni zakon o gozdovih, nalagajo še prav posebno velike naloge. So ogromne površine gozdov, ki se bodo morale izboljšati, je pa tudi veliko takih površin in zemljišč, ki jih bo potrebno nanovo zasaditi in jih znova privedi v gozdne kulture. Iz tega razloga bodo naloge, ki jih nakazuje zakon, še toliko pomembnejše in jih ne bo lahko izvajati, ker je na eni strani težnja po čim večjem izsekavanju, na drugi strani pa je še toliko važnejše, da bomo znali politično prikazati pomembnost tega zakona, ker se že sedaj v zvezi z zakonom o zemljiškem skladu širijo na terenu govorice, češ sedaj odvzemajo kmetom obdelovalno zemljo, kmalu pa bodo prišli na vrsto tudi gozdovi. Prav iz tega razloga pa je še toliko pomembnejše, da bomo znali določila tega zakona pravilno tolmačiti in da bomo znali prikazati vsem zemljiškim posestnikom, da je to v njihovo

neposredno korist in v korist skupnosti. Le na ta način, da bomo očuvali in tudi nadalje izboljšali pogoje gozdnemu gospodarstvu, bomo lahko izboljšali položaj lastnikov, kolikor se bodo ravnali po določenih tega zakona in bo to samo v njihovo korist. Na drugi strani pa bomo izboljšali tudi gospodarstvo v okraju, če bomo dosledno izvajali določila tega zakona.

Pred zaključkom bi hotel poudariti še to, da se mi zdi pomembno, da ta zakon določa ustanovitev skladov za obnovo vseh gozdov, ne glede na sektor lastništva. Že dosedanji rezultati v zvezi s skladom, ki se je vodil pri zadrževalih in s katerim so razpolagale občine, so pokazali, da so bili doseženi določeni uspehi. Kolikor bo ta sklad še višji in kolikor bodo večja sredstva, ki bodo pritekala v ta sklad, toliko bosta tudi čut odgovornosti in pomembnost sklada prišla bolj do izraza in se bodo lahko ta sredstva še v večji meri izkoriščala za potrebe obnove in za izboljšanje naših gozdov, za kar daje sam zakon tudi materialno osnovo, ki dosedaj ni bila v polni meri zagotovljena.

Iz vseh teh razlogov bom glasoval za zakon, ker menim, da pomeni ta zakon velik doprinos h krepitvi našega socialističnega gospodarstva. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Franc Skok.

Franc Skok: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! K predloženemu zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdnih želim povedati nekaj misli o stanju in gospodarjenju z našimi gozdovi na Tolminskem.

V našem tolminskem okraju zavzemajo gozdovi po statističnih podatkih 52.500 ha površine. Če odštejemo 19.000 ha neplodnih površin, odpade po statističnih podatkih na gozdne površine 48 % vseh rodovitnih površin tolminskega okraja.

Stanje v naših gozdnih je precej kritično. Od vseh gozdnih površin zavzemajo grmišča 7.500 ha ali 14 % ter ne donajajo skoraj ničesar našemu narodnemu gospodarstvu. Nizki gozdovi zavzemajo nadalje 14.600 ha ali 28 % vseh gozdnih površin in dajejo le malovredna drva za kurjavo, ne dajejo pa tehničnega lesa. Tako zajemajo visoki gozdovi komaj 50 % gozdnih površin.

Zaloga naših gozdov je zlasti v privatnem sektorju porazna. Tu so gozdovi tako izčrpani, da nimajo niti ene tretjine tiste zaloge, ki bi jo normalno morali imeti. Vzporedno z nizkim stanjem lesnih zalog je tudi letni prirastek za nad polovico nižji, kot bi bil sicer, če bi bili gozdovi pravilno gojeni in negovani. Tako privatni gozdovi niti približno ne dajejo tistih dohodkov, kot bi jih sicer lahko dajali. S tem utrpí naše narodno gospodarstvo na tolminskem letno okoli 200 milijonov škode oziroma je narodni dohodek za tolikšno vsoto letno manjši, kot bi bil sicer, če bi bili naši gozdovi v preteklosti pravilno gojeni.

Dvig naših gozdov na normalno stanje ne bo lahka stvar in nam bo naglala veliko samoodpovedi in discipline. Boriti se bo treba za načrtno pogozdovanje ter za štednjo z lesom. Med našimi kmeti jih je precej takih, ki vidijo pred seboj vse preveč le svoje trenutne potrebe, ne skrbe pa dovolj za prihodnost in ne mislijo na to, v kakšnem stanju bodo pustili gozdove bodočim rodovom. Da je stanje v privatnih gozdnih tako kritično, so vzrok temu razmere, kakršne so bile v preteklosti pri nas. Vemo, da so

Italijani v času okupacije pri nas gozdove grobo izkoriščali in ropali ter puščali za seboj cele goličave. Na Bovškem predelu se je s pašo več tisoč koz uničeval na zelo velikem področju ves gozdni podmladek. Stara drevesa so odmirala, podmladka pa ni bilo in tako je bil ogrožen obstoj gozdov na velikih površinah. Preredčeni, degradirani, oslabljeni in neodporni gozdovi so marsikje postali še pleni snežnih plazov, namesto da bi opravljali svojo zaščitno nalogo pri zaustavljanju plazov.

V prvih povojnih letih se je zelo malo storilo za izboljšanje stanja gozdov in so razlogi za to popolnoma razumljivi. V zadnjih nekaj letih pa se je pričelo z načrtnim pogozdovanjem ter so v tem doseženi že nekateri uspehi. V letošnjem letu je okrajni ljudski odbor v Tolminu sprejel dvajsetletni perspektivni plan obnove gozdov, v katerem je predvideno okoli 2500 ha novih pogozditev ter okoli 7.000 ha posaditev v opustošenih gozdovih in melioracije zemljišč, kar bo zahtevalo nad 100 milijonov dinarjev investicij. Vendar pa je dejstvo, da kljub temu, če investiramo v obnovo gozdov na Bovškem težke milijone, kar je sicer nujno potrebno, ta sredstva ne bodo dobro naložena, če se ne ukine paša koz. Okrajni ljudski odbor že nekaj let vodi borbo proti kozarstvu tako, da bi se omejila oz. ukinila vsaka paša zlasti koz po predelih, ki se pogozdujejo ali pa, ki se bodo pogozdili. Pri tem smo naleteli na nerazumevanje pri ljudeh bovško-trentarskega predela. Ljudje to težko razumejo, če jim v nadomestilo za koze ne damo nekaj drugega, s čimer se bodo lahko preživljali. V zadnjih nekaj letih je zaradi pospešenega načrtnega pogozdovanja uspelo zmanjšati število koz v Bovškem predelu za dve tretjini, tako da pride danes v Trenti približno le ena koza na osebo. Dejstvo pa je, da število goveje živine, če odpravimo koze, ne bo mogoče kdo ve kaj dvigniti, ker tega ne bo dopustila krmska baza. Zato bi bilo treba v Soški dolini pričeti z večjimi javnimi deli, da bi s tem omogočili prebivalstvu še druge možnosti za preživljanje. Tako bi bilo treba pospešeno začeti s pogozdovanjem, pri čemer bi se lahko zaposlil določen del ljudi. Ker pa je pogozdovanje mogoče le nekaj mesecev v letu, bi bilo potrebno vzporedno s tem pričeti tudi z deli pri urejanju hudournikov, kjer bi na Bovškem lahko zaposlili veliko delovne sile. Čeprav gospodarska osnova za ureditev hudournikov v Soški dolini še ni postavljena, se predvideva, da bi bilo treba v te namene vložiti najmanj 1 milijardo dinarjev, tako da bi za dobo 20 let za ureditev hudournikov investirali po 50 milijonov dinarjev letno. Čeprav se zdi, da so stroški veliki, jih je treba primerjati samo z rentabilnostjo hidrocentral na Soči, ki bi lahko samo z enoletno proizvodnjo električne energije krile skoraj vse stroške za ureditev hudournikov. Razumljivo pa je, da bodo morala biti dela na hudourniških področjih končana prej, kot bi pričeli z gradnjo hidroelektrarne. Vedeti moramo, da je gornja Soška dolina najbolj prostrano in najtežje hudourniško področje Slovenije. Prodonosnost Soče cenijo na 300.000 prn grušča letno. Pri večjih poplavah se dno struge pri začetku zajezitive pri Tolminu dvigne za cel meter. Zato je nujno, da z vso resnostjo pričnemo z urejevanjem hudournikov in s pogozdovanjem degradiranih terenov in usadov, ker bo sicer v 20 do 30 letih bazen hidrocentrale Doblarji zatrpan z gruščem. Prete pa še tudi druge posledice zaradi neurejenega hudourniškega področja in obširnih nepogozdenih tal gornjega Posočja, o čemer pa v tej razpravi kaj več ne nameravam govoriti. Prepričan sem, da bo zakon, ki ga danes sprejemamo, velikega pomena za boljše gospodarjenje z našimi gozdovi, kakor tudi na splošno za razvoj našega gospodarstva, zato izjavljam, da bom za ta zakon tudi glasoval.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Kurinčič.

Ivan Kurinčič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ko razpravljamo o dopolnitvah zakona o gozdovih, bi rad omenil nekaj stvari, in sicer bi se dotaknil 7. člena zakonskega predloga, ki pravi: »Prepovedano je planinske pašnike na zgornji gozdni meji širiti na škodo gozda, posebno pa na škodo rušja in drugega pritikavega drevja, čeprav raste tudi izven gozda. Izjemo dovoljuje državni sekretar za gospodarstvo LRS.«

Glede tega 7. člena bi rad poudaril naslednje. Pri nas na Tolminskem je na primer najbolj važna panoga gospodarstva živinoreja. Opozoril bi rad na to, da bo ponekod nujno, da se v korist pašnih površin umaknejo manjvredni gozdovi. Če upoštevamo, da je na Bovškem okoli 1.000 glav goveje živine, ki je ne morejo prerediti, ker ni dovolj planinskih pašnikov in če poleg tega upoštevamo še okrajno uredbo o odpravi koz, ki naj se nadomeste z govejo živino, in pri tem pomislimo, da je planina Golobar slabo zaraščena, vendar pa zaščiten kot gozdno področje, dobi človek vtis, da gozdni strokovnjaki doslej niso imeli pravega razumevanja za živinorejo in za kmetijska vprašanja na splošno in je to vprašanje, čeprav je bilo že pred leti načeto, še vedno nerešeno. Če bi umaknili nekaj gozda na planini Golobar, bi na Bovškem v precejšnji meri rešili problem paše in vzreje goveje živine. Taki primeri so tudi po drugih planinah, zato bi apeliral, da bi glede na 7. člen, kolikor bo potrebno, ponekod krčili slabši gozd v prid govedoreje, da v bodoče sekretariat za gospodarstvo teh stvari ne bo gledal preveč ozko, temveč sporazumno reševal take primere, ustrežajoče lokalnim razmeram in v prid živinoreje.

Drug tak primer, ki bo prav gotovo predložen v reševanje republiškega sekretariatu za gospodarstvo, je primer iz moje volilne enote, in sicer iz Breginskega kota, kjer so si gospodarji iz vasi Borjana, Podbela in Sedlo že pod Avstrijo, to se pravi, pred 50 leti sporazumno s takratno oblastjo razdelili neki gozdni kompleks in te gozdove izkoriščajo že 50 ali 60 let, medtem ko je v zemljiški knjigi to zemljišče vpisano kot skupna lastnina. Ti posestniki so še v času Avstrije najeli notarja, da bi izvedel prevknjižbo, toda prišla je vojna in prepis se ni izvršil. Ponovno so hoteli storiti to v času Italije in zbrali 72.000 lir in jih dali nekemu notarju Plevelu, da bi uredil ta zemljeknjižni vpis. Ta pa je s tem denarjem zgradil v Tolminu kinodvorano, ni pa izvedel zemljiškoknjižnega prepisa in tako ti posestniki kljub temu, da so že dvakrat plačali stroške, teh stvari še vedno nimajo urejenih. Zato so se obrnili name s prošnjo, naj te njihove želje iznesem v skupščini, zato bi priporočil, kolikor bo ta primer prišel v reševanje republiškega sekretariatu za gospodarstvo, da ga bo pravilno rešil, ker so ti kraji tudi obmejni kraji in bi v primeru, če bi se kak primer šablonsko rešil, bilo to tudi politično vprašanje. Toliko sem imel pripomniti k temu zakonu, v ostalem pa izjavljam, da bom za celotni zakon glasoval. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Jaka Avšič.

Jaka Avšič: K predlogu tega zakona bi rad pripomnil, da se mi zdi ta zakon izredno koristen, ker bo pravilno usmerjal kmetijsko gospodarstvo, ki se v veliki meri naslanja na gozdno gospodarstvo. Mislim, da so bili problemi gozdnega gospodarstva pravočasno zapaženi, zavedati pa se moramo, da bo to delo dolgotrajno in da bo potrebno dosledno izvajati

to, kar zakon zahteva. To se sicer ne bo takoj poznalo na standardu, vendar pa bo, ker bo trajno delovalo v korist našega gospodarstva, zagotovilo, da se bo naš standard v bodoče v tem pogledu zanesljivo dvigal. Pri tem pa moram takoj pripomniti, da stroji, ki smo jih nabavili iz izvoza lesa, prinašajo večji dohodek, kakor pa bi ga prinašal gozd s svojim prirastom.

Nadalje pripominjam, da se je v povojnem času veliko napravilo, kar je omenil že tovariš Hacc, zlasti pa več, kot v vsem času med obema vojnama in v času stare Avstrije, ker je bilo samo na Primorskem pogozdeno čez štiri in pol tisoč hektarov gozda. Storjeno je bilo torej ogromno delo, zlasti še, ker je delo na tem področju težko in naporno. Zgrajenih je bilo tudi veliko cest, ki omogočajo lažji izvoz lesa iz gozdov. Razen tega so se našle tudi nove metode pri čiščenju gozdov, kar je mnogokrat važnejše od pogozdovanja, in je to čiščenje po novem načinu dva do trikrat hitrejšo, kakor pa je bilo po starem načinu.

Mnogo je bilo storjenega tudi za vzgojo novega kadra. Vsakih šest mesecev je izšlo približno 40 do 50 gojencev iz gozdarske šole in pride vsako leto iz gozdarskega tehnikuma okoli 30 do 40 novih strokovnjakov. Prav tako konča tudi na gozdarski fakulteti vsako leto svoj študij po 15 do 20 študentov. To dejstvo poudarjam toliko bolj, ker so to ljudje, ki so vzgojeni v novem duhu in v ljubezni do gozda in bodo naše gozdarstvo še bolj in v krajšem času dvignili na primerno višino. Prav tako menim, da je treba dati priznanje gozdarskim strokovnjakom, ki so z vso vnemo sodelovali pri sestavljanju tega zakona in ki delujejo na vseh področjih našega gozdnega gospodarstva ter so po moji oceni sposobni in imajo tudi ljubezen in voljo, vzgojiti takšne kadre, kakršni so nam potrebni za razvoj gozdarstva. Ko sem bil pred kratkim povabljen od Zveze gozdnih gospodarstev, ki je sedaj samoupravni organ, sem se prepričal, kolikor sem mogel to oceniti, kako ti ljudje pravilno gledajo na izkoriščanje in na povzdigo gozdov, tako da računam, da jim bo ta zakon dal podporo, da bodo mogli še hitreje in še pravilneje delovati. Predlog zakona nam dopušča optimistično gledanje na nadaljnji razvoj, seveda pod pogojem, da se bo strogo izvajal, da bodo ljudje po okrajih in občinah, ki so za to poklicani, ta zakon dosledno izvajali.

Glede 8. člena, kjer je rečeno, da okrajni ljudski odbori lahko spremenijo kulturo v zemljiških knjigah, pa se bojim, da ne bo nastalo tu nepravilno tolmačenje glede na 6. člen, kjer je rečeno, da samo državni sekretariat za gospodarstvo lahko spremeni kulturo. Mislim, da bi bilo dobro, če bi uredba to stvar podrobneje določila, da ne bi na osnovi 8. člena po okrajih vendarle prišlo do tega, da bi se spreminjala zemljiška knjiga in bi se tako začele zmanjševati gozdne površine.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Šiftar.

Ivan Šiftar: Tovariši in tovarišice! Skupščino bi rad opozoril na problem, ki bo nastal z uporabo kazenskih določb, naštetih v 32. členu, v zvezi s kazenskim zakonom.

V 32. členu je v 4. točki rečeno: »Kdor z namenom, da bi sebi ali komu drugemu pridobil protipravno premoženjsko korist, podere v gozdu ali izven gozda eno ali več gozdnih dreves in s tem napravi škodo, ki ne pre-

sega 2.000 din.« Kazenski zakon, ki je stopil v veljavo 1. julija 1951, postavlja v 2. odstavku 246. člena kot kaznivo dejanje tisto dejanje, kjer je bila škoda povzročena čez 2.000 din. K temu členu pa je prišla obvezna razlaga, ki pravi, da se vzame vrednost prizadete škode z dnem 1. julija 1951. Sedaj se lahko dogodi, da bo republiški zakon upošteval današnjo ceno lesa, ki je mnogo višja, kakor je bila cena lesu v letu 1951 in bodo ugotovili, da je prizadeta škoda 2.500 din in sodnik za prekrške bo rekel, da je to kaznivo dejanje, ko bodo pa preračunavali na cene iz leta 1951, bodo pa ugotovili, da škode ni za 2.500 din, ampak za 1500 din. Glede na ta problem mislim, da bi bilo potrebno spremeniti tolmačenje k 246. členu kazenskega zakona, ker bi se sicer v praksi lahko zgodil primer, da nekdo, ki bo storil kaznivo dejanje po republiškem zakonu, ne bo kazniv niti za prekršek niti za kaznivo dejanje. Toliko sem hotel pripomniti k temu zakonu. V ostalem pa se mi zdi ta zakon nujen; kajti danes je les v naši republiki najbolj iskan predmet špekulacije vseh sektorjev in vseh mogočih patentiranih špekulantov. Zato bom s posebnim veseljem glasoval za ta zakon, ki bo špekulantom vsaj možnost špekulacije z lesom omejeval. (Ploskanje.)

Predsednik dr. F e r d o K o z a k : Se še kdo od tovarišev ljudskih poslancev javi k besedi? Ker nihče, zaključujem razpravo o predlogu tega zakona in preidemo na glasovanje.

Kdor je za predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih soglasno sprejet in bo po ustavnem zakonu poslan Izvršnemu svetu v razglasitev.

Četrta točka dnevnega reda je izvolitev treh novih članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS. V imenu skupine ljudskih poslancev je poslal tovariš Marijan Breclj naslednje pismo:

»Po 76. členu ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije ter po 5. členu zakona za izvršitev ustavnega zakona predlagam v imenu skupine poslancev, ki so spodaj podpisani, da Ljudska skupščina izvoli za člane Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS še naslednje ljudske poslance, in sicer: Franca Kimočca, Janeza Vipotnika in Borisa Kocijančiča.

Ko bo prišel ta predlog na dnevni red, ga bom na seji Ljudske skupščine LRS ustno obrazložil. Ljubljana 29. junija 1953. Marijan Breclj l. r. in poslanci: Josip Vidmar, Vida Tomšič, Josip Rus, Rudolf Janhuba, Franc Perovšek, Ivan Novak, Jože Gričar, Matevž Hace, inž. Pavle Žaucer, Bogomil Vižintin, Franc Krese, Ivo Svetina, Maks Krmelj, dr. France Hočevar, Albin Dujc, Mira Svetina, Ada Krivic, Leopold Krese, France Lubej, Anton Šušteršič in Franc Simončič, vsi l. r.«

Prosim tovariša Marijana Breclja, da ta predlog obrazloži.

Dr. M a r i j a n B r e c l j : Tovariši in tovarišice! Predlog, ki ga dajem v imenu skupine poslancev, je hkrati tudi predlog Izvršnega sveta. Izvršni svet je na osnovi nove organizacije in ureditve dela spoznal, da je potrebna dopolnitev članov Izvršnega sveta, kajti obseg poslova se je povečal.

Kakor veste, je Izvršni svet 12. junija letošnjega leta izdal odlok o začasni določitvi delovnega področja odborov in komisij ter o organizaciji administracije Izvršnega sveta. Ta odlok je izdan po pooblastilih ustavnega zakona. Po svoji vsebini je enak odloku, ki je bil izdan glede organizacije in načina poslovanja v Zveznem izvršnem svetu in seveda tudi podoben odlokom, ki so bili izdani v tej dobi v drugih naših republikah.

Ta odlok o začasni organizaciji predvideva sedem odborov in štiri komisije. Poleg koordinacijskega odbora, katerega sestavlja predsednik, podpredsednika, predsedniki odborov in sekretar in ki imajo predvsem nalogo, pripravljati seje, odločbe in uredbe Izvršnega sveta, obstajajo po tem odloku še naslednji odbori: Odbor za notranjo politiko, odbor za gospodarstvo, odbor za proračunska vprašanja, odbor za kulturnoprosvetna vprašanja, odbor za socialno in zdravstveno politiko ter odbor za vprašanja ljudske oblasti in društvenega upravljanja. Razlika od dosedanje organizacije je v tem, da sta osnovana dva nova odbora, in sicer odbor za proračunska vprašanja in odbor za vprašanja ljudske oblasti in družbenega upravljanja. Komisije so ostale iste kot pri dosedanji začasni organizaciji, in sicer komisija za pomilostitve, komisija za administrativne zadeve, personalna komisija in komisija za računsko kontrolo.

Predlog, da se izvolijo v Izvršni svet še tovariši Franc Kimovec, Janez Vipotnik in Boris Kocijančič, utemeljujemo, kot sem rekel, z obsegom poslov.

Tovariš Franc Kimovec je bil, kakor veste, dosedaj sekretar Sveta za prosveto in kulturo, prej pa minister v vladi LRS kot namestnik predsednika takratnega Sveta za prosveto in kulturo. Njegovo sodelovanje v Izvršnem svetu se nam zdi potrebno predvsem v odboru za kulturna in prosvetna vprašanja, in sicer predvsem na področju šolstva, ker se je tovariš France Kimovec ves čas svojega dela v vodilnih organih naše republike udejstvoval ravno pri teh vprašanjih.

Tovariš Janez Vipotnik je sedaj državni sekretar za gospodarstvo, prej je bil, kot veste, minister v vladi LRS, in sicer je nazadnje vodil Svet za gradnje in komunalne zadeve. Njegovo sodelovanje kot človeka, ki je izvežban v gospodarskih poslih, se zdi potrebno predvsem v odboru za gospodarstvo.

Tovariša Borisa Kocijančiča predlagamo v Izvršni svet zato, da bi prevzel posle sekretarja Izvršnega sveta. Dosedanji sekretar tovariš Zoran Polič je po mnenju Izvršnega sveta predviden za predsednika odbora za proračunska vprašanja in bi zaradi te nove funkcije in zaradi že dosedanjega sodelovanja v gospodarskem odboru ne mogel opravljati še funkcije sekretarja. Mislimo, da bo vsekakor delo vseh teh tovarišev v Izvršnem svetu koristno in potrebno in zato vam predlagam, tovariši in tovarišice ljudski poslanci, da izvolite te tri tovariše v Izvršni svet in predlagam, da se izvrši postopek za volitve tako, kakor je bil sprejet na naši zadnji seji 30. januarja 1953.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev kakšno pripombo k temu predlogu? (Nihče.) Če ne, potem dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je za izvolitev predlaganih članov v Izvršni svet, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) S tem ugotavljam, da so v Izvršni svet Ljudske skupščine LRS soglasno izvoljeni France Kimovec, Janez Vipotnik in Boris Kocijančič.

Zadnja točka dnevnega reda je potrditev uredb, ki sta jih izdala vlada LRS po 1. členu zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva in Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 1. točki 20. člena zakona za izvršitev ustavnega zakona. Predlog odloka glasi:

I. Potrdi se uredba z dne 26. januarja 1953, št. II-107/1-53, o spremembah in dopolnitvah uredbe o ustanovitvi sklada za obnovo gozdov (Ur. l. LRS, št. 2-9/53), ki jo je izdala vlada LRS na podlagi 1. člena zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva.

II. Potrdijo se uredbe, ki jih je izdal Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 1. točki 20. člena zakona za izvršitev ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v času od 30. januarja 1953 do 18. junija 1953, in sicer:

1. uredba z dne 28. marca 1953, št. U 27/53, o ustanovitvi in vodenju registra stalnega prebivalstva (Ur. l. LRS, št. 9-34/53);

2. uredba z dne 28. marca 1953, št. U 26/53, o spremembi uredbe o izbrisu zastavne pravice za stare terjatve (Ur. l. LRS, št. 9-35/53);

3. uredba z dne 7. aprila 1953, št. U 30/53, o podeljevanju denarnih podpor žrtvam fašističnega nasilja in njihovim družinam (Ur. l. LRS, št. 11-39/53);

4. uredba z dne 7. aprila 1953, št. U 31/53, o spremembi uredbe o dela prostih dnevih v Ljudski republiki Sloveniji (Ur. l. LRS, št. 11-40/53);

5. uredba z dne 7. aprila 1953, št. U 28/53, o obratovanju žag venecijank (Ur. l. LRS, št. 11-41/53);

6. uredba z dne 6. maja 1953, št. U 29/53, o začasni pomoči vojaškim vojnim invalidom iz 8. točke XIV. priloge k mirovni pogodbi z Italijo (Ur. l. LRS, št. 14-53/53);

7. uredba z dne 26. maja 1953, št. U 42/53, o začasnih organih upravljanja v zdravstvenih zavodih s samostojnim finansiranjem (Ur. l. LRS, št. 17-58/53).

To je predlog tega odloka in prosim ljudske poslance, kdor je za potrditev teh uredb, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da so uredbe, ki jih je izdala vlada LRS in Izvršni svet, soglasno potrjene.

Ker je dnevni red izčrpan, bi prosil še zastopnika Izvršnega sveta, da bi obrazložil, zakaj je bila odložena razprava o zakonu o vodnogospodarskih skladih.

Zoran Polič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Izvršni svet je mnenja, da je prav gotovo zakon o vodnogospodarskih skladih eden izmed najvažnejših gospodarskih zakonov, ki jih moramo v najkrajšem času sprejeti, ker pomeni ureditev naših odnosov v vodnem gospodarstvu. To je še posebno razumljivo, če vemo, da so bile že težke milijarde vložene v naše vodno gospodarstvo in da tudi današnja vrednost vodnogospodarskih naprav predstavlja milijardne vrednosti. Prav to dejstvo pa, ki nam nalaga, da samo za redno letno vzdrževanje vodnogospodarskih naprav predvidevamo najmanj 500 milijonov, to je pol milijarde dinarjev in prav toliko za izvr-

ševanje tekočih letnih nalog in v študijske namene nadaljnjih 100 milijonov, to je skupno nad eno milijardo in sto milijonov, govori o tem, da niso toliko važni trenutno vsaj samo principi, ki jih v zakonu postavljamo, ampak da je treba rešiti predvsem finančno plat tega vprašanja. Finančna plat tega vprašanja pa je odvisna od položaja, kakršen je danes v našem finančnem sistemu. Če bi hoteli ta sredstva za vodnogospodarski sklad dobiti od koristnikov vodnogospodarskih naprav, potem bi morali vodnogospodarska podjetja, elektrarne itd. nadalje obremeniti s sredstvi za ta sklad. Ker je v glavnem akumulacija zajeta po stopnjah akumulacije v državnem planu, na drugi strani pa samo del sredstev iz tako zvanega lastnega razpolaganja ostaja podjetjem, bi to pomenilo, če hočejo ta podjetja kriti potrebe vodnogospodarskih skladov, potem morajo dvigniti cene svojim storitvam. Z drugimi besedami to pomeni, da bi to breme nad eno milijardo dinarjev prenesli po cenah na potrošnike. Vsak drugačen način dodeljevanja sredstev vodnogospodarskim skladom pa bi pomenil bistven poseg v delitev sredstev po družbenem planu. Kajti, če bi hoteli eno milijardo dinarjev dodeliti tem skladom, bi morali zmanjšati sklade investicij, kulture in prosvete, zdravstva, administracije itd. Imeli bi edino možnost, da tako zvane manjše koristnike, predvsem privatne žage, mline in podobno obremenimo z dajatvami za ta sklad. Če pa vemo, da se na drugi strani borimo za omejevanje teh manjših obratov glede na njihovo rentabilnost v našem gospodarstvu, potem tudi ta rešitev ne bi prinesla bistvenih koristi za naš sklad. Ker se pa hkrati proučujejo novi finančni ukrepi, ki bodo dajali možnost ustvarjanja takih skladov in ker bo treba v zvezi s pripravami na novi finančni sistem rešiti tudi problem raznih drugih skladov, med njimi tudi vodnogospodarskega, smo mnenja, da ne gre samo za postavljanje principov, ki jih postavlja ta zakon, temveč da je treba temeljito preštudirati in pripraviti tudi finančno plat. Zato kljub važnosti tega zakona smatramo za primerno, da ga ne obravnavamo na tem zasedanju, temveč na enem izmed prihodnjih in do takrat temeljiteje pripravimo tudi finančno plat, tako da bomo lahko v celoti razpravljali tako o zakonu, kakor tudi o finančnih možnostih, ki naj omogočijo izvrševanje nalog, ki jih zakon o vodnogospodarskih skladih predvideva. Zato je Izvršni svet predlagal, da na tem zasedanju o tem predlogu ne razpravljamo, temveč da preložimo to razpravo na eno izmed prihodnjih zasedanj.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Sprejme skupščina to obrazložitev? (Sprejme.) S tem je dnevni red seje izčrpan in predlagam skupščini, da zaključimo 2. sejo V. rednega zasedanja. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.)

Prosim skupščino, da pooblasti predsednika in tajnika, da podpišeta zapisnik današnje seje. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.)

S tem zaključujem 2. sejo V. rednega zasedanja in s tem tudi V. redno zasedanje.

Zasedanje je bilo zaključeno ob 11.40.

PRILOGE

PREDLOG ZAKONA O USTANOVITVI SKLADA BORISA KIDRIČA

1. člen

V trajno počastitev spomina narodnega heroja in junaka socialističnega dela Borisa Kidriča se ustanovi sklad Borisa Kidriča.

2. člen

Namen sklada je pospeševati teoretično in praktično delo na področju ekonomskih, družbenih in naravoslovnih ved in na vseh drugih področjih, ki neposredno služijo razvoju socialističnega gospodarstva.

3. člen

Sklad vrši svojo nalogo s tem, da daje za namen iz 2. člena tega zakona posameznikom, zavodom in organizacijam štipendije, podpore in nagrade.

4. člen

Sredstva sklada so: proračunske dotacije, darila, volila in drugi nepredvideni dohodki.

V republiškem proračunu se morajo redno zagotoviti sredstva za dotiranje sklada.

5. člen

Sklad Borisa Kidriča je pravna oseba.

Sklad upravlja petčlanski odbor. Predsednika in člane odbora imenuje in razrešuje Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije; ta tudi nadzoruje njegovo delo.

6. člen

Sklad ima svoj predračun dohodkov in izdatkov.

Odredbodajalec za izvrševanje predračuna je predsednik odbora za upravljanje sklada.

7. člen

Izvršni svet predpiše statut sklada.

8. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu Ljudske republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Na žalni seji Izvršnega sveta dne 12. aprila 1955 je Izvršni svet sklenil, da se v spomin na tovariša Borisa Kidriča ustanovi institut, katerega namen naj bo, pomagati razvoju znanosti, naravoslovnih ved ter političnih in gospodarskih ved, to je tistih panog, ki jim je pokojni Boris Kidrič posvečal največjo skrb in katerih razvoj bo prinesel za našo socialistično družbo največjo korist.

Institut, ki ga je sklenil ustanoviti Izvršni svet, ima naravo sklada v smislu temeljnega zakona o proračunih. Zato je za ustanovitev tega sklada potreben zakon.

Za izvršitev tega zakona bo potreben izvršilni predpis — statut, ki naj bi imel poleg splošnih določb o poslovanju in upravljanju sklada, zlasti tele določbe: o sestavi odbora za upravljanje sklada; podrobne določbe k 3. členu zakona o pogojih za podeljevanje štipendij, podpor in nagrad in podrobnejše določbe o finančnem poslovanju sklada ter o administraciji sklada.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor

Št. 45/1-55

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani

POROČILO

zakonodajnega odbora k predlogu zakona o ustanovitvi sklada
Borisa Kidriča

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 26. junija 1955 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS predložil ljudski skupščini po 2. točki 72. člena ustavnega zakona in v zvezi z 11. členom zakona za izvršitev ustavnega zakona.

Potem ko je v imenu Izvršnega sveta obrazložil zakonski predlog njegov zastopnik podpredsednik Izvršnega sveta dr. Marijan Breclj, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel. Z ustanovitvijo predlaganega posebnega sklada, ki bo pospeševal ekonomske, družbene in naravoslovne vede ter s tem neposredno služil razvoju socialističnega gospodarstva, kateremu je pokojni Boris Kidrič posvečal posebno skrb, se bo naše delovno ljudstvo na najprimernejši način oddolžilo spominu velikega pokojnika.

Pri razpravi od člena do člena je zakonodajni odbor soglasno sprejel zakonski predlog v podrobnostih brez sprememb. Samo v 3. členu je iz jezikovnih razlogov nadomestil besedo »vrši« z besedo »opravlja«. S to nebitveno spremembo je bil nato zakonski predlog soglasno sprejet tudi v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za svojega poročevalca tovariša dr. Franceta Hočevarja.

Zakonodajni odbor pošilja poročilo ljudski skupščini s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni.

Ljubljana, dne 26. junija 1955.

Tajnik:

Dr. Teodor Tomiňek l. r.

Predsednik:

Dr. Jože Pokorn l. r.

Člani:

Milko Goršič l.r.	Leo Kovačič l.r.
Jože Gričar l.r.	Dr. Anton Kržišnik l.r.
Dr. France Hočevar l.r.	Danilo Petrinja l.r.
Anton Labura l.r.	lnž. Ivo Pinterič l.r.
Dr. Anton Melik l.r.	Dr. Miha Potočnik l.r.
Jože Molek l.r.	Ivan Štucin l.r.
Josip Jeras l.r.	Albin Vipotnik l.r.
Janez Žunič l.r.	

PREDLOG ZAKONA O ODPRAVI VINIČARSKIH IN PODOBNIH RAZMERIJ

Da bi se v krajih, kjer so še fevdalne ali polfevdalne oblike izkoriščanja delovne sile, zagotovil gospodarski, kulturni in socialni napredek kmečkega delavstva, je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije sprejela

ZAKON

O ODPRAVI VINIČARSKIH IN PODOBNIH RAZMERIJ

1. člen

Viničarska in tem podobna razmerja se na območju Ljudske republike Slovenije odpravijo po določbah tega zakona.

2. člen

Za viničarska in podobna (n. pr. hubarska, ofarska, majerska, kolonatska) razmerja po 1. členu tega zakona se štejejo takšna razmerja:

1. kjer je prepustil lastnik obdelavo vinograda ali del posestva viničarju ali drugemu delavcu, tako da ga mora viničar oziroma drug kmečki delavec obdelovati bodisi sam ali s svojo družino ali z delavci, ki jih najame on sam ali lastnik zemlje in dobi za to plačilo v denarju in v naravi ali samo v naravi (stanovanje, deputatno zemljo, kmetijske pridelke in podobno), lastniku pa pripadajo pridelki; ali

2. kjer je dal lastnik kmečkemu delavcu ali malemu kmetu del posestva ali posamezna zemljišča v uživanje tako, da mora sam ali s svojo družino delati na lastnikovem posestvu na njegovo vsakokratno zahtevo ali da mu mora kot odškodnino za uživanje oddati določen del pridelkov ali pa zakupnino plačati v denarju ali odslužiti z delom.

Ali gre za takšno razmerje, se v primerih, kjer ni bila o tem izrečno sklenjena pogodba, presoja po dejanskem stanju.

V viničarskih okoliših se štejejo za viničarskemu podobna razmerja tudi taki primeri, kjer je obstajalo viničarsko razmerje, pa je bilo pozneje samo formalnopravno ali na zunaj spremenjeno, dejansko pa takšno razmerje po svoji naravi v eni ali drugi obliki še obstaja.

3. člen

Razen gozdov postane vsa zemlja, ki je predmet viničarskih in podobnih razmerij, s poslopji vred na tej zemlji (v nadaljnjem besedilu: zemlja) splošno ljudsko premoženje in pride v kmetijski zemljiški sklad, in sicer:

— v primerih iz 1. točke in iz tretjega odstavka 2. člena vsa zemlja, ki jo je prepustil lastnik drugemu v obdelavo in tudi deputatna zemlja;

— v primerih iz 2. točke 2. člena vsa zemlja, ki jo je lastnik dal drugemu v uživanje.

V posameznih primerih lahko okrajna komisija za kmetijski zemljiški sklad iz utemeljenih razlogov, upošteva stvarno stanje, odloči, da se pusti dosedanjemu lastniku v lasti del zemlje iz prvega odstavka tega člena.

4. člen

Lastniki zemlje, ki postane po določbah tega zakona splošno ljudsko premoženje, imajo pravico do odškodnine za to zemljo.

Odškodnina za obdelovalno zemljo, zasade, poslopja in druge objekte se določi po predpisih 23. člena zveznega zakona o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in o dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam.

Odškodnina za košenice in pašnike se določi od 10.000 do 30.000 dinarjev za hektar. V teh mejah določi višino odškodnine Izvršni svet glede na klasifikacijo zemljišč.

Odškodnina po tem členu se izplačuje po določbah 24. člena omenjenega zveznega zakona o kmetijskem zemljiškem skladu.

5. člen

Zemlja, ki postane splošno ljudsko premoženje po določbah tega zakona, se dodeli v trajno uporabo kmetijskim organizacijam, ki že obstajajo ali ki se bodo ustanovile.

Viničarji in drugi kmečki delavci, ki so bili zaposleni na tej zemlji, imajo pravico, vključiti se kot proizvajalci v te kmetijske organizacije. Če se vključijo, imajo pravico, uživati še naprej deputatno zemljo, ki so jo uživali doslej.

6. člen

Odločbe po določbah tega zakona izdaja okrajna komisija za kmetijski zemljiški sklad.

Zoper odločbo okrajne komisije o izločitvi zemlje za kmetijski zemljiški sklad in o odškodnini lahko prejšnji lastnik v 30 dneh po prejemu odločbe vloži tožbo pri okrožnem sodišču, ki je pristojno po sedežu okrajne komisije, in zahteva, da se odločba razveljavi ali spremeni.

Zoper druge odločbe okrajne komisije je v 15 dneh po prejemu odločbe dovoljena pritožba na republiško komisijo za kmetijski zemljiški sklad.

Zaradi odločbe republiške komisije ni mogoč upravni spor.

7. člen

Vprašanje, ali je obstajalo viničarsko ali podobno razmerje, se presoja po dnevu, ko je začel veljati zvezni zakon o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in o dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam. Če je lastnik zemlje, glede katere je obstajalo viničarsko ali podobno razmerje, pred tem dnevom stopil v kmečko delovno zadrugo ali dal

tako zemljo v uživanje kakšni kmetijski organizaciji, pa se presoja to vprašanje po dnevu, ko je stopil v kmečko delovno zadrugo oziroma ko je dal zemljo kmetijski organizaciji v uživanje.

8. člen

Dokler se zemljišče, ki je bilo na podlagi pravnomočne odločbe izločeno in vloženo v kmetijski zemljiški sklad, ne dodeli v uporabo kmetijski organizaciji, se pusti v brezplačno uživanje viničarju oziroma kmečkemu delavcu, ki je to zemljišče užival ali obdeloval na podlagi viničarskega ali podobnega razmerja.

Viničar oziroma kmečki delavec mora z zemljo, ki mu je bila puščena v uživanje, gospodariti po njenem namenu kot dober gospodar.

9. člen

Kolikor ni s tem zakonom drugače določeno, se za razmerja, ki so urejena s tem zakonom, primerno uporabljajo določbe zveznega zakona o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in o dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam.

10. člen

Kdor z namenom, da bi onemogočil ali otežkočil vložitev zemlje v kmetijski zemljiški sklad, resnično ali navidezno odtuji ali razdeli zemljo, ki spada pod določbe tega zakona; kdor da neresnične ali nepopolne podatke o viničarskem ali podobnem razmerju ali o zemljiščih, ki spadajo pod določbe tega zakona, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta.

Enako se kaznuje lastnik zemlje, ki po uveljavitvi tega zakona ustanovi viničarsko ali podobno razmerje ali vzdržuje tako razmerje. Zoper takega lastnika zemlje se poleg kazni lahko izreče tudi odvzem zemlje, ki je predmet takega razmerja.

11. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, prenehata veljati uredba o začasni ureditvi prejemkov viničarjev in obvezna razlaga (točke g) 2. člena te uredbe (Uradni list LRS, št. 50-364/45 in 55-138/46).

12. člen

Ta zakon velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

1. Po zadnjem odstavku 4. člena zveznega zakona o zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in o dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam se v krajih, kjer so viničarska in podobna razmerja, lahko z zakonom ljudske republike taka razmerja odpravijo in se ne glede na določbe zveznega zakona predpiše, da postane zemlja, glede katere obstaja tako razmerje, v celoti ali deloma splošno ljudsko premoženje, da se zemlja do določene velikosti lahko pusti lastniku v lasti in da za to zemljo republika tudi določa višino odškodnine in način plačila.

Ta zakon je potreben v Sloveniji zato, da se v predelih, kjer so obstajala viničarska in tem podobna razmerja kot ostanek fevdalnih in polfevdalnih oblik izkoriščanja kmečkega prebivalstva, odpravi velika gospodarska, kulturna in socialna zaostalost kmečkega prebivalstva, ki je živelo v takih razmerjih.

2. Viničarskim razmerjem, ki obstajajo zlasti v Ptujskem, Mariborskem in Ljutomerskem okraju, deloma pa tudi še v nekaterih drugih okrajih (Celje okolica, Krško), so podobna hubarska, ofarska, majerska, kočarska, luftkajžerska in setniška razmerja. Ta razmerja se med seboj močno prepletajo. Zato je nemogoče postaviti definicijo vsakega teh razmerij. Ta razmerja tudi nimajo vseh sestavin klasičnih fevdalnih oblik izkoriščanja kmečke delovne sile. Sta pa v glavnem dve tipični obliki: prva: lastnik je dal kmečkemu delavcu v obdelavo (oskrbovanje) del posestva, plačilo pa deloma v naravi (deputatna zemlja, stanovanje, pridelki) in deloma v denarju ali samo v naravi; druga: posestnik je dal brez zemljašu zemljo v trajno uživanje, zato mu je pa moral uživalec dati odškodnino v naravi (del pridelkov — desetina, odsluženje z delom — tlaka) ali pa tudi v denarju. Zato so »viničarska in podobna razmerja« v drugem členu definirana po teh tipičnih znakih (2. člen, 1. in 2. tč.). Ta definicija pa izpušča nekatere elemente, ki so bili bistveni na klasično obliko viničarskih razmerij, to je lastno gospodinjstvo v lastnikovi viničariji.

Ker so pa v zadnjih letih, zlasti po osvoboditvi lastniki vinogradov pričeli na zunaj (formalnopravno) opuščati viničarsko razmerje, dejansko pa v eni ali drugi obliki tako izkoriščevalsko razmerje še obstaja, so zajeti z zakonom tudi taki primeri (3. odstavek 2. člena). Ta določba je pa omejena na viničarske okoliše.

3. Vsa zemlja, ki je bila obdelovana ali dana v uživanje na podlagi takih razmerij, ki se s tem zakonom odpravijo, postane splošno ljudsko premoženje, pride v kmetijski zemljiški sklad in se dodeli kmetijskim organizacijam po določbah zveznega zakona o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja. Kjer so bile predmet razmerij, ki se odpravijo s tem zakonom, tudi košenice in pašniki, ki se po zveznem zakonu ne štejejo za obdelovalno zemljo, postanejo splošno ljudsko premoženje tudi košenice in pašniki. Dokler se razlašča zemlja ne dodeli, pa se pusti v uživanje kmečkim delavcem, ki so jo doslej obdelovali ali uživali na podlagi odpravljenih razmerij.

Ker pa obstajajo na terenu posamezni izjemni primeri, pooblašča zakon (zadnji odstavek 3. člena) okrajne komisije za kmetijski zemljiški sklad, da z odločbo puste del zemlje v lasti dosedanjemu lastniku. Tu gre zlasti za take primere, kjer je razen z najeto delovno silo lastnik deloma tudi sam s svojimi družinskimi člani obdeloval zemljo.

4. Predlog zakona zagotavlja dosedanjim viničarjem in drugim kmečkim delavcem pravico, da se vključijo v tiste kmetijske organizacije, katerim bo dodeljena zemlja, ki pride v kmetijski zemljiški sklad na podlagi tega zakona; če se vključijo, pa jim zagotavlja še pravico do deputatne zemlje, ki so jo uživali doslej. S tem je viničarjem in podobnim kmečkim delavcem zagotovljeno, da se bo njihov socialni položaj res zboljšal.

5. Kar se tiče postopka pri izločanju in dodeljevanju zemlje ter odškodnine za različno zemljo, veljajo predpisi zveznega zakona. Dodana je le določba glede višine odškodnine za razlaščene košenice in pašnike, ki z zveznim zakonom niso zajeti.

6. Kot dan, po katerem se presoja, ali je obstajalo viničarsko ali podobno razmerje, je določen dan, ko je začel veljati zvezni zakon; v primerih, kjer je lastnik pred tem dnevom stopil v zadrugo ali dal zemljo v uživanje kmetijski organizaciji, pa je odločilen dan, ko se je to zgodilo.

7. Kazenske določbe (10. člen) so prilagodene zveznemu zakonu. Pod kazensko sankcijo je postavljen še primer, če lastnik po uveljavitvi tega zakona ustanovi ali vzdržuje kakšno tako razmerje, ki je s tem zakonom odpravljeno. V takem primeru se mu poleg kazni lahko vzame tudi zemlja, ki je predmet takega razmerja.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor

Št. 44/1-53

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

Ljubljani

POROČILO

zakonodajnega odbora k predlogu zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 26. junija 1953 obravnaval predlog zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS predložil Ljudski skupščini po 2. točki 72. člena ustavnega zakona v zvezi z 11. členom zakona za izvršitev ustavnega zakona.

Poten ko je v imenu Izvršnega sveta obrazložil zakonski predlog njegov zastopnik, član Izvršnega sveta Janez Hribar, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel. Ta zakon ima namreč svojo podlago v pooblastilu 4. člena zveznega zakona o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in o dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam z dne 27. maja 1953 ter je nujno potrebno, da se na podlagi tega pooblastila v naši republici z zakonom čimprej odpravijo še obstoječa viničarska in podobna razmerja, ki so ostanek polfevdalnih oblik izkoriščanja kmečkega prebivalstva in glavni vzrok njegove gospodarske, kulturne, socialne in politične zaostalosti na teh področjih.

K tiskanemu izvodu zakonskega predloga, ki je bil že poprej dostavljen tovarišem ljudskim poslancem, je Izvršni svet naknadno predložil zakonodajnemu odboru nekatere dopolnitve in spremembe, ki jih je njegov zastopnik deloma še dopolnil na seji zakonodajnega odbora in katere je smatrati kot sestavni del zakonskega predloga. Te naknadno predlagane spremembe, ki jih je zakonodajni odbor pri podrobni razpravi od člena do člena soglasno sprejel, so naslednje:

1.

V u v o d u se črtata v prvi vrsti besedi »fevdalne ali«, v drugi vrsti se za besedo »polfevdalne« dodasta besedi »in podobne«, za besedo »Slovenije« pa se vstavi zakonito pooblastilo zveznega zakona o kmetijskem zemljiškem skladu.

Uvodno besedilo se torej glasi:

»Da bi se v krajih, kjer so še polfevdalne in podobne oblike izkoriščanja delovne sile, zagotovil gospodarski, kulturni in socialni napredek kmečkega delavstva, je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na podlagi zadnjega odstavka 4. člena zveznega zakona o kmetijskem zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja in o dodeljevanju zemlje kmetijskim organizacijam z dne 27. maja 1955 (Ur. l. FLR J, št. 22-150/55) sprejel.«

2.

V 2. točki 2. člena se med besede »posamezna zemljišča« in »v uživanju« vstavi beseda »trajno«, tako da se ta točka glasi:

»2. kjer je dal lastnik kmečkemu delavcu ali malemu kmetu del posestva ali posamezna zemljišča trajno v uživanje tako, da mora sam ali s svojo družino delati na lastnikovem posestvu na njegovo vsakokratno zahtevo ali da mu mora kot odškodnino za uživanje oddati določen del pridelkov ali pa zakupnino plačati v denarju ali odslužiti z delom.«

3.

Na koncu 3. člena se črta pika in se dodajo besede: »oziroma da se mu da za odvzeto zemljo v zameno druga obdelovalna zemlja iz kmetijskega zemljiškega sklada splošnega ljudskega premoženja, predvsem če gre za manjšega kmeta.«

Drugi odstavek 3. člena se torej glasi:

»V posameznih primerih lahko okrajna komisija za kmetijski zemljiški sklad iz utemeljenih razlogov, upošteva stvarno stanje, odloči, da se pusti dosedanjemu lastniku v lasti del zemlje iz prvega odstavka tega člena oziroma da se mu da za odvzeto zemljo v zameno druga obdelovalna zemlja iz kmetijskega zemljiškega sklada splošnega ljudskega premoženja, predvsem če gre za manjšega kmeta.«

4.

V 5. členu se doda na koncu nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Hišice in koče na odvzeti zemlji se prepustijo proti plačilu v last tistim viničarjem in drugim kmečkim delavcem, ki v njih stanujejo, zemljišča, na katerih stojijo te hišice in koče ter dvorišča pa v brezplačno trajno uporabo. Kupnino za hišice in koče določi na podlagi ocenitve okrajna komisija za kmetijski zemljiški sklad. Viničarji oziroma kmečki delavci imajo pravico plačati kupnino v obrokih v 20 letih od dneva zemljiško-knjižnega prenosa.«

5.

Za 11. členom se doda nov 12. člen, ki se glasi:

»Izvršni svet izda podrobnejše predpise za izvrševanje tega zakona.«

6.

12. člen postane 13. člen.

Z navedenimi spremembami in dopolnitvami je zakonodajni odbor zakonski predlog soglasno sprejel tako v podrobnostih kakor v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za svojega poročevalca tovariša Albina Vipotnika.

Zakonodajni odbor pošilja poročilo Ljudski skupščini s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni.

Ljubljana, dne 26. junija 1953.

Tajnik:

Dr. Teodor Tominšek l. r.

Predsednik:

Dr. Jože Pokorn l. r.

Člani:

Milko Goršič l. r.

Leo Kovačič l. r.

Jože Gričar l. r.

Dr. Anton Kržišnik l. r.

Dr. France Hočevar l. r.

Danilo Petrinja l. r.

Anton Labura l. r.

Inž. Ivo Pinterič l. r.

Dr. Anton Melik l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Jože Molek l. r.

Ivan Štucin l. r.

Josip Jeras l. r.

Albin Vipotnik l. r.

Janez Žunič l. r.

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O GOZDOVIH

Zakon o gozdovih, z dne 20. junija 1950 (Uradni list LRS, št. 20-103/50) se spremeni in dopolni tako, da se njegovo prečiščeno besedilo glasi:

ZAKON O GOZDOVIH

I. Splošne določbe

1. člen

Vsi gozdovi v Ljudski republiki Sloveniji so zaradi splošnega pomena, ne glede na lastnika, namenjeni splošnim koristim ljudske skupnosti in so zato pod posebno skrbjo in nadzorstvom države.

2. člen

Z gozdovi je treba gospodariti tako, da se obstoječi gozdovi ohranijo, da se zagotovi trajnost gozdne proizvodnje ter da se zanemarjeni ter preveč izsekani gozdovi izboljšajo in obnovijo.

Da se gospodari po načelih prvega odstavka tega člena in da se dosledno izvajajo določbe tega zakona in drugih predpisov o gozdovih, morajo skrbeti državni organi, ki so po tem zakonu pristojni za nadzorstvo nad gospodarjenjem v gozdovih.

3. člen

Za gozdove veljajo po tem zakonu tudi:

1. zemljišča, ki niso trajno prikladna za drugo vrsto kulture kot za gozd;

2. zemljišča, ki po svoji legi, oblikovitosti, fizikalnih in kemičnih lastnostih in po klimatičnih razmerah najbolj ustrezajo narodnemu gospodarstvu in drugim splošnim koristim, če imajo gozdno kulturo.

O sporih, ali naj se šteje kakšno zemljišče za gozd po tem zakonu, odloča državni sekretar za gospodarstvo LRS.

4. člen

Za zboljšanje in napredek gozdnega gospodarstva v Ljudski republiki Sloveniji predpiše Ljudska skupščina LR Slovenije dolgoročni republiški gozdnogospodarski načrt, ki mora sloneti na načelu trajnosti donosa gozdne proizvodnje po posameznih gozdnogospodarskih območjih.

Na podlagi dolgoročnega republiškega gozdnogospodarskega načrta se morajo po posameznih gozdnogospodarskih enotah napraviti gozdnogospodarski načrti za vse gozdove.

5. člen

Gozdni predeli s posebnimi naravnimi lepotami in gozdovi zgodovinskega ali znanstvenega pomena se lahko z zakonom Ljudske republike Slovenije razglasijo za narodne parke ali za zavarovane znanstvene objekte.

Narodni parki in zavarovani znanstveni objekti se upravljajo po posebnih predpisih.

II. Varstvo in gojitev gozdov

6. člen

Praviloma je prepovedano gozdove krčiti ali jih spreminjati v drugo kulturo.

Gozd se sme krčiti ali spremeniti v drugo kulturo samo izjemoma z dovoljenjem državnega sekretarja za gospodarstvo LRS. To dovoljenje da lahko državni sekretar za gospodarstvo LRS samo, če je to potrebno zaradi gospodarskega napredka, zaradi trajno boljšega gospodarjenja na taki površini, zaradi potreb državne varnosti in državne obrambe ali zaradi utemeljenih gospodarskih potreb lastnika.

7. člen

Prepovedano je planinske pašnike na zgornji gozdni meji širiti na škodo gozda, posebno pa na škodo rušja in drugega pritlikavega drevja, čeprav raste tudi izven gozda. Izjeme dovoljuje državni sekretar za gospodarstvo LRS.

8. člen

Pri zemljiščih, ki so v zemljiški knjigi ali v katastrskem operatu označena kot gozdovi, se sme označba kulture spremeniti samo na podlagi pravno-močne odločbe okrajnega (mestnega) ljudskega odbora.

Če zemljiškooknjižno sodišče ali katastrski organ ugotovi, da je bilo zemljišče, ki je v zemljiški knjigi ali katastrskem operatu označeno kot gozd, spremenjeno v drugo vrsto kulture, mora to naznaniti okrajnemu ljudskemu odboru.

Če okrajni ljudski odbor ne da dovoljenja za spremembo označbe kulture v zemljiški knjigi in v katastrskem operatu, obvesti o tem lastnika in mu določi rok, v katerem mora tako zemljišče pogozditi.

9. člen

Lastnik (posestnik, upravitelj) gozdnega zemljišča mora pogozditi gojljave, na katerih je bil nekdaj gozd, in vsa v 3. členu tega zakona navedena zemljišča v roku, ki je določen v gozdnogospodarskem načrtu ali v načrtu za obnovo gozdov.

Novе poseke je treba pogozditi najpozneje v treh letih po sečnji, kolikor niso naravno pomlajene.

Če lastnik (posestnik, upravitelj) združnega ali zasebnega gozda v določenem roku zemljišča po določbah tega zakona ne pogozdi, napravi to pristojni okrajni (mestni) ljudski odbor na njegove stroške. Okrajni (mestni) ljudski odbor lahko pooblasti za pogozditev gozdno gospodarstvo ali kmetijsko zadrugo.

10. člen

Gozdovi, ki so zaradi čezmerne sečnje, klešččenja, objedanja brstja ali paše spremenjeni v grmišča, in gozdovi, ki so zanemarjeni in v rasti zastopali, se morajo obnoviti oziroma zboljšati.

11. člen

Država podpira pogozdovanje združnih in zasebnih zemljišč ter zboljševanje združnih in zasebnih gozdov s tem, da jim daje gmotno in strokovno pomoč.

12. člen

Pustošenje gozda je prepovedano.

Za pustošenje gozda se šteje vsako dejanje ali opustitev, s katero se slabi rodovitnost gozdnega zemljišča, zmanjšuje gozdni prirastek ali ogroža trajnost gozdne proizvodnje, obstoj ali gojitev gozda.

Okrajni ljudski odbor predpiše za opustošene gozdove potrebne gozdno-gospodarske ukrepe. Sečnja v opustošenih gozdovih je dovoljena samo, če je s temi gozdnogospodarskimi ukrepi predvidena.

13. člen

Sečnja gozdov je dovoljena le na tak način, da ni v škodo umni gojitvi gozda.

Prebiralna in oplodna sečnja sta dovoljeni.

Sečnja gozdov na golo je praviloma prepovedana. Izjemoma lahko dovoli sečnjo na golo državni sekretar za gospodarstvo LRS, vendar samo takrat, če ni nevarnosti za degradacijo gozdnega zemljišča, odnašanje zemlje ali oslabilitev rodovitnosti gozdnih tal.

14. člen

Sečnja, spravilo in predelovanje lesa v gozdu se mora opravljati tako in v takem času, da je v skladu z načeli racionalnega izkoriščanja gozda in s posebnim ozirom na pomlajanje in varstvo gozdov.

Sekati se sme samo na podlagi sečnega dovoljenja oziroma sečnega naloga in šele potem, ko je stoječe drevje odkazano za posek. Spravilo posekanega lesa ni dovoljeno, dokler posekani les ni žigosan.

Sečno dovoljenje je potrebno tudi za posek lesa, ki je namenjen za redne gospodarske potrebe lastnika (posestnika, upravitelja).

Zoper zasebnega lastnika, ki seka les brez sečnega dovoljenja, čeprav za potrebe lastnega gospodarstva, se lahko uporabijo gozdnogospodarski ukrepi po 28. členu tega zakona.

Sečno dovoljenje za posek lesa v opustošenem gozdu se ne sme izdati, razen v primeru iz tretjega odstavka 12. člena.

Drevje odkaže in posekani les žigosa pooblaščen gozdarski uslužbenec.

15. člen

Državni sekretar za gospodarstvo LRS lahko predpiše, da se smejo redke, zredčene ali gospodarsko posebno pomembne vrste dreves sekati samo z njegovim dovoljenjem.

16. člen

V prvih dveh mesecih od začetka vegetacije se gozdovi ne smejo redčiti in čistiti.

17. člen

Gozdni proizvodi se smejo spravljati iz gozda samo tako, da se drevju, podmladku in gozdnemu zemljišču ne dela škoda.

Lastnik (posestnik, upravitelj) zemljišča mora dovoliti spravlanje tujih gozdnih proizvodov čez svoje zemljišče, če tega ni mogoče opraviti na drug način ali v drugi smeri, ali če bi bilo spravlanje lesa iz gozda na drug način ali v drugi smeri nesorazmerno dražje. Če se stranki ne sporazumeta, odloči o zasilni poti okrajni (mestni) ljudski odbor. Lastnik zemljišča je upravičen do povračila škode, ki mu s tem nastane.

O odškodninskih sporih po tem členu odloča sodišče.

18. člen

Živina se ne sme puščati na zemljišča, ki so pripravljena za pogozditev, v gozdove, ki se naravno pomlajajo, v gozdne nasade in v mlade gozdove.

Če se s pašo ali žirjenjem dela podmladku ali gojitvi gozda škoda, mora pristojni okrajni ljudski odbor pašo oziroma žirjenje prepovedati.

Paša koz in konj v gozdu je prepovedana.

19. člen

Z grabljenjem, košnjo ali kleščenjem se ne sme pridobivati stelje v gozdu takó in v takem obsegu, da bi bila ogrožena proizvodnost gozda.

20. člen

Če se na gozdnem drevju pokaže škodljivi mrčes ali nalezljiva bolezen, mora lastnik (posestnik, upravitelj) gozda takoj ukreniti vse potrebno, da se nalezljiva bolezen ali škodljivi mrčes zatre in prepreči širjenje bolezní ali mrčesa.

Lastniki (posestniki, upravitelji) gozdov morajo takoj priglasiti okrajnemu (mestnemu) ljudskemu odboru, če opazijo škodljivi mrčes ali nalezljivo bolezen v svojem gozdu ali na svojem gozdnem drevju izven gozda.

Če lastnik (posestnik, upravitelj) gozda ne more sam zatreti ali odvrniti nalezljive bolezní ali škodljivega mrčesa, sta okrajni (mestni) ljudski odbor in občinski ljudski odbor dolžna storiti vse, da se škodljivi mrčes ali nalezljiva bolezen zatre, ter organizirati in dati takemu lastniku (posestniku, upravitelju) gozda pomoč.

Če se pokaže mrčes ali nalezljiva bolezen v večjem obsegu, lahko državni sekretar za gospodarstvo LRS odredi, da morajo vsi prebivalci v ogroženem okolišu, ki so za to sposobni, sodelovati pri akciji za zatiranje škodljivega mrčesa ali nalezljive bolezní.

21. člen

Gozdovi, ki so pomembni za varstvo gospodarskih, prometnih, zdravstvenih in drugih splošnih koristi, se razglasijo za varovalne gozdove, in sicer:

1. gozdovi, ki varujejo zemljišča usadov, izpiranja ali krušenja, gozdovi na strmih obronkih ali bregovih voda, gozdovi, ki varujejo prometne, vodnogospodarske in energetske-tehnične naprave proti zaprodenju, gozdovi na zemljiščih, ki so izpostavljeni vetru, ter gozdovi na kraških tleh;

2. gozdovi, ki v hudourniških in padavinskih območjih voda, zlasti takih voda, ki so energetska pomembne, zadržujejo prenatlo odtekanje vode in s tem varujejo izvirke in zemljišča poplav in plazov ter omogočajo enakomernost vodnega toka;

3. gozdni pasovi, ki varujejo proti vetru, pesku ali vodi;

4. gozdovi na zgornji meji gozdne vegetacije;

5. gozdovi, ki so potrebni za zdravstvene namene;

6. gozdovi, ki so pomembni za obrambo države.

Gozdovi, ki so bili do uveljavitve tega zakona razglašeni za varovalne gozdove, ostanejo še nadalje varovalni gozdovi.

22. člen

Gozdove, omenjene v 21. členu, razglasi za varovalne gozdove Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

23. člen

V varovalnih gozdovih je praviloma prepovedano krčenje, sečnja na golo, paša in steljarjenje. Izjeme dovoljuje državni sekretar za gospodarstvo LRS.

Za spravilo lesa v varovalnih gozdovih veljajo posebni predpisi.

III. Uprava gozdov in nadzorstvo nad njimi

24. člen

Državni sekretariat za gospodarstvo LRS ima vrhovno strokovno nadzorstvo nad vsemi gozdarskimi organi in nad upravljanjem vseh gozdov. Strokovno nadzorstvo opravlja strokovno gozdarsko osebje.

25. člen

Strokovne naloge gozdarske službe opravlja strokovno osebje z ustrežno kvalifikacijo.

Pomožno gozdotehnično službo opravlja logarsko osebje po logarskih okoliših.

Natančnejše predpise o gozdarski službi izda Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

26. člen

K predlogom za graditev in razširitev lesnoindustrijskih naprav (žag in drugo) in gozdnoprometnih sredstev, ki jih nameravajo graditi gospodarske organizacije ali zasebniki, je potrebno poprejšnje soglasje državnega sekretariata za gospodarstvo LRS.

27. člen

Okrajni (mestni) ljudski odbori opravljajo neposredno nadzorstvo nad gospodarjenjem z vsemi gozdovi na svojem območju in skrbijo za to, da se izpolnjujejo predpisi o gozdovih.

Vse gozdove splošnega ljudskega premoženja na območju okraja (mesta) upravljajo okrajni (mestni) ljudski odbori.

Državne gozdove, ki so bili do uveljavitve tega zakona v upravi občinskih ljudskih odborov, upravljajo še nadalje občinski ljudski odbori.

Ljudski odbori, ki upravljajo gozdove, lahko prepuste opravljanje posameznih nalog, ki izvirajo iz naslova upravljanja, podjetjem, ki se ukvarjajo z gozdno proizvodnjo, zavodom ali drugim državnim organom.

28. člen

Če lastnik (posestnik, upravitelj) zasebnega ali združenega gozda z gozdom tako slabo gospodari, da je ogrožena trajnost gozdne proizvodnje, obstoj ali gojitev gozda, ali če v njem ponovno seka les brez sečnega dovoljenja, se sme s posebno odločbo državnega sekretarja za gospodarstvo LRS prevzeti tak gozd v začasno državno upravo za določeno dobo, ki ne sme trajati manj kot 10 let in ne več kot 30 let. Uprava nad takim gozdom se izroči pristojnemu okrajnemu (mestnemu) ljudskemu odboru, ki jo izvršuje na stroške lastnika.

Natančnejše predpise o gozdarski službi izda Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

29. člen

Zaradi izboljšanja gospodarjenja v gozdovih vseh sektorjev lastništva se ustanovijo skladi za obnovo gozdov.

Namen skladov za obnovo gozdov je zbirati sredstva za financiranje obnove, nege, varstva in urejanja gozdov.

V sklad za obnovo gozdov vplačujejo lastniki (posestniki, upravitelji) gozdov ali kupci lesa določen odstotek, ki se računa od cene lesa na panju, ali določen znesek po merski enoti.

Natančnejše določbe o skladih za obnovo gozdov predpiše Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

30. člen

Zaradi sodelovanja ljudstva pri upravi, povzdigi, gojitvi, varstvu in izkoriščanju gozdov se ustanovijo pri občinskih in okrajnih (mestnih) ljudskih odborih gozdarske komisije kot posvetovalni organi ljudskih odborov.

V gozdarsko komisijo pridejo predstavniki gozdnih gospodarstev, lesno-industrijskih podjetij, zadrug, strokovnih gozdarskih in lesnoindustrijskih organizacij, sindikatov in drugih množičnih organizacij pa tudi posamezni državljani.

31. člen

Zaradi pravičnega in racionalnega gospodarjenja z gozdovi se lahko izvršita arondacija in komasacija gozdov in gozdnih zemljišč in sicer praviloma v obliki zamenjave.

Natančnejše določbe o arondaciji in komasaciji gozdov in gozdnih zemljišč predpiše Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

IV. Kazenske določbe

32. člen

Kolikor ne gre za kaznivo dejanje po kazenskem zakoniku, se kaznuje za prekrške z zaporom do 1 meseca ali z denarno kaznijo do 10.000 din:

1. kdor seka brez sečnega dovoljenja;
2. kdor ne pogozdi gozdnega zemljišča v predpisanem roku;
3. kdor poškoduje ali uničuje gozdno drevesnico;
4. kdor z namenom, da bi sebi ali komu drugemu pridobil protipravno premoženjsko korist, podere v gozdu ali izven gozda eno ali več gozdnih dreves in s tem napravi škodo, ki ne presega 2000 din;
5. kdor poškoduje gozdne poti, objekte, naprave ali druge priprave, ki so z njimi v zvezi;
6. kdor poškoduje ali uniči mejna ali gozduogospodarska znamenja;

7. kdor se ne ravna po predpisih gozdnogospodarskega načrta;
 8. kdor v gozdu pase ali žiri v nasprotju s tem zakonom ali z drugimi predpisi pristojnih državnih organov;
 9. kdor poškoduje eno ali več stoječih dreves z zasekovanjem, presekovanjem, žaganjem, narezovanjem, trganjem, sekanjem iveri, vrtanjem, kleščenjem, sekanjem vrhov ali na drug način;
 10. kdor v nedovoljenem času ali na nedovoljen način les seka, prede-luje ali ga spravlja iz gozda;
 11. kdor ne ukrene, kar je predpisano za to, da se zatro nalezljive bo-lezni ali škodljivi mrčes na gozdnem drevju ali da se prepreči njihovo širjenje; kdor na poziv občinskega ali okrajnega ljudskega odbora ne sode-luje pri akciji, zaukazani po zadnjem odstavku 20. člena.
 12. kdor seka v gozdu, preden je les odkazan za posek; kdor spravi iz gozda les, preden je žigosan;
 13. kdor steljari ali pase v varovalnih gozdovih, če za to nima poseb-nega dovoljenja;
 14. kdor na kakršenkoli drug način pustoši gozd.
- Kdor stori prekršek iz prvega odstavka tega člena iz koristoljubja, se kaznuje z zaporom do enega meseca ali z denarno kaznijo do 50.000 din.
- Če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena pravna oseba, se kaznuje z denarno kaznijo do 50.000 din.
- Poleg kazni se sme za prekrške iz tega člena izreči tudi odvzetje lesa, ki je predmet prekrška.

V. Prehodne in končne določbe

53. člen

Dokler ne bodo izdani gozdnogospodarski načrti, se izkoriščajo državni gozdovi na podlagi letnih načrtov za sečnjo in pogozdovanje.

54. člen

Predpise za izvrševanje tega zakona izda Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

55. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Zaradi novega gospodarskega sistema, zlasti zaradi ukinitve obvezne sečnje in prevoza lesa, dosedanji zakon o gozdovih ne ustreza več sedanjim potrebam gospodarjenja z gozdovi. Dosedanji zakon sicer poudarja v 1. členu, da so gozdovi, ne glede na lastnika, namenjeni splošnim koristim ljudske skupnosti in da so zato pod posebno skrbjo in nadzorstvom države, manjkajo pa mnoge materialne določbe, kako naj se zaščiti naše gozdno bogastvo pred prevelikim nenačrtnim izkoriščanjem in propadanjem. Zato morajo priti v novi zakon dopolnitve prav v določbah materialnega značaja glede varstva in gojitve gozdov in zaščite pred prevelikim izkoriščanjem. Glede na to se predlaga, da se zakon izda v novi prečiščeni obliki.

Glavne izpremembe in dopolnitve so tele:

1. Vse gozdove splošnega ljudskega premoženja upravljajo okrajni (mestni) ljudski odbori, razen tistih, ki so bili že doslej v upravi občinskih ljudskih odborov (bivše srenje in podobno) in ki jih bodo tudi v bodoče upravljali ti odbori. Ljudski odbori, ki upravljajo gozdove, pa lahko prepuste izvrševanje določenih nalog, ki izvirajo iz naslova upravljanja, posameznim podjetjem, ki se bavijo z gozdno proizvodnjo, zavodom ali drugim državnim organom.

2. Za vsakršno sečnjo v gozdu je treba sečno dovoljenje. S sečnjo se lahko prične šele na podlagi sečnega naloga in odkaza, ki ga izvrši pooblaščen gozdarski uslužbencec.

Okrajni (mestni) ljudski odbori neposredno nadzorujejo izvajanje zakona in opravljajo vso izvršilno dejavnost, ki je s tem v zvezi.

3. Poleg tega, da zakon prepoveduje pustošenje gozda, ima tudi določbo, da se lahko zoper lastnika (posestnika, upravitelja) zasebnega ali združenega gozda, ki z gozdom tako slabo gospodari, da ogroža trajnost gozdne proizvodnje, uvede upravni ukrep, ki obstoji v tem, da se tak gozd na stroške lastnika prevzame v začasno državno upravo za dobo 10 do 30 let. Hkrati pa je v zakonu močno razširjen pojem pustošenja in slabega gospodarjenja z gozdom.

4. Zakon določa ustanovitev skladov za obnovo gozdov vseh sektorjev lastništva; ne samo nedržavnih. Namen teh skladov je zbiranje sredstev za financiranje obnove, nege, varstva in urejanja gozdov.

5. Dosedanji zakon je imel določbo, da se določeni gozdovi zaradi varstva gospodarskih, zdravstvenih in drugih koristi lahko razglasijo za stalne inčasne varovalne gozdove. Predlog novega zakona pa nalaga dolžnost, da se morajo vsi taki gozdovi razglasiti za varovalne gozdove. V takih gozdovih se gospodari in opravlja gojitev še po strožjih vidikih. Gozdove razglša za varovalne Izvršni svet.

Važnejše nove določbe v primerjavi z dosedanjim zakonom o gozdovih so tudi tele: določa se način gospodarjenja v gozdovih (2. člen), predvideva se dolgoročni gozdnogospodarski načrt (4. člen), gozdove krčiti ali jih spreminjati v drugo kulturo je praviloma sploh prepovedano (prvi odstavek 6. člena), prepoveduje se širjenje pašnikov na škodo gozda s tem, da velja ta prepoved tudi glede rušja in pritlikavega drevja, čeprav raste izven gozda (7. člen); če je v zemljiški knjigi posamezna parcela označena kot gozd, pa okrajni ljudski odbor ne da dovoljenja za spremembo označbe kulture, se mora taka parcela v določenem roku pogozditi (zadnji odstavek 7. člena), uvaja se poseben režim gospodarjenja v opustošenih gozdovih (zadnji odstavek 12. člena), sečnja gozdov na golo je praviloma sploh prepovedana tudi na manjših površinah (tretji odstavek 13. člena), uvaja se strogi režim glede paše in žirjenja (18. člen), če se pojavi mrčes ali nalezljiva bolezen v gozdu v večjem obsegu, se lahko odredi splošna akcija za zatiranje mrčesa in nalezljive bolezni v gozdu (zadnji odstavek 20. člena), strokovne naloge gozdarske službe opravlja strokovno osebje z ustrežno kvalifikacijo (25. člen), k predlogu za graditev lesnoindustrijskih in gozdnoprometnih sredstev je treba soglasje državnega sekretarja za gospodarstvo (26. člen), prekršek stori vsakdo, kdor na kakršenkoli način pustoši gozd (32. člen), vse predpise za izvajanje tega zakona izdaja Izvršni svet (34. člen).

POROČILO

zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah
zakona o gozdovih

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 26. junija 1953 obravnaval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS predložil Ljudski skupščini po 2. točki 72. člena ustavnega zakona v zvezi z 11. členom zakona za izvršitev ustavnega zakona.

Potem, ko je v imenu Izvršnega sveta obrazložil zakonski predlog njegov zastopnik, član Izvršnega sveta Viktor Avbelj, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel. Uzakonitev tega zakonskega predloga je namreč nujno potrebna, da se čimprej dopolnijo manjkajoče določbe sedanjega zakona o gozdovih glede zaščite našega ogroženega gozdnega bogastva pred prevelikim, nenačrtnim izkoriščanjem in propadanjem.

Pri obravnavanju zakonskega predloga od člena do člena je zakonodajni odbor soglasno sprejel predlog tudi v podrobnosti z nekaterimi spremembami, s katerimi je soglašal tudi zastopnik predlagatelja in ki so naslednje:

1.

V 7. členu se prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Prepovedano je planine na zgornji gozdni meji in planinske pašnike širiti na škodo gozda, posebno pa na škodo rušja in drugega pritlikavega drevja, čeprav raste tudi izven gozda.«

V tem členu določena prepoved širjenja na škodo gozda se s to spremembo razširi tudi na planine na zgornji gozdni meji in planinske pašnike sploh (ne glede na zgornjo mejo); kar je v predlogu pomotoma izostalo.

2.

V 14. členu se popolnoma črta četrti odstavek, ker je v njem izražena prepoved sečnje brez dovoljenja in sankcije v bistvu vsebovana že v prvem odstavku 28. člena. Poudarek, da je prepovedana sečnja brez dovoljenja tudi, če gre za potrebe lastnega gospodarstva, pa je zato prenesen v predlagani 28. člen, v katerega se v 1. odstavku za besedami »brez sečnega dovoljenja« vstavijo besede »pa čeprav za potrebe lastnega gospodarstva.«

Prvi stavek 1. odstavka 28. člena se torej glasi:

»Če lastnik (posestnik, upravitelj) zasebnega ali združenega gozda z gozdom tako slabo gospodari, da je ogrožena trajnost gozdne proizvodnje, obstoj ali gojitev gozda, ali če v njem ponovno seka les brez sečnega dovoljenja, pa čeprav za potrebe lastnega gospodarstva, se sme s posebno odločbo državnega sekretarja za gospodarstvo LRS prevzeti tak gozd v začasno državno upravo za določeno dobo, ki ne sme trajati manj kot 10 let in ne več kot 30 let.«

3.

24. člen se v celoti črta kot neustrezen, ker daje preširoka pooblastila državnemu sekretarju. Na njegovo mesto se postavi predlagani 27. člen, ki postane s tem 24. člen. V posledici tega se pomakne številčna označba vseh 27. členu sledečih členov za eno številko nižje, tako da postane sedanji 27. člen 26. člen, 28. člen 27. člen itd., do sedanjega zadnjega to je 35. členu, ki postane 34. člen.

4.

Sedanji 24. člen (prvotno predlagani 27. člen) se v prvem odstavku jezikovno popravi tako, da se glasi:

»Okrajni (mestni) ljudski odbori nadzorujejo gospodarjenje z vsemi gozdovi na svojem območju in skrbijo za to, da se izpolnjujejo predpisi o gozdovih.«

5.

V 25., 28., 29. in 30. členu zakonskega predloga oziroma v sedanjem 25., 27., 28. in 29. členu se besedi »natančnejše predpise« nadomestita z besedama »podrobnejše predpise«, ki sta preciznejši.

Z navedenimi spremembami je bil nato zakonski predlog soglasno sprejet tudi v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za svojega poročevalca tovariša Ivana Štucina.

Zakonodajni odbor pošilja poročilo Ljudski skupščini s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni.

Ljubljana, dne 26. junija 1955.

Tajnik:

Dr. Teodor Tominšek l. r.

Predsednik:

Dr. Jože Pokorn l. r.

Člani:

Milko Goršič l. r.

Leo Kovačič l. r.

Jože Gričar l. r.

Dr. Anton Kržišnik l. r.

Dr. France Hočevar l. r.

Danilo Petrinja l. r.

Anton Labura l. r.

Inž. Ivo Pinterič l. r.

Dr. Anton Melik l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Jože Molek l. r.

Ivan Štucin l. r.

Josip Jeraš l. r.

Albin Vipotnik l. r.

Janez Žunič l. r.

PREDLOG ODLOKA
ZA POTRDITEV UREDB, KI STA JIH IZDALA
VLADA LRS IN IZVRŠNI SVET LJUDSKE
SKUPŠČINE LRS NA PODROČJU NARODNEGA
GOSPODARSTVA

I. Potrdi se uredba z dne 26. januarja 1953, št. II-107/1-53, o spremembah in dopolnitvah uredbe o ustanovitvi sklada za obnovo gozdov (Ur. l. LRS, št. 2-9/53), ki jo je izdala vlada LRS na podlagi 1. člena zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva.

II. Potrdijo se uredbe, ki jih je izdal Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 1. točki 20. člena zakona za izvršitev ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v času od 30. januarja 1953 do 18. junija 1953, in sicer:

1. uredba z dne 28. marca 1953, št. U 27/53, o ustanovitvi in vodenju registra stalnega prebivalstva (Ur. l. LRS, št. 9-34/53);

2. uredba z dne 28. marca 1953, št. U 26/53, o spremembi uredbe o izbrisu zastavne pravice za stare terjatve (Ur. l. LRS, št. 9-35/53);

3. uredba z dne 7. aprila 1953, št. U 30/53, o podeljevanju denarnih podpor žrtvam fašističnega nasilja in njihovim družinam (Ur. l. LRS, št. 11-39/53);

4. uredba z dne 7. aprila 1953, št. U 31/53, o spremembi uredbe o dela prostih dnevih v Ljudski republiki Sloveniji (Ur. l. LRS, št. 11-40/53),

5. uredba z dne 7. aprila 1953, št. U 28/53, o obratovanju žag venecijank (Ur. l. LRS, št. 11-41/53);

6. uredba z dne 6. maja 1953, št. U 29/53, o začasni pomoči vojaškim vojnim invalidom iz 8. točke XIV. priloge k mirovni pogodbi z Italijo (Ur. l. LRS, št. 14-53/53);

7. uredba z dne 26. maja 1953, št. U 42/53, o začasnih organih upravljanja v zdravstvenih zavodih s samostojnim financiranjem (Ur. l. LRS, št. 17-58/53).

PRESEDSTVO LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik

Dr. Ferdo Kozak

Podpredsednik

Dr. Anton Kržišnik

Tajniki:

Inž. Pavle Žaucer

Edo Mavrič

Marija Fifolt

SKUPŠČINSKI ODBORI

ZAKONODAJNI ODBOR

Dr. Jože Pokorn, predsednik

Jože Petejan, podpredsednik

Dr. Teodor Tominšek, tajnik

Slavica Božič

Milko Goršič

Jože Gričar

Dr. France Hočevar

Anton Labura

Inž. Jože Levstik

Dr. Anton Melik

Jože Molek

Danilo Petrinja

Ivan Janžekovič

Josip Jeras

Leo Kovačič

Dr. Anton Kržišnik

Inž. Ivo Pinterič

Dr. Miha Potočnik

Ivan Štucin

Albin Vipotnik

Janez Žunič

Namestniki:

Alojz Colarič

Draga Humek

Leopold Maček

Zdravko Smrekar

Jože Tramšek

ODBOR ZA GOSPODARSTVO IN FINANCE

Jože Borštnar, predsednik

Maks Krmelj, podpredsednik

Miha Berčič, tajnik

Stana Boštjančič

Franc Češnovar

Jože Klanjšek

Anton Labura

Janko Markič

Andrej Petelin

Janez Petrovič

Inž. Alojz Pohar

Karel Reberšek

Ivan Trojar

Tone Ulrih

Martin Žugelj

Namestniki:

Tončka Dernikovič

Maks Ivanuša

Ivan Maysar

ODBOR ZA LJUDSKO OBLAST

Vlado Krivic, predsednik
Vlado Majhen, podpredsednik
Vinko Hafner, tajnik

Helena Borovšak	Jože Primožič
Ervin Dolgan	Mitja Ribičič
Albin Dujc	Mira Svetina
Jože Globačnik	Anton Utroša
Viktor Kovač	Ignac Voljč
Franc Primožič	Jakob Žen

Namestniki:

Jernej Brolih
Cvetka Vodopivec
Ciril Majcen

ODBOR ZA PROSNJE IN PRITOZBE

Ada Krivic, predsednik
Dr. Anton Kržišnik, podpredsednik
Stane Bobnar, tajnik

Alojz Diacci	Alojz Mlakar
Angela Oceppek	

Namestnika:

Darinka Gregoretič
Albin Rehar

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Ivo Svetina, predsednik
Andrej Stegnar, podpredsednik
Bogomil Vižintin, tajnik

Ivan Kovačič	Anton Medved
Nina Pokorn	

Namestnika:

Avgust Jazbinšek
Dolfka Paulus

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik
Franc Černe, podpredsednik
Ivo Krevs, tajnik

Rozika Bohinc	Franc Krese
August Zupet	

Namestnika:

Albin Kovač
Janez Por

POSLANCI LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Ahčin dr. Marjan	Drakslar Marija	Kalin Boris
Avbelj Viktor	Duje Albin	Kardelj Edvard
Avšič Jaka	Dular Alojz	Kašpar Tilčka
Bajt Anton	Fajfar Tone	Kavčič Stane
Belšak Franc	Ferligoj Davorin	Kimovec Franc
Benko Alojz	Fieko Franc	Klanjšek Jože
Berčič Miha	Fifolt Marija	Klarič Rudolf
Brglez Bela	Furlan Slavko-Dušan	Kljukej Franc
Bevk France	Gereučer Janez	Kmetec Anton
Bizjak Karel	Golmajer Gašper	Kocbek Edvard
Bizjak Stane	Goršič Milko	Kocijančič Boris
Blejc Anton	Globačnik Jože	Kociper Peter
Bobnar Stane	Grabrijan Jože	Kodrič Rudi
Bobovnik Kristijan	Grden Lovro	Koje Mihael
Bohinc Rozika	Gregoretič Darinka	Košmelj Miran
Borovšak Helena	Greif Martin	Kovač Albin
Borštinar Jože	Grešak Ivan	Kovač Viktor
Boštjančič Angela	Gričar Jože	Kovačič Ivan
Boštjančič Stana	Grm Karel	Kovačič Leo
Božič Ivan	Gruden Heliodor	Koprivnikar Stane
Božič Slavica	Hace Matevž	Kozak dr. Ferdo
Bratko Ivan	Hafner Vinko	Kozak Vlado
Brecelj dr. Marijan	Hojnik Franc	Kraigher Boris
Brejc Tomo	Hočevar dr. France	Kraigher Sergej
Breljih inž. Miloš	Hribar Janez	Krese Franc-Čoban
Brilej dr. Jože	Hribar Jože	Krese Leopold
Broljih Jernej	Hribernik Rudolf	Krevs Ivo
Carl Franc	Hrovat inž. Alojz	Krivec Alojz
Cerjak Ivan	Hukič Salko	Krivic Ada
Ciglič Mirka	Humek Draga	Krivic Vlado
Colarič Alojz	Iljaš Franc	Krmelj Maks
Colnar Edi	Ingolič Anton	Kržišnik dr. Anton
Černe Franc	Ivanuša Maks	Kumar Andrej
Češnovar Franc	Jakomin Ivan	Kuntu Stanko
Čizmek Boris	Jakopič Albert	Kuralt Franc
Dernač Jakob	Jakše Anton	Kurent Ančka
Dernikovič Tončka	Jamnik Franc	Kurinčič Ivan
Diaci Alojz	Janhuba Rudolf	Labura Anton
Dijak Anton	Janžekovič Ivan	Lampret Jože
Dolenc Jože	Jarc Bernard	Lavrič dr. Božidar
Dolgan Anton	Jazbinšek Avgust	Leskošek Franc
Dolgan Ervin	Jensterle Albin	Leskovec Franc
Dolinar Justin	Jeras Josip	Levičnik Karel
Dolinšek Anton	Jerman Drago	Levstik inž. Jože
Dolinšek Mirko	Jerman Mirko	Lubej Franc
Dolničar Anton	Joha Štefan	Lubej France
Donaj Alojz	Juriševič Bogo	Maček Ivan
Dragan Franc	Kalčič Matija	Maček Polde

Majcen Ciril
Majcen Ignac
Majhen Vlado
Majnik Ivan-Džems
Malčič Matija
Marinko Miha
Markič Janko
Markoč Jože
Markovič Drago
Marolt Jože
Mavrič Edo
Mavsar Ivan
Medved Anton
Medved Franc
Mehle Janko
Melik dr. Anton
Mežek Marija
Mikulič Karel
Mlakar Alojz
Mlakar Janez
Modic dr. Heli
Mojškerc Jakob
Molek Jože
Murn Alojz
Notar Karel
Novak Ivan
Novinšek Franc
Ocepek Angela
Orešič Jaka
Pangerl Franc
Paulus Dolfka
Pečnik Ivan
Perovšek Franc
Petejan Jože
Petelin Andrej
Petrinja Danilo
Petrovič Janez
Pihlar Ferdo
Pinterič inž. Ivo
Pipan inž. Boris
Pohar inž. Alojz
Polič Zoran
Pokorn dr. Jože
Pokorn Nina
Popit Franc
Por Janez
Poteko Vinko

Potočar Stane
Potočnik dr. Miha
Potrč dr. Jože
Primo Ivan
Primožič Franc
Primožič Jože
Rakar Niko
Reberšek Karel
Regent Ivan
Rehar Albin
Remec Mirko
Repar Stane
Ribič Alojz
Ribičič Mitja
Rogan Emilija
Rudolf Janko
Rus Jože
Sambt Štefan
Semič Stane-Daki
Sekirnik Janko
Serdinšek Angela
Simčič Albin
Simonič Franc
Skok Franc
Skubic Pepca
Smole Janko
Smrekar Zdravko
Stante Peter
Stegnar Andrej
Stopar Viktor
Svetina Ivo
Svetina Mira
Šabjan Štefan
Šega Andrej
Šeme Jože
Šentjure Lidija
Šiftar Ivan
Šilih Niko
Škof Stane
Škerlavaj Milan
Šme Marija
Štekar Franc
Šterban Karel
Štucin Ivan
Šuštersič Anton
Švara Dušan
Tacar Martin

Tavčar Franc
Toman Tone
Tominešek dr. Teodor
Tomšič Vida
Tramšek Jože
Trojar Ivan
Trpin Alojz
Truden Anton
Turk Dušan
Ulrih Tone
Urh Ivan
Utroša Anton
Valenčič Alojz
Venišnik Milan
Verdev Bogo
Vida Geza
Vidmar Anton
Vidmar Josip
Vipotnik Albin
Vipotnik Janez
Vižintin Bogomil
Vodopivec Cvetka
Voje Ivan
Vojska Danilo
Voljč Ignac
Vratuša dr. Anton
Vrhovec Alojz
Vrhovšek Jelka
Zadravec Branko
Zalaznik Franc
Založnik Alojz
Zavasnik Franc
Zemljak Jože
Ziherl Boris
Zlatnar Mirko
Zorko Edo
Zupan Anton
Zupančič Viktor
Zupet Avgust
Zaucer inž. Pavle
Žen Jakob
Žerko Stane
Žokalj Alojz
Žugelj Martin
Žunič Janez

IZVRŠNI SVET
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik
Miha Marinko

Člani:

Viktor Avbelj, Jože Borštnar, dr. Marijan Breclj, Tomo Breje, Tone Fajfar, Janez Hribar, Albert Jakopič, Stane Kavčič, Franc Kimovec, Boris Kocijančič, Boris Kraigher, Vlado Krivic, Ivan Maček, Vlado Majhen, Zoran Polič, Franc Popit, dr. Jože Potrč, Ivan Regent, Jože Rus, Vida Tomšič, Josip Vidmar, Janez Vipotnik, Boris Ziherl.

VRHOVNO SODIŠČE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik
Dr. France Hočevar

Člani:

Jože Černe, Matej Dolničar, dr. Milko Gaber, Alojz Hartman, dr. Albin Juhart, Karel Košenina, Anton Krajšek, Karel Mejak, Silverij Pakiž, dr. Alojz Peric, dr. Bogdan Petelin, Marko Simčič, dr. Jakob Svet, dr. Teodor Tominšek, Albin Torelli, Martin Žalik.

Stenografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

VI. redno zasedanje

(Drugi sklic)

16. septembra 1953

Izdala Ljudska skupščina LRS

1953

I. seja

VI. rednega zasedanja

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

ki je bila 16. septembra 1953 v Ljubljani.

Predsednik: dr. Ferdo Kozak.

Tajnik: inž. Pavle Žaucer.

Predsednik dr. Ferdo Kozak prične ob 10.20 sejo s čitanjem odloka Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o sklicanju skupščine k VI. rednemu zasedanju drugega sklica.

Odlok se glasi:

Na podlagi 2. in 11. člena zakona za izvršitev ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije izdaja Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

o d l o k

o sklicanju Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije drugega sklica se skliče k VI. rednemu zasedanju na dan 16. septembra 1953.

Št. U-51/53.

Ljubljana, dne 4. septembra 1953.

IZVRŠNI SVET

LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Miha Marinko l.r.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Pričenjam 1. sejo VI. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS, drugega sklica. Zapisnik današnje seje bo vodil tajnik inž. Pavle Žaucer.

Predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS je poslal skupščini v razpravo in sklepanje naslednje zakonske predloge:

1. predlog zakona o spremembi ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije;
2. predlog zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS;
3. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov;

4. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o okrajnih ljudskih odborih;

5. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin;

6. predlog zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine.

Po določitih poslovnika sem poslal navedene zakonske predloge zakonodajnemu odboru, ki je o njih razpravljal in sklepal ter poslal skupščini svoja poročila. Vsi navedeni zakonski predlogi so bili z obrazložitvami in poročili razdeljeni ljudskim poslancem.

Vse to pride na dnevni red, če tako sklene skupščina.

Preden pridemo na dnevni red, prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo.

Bogomil Vižintin: Tovariši ljudski poslanci! Po sklepu, sprejetem na 2. seji V. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS dne 30. junija 1953 je mandatno-imunitetni odbor ponovno vzel v pretres vprašanje dovolitve kazenskega postopka proti ljudskemu poslancu Francu Češnovarju na zasebno tožbo Huberta Jenčiča iz Nove Gorice in je sklenil:

Kazenski postopek zoper ljudskega poslanca Franca Češnovarja se ne dovoli.

Mandatno-imunitetni odbor je namreč po proučitvi zasebne kazenske tožbe zaradi obrekovanja po 169/1 členu KZ, ki jo je vložil Hubert Jenčič pri Okrajnem sodišču v Novi Gorici dne 25. februarja 1953, ter po proučitvi še drugih zbranih podatkov in izjav prišel do prepričanja, da je Hubert Jenčič vložil zasebno tožbo proti Francu Češnovarju z namenom, zabrisati sledove svoje nečiste politične preteklosti.

Mandatno-imunitetni odbor predlaga Ljudski skupščini, da navedeni sklep potrdi.

Za odborovega poročevalca je bil določen ljudski poslanec Bogomil Vižintin. Predsednik, tajnik in člani odbora.

To je tovariši ljudski poslanci suho poročilo. Dovolite pa, da to poročilo še nekoliko dopolnim.

Hubert Jenčič je namreč hotel tožiti ljudskega poslanca Franca Češnovarja, češ da ga je obrekoval. V čem pa naj bi bilo to obrekovanje? Hubert Jenčič je bivši jugoslovanski oficir stare jugoslovanske armade. Ko je ta razpadla, je bil zajet od Nemcev. Toda že istega, to se pravi 1941. leta so ga Nemci vrnili in je dobil visoko službo pri upravi trboveljskega rudnika. Sedaj nastaja vprašanje, kako je mogel zaveden Jugoslovian dobiti 1941. leta službo pri upravi trboveljskega rudnika, ko vsi vemo, da je bila ta uprava v nemških rokah. Ljudski poslanec Franc Češnovar pa mu je na nekem sestanku rekel, da je nemčur. Jenčič sicer v tožbi trdi, da mu je rekel, da je gestapovec. Moje mnenje pa je, da človek ni mogel dobiti službe v upravi, ki je bila v nemških rokah in katere centrala je bila v Grazu, če to ni bilo z dovoljenjem Gestapa. Zato mislim, da skupščina ne more dovoliti, da bi človek, ki nima čiste preteklosti, pričrnel kazenski postopek proti našemu ljudskemu poslancu. Zato sem mnenja, da naj bi naši organi proti Jenčiču uvedli preiskavo in dognali, kaj je pravzaprav bilo s tem človekom. (Dolgotrajno in navdušeno ploskanje.) Še več! Ves čas do leta 1945 je bil Jenčič neprestano v družbi Nemcev. Neprestano je hodil z njimi na lov. Leta 1945 so ga kot oficirja poklicali v vojsko, toda

ko je videl, da se Hitlerjeva barka potaplja, se je nekako izmuznil in spet prišel v upravo rudnika, kjer pa so ga na zahtevo ljudstva morali odpustiti. Zato predlagam ljudski skupščini, naj ta sklep mandatno-imunitetnega odbora sprejme in da vedeti vsem tistim, ki so med narodnoosvobodilno borbo stali ob strani, da naše ljudstvo še pazi na take ljudi in da se taki na račun naših borcev ne morejo rehabilitirati. (Dolgotrajno in navdušeno ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariši ljudski poslanci! Sprejmete poročilo mandatno-imunitetnega odbora? (Sprejmemo.) Naslednje je poročilo odbora za prošnje in pritožbe ter prosim poročevalca tega odbora, da poročilo prečita.

Alojz Diacci: Odbor za prošnje in pritožbe Ljudske skupščine LRS je prejel v času med V. in VI. rednim zasedanjem Ljudske skupščine LRS, to je v času od 29. junija do 16. septembra 1953, 22 prošenj oziroma pritožb, katere je obravnaval na dveh sejah.

Največ prošenj in pritožb je bilo vloženi zaradi podelitve socialnih pomoči, vrnitve zaplenjenega premoženja, zvišanja pokojnin, podpor itd.

Od 22 prošenj je odbor sam zavrnil eno prošnjo, drugih 21 pa je odstopil pristojnim organom v njihovo reševanje.

To poročilo pošilja odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga potrdi.

Za odborovega poročevalca je bil določen Alojz Diacci. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Sprejme skupščina to poročilo? (Sprejme.) Naslednje je poročilo administrativnega odbora. Prosim poročevalca tega odbora, da prečita poročilo.

Ivo Krevs: Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS je po 11. členu poslovnika na deseti redni seji dne 15. septembra 1953 pregledal celotno poslovanje računovodstva in blagajne za čas od 1. junija 1953 do 14. septembra 1953.

Odbor je ugotovil, da se proračun ljudske skupščine pravilno izvaja, enako tudi tromesečni plani. Pregledal je blagajniško knjigo, knjigovodsko kartoteko ter vse knjižne priloge blagajne in Narodne banke. Nadalje je pregledal sezname plačanih računov in potrdil izplačila v seznamih navedenih zneskov za čas od 1. junija do 15. septembra 1953.

To poročilo pošilja odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga potrdi.

Za odborovega poročevalca je bil določen Ivo Krevs. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Sprejme skupščina tudi to poročilo? (Sprejme.)

Okrajna ljudska odbora Postojna in Kočevje sta na 1. seji IV. rednega zasedanja, to je 28. januarja t. l., predložila skupščini v proučitev poročili o ekonomskem stanju omenjenih okrajev. Ker pa sta bili pri Gospodarskem svetu vlade LRS osnovani posebni komisiji, da bi proučili gospodarsko stanje v teh okrajih, zlasti pa v okrajih Postojna in Kočevje, sta bili ti poročili izročeni tem komisijam, da jih proučita in o tem poročata na enem izmed prihodnjih zasedanj. V zvezi s tem pa je ljudski poslanec Zdravko Smrekar poslal naslednje pismo:

V zvezi z gospodarskim razvojem Primorske in okraja Kočevje je bil na zadnjem zasedanju 1952. leta sprejet sklep, da se imenuje komisija pri Ljudski skupščini LRS za proučitev tega vprašanja. Ker so volivci s tem sklepom seznanjeni in šestokrat vprašujejo, do kakšnih zaključkov je komisija prišla, prosim Ljudsko skupščino, da mi na prihodnjem zasedanju, ki bo dne 16. t. m., pojasni to zadevo, da bom znal te stvari tolmačiti svojim volivcem. Ljudski poslanec Zdravko Smrekar.

Državni sekretariat za gospodarstvo je v tem smislu dal naslednji odgovor:

Komisije za ta referat so prve elaborate izdelale ne samo za okraja Postojno in Kočevje, ampak tudi za vse druge nerazvite okraje. Sedaj se elaborati vsklajajo in jih bo Gospodarski odbor v kratkem prediskutiral in dal smernice za dokončno izdelavo tega načrta.

To je odgovor in prosim ljudskega poslanca Zdravka Smrekarja, da izjavi, če se s tem odgovorom zadovoljuje.

Zdravko Smrekar: Z odgovorom se zadovoljujem.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ljudski poslanci Jože Tramšek, Danilo Petrinja, Franc Lubej, Anton Melik, Edvard Kardelj, Mirka Ciglič, Sergej Kraigher, Lidija Sentjura, Ivo Janžekovič so službeno zadržani. Ljudski poslanci Jože Primožič, Lado Kozak, Stana Baloh, Jože Petejan, Franc Leskošek in Karel Reberšek pa so bolni. Predlagam skupščini, da jim odobri zaproseni dopust. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.)

Prehajam na dnevni red, to se pravi na določitev dnevnega reda. Glede na uvodoma objavljena sporočila predlagam skupščini naslednji dnevni red:

1. razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije;

2. razprava in sklepanje o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS;

3. razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov;

4. razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o okrajnih ljudskih odborih;

5. razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin;

6. razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine.

Sprejme skupščina predloženi dnevni red? (Sprejme.) Ugotavljam, da je predloženi dnevni red soglasno sprejet in prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu zakona o spremembi ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih Ljudske republike Slovenije.

Ta zakonski predlog predlaga spremembo ustave in mora zato skupščina po določilih 30. člena ustavnega zakona najprej razpravljati o tem, ali naj se sprejme predlog za spremembo ustavnega zakona ali ne. Kdor je za to, da se ta predlog sprejme in obravnava, naj dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Potem pričnjam razpravo o predlogu tega zakona in prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da prečita poročilo.

Dr. Teodor Tomišek: Poročilo zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembi ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije se glasi:

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na svoji seji dne 12. septembra 1953 razpravljal o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Brečelj, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel, ker se s predlagano spremembo določbe republiškega ustavnega zakona o volitvah poslancev Zbora proizvajalcev glede števila in sestave proizvajalskih skupin (predlagani sta dve namesto dosedanjih treh proizvajalskih skupin) spravlja v sklad z ustrežajočo že uzakonjeno spremembo zveznega ustavnega zakona in je ta vskladitev potrebna glede na enotnost družbenopolitičnega sistema na vsem področju naše države.

Pri razpravljanju od člena do člena je zakonodajni odbor izglasoval in sprejel zakonski predlog tudi v podrobnostih brez kakršnihkoli sprememb. Nato je bil zakonski predlog soglasno sprejet tudi v celoti, v formulaciji, v kakršni je bil razdeljen vsem ljudskim poslancem.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojega tajnika dr. Teodorja Tomiška.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Slišali ste poročilo zakonodajnega odbora. Predlog zakona bo za Izvršni svet Ljudske skupščine LRS utemeljil njegov podpredsednik dr. Marijan Brečelj.

Dr. Marijan Brečelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Z današnjim zasedanjem pristopamo k izvršitvi zadnje naloge, ki je namenjena naši ljudski skupščini v sedanjem sestavu. Zakon o izvedbi ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih ljudske oblasti v Ljudski republiki Sloveniji, ki smo ga sprejeli 30. januarja letos, nas je zadolžil, da poleg drugih nalog uzakonimo tudi nove volilne predpise. Kakor je znano, je bil pripravljen že za spomladansko zasedanje predlog novega zakona o volitvah ljudskih poslancev za republiško skupščino LRS. Toda obširna problematika, ki je sprožila razpravo o novem volilnem sistemu, in pa razlogi, ki so narekovali odložitev volitev na jesen, to oboje je vplivalo, da je šele današnji skupščini predloženo v pretres celotno gradivo, ki naj uzakoni nov volilni sistem. Od spomladanskega predloga pa do današnjega so se izvršile bistvene spremembe in dopolnitve in izkazalo se je, da je treba spremeniti in dopolniti tudi mnoge določbe republiških zakonov o ljudskih odborih in o volitvah odbornikov za ljudske odbore ter celo nekatere določbe ustavnega zakona. Zato moramo razpravljati in odločiti o petih zakonskih predlogih, in sicer: o spremembi ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih ljudske oblasti Ljudske republike Slovenije, o pravicah in dolžnostih, o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS, o spremembah in dopolnitvah

zakona o okrajnih ljudskih odborih, o spremembah in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin in končno o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov. Ker so vsi ti novi zakonski predlogi oziroma dopolnilni in spreminjevalni predpisi v neposredni zvezi z načeli novega volilnega sistema, zato dovolite, da podam v imenu Izvršnega sveta skupno obrazložitev vseh navedenih zakonskih predlogov. Predlog zakona o spremembi upravno-teritorialne razdelitve Slovenije se nanaša samo na spremembo v celjskem območju in bo posebej obrazložen.

Predlagani volilni sistem temelji na načelih, ki so uzakonjeni v novih ustavnih predpisih, o katerih je naša skupščina temeljito in izčrpno razpravljala v januarju letošnjega leta. Sprememba tega ustavnega zakona se nanaša le na proizvajalske skupine, v katerih se izvršujejo volitve za zbore proizvajalcev. Naloga, ki naj jo tedaj izvršimo v zvezi z novimi volilnimi predpisi, je v tem, da ta ustavna načela družbene in politične ureditve v celoti uveljavimo pri izvrševanju volilne pravice kot ene izmed osnovnih demokratičnih državljskih pravic. Naš prvi predlog volilnega zakona, ki je bil pripravljen za spomladansko zasedanje, se je omejil več ali manj le na organizacijo in tehniko volilnega postopka. Druge principialno važne določbe je sicer prevzel iz ustavnega zakona, toda ni jih dovolj razčlenil in dosledno uveljavil v samem volilnem postopku. Takrat smo nameravali s posebnim zakonom urediti pravice in dolžnosti ljudskega poslanca in vprašanje odpoklica, o čemer naj bi sklepala bodoča nova skupščina. Toda temeljita in obširna razprava o vsem, kar zadeva volitve tako v političnem kakor organizacijsko tehničnem pogledu, je pripeljala do zaključka, da je treba vsekakor zajeti v enotnih volilnih predpisih tudi pravice in dolžnosti ljudskega poslanca in določbe o odpoklicu. Tako stališče je tudi utemeljeno. Funkcijo ljudskega poslanca, njegov odnos do volivcev in do predstavniških organov v njegovi volilni enoti ter do skupščine oziroma Doma skupščine, kateremu pripada, je treba prej opredeliti, preden izvršimo volitve v novo skupščino, in to prav zato, da bodo mogli odločati volivci o sestavi bodoče skupščine po jasnih in popolnih predpisih.

V prvem poglavju novega zakonskega predloga, ki govori o pravicah in dolžnostih poslancev, so osredotočeni najpomembnejši predpisi. Prav ti označujejo bistvene spremembe, ki so se izvršile v našem družbenem in političnem življenju, in pokažejo pot, kako naj dobijo ta načela izraz v organizaciji in funkcioniranju predstavniških organov ljudske oblasti. Gre za tisti pomembni preokret, ki ga moramo izvršiti, če hočemo, da bodo dobili predstaviški organi delovnega ljudstva v političnem in družbenem življenju tisto odločujočo vlogo, ki jim jo dodeljujejo že uzakonjena načela socialistične demokracije. Ako smo določili funkcijo in organizacijske oblike predstavniških organov z novimi ustavnimi predpisi, je nujno, da prav tako uredimo vprašanje, kako omogočiti in zagotoviti izvrševanje funkcije poedincu v tem predstaviškem organu, to je, ljudskemu poslancu. Do sedaj teh pomembnih določil še nismo imeli, vsekakor pa ne združenih v celoto ter sistematično in dosledno urejenih. Sedaj prvič prehajamo k točni definiciji politične funkcije ljudskega poslanca in k ureditvi vseh tistih vprašanj, ki so v zvezi z izvrševanjem njegovega mandata. Če bi pustili ta vprašanja še nadalje odprta kot smo jih pustili doslej, bi nam ostala organizacija in funkcioniranje ljudske oblasti zgolj kot teoretično izdelan sistem, praksa pa bi šla svojo pot, pot, ki jo hočemo sedaj v novih razvojnih mož-

nostih in po pridobljenih izkušnjah vsekakor spremeniti. Tu imamo v mislih osnovni smoter teh naših pomembnih ustavnih sprememb, da se mora namreč tudi v praksi prenesti teža in odgovornost nalog ljudske oblasti v njene predstavniške organe, tako da ostanejo izvršnim organom in državni upravi le tiste naloge in v takem obsegu, kakor jih določajo ustavni predpisi. Ko se bo sestala nova skupščina, izvoljena po predpisih tega zakona, ki ga sedaj obravnavamo, in ko bo prevzela svojo funkcijo po ustavnem zakonu o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti v naši republiki, bo prenehal veljati zakon o izvedbi ustavnega zakona s 30. januarjem 1953. S tem se bo tudi bistveno spremenila sedanja vloga Izvršnega sveta LRS, ki je imela v tej prehodni dobi obširna pooblastila, praktično: na širokem delovnem področju dejansko zakonodajno funkcijo.

Če hočemo tedaj usposobiti republiško ljudsko skupščino, da bo po teh načelih in konkretnih nalogah, ki jih ima po ustavnem zakonu, sposobna izvrševati svojo funkcijo, moramo, kot smo rekli, zagotoviti ljudskemu poslancu polno izvrševanje njegovega mandata. Poslanec ljudske skupščine, tako republiškega zbora kakor zbora proizvajalcev, je politični predstavnik delovnega ljudstva in proizvajalcev celotne republike ter istočasno okraja in mesta, v katerem je bil izvoljen. S tem je definirana njegova funkcija. Zakonski predlog izhaja s stališča, da mora biti ljudskemu poslancu izvrševanje njegovega mandata prva in najvažnejša dolžnost, ki jo ima v javnem življenju. Predlagani predpisi bodo v praksi tudi to omogočili. Vemo, da dosedaj ni bilo tako. Stevilni poslanci so imeli toliko in take dolžnosti, da niso mogli izvrševati poslanskega mandata; nekateri so živeli daleč izven svoje volilne enote ali celo izven države itd. Po novih predpisih uslužbenci državne uprave in sodniki sploh ne morejo biti ljudski poslanci, ker to ni združljivo z odnosi predstavniškega organa do organov državne uprave in sodstva. Ljudska skupščina sme odločiti, da mora poslanec, ki izvršuje tako javno službo ali ima kako javno zaposlitev izven skupščine, tako zaposlitev pustiti. Ljudski poslanec bo imel toliko dolžnosti, da mu praktično ne bo mogoče izvrševati še kake druge stalne javne ali drugačne službe. Torej, tu so principialni in praktični predpisi, ki bodo odslej naprej omogočali poslancu izvrševati predvsem njegove poslanske dolžnosti in mu seveda tudi zagotovili v zvezi v izvrševanjem njegovega poslanskega mandata potrebno eksistenco.

Sedanji predlog volilnega zakona daje ljudskemu poslancu jasno in točno določene dolžnosti in pravice tako v ljudski skupščini in v okrajnem oziroma mestnem ljudskem odboru kakor tudi nasproti volivcem v okraju in mestu. Principialno so druge pravice in dolžnosti ljudskega poslanca v republiški skupščini enake sedanjim, praktično pa bodo znatno večje, ker se bistveno povečava vloga skupščine in njenih odborov. Funkcija poslanca izven skupščine pa dobiva z novimi predpisi novo vsebino. Smisel teh določil je, zagotoviti ljudskemu poslancu v njegovi volilni enoti tak položaj, da bo mogel brez vsakih ovir izvrševati svoj mandat. Zato pridobi pravico odbornika okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora na območju, kjer je izvoljen, sme prisostvovati sejam in sestankom upravnih organov, delavskih svetov v gospodarskih organizacijah, vodstvenih organov vseh javno-pravnih ustanov v okraju oziroma mestu, ima pravico stavljati vprašanja in dobiti odgovore od državnih organov ter od organov gospodarskih organizacij in ustanov, sme dobiti podatke in poročila v kakršnemkoli vprašanju, ki je v zvezi s stanjem v njegovi volilni enoti itd. Skratka, zakon daje ljud-

skemu poslancu tako obširne in pomembne pravice, da mu bo v resnici mogoče ob dobrem poznavanju položaja na območju svoje volilne enote in ob poznavanju funkcioniranja državnih organov ter samoupravnih organov v ustanovah in gospodarskih organizacijah uspešno zastopati v ljudski skupščini interese republike kot celote in svojega okraja oziroma mesta.

Med njim in med okrajnim oziroma mestnim ljudskim odborom, v katerem postane odbornik, se ustvarja odnos medsebojnih pravic in dolžnosti. Ljudski odbor sme zahtevati od poslanca, da mu poroča o svojem delu in da prenese predloge in mnenja v ljudsko skupščino; prav tako pa ima poslanec pravico zahtevati, da ljudski odbor sprejme na dnevni red njegovo poročilo in da sklepa o njegovih predlogih. Tak medsebojni odnos se ustanavlja prav tako med njim in volivci. On sam lahko sklicuje zbere volivcev v svoji enoti, oziroma volilna telesa, ki so ga izvolila v zbor proizvajalcev; prav tako pa imajo zbori volivcev in ta volilna telesa poklicati svojega poslanca na posvetovanje, poročanje itd. Dosledna takemu pojmovanju funkcije ljudskega poslanca so nadaljnja določila, ki ne dovoljujejo poslancem odločati o konkretnih vprašanih državne uprave, izdajati kakršne koli akte in podobno. Poslanec nima pravice neposredno posegati v odločitve državnih organov ter organov ustanov in gospodarskih organizacij na svojem območju. Svoje delo izvršuje s političnimi sredstvi, v skupščini pa predlaga in vpliva na konkretne odločitve bodisi v obliki zakonskih predlogov ali predlogov drugih odlokov, ki jih uveljavlja ljudska skupščina v izvrševanju svoje funkcije. Vsako drugačno stališče bi prineslo anarhijo v poslovanje lokalnih organov ljudske oblasti, ustanov in gospodarskih organizacij in bi bilo seveda nerazdružljivo z našim pravnim redom.

Prav tako je treba poudariti, da je ta zakonski predlog z razliko od prejšnjih osnutkov zavzel stališče, da bi bilo napačno z nekimi podrobnimi in točno določenimi predpisi fiksirati dolžnosti ljudskega poslanca. (Na primer, kolikokrat mora poročati, kdaj mora poročati, kakšne dolžnosti ima v taki in kakšne v drugačni situaciji itd.) Take vrste predpisi bi dosegli obratno in bi pokazali funkcijo ljudskega poslanca v napačni luči. Ne gre za neke birokratske predpise, ki naj bi od a do ž določali, kaj sme in česa ne sme ljudski poslanec v odnosu do svojih volivcev, do svoje ljudske skupščine in do ljudskega odbora, ampak gre za to, da jasno opredelimo njegovo funkcijo v političnem smislu in da v zakonu opredelimo tiste osnovne pravice in dolžnosti, ki načelno jasno določajo to njegovo funkcijo. V tem smislu je ta del volilnega zakona brez dvoma dovolj jasno opredelil politično odgovornost republiškega poslanca in dal volivcem možnost, da mu odrečejo zaupanje in ga odpokličejo, če ne bi izvrševal svoje funkcije vestno in v korist volilne enote in delovnega ljudstva kot celote.

Po novem ustavnem zakonu se sestav republiške skupščine menja. Z novimi volitvami bosta izvoljena dva doma: republiški zbor in zbor proizvajalcev. Prvič bo tedaj prišel v sestav republiške skupščine predstavniški organ proizvajalcev in njihovih gospodarskih organizacij. To dejstvo je seveda narekovalo potrebo, bistveno izpopolniti sedanji volilni zakon. Zato se nanašajo dopolnitve in spremembe predvsem na volitve v republiški zbor proizvajalcev. Ta določila so doživela znatne in pomembne spremembe tudi v primeri s spomladanskim osnutkom volilnega zakona.

Preden spregovorimo o teh spremembah, je prav poudariti novost, ki je skupna tako volitvam v republiški zbor in v zbor proizvajalcev. Gre za razširitev demokratičnih pravic volivcev pri predlaganju kandidatur. Prvi

naši volilni predpisi so dajali pravico predlagati kandidature političnim organizacijam in skupinam državljanov. Predpisi, ki so veljali za prejšnje volitve, so poenostavili to vprašanje, in sicer tako, da je ta pravica pripadala samo skupini državljanov. Letošnji spomladanski osnutek pa je dajal pravico predlagati kandidature vsem političnim in družbenim organizacijam ter društvom, poleg tega pa je zadržal vlaganje kandidatur tudi po skupini državljanov. Že ob priložnosti lanskoletnih volitev v občinske, okrajne in mestne ljudske odbore smo osvojili nov način vlaganja kandidatur, in sicer po zborih volivcev. Izhajali smo s stališča, da je pravilno omogočiti prav zborom volivcev kot osnovnim demokratičnim institucijam delovnega ljudstva odločanje o tem, kdo naj bo kandidat. Če smatramo odločitev, kdo naj pride na kandidatno listo, kot eno izmed najbolj pomembnih dejanj v volilnem postopku, potem je seveda prav, da iščemo možnost, izročiti to pravico volivcem samim, brez ozira na to, ali so člani določenih političnih in družbenih organizacij. Ker imajo volilno pravico vsi državljani, ki so vpisani v volilni imenik, je prav, da imajo vsi ti državljani tudi pravico sodelovati in odločati o vprašanih kandidatur. To pravico smo, kakor rečeno, za občinske in okrajne volitve že uzakonili. Res je, da gre pri republiških in celo pri zveznih volitvah za mnogo večje volilne enote in da to dejstvo otežkoča neposredno sodelovanje volivcev pri izbiri kandidatov. Toda tu gre za principialno vprašanje, ali naj volivcem odvzamemo to pravico pri volitvah v višje organe ljudske oblasti in s tem napravljamo na tem področju nekako diskriminacijo v pogledu njihovega odločanja v skupnih državnih in republiških zadevah. Tako stališče ne bi bilo pravilno. Zato je bilo treba odločiti se, da ta princip izvedemo tudi za zvezne in republiške volitve in da najdemo izvedljivo tehnično rešitev za sam postopek. Tako zvezni zakon kakor predlog našega republiškega zakona uvaja pravico kandidiranja po zborih volivcev in določa razmeroma enostaven, vsekakor pa popolnoma razumljiv način, kako naj volivci to pravico uveljavijo. V republiški volilni enoti se bodo vršili zbori volivcev na območju tistih volilnih enot, ki so bile določene za okrajne oziroma mestne volitve. To je v večini primerov območje občine. Na sainem zboru volivcev je predviden postopek, ki je skoraj v celoti enak onemu, ki je že uzakonjen za volitve v lokalne organe oblasti. Da se zagotovi resnost kandidiranja in da pride do izraza volja večine, zato je potreben za veljavnost kandidature pogoj, da najmanj ena tretjina zborov volivcev na območju republiške volilne enote predlaga istega kandidata. Enak način je predlagan za volitve v zbornice proizvajalcev, ki se za predlaganje kandidatur prav tako sestajajo na zborih volivcev v gospodarskih organizacijah. Odločili smo se tedaj za rešitev, ki ustreza naši novi politični in družbeni stvarnosti in ki utrjuje doslednost našega volilnega sistema. Volivcem, ki se združujejo na zborih volivcev po vaseh in mestih, in proizvajalcem v gospodarskih organizacijah je tedaj zajamčena pravica, da odločajo o kandidaturah tako za lokalne organe oblasti kakor za zvezno in republiško skupščino tako za splošne predstavniške organe kot za zbornice proizvajalcev v okrajih in mestih, v republiki in v zvezni skupščini.

Poleg že utrjenih načel o svobodi, tajnosti in neposrednosti volitev uvajamo sedaj prvič pri volitvah v republiško skupščino pismeno glasovanje z glasovnicami. Ta novost ne predstavlja sicer neke principialne spremembe, je pa tak način v vsakem pogledu naprednejši. Tako imenovana skrinjica brez liste odpade. Volivec bo imel pravico izbirati med postavljenimi kandidati; če pa bo svojo voljo nejasno izrazil, ali če bo s kakršnim koli znakom

pokazal, da noče voliti za nobenega izmed kandidatov, ali pa sploh noče voliti, bo taka glasovnica neveljavna. Z uvedbo volitev z glasovnicami bomo tedaj z zakonitimi predpisi uvedli ta način kot obvezen način volitev v vse organe ljudske oblasti od občinskih ljudskih odborov pa do zvezne skupščine.

Kakor smo že omenili, je bila najbolj živahna razprava v zvezi s sistemom volitev v zboru proizvajalcev. Tu je bilo treba proučiti pravilnost dosedanjih predpisov za volitve v okrajne in mestne zbornice proizvajalcev in se odločiti za način volitev v zvezni in republiški zbor proizvajalcev. Znano je, da je sprejel spomladanski predlog neposredni način, čeprav je zakon o volitvah odbornikov ljudskih odborov uvedel za okrajne in mestne zbornice proizvajalcev v glavnem posreden način. Po teh določbah so namreč proizvajalci v prvi, tako imenovani industrijski skupini volili po delavskih svetih, kmetijski proizvajalci pa na občinskih zbornicah svojih zadrug, obrtniki pa po obrtniški zbornici. Ker je predvideni neposredni način volitev za zvezni in za republiški zbor proizvajalcev pokazal na številne težave, in to ne samo tehnične, ampak tudi take, ki bi načele vprašanje tajnosti volitev, je v sedanjem predlogu zmagalo stališče posrednih volitev. Toda sočasno s to odločitvijo pa je bilo treba urediti vprašanje volitev predstavniških organov proizvajalcev v okrajih in v mestih. Sedanji predlog urejuje to vprašanje dosledneje in enostavneje. Predlog zakona o volitvah in o odpoklicu odbornikov ljudskih odborov, o katerem bo prav tako odločeno na tem zasedanju, uvaja za volitve v okrajne in mestne zbornice proizvajalcev neposredni način. Vsi delavci in nameščenci v gospodarskih organizacijah, v proizvodnji, v prometu in trgovini bodo volili svoje predstavnike v ljudske odbore neposredno, tako kakor bodo volili vsi volilci svoje splošne predstavniške organe. Volilni postopek se vključno z vlaganjem kandidatur izenačuje s postopkom za splošne volitve, s to praktično olajšavo, da bodo smeli proizvajalci voliti v svojih gospodarskih organizacijah, to je v glavnem na svojih delovnih mestih. Nadaljnja sprememba in poenostavitev je v tem, da prejšnje štiri proizvajalske skupine, ki so bile določene za volitve v zbornice proizvajalcev ljudskih odborov, in prejšnje tri skupine, ki so po ustavnem zakonu veljale za volitve v republiško skupščino, združujemo sedaj v dve skupini. Prva je skupina industrije, trgovine in obrti. Ta vključuje delavce in nameščence v industriji, rudarstvu, gozdarstvu, gradbeništvu, prometu, pošti, telegrafu in telefonu, trgovini, gostinstvu, pri komunalnih delih, obrtniške delavce in obrtnike. Druga skupina pa vključuje vse proizvajalce v kmetijstvu. To so kmetje, ki so člani kmetijskih zadrug, ter člani njihovih družin, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, delavci in uslužbenci kmetijskih posestev, delavci in uslužbenci kmetijskih zadrug in drugi kmetijski delavci. Taka razdelitev naj velja odslej naprej za volitve v okrajne in mestne zbornice proizvajalcev ter za zvezni in republiški zbor proizvajalcev. Ta odločitev ni samo v skladu z gospodarskim sistemom, ki ga sedaj uvajamo z novimi pravnimi predpisi, ampak je tudi v praktičnem pogledu zelo dobrodošla, ker je ravno obrt s svojimi številnimi malimi in na široko posejanimi obrati povzročala velike težave za tehnično smotrni in urejen postopek. Ta rešitev ustreza pa tudi zaradi tega, ker so tudi druge gospodarske panoge, vključene v prvo skupino, kot so na primer gostinstvo, trgovina itd., že postavljale vprašanje, zakaj ne bi imele svoje lastne skupine, če jo ima obrt. V predstavniških organih proizvajalcev se morajo odražati skupni interesi v naši ekonomski in splošni politiki. Zato bo ta odločitev pomoč tej enotnosti, vsaka drugačna rešitev pa bi to enotnost načenjala in podpirala partikularistične in cehovske tendence.

Ko smo se sedaj odločili za neposredne volitve v okrajne in mestne zbore proizvajalcev in za neposredni način kandidiranja pō zbōrih volivcev v gospodarskih organizacijah tako za lokalne kakor za zvezne in republiške organe proizvajalcev, toliko laže predlagamo posredni naēin volitev v zvezni in republiški zbor proizvajalcev. Predlog zakona doloēa, naj te volitve izvršijo izvoljeni odborniki okrajnih in mestnih zborov proizvajalcev, ki se vsak v svoji skupini združujejo v posebna volilna telesa. Ta volilna telesa bodo sicer v nekaterih okrajih številēno majhna, todā dejstvo, da bodo imela neposredno pooblastilo proizvajalcev za volitve v višje predstavniške organe proizvajalcev, jih bo tudi s političnega vidika v celoti upraviēevalo izvršiti to važno nalogo. Poleg tega so še z eno doloēbo varovane neposredne pravice proizvajalcev. To je uvedba naēela reprezentacije. To se pravi: glas vsakega odbornika zbora proizvajalcev, ki kot ēlan volilnega telesa izvršuje volitve v republiški (ali pa zvezni) zbor proizvajalcev, ima tako veljavo, kolikor dejansko predstavlja proizvajalcev v svoji volilni enoti. To prihaja v poštevek takrat, ko se veē okrajev združuje v eno volilno enoto in se tedaj srečujejo v volilnih telesih predstavniki proizvajalcev z razliēnih podroēij, ki pa seveda predstavljajo s tem tudi veēje število proizvajalcev. To so naēelne doloēbe, vse druge so veē ali manj tehniēnega znaēaja, ki omogoēajo dosledno izvedbo tega naēina volitev. Ni odveē, ēe omenimo, da bo ta naēin tudi v zuatni meri pocenil ves postopek.

Predlogi zakonov o spremembah volilnega zakona za ljudske odbore in o spremembah zakona o okrajnih in mestnih ljudskih odborih izenaēujejo mandatno dobo zborov proizvajalcev v okrajih in mestih z mandatno dobo okrajnih in mestnih zborov. Odslej naj bo mandatna doba štiri leta enaka za vse. Poleg tega poveēujemo s temi zakonskimi predlogi tudi število ēlanov okrajnih in mestnih zborov proizvajalcev. Doslej je bilo to število doloēeno od ene polovice do tri ēetrtine števila ēlanov okrajnega oziroma mestnega zbora. Sedaj se obvezno poveēa na dve tretjini, lahko pa se s pristankom Izvršnega sveta tudi številēno izenaēi. Obe doloēbi sta v zvezi s pomenom in z rastoēo vlogo zbora proizvajalcev, ki naj jo uveljavijo v organih ljudske oblasti. Dosedanja praksa kaēe na upraviēenost teh sprememb. Ker imamo sedaj samo dve proizvajalski skupini, ni bojazni, da bi se v štiriletni poslovni dobi tako bistveno izmenjala gospodarska struktura v okraju, da bi to moglo vplivati na razmerje števila odbornikov ter skupin v ljudskem odboru. Popolnoma zadostuje, da se vsaka štiri leta, to je pri rednih volitvah, ugotavlja gospodarska moē teh dveh skupin in v zvezi s tem odloēuje o številu odbornikov zbora proizvajalcev. Ko bo v zvezi z novim gospodarskim sistemom zbor proizvajalcev v okrajih in mestih dobil veēje naloge, je prav, da je tudi številēno moēnejši kot je bil doslej, in da je njegova poslovna doba izenaēena z okrajnim oziroma mestnim zborom. To je potrebno iz naēelnih in praktiēnih razlogov. Seveda pa tu ne gre za kako znatno poveēanje v absolutnem smislu, ker so naši ljudski odbori kot vemo številēno razmeroma majhni, saj najveēji med njimi ne sme po zakonskih predpisih presegati števila 60 oziroma 70.

ēe bo ljudska skupščina sprejela te spremembe v zakonu o ljudskih odborih in v zakonu o volitvah in spremembah zakona o volitvi odbornikov ljudskih odborov, bo dana moēnost takoj izvršiti nove volitve v okrajne in mestne zbore proizvajalcev. Izvršni svet pa tudi naše politične in sindikalne organizacije so mnenja, da je vsekakor prav, da že letos uveljavimo te nove predpise, in da še pred volitvami v zvezno in v republiško skupščino izvedemo volitve v okrajne in v mestne zbore proizvajalcev. Za to govore.

mnogi razlogi. Najvažnejši med njimi je seveda splošni politični razlog. Bilo bi nepravilno, če bi sedaj, ko bomo z novimi volitvami dokončno uvedli nov ustavni sistem, kakor smo ga sprejeli z zakonom 30. januarja letošnjega leta, da ne bi ob tem delavski razred in z njimi vsi tisti, ki jih uvrščamo med proizvajalce, z volitvami neposredno sodelovali in s tem politično in dejansko podprli izvolitev novih zveznih in republiških predstavniških organov. Formalno seveda lahko izvršijo volitve v zvezni in republiški zbor proizvajalcev sedanji odborniki okrajnih in mestnih zborov proizvajalcev. Toda vsekakor je prav, da pridobijo to važno pravico tisti odborniki, katerim bodo proizvajalci neposredno izročili tako pooblastilo. To pa je mogoče uresničiti samo, če predhodno izvršimo neposredne volitve v okrajne in mestne zbore proizvajalcev. Potrebno je nadalje že sedaj izpolniti število zborov proizvajalcev v mestih in okrajih, kakršno predvidevamo z novimi predpisi. Vsekakor bo uspešnejše delo ljudskih odborov kot celote, če se bodo lahko v novem sestavu organizirali s perspektivo skupnega dela v vsej mandatni dobi. Skratka, politični in praktični razlogi govorijo za volitve še v letošnjem letu in zato je Izvršni svet predložil sedanjemu zasedanju ljudske skupščine predlog, da odloči o razpisu teh volitev.

Po novih ustavnih predpisih se bo bodoči sestav republiške skupščine tudi številčno spremenil. Sedaj bomo volili v Ljudski republiko Sloveniji na 12.000 prebivalcev enega poslanca v republiški zbor, na 16.000 proizvajalskega prebivalstva pa enega poslanca v republiški zbor proizvajalcev. Naša skupščina bo imela tedaj skupaj 194 poslancev, in sicer 122 v republiškem zboru in 72 v zboru proizvajalcev. Od teh 72 jih bo v skupini industrije, trgovine in obrti izvoljenih 59, v skupini kmetijstva pa 13. Čeprav bo tedaj naša skupščina sestavljena iz dveh domov, bo imela vendarle skupno 89 poslancev manj kot sedanja, ki šteje 283 članov. Ljudska republika Slovenija bo razdeljena na ustrezno število volilnih enot in sicer tako, da bo imel vsak poslanec svojo volilno enoto. Princip je ta, da se pri določanju volilnih enot spoštujejo administrativne meje okrajev in mest. Osnovo za število poslancev in za razdelitev na volilne enote tvorijo uradni statistični podatki, ki so bili ugotovljeni ob ljudskem štetju 31. marca letošnjega leta. Razdelitev poslanskih mandatov na okraje je naslednja: Za republiški zbor Celje mesto 3, Celje okolica 9, Črnomelj 2, Gorica 6, Kočevje 3, Kranj 7, Krško 6, Ljubljana mesto 11, Ljubljana okolica 10, Ljutomer 4, Maribor mesto 6, Maribor okolica 9, Murska Sobota 8, Novo mesto 6, Postojna 4, Ptuj 7, Radovljica 4, Sežana 3, Slovenj Gradec 4, Šoštanj 3, Tolmin 3, Trbovlje 4. — Za republiški zbor proizvajalcev, in sicer v skupini industrije, trgovine in obrti, kjer je količnik 9370 proizvajalskega prebivalstva za enega poslanca: Celje mesto 3, Celje okolica 3, Črnomelj 1, Gorica 3, Kočevje 1, Kranj 4, Krško 2, Ljubljana mesto 7, Ljubljana okolica 5, Ljutomer 1, Maribor mesto 5, Maribor okolica 4, Murska Sobota 2, Novo mesto 1, Postojna 2, Ptuj 2, Radovljica 3, Sežana 1, Slovenj Gradec 3, Šoštanj 2, Tolmin 1, Trbovlje 3; — v skupini kmetijstva, kjer je količnik 45.824 kmetijskega proizvajalskega prebivalstva za enega poslanca, pa je razdelitev naslednja: Celje mesto in okraj 1, Črnomelj in Kočevje 1, Gorica 1, Kranj, Radovljica Tolmin 1, Krško, Trbovlje 1, Ljubljana mesto in okraj 1, Ljutomer 1, Maribor mesto in okraj 1, Murska Sobota 1, Novo mesto 1, Postojna, Sežana 1, Ptuj 1, Slovenj Gradec, Šoštanj 1.

Važne in deloma nove so določbe o odpoklicu. Ni treba tu ponovno razpravljati o tej instituciji v našem sistemu, ker je ta jasno utemeljena

z osnovami naše socialistične demokracije. Če je dobil poslanec zaupanje svojih volivcev, je razumljivo, da ostaja tem volivcem pravica presojeti, kako izvršuje svoj mandat. Nedosledno bi bilo, če bi volivci ne imeli nobenega orožja proti poslancu, ki svojega mandata ne izvršuje, ali ki ga celo izrablja v škodo skupnosti. Zato je ta skrajna konsekvence odpoklica utemeljena. Naloga volilnega sistema je, določiti ustrezní postopek. Od prejšnjih predpisov sta predlagani tu dve važni spremembi. Vsak postopek za odpoklic ima dve fazi. Najprej morajo volivci odločiti, ali naj se uvede glasovanje za odpoklic ali ne. Pravico sprožiti odpoklic poslanca republiškega zbora imajo zbori volivcev in skupine volivcev. Po prejšnjih določilih je imel tudi okrajni in mestni zbor pravico sprožiti ta postopek, sedaj te neposredne pravice nima. Ima pa pravico zahtevati sklic zbora volivcev, ki naj odloči o tem, ali naj se sproži postopek za odpoklic ali ne. Ta sprememba je utemeljena s tem, ker hočemo dosledno zadržati pravico odpoklica volivcem samim in nikomur drugemu. Ker pa ima okrajni oziroma mestni zbor, kamor spada republiški poslanec, pravico in dolžnost presojeti, kako izvršuje svoj mandat v odnosu do ljudskega odbora, zato je predlog zakona, obdržati možnost, da tak ljudski odbor zahteva sklic zbora volivcev, ki naj presodi njegove argumente za odpoklic republiškega poslanca. Druga faza pa je glasovanje o odpoklicu samem. Tu so strožje določbe od prejšnjih, ker je predlagano, da je poslanec odpoklican tedaj, če je za odpoklic glasovala večina vseh volivcev v dotični volilni enoti. Tudi ta sprememba ima svojo utemeljitev. Poslanec je z izvolitvijo postal predstavnik celotne volilne enote in s tem vseh volivcev, ne glede na to, s kakšno večino je bil izvoljen. Če se mu hoče to zaupanje odreči, je pravilno, da o tem odloči absolutna večina upravičenih volivcev njegove volilne enote.

Pri odpoklicu poslanca zbora proizvajalcev je postopek drugačen. Pravico sprožiti postopek imajo zbori volivcev v gospodarskih organizacijah in skupine proizvajalcev. Pravico glasovati o odpoklicu pa imajo člani volilnega telesa, to se pravi tisti odborniki okrajnih in mestnih zborov proizvajalcev, ki so tega poslanca izvolili. Pri teh volitvah se prav tako upošteva pri štetju glasov reprezentančno načelo.

Sedanji predlog volilnega zakona odpravlja namestnike. O tem je bilo mnogo razpravljanja in tudi mnenja so bila različna. Ob sklepanju o zveznem volilnem zakonu je bilo sprejeto stališče, ki opušča institucijo namestnikov. Vsekakor je bolj logično in v skladu s pravicami in dolžnostmi ljudskega poslanca in z njegovim na novo urejenim odnosom do volivcev in do predstavniškega telesa, katerega član je, da volivci dosledno individualno odločajo o izvolitvi poslanca. Pri volitvah odločuje kandidatura poslanca, zanj se volivci odločajo. Če poslanec uspe, je njegov namestnik avtomatično izvoljen. Zato je prav, da se odločimo za nadomestne volitve v primeru, če iz kakršnega koli razloga preneha mandat poslanca in da volivci izvolijo na njegovo mesto drugega. Razlogi večje politične aktivizacije skupščine z namestniki tudi niso prepričljivi, ker namestnikov v pogledu pravic in dolžnosti nikakor ne moremo izenačevati s poslanci, ker so po značaju funkcije ljudskega poslanca te pravice vezane samo nanj.

To, o čemer je bilo govora doslej, so načelno važna določila zakona o pravicah in dolžnostih, o volitvah in o odpoklicu republiških ljudskih poslancev ter spremembe, ki so v zvezi s tem potrebne v zakonu za volitve ljudskih odbornikov in v zakonih o ljudskih odborih ter končno sprememba našega ustavnega zakona. Te določbe, spremembe in dopolnitve so potrebne

zato, da vskladimo načela novega ustavnega zakona ter splošne politične in družbene spremembe, ki so se izvršile pri nas, tudi z volilnim sistemom. Razumljivo je, da obsega republiški volilni zakon, kakor tudi dopolnitve okrajnega volilnega zakona še številna druga določila, predvsem vse tiste tehnične predpise, ki so potrebni za izvedbo volilnega postopka. Mislim pa, da ta določila ni treba posebej in podrobno razlagati, predvsem zato ne, ker v glavnem niso nova in ker je skupščina ob prejšnjih volilnih zakonih o njih razpravljala in odločala. Seveda so v sedanjem predlogu manjše spremembe in dopolnitve tudi v tehničnem postopku samem, toda to niso bistvena vprašanja in tudi ne taka, da se ne bi mogla v bodoče spremeniti oziroma poenostavljati. Mislim, da lahko glede tehnične strani same še vedno kritično pripomnimo, da se nam vleče skozi te zakonske predpise še precej formalističnih določb, toda težko jih je odpraviti oziroma spremeniti prej, preden ni tudi v tehničnem pogledu ves postopek do dobra proučen, ali kar je še važneje, v praksi preizkušen. Ker je bila teža vsega dosedanjega dela osredotočena na to, da se uvrstijo v te zakone vse tiste določbe, ki naj uresničijo načela socialistične demokracije v volilnem sistemu, ni bilo mogoče z boljšimi predlogi kot so današnji poenostaviti volilne tehnike same. Zato je pravilneje, da smo zadržali v glavnem določbe prejšnjih naših volilnih zakonov, ker zanje vemo, da so v praksi izvedljive. To pripominjam zato, da ne bi enako ocenjevali principialne strani zakonskih predlogov s tehničnim postopkom volitev samih, ki bo, kar lahko z gotovostjo pričakujemo, v bodoče izpopolnjen in poenostavljen. Kolikor govorimo o težavah in o kompliciranosti volilnega postopka, velja to predvsem za priprave, ki jih morajo izvršiti volilni organi in politične organizacije. Samo izvajanje volilne pravice pa za volivce ne bo težko in ne komplicirano. Če bodo politične organizacije našemu ljudstvu razumljivo pojasnile načela našega volilnega sistema in če bodo državni volilni organi vestno izpolnjevali predpise zakonov, potem ne bo ne kandidiranje ne glasovanje nobena težava. Sicer pa imajo naši volivci že izkušnje iz lanskoletnih decembrskih volitev za občinske, okrajne in mestne ljudske odbore. Proizvajalci v gospodarskih organizacijah bodo pa vsekakor dobili potrebno pomoč od političnih in sindikalnih organizacij, da bodo mogli na zborih volivcev v gospodarskih organizacijah in pri glasovanju v celoti uveljaviti svoje pravice, ki jim jih daje zakon pri tako pomembnem dejanju kakor so volitve v zbere proizvajalcev. Najvažneje je, da se bo naše ljudstvo zavedalo poglobljenih demokratičnih pravic, ki jih s temi predpisi uvajamo, in da bodo politične organizacije in državni volilni organi v celoti in neovirano omogočili izvajanje teh pravic.

Ob koncu je prav, da poudarim še to: razprava in priprave za nove volilne predpise so se opravile sočasno v vsej državi. Razumljivo je, da je bilo potrebno odločiti se za enoten volilni sistem. Zato je naš republiški volilni zakon v celoti vskladen z zveznim volilnim zakonom, ki je bil pred kratkim že sprejet v zvezni skupščini. Isto velja za predlagano spremembo v ustavnem zakonu in za druge spremembe v zakonih o ljudskih odborih. Prav tako so spremembe in dopolnitve zakona o volitvah in odpoklicu ljudskih odbornikov v vseh osnovnih določbah vskladene z enakimi zakoni v drugih republikah. Taka vskladitev je bila potrebna iz principialnih razlogov in pa zato, ker je zamišljeno, da bomo istega dne izvršili volitve v zvezno skupščino in v republiške skupščine. Zaradi tega bodo številna volilna opravila skupna, predvsem pa bodo isti zbori volivcev v okrajih in zbori volivcev v gospo-

darskih organizacijah istočasno sklepali o kandidaturah za zvezno in za republiško skupščino.

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Izvršni svet je prepričan, da bo ta ljudska skupščina, ki z obravnavo predloženih zakonskih predlogov zaključuje pomembno dobo svojega dela, z izglasovanjem novega republiškega volilnega zakona in z vsemi predlaganimi spremembami ustavnega zakona in zakona o ljudskih odborih omogočila delovnemu ljudstvu Slovenije izbrati vrhovni predstavniški organ v naši republiki, našo novo ljudsko skupščino, v takem sestavu, da bo sposobna zagotoviti dosledno izvajanje načel, ki smo jih osvojili z ustavnim zakonom o družbeni in politični ureditvi ter o republiških organih oblasti v Ljudski republiki Sloveniji. Predlagam zato, da te zakonske predloge sprejmete z dopolnitvami in spremembami, kakor jih je predložil skupščinski zakonodajni odbor. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Preden preidemo k razpravi, odrejam deset minut odmora, hkrati pa prosim tovariše ljudske poslance, ki žele sodelovati v razpravi, da se med odmorom prijavijo pri tovarišu tajniku.

(Seja je bila prekinjena ob 11.20 in se je nadaljevala ob 12.05.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo 1. sejo VI. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS drugega sklica. Prehajamo na razpravo o predlogu zakona o spremembi ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije. K besedi se je priglasil ljudski poslanec Matija Maležič.

Matija Maležič: Tovariši ljudski poslanci! Glede na to, da so vsi predloženi zakoni po vsebini sorodni oziroma da se problematika prepleta in glede na to, da je podpredsednik dr. Marijan Breclj dal tudi skupno obrazložitev za vse zakonske predloge, predlagam, da bi se razprava za vse te zakone hkrati vršila.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Slišali ste predlog ljudskega poslanca Matije Maležiča. Ali se strinjate s tem predlogom? (Strinjamo.) Tako bomo imeli razpravo o vseh teh zakonskih predlogih skupno in prosim zato poročevalce zakonodajnega odbora, da dajo poročila o naslednjih zakonskih predlogih, to se pravi, najprej k predlogu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS, nadalje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov, o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o okrajnih ljudskih odborih in o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Dr. Franc Hočevnar: Poročilo zakonodajnega odbora k predlogu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije se glasi:

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na svojih sejah dne 11. in 12. septembra 1953 razpravljal o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Breclj, je zakonodajni odbor zakonski predlog iz razlogov obrazložitve v načelu soglasno sprejel.

Izvršni svet je naknadno predložil zakonodajnemu odboru večje število sprememb in dopolnitev svojega predloga, ki so zbrane in razvidne iz »Priloge« k temu poročilu in ki so po izrecni izjavi predlagatelja sestavni del njegovega zakonskega predloga. Poleg tega je zastopnik predlagatelja na sejah zakonodajnega odbora pri podrobni obravnavi zakonskega predloga predlagal še dodatne spremembe oziroma dopolnitve nekaterih členov, ki so ravno tako sestavni del zakonskega predloga in ki so naslednje:

Predlagal bi, da se vse te spremembe ne berejo, ker so razmnožene.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali se skupščina strinja s predlogom tovariša poročevalca, da se spremembe ne berejo? (Strinjamo.)

Dr. Franc Hočevvar: Zakonodajni odbor je tudi po svoji iniciativi vnesel nekaj sprememb in dopolnitev. To so večinoma stilistični oziroma jezikovni popravki ali pa predstavljajo preciznejšo formulacijo in jih je predlagatelj zakonskega predloga sprejel. Ker so to malenkostne spremembe, predlagam, da se tudi te spremembe ne bi čitale.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se strinjate s tem predlogom? (Strinjamo.)

Dr. Franc Hočevvar: Vse gori navedene spremembe in dopolnitve je zakonodajni odbor pri obravnavi v podrobnostih soglasno sprejel. V posledici teh sprememb in skladno z njimi se spremeni tudi oštevilčenje in vrstni red posameznih členov.

Zakonodajni odbor je končno soglasno sprejel zakonski predlog z vsemi temi spremembami tudi v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojega člana dr. Franceta Hočevarja.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov.

Dr. Miha Potočnik: Poročilo zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov se glasi:

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na svoji seji dne 12. septembra 1953 razpravljal o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Breclj, je zakonodajni odbor zakonski predlog iz razlogov obrazložitve v načelu soglasno sprejel.

Med podrobno obravnavo zakonskega predloga od člena do člena je zastopnik predlagatelja predlagal še nekaj sprememb in dopolnitev k posameznim členom, ki jih je šteti za sestavni del zakonskega predloga in ki so naslednje:

Predlagami, da se te spremembe ne čitajo.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se skupščina strinja s tem predlogom? (Strinja.)

Dr. Miha Potočnik: Vse te spremembe je zakonodajni odbor pri podrobni razpravi soglasno sprejel, poleg njih pa je zakonodajni odbor še po lastni iniciativi vnesel v posamezne člene nekatere spremembe oziroma dopolnitve, ki so jezikovnega oziroma stilističnega značaja ali pa preciznejša formulacija besedila in ki jih je predlagatelj zakona sprejel. Vse te spremembe in dopolnitve je zakonodajni odbor pri obravnavi v podrobnostih soglasno sprejel. Zakonodajni odbor je končno soglasno sprejel zakonski predlog z vsemi temi spremembami tudi v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojega člana dr. Miho Potočnika.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o okrajnih ljudskih odborih.

Leo Kovačič: Poročilo zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o okrajnih ljudskih odborih se glasi:

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na svoji seji dne 12. septembra 1953 razpravljal o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Breclj, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel, ker se s predlaganimi spremembami in dopolnitvami določbe republiškega zakona o okrajnih ljudskih odborih spravijo v sklad s spremembami in dopolnitvami splošnega zakona o ljudskih odborih, ki so bile sprejete na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ.

Pri podrobni obravnavi od člena do člena je zakonodajni odbor na predlog oziroma s pristankom predlagatelja soglasno vnesel v zakonski predlog naslednje spremembe in dopolnitve:

Tudi jaz predlagam, da se te spremembe ne berejo.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali se skupščina strinja s tem predlogom, da bi tudi tu opustili navajanje sprememb in dopolnitev? (Strinjamo.)

Leo Kovačič: Gori navedene spremembe 4. in 5. člena so potrebne zaradi doslednejše organizacijske ločitve upravnega aparata od organov oblasti in dosledne izvedbe načela, da so sodišča voljeni organi odgovorni

svojemu predstavniškemu telesu, zaradi česar sodnik katerega koli sodišča ali uslužbenec organov za notranje zadeve ali javnega tožilstva ne more biti odbornik nobenega ljudskega odbora.

Dopolnitev 6. člena pa je potrebna, ker so v predlaganem smislu izenačeni združni in sindikalni funkcionarji po volilnem zakonu, ki ga je sprejela zvezna ljudska skupščina na zadnjem zasedanju, in po predlogu republiškega zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev.

Vse ostale člene zakonskega predloga je zakonodajni odbor soglasno sprejel brez sprememb tudi v podrobnostih.

Nato je bil zakonski predlog z navedenimi spremembami in dopolnitvami soglasno sprejet tudi v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojega člana Lea Kovačiča.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Slavica Božič: Poročilo zakonodajnega odbora o spremembah in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin se glasi:

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 12. septembra 1955 razpravljal o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Breclj, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel, ker se s predlaganimi spremembami in dopolnitvami določbe republiškega zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin spravijo v sklad s spremembami in dopolnitvami splošnega zakona o ljudskih odborih, ki so bile sprejete na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ.

Pri podrobni obravnavi od člena do člena je zakonodajni odbor na predlog oziroma s pristankom predlagatelja soglasno vnesel v zakonski predlog naslednje spremembe in dopolnitve:

Predlagam, da se spremembe in dopolnitve ne berejo.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali se ljudski poslanci strinjajo s tem, da se spremembe in dopolnitve ne berejo? (Strinjamo.)

Slavica Božič: Gori navedene spremembe 4. in 5. člena so potrebne zaradi doslednejše organizacijske ločitve upravnega aparata od organov oblasti in dosledne izvedbe načela, da so sodišča voljeni organi, odgovorni svojemu predstavniškemu telesu. Dopolnitev 6. člena pa je potrebna, ker so v predlaganem smislu izenačeni sindikalni in združni funkcionarji po volilnem zakonu, ki ga je sprejela zvezna ljudska skupščina na zadnjem zasedanju, in po predlogu republiškega zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev.

Vse ostale člene zakonskega predloga je zakonodajni odbor soglasno sprejel brez pripomb tudi v podrobnostih.

Nato je bil zakonski predlog z navedenimi spremembami in dopolnitvami soglasno sprejet tudi v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojo članico Slavico Božič.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: S tem so prečitana poročila zakonodajnega odbora o vseh zakonskih predlogih, ki so sorodni. Prehajamo na razpravo in prosim tovariše ljudske poslance, da se prijavijo k razpravi o prvih petih zakonskih predlogih. (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k razpravi, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Kdor je za predlog zakona o spremembi ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je ta zakonski predlog soglasno sprejet in bo objavljen z odlokom Ljudske skupščine LRS, po določilu 30. člena ustavnega zakona.

Kdor je za predlog zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je ta zakonski predlog soglasno sprejet.

Kdor je za predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi ta zakonski predlog soglasno sprejet in bo predložen Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS, da ga objavi.

Kdor je za predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o okrajnih ljudskih odborih, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je zakonski predlog soglasno sprejet in bo prav tako predložen Izvršnemu svetu LRS, da ga objavi.

Kdor je za predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi ta predlog zakona soglasno sprejet in bo prav tako predložen Izvršnemu svetu, da ga objavi.

Prekinjam sejo, ki se bo nadaljevala popoldne ob 17. uri z nadaljevanjem že sprejetega dnevnega reda.

(Seja je bila prekinjena ob 12.20 in se je nadaljevala ob 17.25.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo 1. sejo VI. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS in prehajamo na 6. točko dnevnega reda, na razpravo in sklepanje o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine. Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da poroči.

Janez Žunič: Poročilo zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine se glasi:

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 12. septembra 1953 razpravljajal o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Marijan Breclj, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel, ker se mesto Celje vse bolj razvija kot industrijski center, h kateremu dejansko teži njegova sedanja bližnja okolica, in je zato potrebno, da postane ta njegov sestavni del.

Pri razpravljanju od člana do člana je zakonodajni odbor izglasoval in sprejel zakonski predlog tudi v podrobnostih brez kakršnih koli sprememb. Nato je bil zakonski predlog soglasno sprejet tudi v celotni formulaciji, v kakršni je bil razdeljen vsem ljudskim poslancem.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojega člana Janeza Žuniča.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Za Izvršni svet bo zakonski predlog utemeljil podpredsednik Marijan Breclj.

Dr. Marijan Breclj: Že ob dopoldanski obrazložitvi sem omenil, da gre pri predlogu o spremembi zakona o razdelitvi naše republike na mesta, okraje in občine samo za spremembo na območju Celja. Zakon predvideva spojitev občin Škofja vas, Smartno v Rožni dolini in Štore z mestom Celje, torej priključitve treh občin, ki so dosedaj pripadale okraju Celje okolica. Že ob sprejemanju zakona lanske spomladi so bili s strani Celja predlogi, da bi mestno področje razširili, in sicer predvsem na tisti predel, kjer prebiva večina industrijskega prebivalstva. Takrat ta predlog ni bil sprejet, kasneje pa so tako predstavniki mesta Celje kot predstavniki prizadetih občin, predvsem iz Štor, ponovno sprožili ta predlog in ga utemeljevali s tem, da je pravilno, da se to področje vključi v enoto, kjer je glede na industrijski razvoj ter karakter mesta Celje to potrebno. Konkretnejši pa je ta predlog postal prav sedaj ob volilnih pripravah, ko je bilo namreč treba odločati oziroma predvidevati potrebne volilne enote za volitve v zvezno skupščino kot v zvezni zbor proizvajalcev. Po količnikih, ki jih predvideva sedaj že sprejeti zvezni zakon za volitve v zvezno skupščino, bi v obeh primerih Celje kot samostojna enota izpadla, ker ima Celje v dosedanjih svojih administrativnih mejah premajhno število prebivalstva in ker ima tudi v svojih dosedanjih mejah premajhno število proizvajalskega prebivalstva, kar naj odloča za samostojni mandat. Ta okolnost je pospešila ta predlog, ker se je nam vsem zdelo primerno, da ima mesto Celje kot pomemben industrijski center svojo volilno enoto in svojega predstavnika tako v zveznem zboru kakor tudi v zboru proizvajalcev zvezne skupščine. Po tem predlogu, ko priključujemo te občine, ki so po svojem značaju prebivalstva industrijske, dobi Celje mesto zadostno število prebivalstva za svojega lastnega kandidata v zvezni zbor zvezne skupščine kakor tudi zadostno število proizvajalskega prebivalstva za svojega lastnega kandidata v zbor proizvajalcev zvezne skupščine.

O tem predlogu so bili ponovno zaslišani zbori volivcev na območju imenovanih treh občin, enako prizadeti občinski ljudski odbori in ljudski odbor mesta Celje, ki so na svojem skupnem sestanku pred približno štirinajstimi dnevi sporočili svoj predlog. Zakon predvideva vključitev imenovanih treh občin v mesto Celje tako, da vse te tri občine ohranijo značaj občin in bodo, kakor imamo primer v Ljubljani in Mariboru, to odslej, če ta zakon sprejmemo, občine v mestu Celju. Iz teh razlogov tovariši ljudski poslanci predlagam, da naša skupščina ta zakonski predlog usvoji. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Pričenjam razpravo in prosim tovariše ljudske poslance, ki se žele udeležiti razprave k temu zakonskemu predlogu, da se prijavijo k razpravi. (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in dajem ta zakonski predlog na glasovanje.

Kdor je za ta zakonski predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine soglasno sprejet in bo predložen Izvršnemu svetu v razglasitev.

V zvezi s predlogom Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS in pa v zvezi z zakonom za izvršitev ustavnega zakona bi predlagal skupščini, da se izpopolni dnevni red še z dvema točkama, in sicer:

1. sklepanje o razpisu splošnih volitev odbornikov v zборе proizvajalcev vseh okrajnih in mestnih ljudskih odborov;

2. sklepanje o razpustu Ljudske skupščine LRS in določitev tajnika po 2. členu zakona za izvršitev ustavnega zakona.

Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.) S tem se dnevni red seje dopolni s tema dvema točkama. K besedi se je priglasil ljudski poslanec Ivan Regent.

Ivan Regent: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ko končujemo delo naše ljudske skupščine, delo, ki je nedvomno bilo vseskozi zelo plodovito, ne moremo, da ne bi spregovorili tudi nekaj besed o vprašanju, ki je nam vsem pri srcu in s katerim se je zlasti temeljito bavil predsednik republike tovariš maršal Tito na Okroglici in na zborovanju v Splitu. Gre namreč, kakor vam je vsem znano, za tržaško vprašanje! (Ploskanje.) Mnenja sem, da nam svet ne more zameriti, če se temeljito ukvarjamo s tržaškim vprašanjem, in če nam je to mesto, če so nam ti kraji, ki leže navsezadnje na našem ozemlju, tako zelo prirastli k srcu in če si sploh težko mislimo, da bi naši narodi in da bi tržaško zaledje sploh moglo za dolgo časa živeti brez svojega mesta.

Zdi se mi celo, da bi bilo zelo dobro, če bi v tem trenutku morda nekoliko obširneje govorili o zločinu, ki je bil narejen v trenutku, ko so Gorico odtrgali od njenega zaledja, in o zločinu, ki bi se nedvomno storil s tem, če bi za vedno odtrgali Trst od njegovega zaledja. To so stvari, o katerih še vse premalo govorimo in o katerih se vsepovsod premalo razpravlja. Toda to vprašanje je danes zopet na dnevnem redu. Italijanski politični voditelji štejejo Trst za tisto vprašanje, katerega bi morali pravzaprav sami iznajti v primeru, če bi ga ne bilo, kajti s tem vprašanjem skušajo nenahoma reševati svoja notranja vprašanja in svoje notranje težave. V imenu Trsta se je v Italiji začel porajati 1918. in 1919. leta fašizem, v Trstu in na Primorskem se je fašizem predvsem razmahnil in so v Trstu in na Primorskem predvsem med Slovenci padle njegove prve žrtve. V imenu Trsta

je razpihoval fašizem in njegov iredentizem vojno proti Jugoslaviji in to delo danes nadaljuje. V imenu Trsta se v Italiji zopet pripravljajo tla za fašizem in ni naključje, če smo imeli pred dnevi zopet v Trstu kongres neofašistične stranke, in tudi ni naključje, če v Italiji nenehoma v imenu Trsta in tržaškega vprašanja podpihujejo svoje ljudstvo proti narodom Jugoslavije. Mimo tega ne moremo, zato predlagam, da bi naša skupščina sprejela danes naslednjo resolucijo:

Ljudska skupščina LRS kot predstavnik politične volje slovenskega naroda odobrava stališče jugoslovanskega državnega vodstva glede tržaškega vprašanja, ki ga je izrazil predsednik republike maršal Tito 6. septembra tega leta na Okroglici in 13. septembra tega leta v Splitu. Ljudska skupščina LRS najodločneje zavrača italijanske vojaške provokacije na naši meji, politične mahinacije v zvezi s svobodnim tržaškim ozemljem, kakor tudi predlog predsednika italijanske vlade gospoda Pelle, po katerem naj bi o usodi Trsta in vsega tržaškega ozemlja s plebiscitom odločali italijanski netržaški priseljeni elementi. V odporu zoper vsako imperialistično izigravanje samoodločbe poudarja Ljudska skupščina LRS, da v tem trenutku vidi edino rešitev tržaškega vprašanja v uresničevanju predloga predsednika republike maršala Tita o internacionalizaciji Trsta in o priključitvi vsega ostalega ozemlja Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. (Dolgotrajno in navdušeno ploskanje in odobravanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Mislim tovariši ljudski poslanci, da mi sprejem resolucije ni treba še posebej dati na glasovanje, ker ste s svojim soglasnim odobravanjem to že storili, zato smatram resolucijo za soglasno sprejeto.

Naslednja točka dnevnega reda je sklepanje o razpisu splošnih volitev odbornikov v zbornice proizvajalcev vseh okrajnih in mestnih ljudskih odborov. Izvršni svet predlaga, da ljudska skupščina sprejme naslednji sklep:

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije je na 1. seji VI. rednega zasedanja na podlagi 10. točke 21. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije

sklenila:

Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije razpiše splošne volitve odbornikov v zbornice proizvajalcev vseh okrajnih in mestnih ljudskih odborov na ozemlju Ljudske republike Slovenije.

Kdor je za sprejem prečitane sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep o razpisu splošnih volitev odbornikov v zbornice proizvajalcev vseh okrajnih in mestnih ljudskih odborov na ozemlju Ljudske republike Slovenije soglasno sprejet.

Zadnja točka dnevnega reda je sklepanje o razpustu Ljudske skupščine LRS in o določitvi tajnika po 2. členu zakona o izvršitvi ustavnega zakona.

Ker je Ljudska skupščina LRS izvršila vse naloge, ki so ji dane z zakonom za izvršitev ustavnega zakona; predlagam skupščini, da imenuje za tajnika inž. Pavla Žaucerja, ki naj opravlja svoje posle do nove skupščine, hkrati pa sprejme skupščina naslednji odlok:

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije je na 1. seji VI. rednega zasedanja po 9. členu zakona za izvršitev ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije izdala tale

o d l o k

1. Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije se razpusti.

2. Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije razpiše volitve v novo Ljudsko skupščino Ljudske republike Slovenije po določbah ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije.

Kdor je za oba predloga, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je za tajnika določen inž. Pavle Žaucer in da je odlok o razpustu Ljudske skupščine LRS drugega sklica soglasno sprejet.

Tovariši ljudski poslanci! Velike spremembe v našem političnem, ekonomskem in družbenem življenju, ki so sproti dobivale tudi ustrezajoče zakonske osnove, so logično privedle do tega, da Ljudska skupščina LRS drugega sklica danes zaključuje delo in se razpušča. Ob tem razpustu nam mora biti jasno pred očmi predvsem to, kaj je povzročilo omenjene spremembe in iz kakšnih razlogov bodo razpisane letošnje volitve.

Kot je znano, ni bil prelom s Sovjetsko zvezo samo dogodek zunanje-političnega značaja. S tem prelomom je postalo hkrati očitno, kako globoke so bile v pojmovanju socializma razlike med nami in Sovjetsko zvezo. Pokazalo se je, do kolike mere so se tam izmaličili nauki marksizma, do kolike mere je v sistemu sovjetske družbene ureditve birokratizem pritisnil ob tla ustvarjalno moč sovjetskih ljudskih množic. Prav tako se je pokazalo, kako so se ravno tam, kjer bi naj bila najbolj živa ideja o bratskem sodelovanju svobodnih ljudi za dobro človeštva, kako so se ravno tam namesto tega pojavile brezobzirne imperialistične težnje. Zato je bil za nas edini izhod iz nastale situacije naša odločna volja, da ostanemo svobodni in neodvisni. S tem smo odvrnili sleherno nevarnost za našo revolucijo in za vse naše, s tolikimi žrtvami priborjene pridobitve. Ta edini izhod pa je bil nujno potreben tudi zaradi tega, ker smo vedeli, da se da velikim idejam socializma in naši zemlji ustrezajočemu razvijanju revolucionarne ustvarjalnosti ljudskih množic služiti samo v vzdušju in v duhu zdrave, iskrene socialistične demokracije.

S tem se je pričel edinstveni proces demokratizacije vsega našega življenja, ki ne pomeni samo velikih prednosti in koristi za nas in za naš razvoj, pač pa je dragocena pridobitev za socialistično misel sploh. V letih zasedanja danes razpuščene skupščine je bilo v tem smislu opravljeno znamenito delo. Uspeli smo, da se je pri naši izgradnji socializma mogočno uveljavila moralna sila idej socializma, da se ta izgradnja vse bolj plemeniti s pomočjo ustvarjalnosti ljudskih množic in da ima naš delovni človek danes že razčiščene, široko odprte perspektive pred seboj. Zdaj smo na novih, na naših, z našo mislijo in voljo utrlih poteh. Zato ni dvoma, da bo nova skupščina s svojim delom na znotraj okrepila in znatno razmahnila pozicije socializma v našem družbenem življenju, na ven pa še povečala ugled socialistične Jugoslavije v svetu.

Ob razpustu sedanje skupščine bi rad omenil tole: Včasih se je v naši javnosti čulo mnenje, da je delo v skupščini nekam mrtvo, brez pravega ognja in borbenosti. Meni se zdi, da so imeli ljudje, ki so bili tega mnenja, napačen vtis o skupščinskem delu. To pa zaradi mnogih razlogov, ki jih tu ne kaže podrobneje navajati. Le eno naj poudarim. V letošnjem letu smo

na pomladanskem in poznejšem izrednem zasedanju tu v tej hiši poslušali diskusije tolikšne razgledanosti, tolikšnega nivoja in tolikšne zainteresiranosti, da se je čutilo, kako se po svojih poslancih ljudske množice živo povezujejo z delom ljudske skupščine. Zaradi tega se zahvaljujem tovarišem ljudskim poslancem za vso njihovo prizadevnost in za njihovo pravilno razumevanje poverjenih jim nalog.

Ko se danes razhajamo, se razhajamo z zavestjo, da smo v zgodovinsko pomembnem času sodelovali pri tehtnem delu za dobro našega naroda in vsega našega delovnega ljudstva. Dejal sem: v zgodovinsko pomembnem času zato, ker je tak deloma zaradi tega, kar se je dogajalo pri nas doma in o čemer sem že govoril, deloma pa zaradi tega, kar se je dogajalo in se dogaja okrog nas. Da smo na pravi poti, nam priča mirno in trezno naše ljudstvo, ki se je bolj od življenja naučilo ceniti svobodo in neodvisnost, ki zna braniti svoje pravice in ki se prav nič ne razburja zaradi kakršnih koli groženj in žalitev, pa če se čujejo na naši vzhodni ali na naši zahodni meji. To ljudstvo služi s prepričanjem in spoznanjem samo resnici, obrambi, pravičnosti in miru.

Tovariši ljudski poslanci! Razhajamo se z utemeljenim občutkom, da smo po svojih najboljših močeh opravljali dolžnosti, ki nam jih nalagata naše prepričanje in naša zvestoba socializmu. To se hkrati tudi pravi, da brez pridržka zaupamo in vemo, da smo na edino pravi in za nas edino mogoči poti, koder nas vodi naš učitelj, predsednik FLR Jugoslavije, naš tovariš v borbi in pri delu, maršal Tito. (Navdušeno ploskanje in odobravanje.)

Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan, predlagam, da zaključimo 1. sejo in da skupščina pooblasti predsednika in tajnika, da podpišeta zapisnik prve seje. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.)

Zaključujem 1. sejo in s tem tudi VI. redno zasedanje Ljudske skupščine LRS drugega sklica.

Tovariše ljudske poslance obeščam, da njihove poslanske pravice ostanejo v veljavi do izvolitve novih poslancev.

Zasedanje je bilo zaključeno ob 17.50.

PRILOGE

PREDLOG ZAKONA

O SPREMEMBI USTAVNEGA ZAKONA O TEMELJNIH DRUŽBENE IN POLITIČNE UREDITVE IN O ORGANIH OBLASTI LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

1. člen

35. člen ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije (Uradni list LRS, št. 3—13/53) se spremeni tako, da se glasi:

»Ljudske poslance za Zbor proizvajalcev volijo proizvajalci v proizvajalskih skupinah, in sicer:

1. v skupini industrije, trgovine in obrti: delavci in uslužbenci, zaposleni v industriji, rudarstvu, gozdarstvu, gradbeništvu, prevozništvu, poštni, telegrafski in telefonski službi, trgovini, gostinstvu, pri komunalnih delih in v obrtništvu ter obrtniki;

2. v skupini kmetijstva: kmetje, ki so člani kmetijskih zadrug, in člani njihovih družin, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, delavci in uslužbenci kmetijskih posestev ter kmetijski delavci in uslužbenci kmetijskih zadrug.

Pravico voliti poslance za Zbor proizvajalcev imajo proizvajalci, ki imajo splošno volilno pravico.

V vsaki proizvajalski skupini se voli v Zbor proizvajalcev toliko poslancev, kot ustreza razmerju, s katerim je posamezna proizvajalska skupina udeležena pri skupnem družbenem produktu Ljudske republike Slovenije, kot je določen v tekočem republiškem družbenem planu.

V vsaki proizvajalski skupini se volijo poslanci po pravilu, da se voli po en poslanec na enako število proizvajalskega prebivalstva.«

2. člen

Ta zakon začne veljati, ko ga Ljudska skupščina razglasi.

OBRAZLOŽITEV

V ustavnem zakonu o temeljih družbene in politične ureditve FLRJ in o zveznih organih oblasti je bila izvršena sprememba v tem smislu, da se poslanci Zbora proizvajalcev volijo v dveh proizvajalskih skupinah, to je v skupini industrije, trgovine in obrti ter v skupini kmetijstva, medtem ko so bile doslej po zveznem in republiških ustavnih zakonih določene tri proizvajalske skupine (industrija, kmetijstvo, obrt).

Spričo enotnosti družbeno političnega sistema na območju FLRJ je bilo treba vskladiti naš republiški ustavni zakon z navedeno spremembo v zveznem ustavnem zakonu.

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani

POROČILO

zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembi ustavnega zakona
o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti
Ljudske republike Slovenije

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 12. septembra 1953 razpravljajal o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Brecej, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel, ker se s predlagano spremembo določbe republiškega ustavnega zakona o volitvah poslancev Zbora proizvajalcev glede števila in sestave proizvajalskih skupin (predlagani sta dve namesto dosedanjih treh proizvajalskih skupin) spravlja v sklad z ustrežajočo že uzakonjeno spremembo zveznega ustavnega zakona in je ta vskladitev potrebna glede na enotnost družbenopolitičnega sistema na vsem področju naše države.

Pri razpravljanju od člena do člena je zakonodajni odbor izglasoval in sprejel zakonski predlog tudi v podrobnostih brez kakršnihkoli sprememb. Nato je bil zakonski predlog soglasno sprejet tudi v celoti, v formulaciji, v kakršni je bil razdeljen vsem ljudskim poslancem.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojega tajnika dr. Teodorja Tomiška.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni.

Ljubljana, dne 12. septembra 1953.

Tajnik:

Dr. Teodor Tomišek l. r.

Predsednik:

Dr. Jože Pokorn l. r.

Člani:

Slavica Božič l. r.

Milko Goršič l. r.

Jože Gričar l. r.

Dr. France Hočevar l. r.

Jože Molek l. r.

Josip Jeras l. r.

Leo Kovačič l. r.

Dr. Anton Kržišnik l. r.

Inž. Jože Levstik l. r.

Inž. Ivo Pinterič l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Ivan Štucin l. r.

Janez Žunič l. r.

PREDLOG ZAKONA

O PRAVICAH IN DOLŽNOSTIH TER O VOLITVAH IN ODPOKLICU LJUDSKIH POSLANCEV LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Prvo poglavje

PRAVICE IN DOLŽNOSTI POSLANCEV

1. člen

Poslanci Ljudske skupščine LRS so politični predstavniki delovnega ljudstva in proizvajalcev Ljudske republike Slovenije ter okraja in mesta, v katerem so bili izvoljeni.

2. člen

Poslanci imajo pravice in dolžnosti, ki jih določa ta zakon.

Glede imunitetne pravice poslancev in njihove pravice do nagrade v zvezi z opravljanjem poslanskih dolžnosti veljajo določbe ustavnega zakona in poslovnika.

a) V Ljudski skupščini

3. člen

Poslanec ima pravico:

predlagati domu, katerega član je, oziroma Ljudski skupščini obravnavanje in sprejetje zakonov, odlokov in drugih sklepov, kolikor to spada v pristojnost doma oziroma Ljudske skupščine;

obrniti se na Izvršni svet Ljudske skupščine z vprašanjem in predlagati domu oziroma Ljudski skupščini, naj začne diskusijo o postavljenem vprašanju;

zahtevati po svojem domu, pojasnila od državnih sekretarjev in drugih voditeljev republiških upravnih organov;

sprožiti v odborih in komisijah doma, katerega član je, in v odborih in komisijah Ljudske skupščine vprašanja iz njihove pristojnosti ter predlagati, naj sprejmejo sklepe in resolucije; nima pa pravice odločati, če ni član odbora oziroma komisije;

predlagati ob pogojih, določenih s poslovníkom, naj organi, ki jih voli Ljudska skupščina, poročajo domu, ki mu poslanec pripada, oziroma Ljudski skupščini; sprožiti vprašanje o razrešitvi organov, posameznih članov kolegijskih teles in funkcionarjev, ki jih voli Ljudska skupščina oziroma dom, ki mu pripada.

Način izvrševanja pravic po prejšnjem odstavku določijo poslovnik domov oziroma Ljudske skupščine.

4. člen

Če opravlja poslanec Republiškega zbora poleg poslanske dolžnosti še kakšno drugo stalno javno službo zunaj Ljudske skupščine, lahko Republiški zbor v skladu z določbami poslovnika odredi, naj opravlja poslanec samo poslansko dolžnost.

b) V okrajnem in mestnem ljudskem odboru

5. člen

Poslanec Republiškega zbora pridobi pravice odbornika okrajnega oziroma mestnega zbora tistega okrajnega oziroma ljudskega odbora, na katerega območju je bil izvoljen.

Poslanec Zbora proizvajalcev pridobi pravico odbornika zbora proizvajalcev oziroma zborov proizvajalcev vsakega ljudskega odbora okraja ali mesta, ki sestavljajo volilno enoto, v kateri je bil izvoljen.

6. člen

Poslanec, ki ni bil izvoljen za odbornika okrajnega ali mestnega ljudskega odbora, ne more opravljati nobene stalne funkcije v ljudskem odboru, v njegovih svetih ali njegovih organih.

7. člen

Poslanec ima v zboru ljudskega odbora, katerega član je, pravico poročati o svojem delu, o delu doma, ki mu pripada, in o delu Ljudske skupščine. To mora storiti, če zbor ljudskega odbora to od njega zahteva.

Zbor ljudskega odbora mora na poslančev predlog postaviti njegovo poročilo na dnevni red.

Na poslančev predlog lahko zbor ljudskega odbora oziroma okrajni ali mestni ljudski odbor sprejme odlok ali sklep o načinu izvrševanja tistih pravic in dolžnosti, ki izvirajo za ljudski odbor iz zakonov in drugih sklepov Ljudske skupščine.

8. člen

Poslanec mora zboru, v katerem ima pravico odbornika, na njegovo zahtevo dati pojasnila o vprašanih, ki jih dom, ki mu poslanec pripada, oziroma Ljudska skupščina obravnava oziroma proučuje.

Zbor ljudskega odbora lahko postavi na dnevni red obravnavanje posameznih vprašanj v zvezi z zakoni in drugimi sklepi doma oziroma Ljudske skupščine, ki se pripravljajo ali ki so že sprejeti.

Na podlagi tega obravnavanja lahko zbor ljudskega odbora sklene, naj se pošlje ustrezni predlog ali mnenje ustreznemu domu ozir. Ljudski skupščini.

Poslanec je dolžan tak predlog ali mnenje sporočiti domu oziroma Ljudski skupščini tudi tedaj, če se z njim osebno ne strinja. Predsednik Ljudske skupščine predlaga domu oziroma Ljudski skupščini, naj tak predlog postavi na dnevni red.

Poslanec sporoči ljudskemu odboru oziroma njegovemu zboru, kakšen sklep ali mnenje sta sprejela dom oziroma Ljudska skupščina glede vprašanja, ki jima ga je poslanec sporočil.

9. člen

Ljudski odbor oziroma njegov zbor lahko zahteva od poslanca, naj se udeleži določene seje ljudskega odbora oziroma zbora. To mora poslanec storiti, če ni zadržan zaradi dela Ljudske skupščine ali zaradi drugih poslanskih dolžnosti.

10. člen

Poslanec Zbora proizvajalcev lahko skliče volilno telo, ki ga je izvolilo, da mu poroča o svojem poslanskem delu, o delu Zbora proizvajalcev in o delu Ljudske skupščine.

Tretjina, najmanj pa pet članov volilnega telesa lahko zahteva od poslanca, ki je član Zbora proizvajalcev, naj volilnemu telesu poroča o svojem poslanskem delu, o delu Zbora proizvajalcev in o delu Ljudske skupščine; člani volilnega telesa, ki so to zahtevali, lahko v ta namen skličejo volilno telo.

Poslanec, ki je član Zbora proizvajalcev, mora Zboru proizvajalcev oziroma Ljudski skupščini sporočiti predlog ali mnenje, ki mu ga je volilno telo predložilo v zvezi z zakoni in drugimi sklepi, ki jih Zbor proizvajalcev oziroma Ljudska skupščina pripravlja ali ki so že izdani. To mora storiti tudi, če se s takim predlogom ali mnenjem osebno ne strinja.

Stroški, ki nastanejo v zvezi s sestankom volilnega telesa, sklicanega po drugem in tretjem odstavku tega člena, gredo v breme predračuna Ljudske skupščine, če je s sklicanjem sestanka soglašal predsednik Ljudske skupščine.

c) V okraju in mestu

11. člen

Poslanec ima pravico in dolžnost, da v okraju oziroma mestu, kjer je bil izvoljen, spremlja uresničevanje samouprave delovnega ljudstva ter svoboščin in pravic državljanov, izvrševanje zveznih in republiških zakonov in drugih odlokov in ukrepov zveznih in republiških organov oblasti, spoštovanje zakonov in zakonitosti ter splošno politično stanje, in da spremlja tudi druga vprašanja; ki so pomembna za gospodarski, kulturni in socialni razvoj okraja oziroma mesta.

Poslanec Zbora proizvajalcev spremlja v okraju oziroma mestu, kjer je bil izvoljen, zlasti uresničevanje samouprave proizvajalcev in njihovih socialnogospodarskih pravic, izvrševanje obveznosti gospodarskih organizacij do družbene skupnosti ter delo samopravnih zavodov na področju gospodarstva in socialnega zavarovanja.

12. člen

Pri izpolnjevanju svojih pravic in dolžnosti v okraju oziroma mestu so poslanci dolžni, da o svojih ugotovitvah obveščajo dom, katerega člani so, oziroma Ljudsko skupščino, njihove odbore in komisije ter okrajni ali mestni ljudski odbor oziroma njegov ustrezní zbor in da jim predlagajo, naj izdajo ustrezne odloke oziroma ukrepe, za katere so ta predstavniška telesa pristojna.

13. člen

Ljudski poslanci morajo od časa do časa poročati volivcem v volilni enoti, v kateri so bili izvoljeni, o svojem poslanskem delu, o delu doma, katerega člani so, in o delu Ljudske skupščine.

Občinski ali mestni ljudski odbor oziroma organ, ki je upravičen sklicati zbor volivcev v gospodarskih organizacijah, mora na predlog poslanca sklicati zbor volivcev, na katerem poslanec poroča:

Petina volivcev z območja, za katerega se sklicuje zbor volivcev, lahko zahteva od poslanca Republiškega zbora, naj se udeleži zbora volivcev, da poroča o svojem poslanskem delu, o delu Republiškega zbora in o delu Ljudske skupščine in da sliši predloge in mnenja zbora volivcev.

Vsakih 50 volivcev v gospodarskih organizacijah proizvajalske skupine, v kateri je bil poslanec izvoljen, lahko zahteva od poslanca Zbora proizvajalcev, naj se udeleži zbora volivcev v gospodarski organizaciji, da poroča o svojem poslanskem delu, o delu zbora proizvajalcev in o delu Ljudske skupščine in da sliši mnenja in predloge zbora volivcev.

Poslanec mora ustreči zahtevi volivcev iz tretjega in četrtega odstavka, če ni zadržan zaradi dela Ljudske skupščine ali zaradi drugih poslanskih dolžnosti.

14. člen

Vsak poslanec je dolžan določiti stalni kraj na območju volilne enote, kjer mu lahko volivci ob določenem času dajejo svoje predloge in mnenja.

15. člen

Poslanci Republiškega zbora imajo pravico zahtevati od vseh občinskih in okrajnih državnih organov, zavodov in gospodarskih organizacij na območju volilne enote, v kateri so bili izvoljeni, podatke o njihovem delu, pregledati njihove knjige in druge listine, razen tistih podatkov, knjig in listin, za katerih čuvanje in sporočanje veljajo posebni predpisi.

Poslanci Republiškega zbora se lahko udeležujejo sej svetov in drugih teles ljudskih odborov in organov samoupravnih zavodov; na teh sejah imajo pravico razložiti svoje mnenje o vprašanjih, ki so na dnevnem redu, ne morejo pa sodelovati pri odločanju.

Da bi dobili potrebne podatke in ugotovili stanje v državnih organih, zavodih in gospodarskih organizacijah, lahko poslanci predlagajo Republiškemu zboru, okrajnemu oziroma mestnemu zboru ali okrajnemu oziroma mestnemu ljudskemu odboru, da prične anketo; pri taki anketi lahko poslanci tudi sami sodelujejo.

16. člen

Poslanci Zbora proizvajalcev imajo nasproti okrajnim in mestnim državnim organom, ki se ukvarjajo z gospodarskimi zadevami ter nasproti gospodarskim zavodom, zavodom socialnega zavarovanja in gospodarskim organizacijam na območju volilne enote, v kateri so bili izvoljeni, enake pravice in dolžnosti, kakor jih imajo poslanci Republiškega zbora do državnih organov, zavodov in gospodarskih organizacij.

Poslanci Zbora proizvajalcev se lahko udeležujejo sestankov delovnih kolektivov, sej delavskih svetov gospodarskih organizacij in občnih zborov kmetijskih zadrug. Na teh sestankih imajo pravico razložiti svoje mnenje o vprašanjih, ki so na dnevnem redu, ne morejo pa sodelovati pri odločanju.

17. člen

Poslanci izvršujejo pravice in dolžnosti v okraju in mestu v skladu z določbami ustave in zakonov.

Poslanci ne smejo osebno izvrševati nobenih oblastvenih aktov niti izdajati kakršnihkoli ukrepov. Svoje predloge in pripombe, ki se nanašajo na delo državnih organov, zavodov in gospodarskih organizacij, lahko dajejo samo na sejah ustreznih predstaviških teles ter njihovih odborov in komisij.

Če poslanec prekorači s tem zakonom določene pravice, lahko prizadeti organ, zavod, organizacija ali uslužbenec proti takšnemu delu poslanca poda ugovor domu Ljudske skupščine, ki mu poslanec pripada.

Drugo poglavje

TEMELJNE DOLOČBE O VOLITVAH IN ODPOKLICU POSLANCEV

1. Volitve

18. člen

Splošne volitve poslancev za Ljudsko skupščino LRS in za posamezni dom razpisuje Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Volitve za Ljudsko skupščino morajo biti razpisane, preden poteče zadnji dan dobe, za katero je bila skupščina izvoljena.

Če si je Ljudska skupščina podaljšala mandat, morajo biti razpisane volitve najpozneje sedem dni od dneva, ko je Ljudska skupščina odločila, da so prenehale okoliščine, zaradi katerih si je podaljšala mandat.

Če se Ljudska skupščina ali njen dom razpusti, preden poteče doba, za katero je bila skupščina izvoljena, morajo biti razpisane volitve najpozneje sedmi dan potem, ko sta skupščina ali njen dom sklenila svoj razpust.

Od dneva, ko se Ljudska skupščina ali njen dom razpusti, pa do dneva volitev, ne smejo preteči več kot trije meseci in ne manj kot dva meseca.

19. člen

Volitve poslancev za Republiški zbor so isti dan v vsej Ljudski republiki Sloveniji, in sicer v nedeljo.

Volitve poslancev za Zbor proizvajalcev so lahko ob različnih dnevih po proizvajalskih skupinah.

Volitve za oba doma morajo biti opravljene v sedmih dneh.

Če so volitve za Republiški zbor isti dan kot volitve za Zvezni zbor, se lahko opravijo volitve na istih voliščih; volitve pa morata voditi na vsakem volišču poseben volilni odbor za Zvezni zbor in poseben volilni odbor za Republiški zbor in vsa volilna opravila se morajo opraviti za vsak zbor ločeno.

Isto velja, če so isti dan volitve za Zbor proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine in volitve za Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

20. člen

Republiški zbor in Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS se volita za štiri leta.

Začetek mandatne dobe se šteje od dneva, ko so bile končane volitve za oba doma Ljudske skupščine.

Ljudska skupščina se mora sestati najpozneje v enem mesecu po opravljenih volitvah.

21. člen

Poslance za Republiški zbor izvolijo državljani v okrajih in mestih na podlagi splošne, enake in neposredne volilne pravice po pravilu: en poslanec na 12.000 prebivalcev.

22. člen

Pravico voliti poslance v Republiški zbor ima vsak državljan FLRJ, ki ima volilno pravico po določbah zakona o volilnih imenikih na območju Ljudske republike Slovenije.

Pravico biti voljen za poslanca v Republiški zbor ima vsak državljan FLRJ, ki ima volilno pravico.

23. člen

Poslance Zbora proizvajalcev volijo kot predstavnike svojih gospodarskih organizacij proizvajalci v proizvodnji, prevozništvu in trgovini po volilnih telesih, ki se sestavijo po določbah tega zakona.

Poslanci Zbora proizvajalcev se volijo po proizvajalskih skupinah.

Proizvajalci skupine so:

1. skupina industrije, trgovine in obrti; ta obsega delavce in uslužbence, zaposlene v industriji, rudarstvu, gozdarstvu, gradbeništvu, prevozništvu.

poštni, telegrafski in telefonski službi, trgovini, gostinstvu, pri komunalnih delih in v obrtništvu ter obrtnike;

2. skupina kmetijstva; ta obsega kmete, ki so člani kmetijskih zadrug, in člane njihovih družin, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, delavce in uslužbence kmetijskih posestev ter kmetijske delavce in uslužbence kmetijskih zadrug.

V Zbor proizvajalcev se voli toliko poslancev, kot ustreza pravilu: en poslanec na 16.000 proizvajalskega prebivalstva.

V vsaki proizvajalski skupini se voli v Zbor proizvajalcev toliko poslancev, kot ustreza razmerju, s katerim je posamezna proizvajalska skupina udeležena pri skupnem družbenem produktu Ljudske republike Slovenije, kot je določen v tekočem republiškem družbenem planu.

V vsaki proizvajalski skupini se volijo poslanci po pravilu: en poslanec na enako število proizvajalskega prebivalstva.

Za poslance Zbora proizvajalcev je lahko voljen vsak proizvajalec iz tiste skupine, v kateri se voli poslanec, če ima splošno volilno pravico po določbah zakona o volilnih imenikih. Za poslanca Zbora proizvajalcev je lahko voljen tudi sindikalni funkcionar, ki so ga proizvajalci izvolili za funkcionarja.

Proizvajalsko prebivalstvo sestavljajo proizvajalci skupno s tistimi člani njihovih gospodinjstev, ki jih vzdržujejo.

24. člen

Volilno telo za volitve poslancev v vsaki proizvajalski skupini sestavljajo člani zborov proizvajalcev okrajnih in mestnih ljudskih odborov, ki so bili izvoljeni v ustrezni proizvajalski skupini na območju dotične volilne enote.

Vsak član volilnega telesa glasuje s tolikim številom glasov, kolikor v okraju oziroma mestu sorazmerno odpade nanj proizvajalcev tiste proizvajalske skupine, v kateri je bil izvoljen za odbornika zbora proizvajalcev ljudskega odbora.

25. člen

Število prebivalstva se ugotovi po podatkih zadnjega popisa prebivalstva; upoštevati pa je treba tudi, koliko se je po uradnih statističnih podatkih število prebivalstva medtem povečalo.

Število proizvajalskega prebivalstva se ugotovi po zadnjih uradnih statističnih podatkih.

26. člen

Volitve poslancev za Republiški zbor in volitve poslancev za Zbor proizvajalcev se opravijo po volilnih enotah.

V vsaki volilni enoti se voli po en poslanec.

Izjemoma je lahko mesto ali okraj, ki voli več kot enega poslanca, ali del takega mesta ali okraja ena sama volilna enota, če bi bila razdelitev takega mesta oziroma okraja ali njegovega dela na več volilnih enot težko izvedljiva.

Če se v mestu ali okraju voli v Zbor proizvajalcev več kot en poslanec, se za vse volilne enote na območju takega mesta ali okraja sestavi eno samo volilno telo; to volilno telo voli vse poslance, ki se volijo v ustrezni proizvajalski skupini v mestu ali okraju.

27. člen

Pravico predlagati kandidata za poslanca Republiškega zbora imajo volivci na zborih volivcev in s tem zakonom določeno število volivcev.

Pravico predlagati kandidata za poslanca Zbora proizvajalcev imajo proizvajalci na zborih volivcev v gospodarskih organizacijah in s tem zakonom določeno število proizvajalcev.

28. člen

Ista oseba ne more biti pri istih volitvah predlagana kot kandidat za poslanca za Republiški zbor in za Zbor proizvajalcev.

29. člen

Za poslanca je izvoljen kandidat, ki je dobil v volilni enoti največ glasov.

30. člen

Če je za poslanca izvoljen uslužbenec v državni upravi ali sodnik, preneha biti državni uslužbenec oziroma sodnik, ko je njegov mandat verificiran.

2. Odpoklic

31. člen

Volivci imajo pravico odpoklicati poslanca, če ne uživa več njihovega zaupanja.

32. člen

Poslanca Republiškega zbora lahko odpokličejo volivci volilne enote, v kateri je bil poslanec izvoljen.

Poslanca Zbora proizvajalcev lahko odpokliče volilno telo, ki je izvolilo poslanca.

33. člen

Pravico sprožiti postopek za odpoklic poslanca Republiškega zbora imajo: zbori volivcev, skupina volivcev ter okrajni oziroma mestni zbor.

Pravico sprožiti postopek za odpoklic poslanca Zbora proizvajalcev imajo: zbori volivcev v gospodarskih organizacijah, skupina proizvajalcev in člani volilnega telesa, ki je izvolilo poslanca.

34. člen

Poslanec Republiškega zbora je odpoklican, če je za odpoklic glasovala večina vseh volivcev volilne enote.

Poslanec Zbora proizvajalcev je odpoklican, če je za odpoklic glasovala večina vseh članov volilnega telesa.

35. člen

Poslanec preneha biti član Ljudske skupščine z dnem, ko je bil izglasovan njegov odpoklic.

Dom, ki mu pripada poslanec, proti kateremu je bil sprožen postopek za odpoklic, lahko z večino glasov vseh članov doma sklene, da se poslanec izključi od slehernega dela v Ljudski skupščini, dokler ne bo odločeno o njegovem mandatu.

Če je poslanec odpoklican, se razpišejo v volilni enoti, v kateri je bil izvoljen, nadomestne volitve. Odpoklicani poslanec ne more kandidirati pri teh volitvah.

5. Skupne določbe o volitvah in odpoklicu

36. člen

Volivci glasujejo osebno.
Nihče ne more glasovati po pooblaščenju.

37. člen

Nobenemu državljanu, ki ima po zakonu volilno pravico, se ne sme vzeti glasovalna pravica na volitvah pri glasovanju o odpoklicu in tudi ne preprečiti glasovanja.

Pet dni pred volitvami oziroma pred glasovanjem o odpoklicu in tri dni po volitvah oziroma po glasovanju o odpoklicu državni organi in uradne osebe ne smejo klicati volivcev, razen če je očitno, da to volivca ne bo oviralo pri izvrševanju volilne pravice.

38. člen

Glasovanje je tajno. Glasuje se z glasovnicami.

39. člen

Svoboda pri odločanju volivcev in tajnost glasovanja se ne smeta omejevat.

Noben državni organ in nobena uradna oseba ne sme v nobenem primeru poklicati volivca na odgovor zaradi glasovanja in tudi ne od njega zahtevati, naj pove, za koga je glasoval ali zakaj ni glasoval oziroma ali je glasoval za odpoklic ali proti odpoklicu.

40. člen

Volitve in glasovanje o odpoklicu vodijo volilni organi.

Volilni organi so volilne komisije in volilni odbori.

Volilni organi so pri svojem delu neodvisni od vseh drugih državnih organov ter delajo po zakonu in drugih na podlagi zakonov izdanih predpisih.

Tretje poglavje

VOLILNI ORGANI

41. člen

Volilne komisije so:

1. Republiška volilna komisija s sedežem v Ljubljani;
2. okrajne in mestne volilne komisije s sedežem na območju okraja oziroma mesta. Kjer se v tem zakonu govori o okrajni volilni komisiji, je mišljena s tem tudi mestna volilna komisija.

Te komisije izvajajo tudi glasovanje o odpoklicu poslancev.

42. člen

Republiško volilno komisijo sestavljajo predsednik, tajnik in pet članov. Okrajno volilno komisijo sestavljajo predsednik, tajnik in en član. Predsednik, tajnik in člani volilne komisije imajo namestnike.

43. člen

Republiško volilno komisijo imenuje Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, okrajne volilne komisije pa Republiška volilna komisija.

Za predsednika Republiške volilne komisije in njegovega namestnika se imenuje sodnik Vrhovnega sodišča LRS, za predsednika okrajne volilne komisije in njegovega namestnika pa sodnik okrajnega ali okrožnega sodišča.

Republiška volilna komisija mora biti imenovana v treh dneh po objavi odloka o razpisu volitev za Ljudsko skupščino.

Imenovanja in spremembe volilnih komisij se objavljajo v Uradnem listu LRS.

44. člen

Republiška volilna komisija ima te naloge:

1. skrbi za tehnične priprave volitev, zlasti za volilni material (glasovalne skrinjice, glasovnice in drugo);
2. daje navodila okrajnim volilnim komisijam v zvezi z izvajanjem volitev;
3. nadzoruje delo okrajnih volilnih komisij;
4. objavlja izid volitev poslancev za Ljudsko skupščino;
5. opravlja druge naloge po določbah tega zakona.

45. člen

Okrajne volilne komisije imajo te naloge:

1. izvršujejo tehnične priprave volitev;
2. imenujejo volilne odbore za vodstvo glasovanja pri volitvah oziroma odpoklicu poslancev;
3. nadzoruje delo volilnih odborov;
4. potrjujejo kandidature za volitve poslancev Republiškega zbora in poslancev Zbora proizvajalcev;
5. ugotavljajo volilne izide in razglašajo, kateri kandidati so bili na njihovem območju izvoljeni za poslance; ugotavljajo izide glasovanja o odpoklicu poslancev;
6. dajejo poročila o izidu volitev in glasovanja o odpoklicu na svojem območju;
7. opravlja druge naloge po določbah tega zakona.

Če obsega volilna enota za volitve poslancev v Zbor proizvajalcev širše območje kot je območje okraja oziroma mesta, določi Republiška volilna komisija, katera okrajna volilna komisija bo izvajala volitve poslancev za Zbor proizvajalcev v tej volilni enoti.

46. člen

Volilne komisije so stalne.

47. člen

Glasovanje na volišču in v volilnih telesih, ki volijo poslance v Zbor proizvajalcev oziroma glasujejo o njihovem odpoklicu, vodijo volilni odbori. Volilni odbor se postavi za vsak kraj, kjer se glasuje (volišče) in v vsakem volilnem telesu za volitve poslancev v Zbor proizvajalcev.

Volilni odbor skrbi za pravilnost in tajnost glasovanja.

Volilni odbor sestavljajo predsednik in dva člana; vsak ima namestnika.

Pri volitvah poslancev za Republiški zbor morata biti dva člana volilnega odbora in njihova namestnika z območja občine oziroma mesta, kjer je volišče.

Predsednik in člani volilnega odbora za volitve poslancev Zbora proizvajalcev in njihovi namestniki se imenujejo izmed članov volilnega telesa.

Volilna komisija izda predsedniku volilnega odbora odločbo o imenovanju volilnega odbora.

48. člen

Člani volilnih komisij in volilnih odborov in njihovi namestniki so lahko samo državljani, ki imajo volilno pravico.

Član volilne komisije oziroma volilnega odbora ne more biti, kdor je predlagan kot kandidat za poslanca. Če je predlagan kot kandidat, preneha biti član ali namestnik člana volilne komisije oziroma volilnega odbora.

Poslanec, o čigar odpoklicu se glasuje, ne more biti član ali namestnik člana volilne komisije ali volilnega odbora, ki vodi glasovanje o odpoklicu.

49. člen

Volilni organi veljavno sklepajo, če je navzočih nad polovico njihovih članov.

50. člen

Ljudski odbori in drugi državni organi morajo pomagati volilnim komisijam in volilnim odborom pri opravljanju njihovih nalog.

Državni organi ter gospodarske in družbene organizacije morajo dati volilni komisiji na njeno zahtevo vse podatke, ki jih potrebuje pri svojem delu.

Četrto poglavje

VOLITVE POSLANCEV ZA REPUBLIŠKI ZBOR

1. Volilne enote

51. člen

Skupno število poslancev, ki se volijo v Republiški zbor, in število poslancev, ki se volijo v posameznem okraju oziroma mestu, določi Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Volitve poslancev za Republiški zbor se opravljajo po volilnih enotah tako, da se v vsaki volilni enoti voli en poslanec.

Volilne enote se določijo tako, da se vsak okraj oziroma mesto na območju Ljudske republike Slovenije razdeli na volilne enote po pravilu, da se voli en poslanec na 12.000 prebivalcev. Če se po tem pravilu ne razdeli celotno število poslancev na okraje in mesta, se preostalo število poslancev dodeli po vrsti tistim okrajem oziroma mestom, ki imajo največji ostanek.

Ozemlje Ljudske republike Slovenije razdeli na volilne enote za volitve v Republiški zbor Izvršni svet Ljudske skupščine LRS v sporazumu z okrajnimi in mestnimi ljudskimi odbori. Odlok o tem izda Izvršni svet najpozneje peti dan po razpisu volitev.

2. Predlaganje kandidatov

a) Po zborih volivcev

52. člen

Zbori volivcev, na katerih se predlagajo kandidati za poslance Republiškega zbora, se sklicujejo praviloma za ista območja kakor pri volitvah odbornikov v okrajni oziroma mestni zbor, in sicer tako, da območje posameznega zbora volivcev zajema približno enako število volivcev.

Okrajna volilna komisija določi najkasneje deset dni po razpisu volitev vsa območja v volilni enoti, za katera se sklicujejo zbori volivcev po prvem odstavku. Razglas o tem je treba objaviti na sedežih vseh občin v območju volilne enote.

53. člen

Zbor volivcev skliče predsednik občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, na katerega območju se vrši zbor.

Če predsednik občinskega ali mestnega ljudskega odbora ne skliče zbora volivcev v 30 dneh od dneva, ko so bile razpisane volitve, ga skliče okrajna volilna komisija na predlog najmanj 20 volivcev z območja, ki je določeno za sklicanje zbora volivcev, ali pa sama od sebe.

Sklicanje zbora volivcev se razglasi na običajni način, najpozneje pa 5 dni pred pričetkom zbora, z navedbo dnevnega reda zbora.

Čas in kraj zbora se določi tako, da se omogoči udeležba kar največjemu številu volivcev.

54. člen

Zbor volivcev, ki je sklican zaradi predlaganja kandidatov za poslanca, se lahko opravi, če je navzočih najmanj desetina vseh volivcev z območja, za katero je zbor sklican, najmanj pa 50 volivcev.

Pravico sodelovati na zboru volivcev in glasovati imajo samo tisti, ki imajo volilno pravico in prebivajo na območju, za katero je zbor sklican.

55. člen

Predsednik občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora ali odbornik, ki ga on določi, začne zbor volivcev in ga vodi do izvolitve predsedstva zbora. Če je sklicala zbor volivcev okrajna volilna komisija, začne zbor in ga vodi do izvolitve predsedstva zbora tisti volivec, ki ga določi okrajna volilna komisija.

Delo zbora volivcev vodi predsedstvo zbora, ki ga volivci izvolijo na zboru iz svojih vrst. Predsedstvo zbora sestavljajo predsedujoči in dva člana. Zbor volivcev voli izmed sebe tudi dva overitelja zapisnika.

56. člen

Po izvolitvi predsedstva pojasni predsedujoči namen zbora volivcev in način njegovega dela; pri tem obrazloži določbe 57. in 61. člena tega zakona. Nato določi zbor volivcev na predlog predsedujočega dnevni red. Dnevni red mora obsegati:

1. volitev kandidacijske komisije;
2. predlaganje kandidatov po volivcih;
3. obravnavanje predloga kandidacijske komisije za določitev kandidata in glasovanje o predlogu.

57. člen

Zbor volivcev izvoli izmed prisotnih volivcev kandidacijsko komisijo. Njena naloga je, da na podlagi predlogov volivcev poda zboru volivcev končni predlog za določitev kandidatov.

Kandidacijsko komisijo sestavlja sedem do petnajst članov. Pravico predlagati kandidacijsko komisijo ima najmanj deset volivcev. Po končanem predlaganju se glasuje o izvolitvi kandidacijske komisije. Glasovanje se vrši za predlagane liste v celoti, in sicer javno.

Izvoljena je tista kandidacijska komisija, ki je dobila največje število glasov.

Kandidacijska komisija izvoli izmed sebe predsednika.

58. člen

Vsak volivec ima pravico predlagati po enega kandidata za poslanca. Predlogi se dajejo ustno.

Ko je predlaganje kandidatov končano, preneha zbor volivcev z delom za toliko časa, da kandidacijska komisija lahko pripravi svoj predlog za določitev kandidata.

Kandidacijska komisija pretrese predloge, ki so jih dali volivci in sestavi predlog za določitev kandidata. Predlog lahko obsega enega ali več kandidatov, vendar pa samo takšne kandidate, ki so jih predlagali volivci.

59. člen

Član kandidacijske komisije, ki ga volivci predlagajo za kandidata in ki privoli, da bo kandidat, preneha biti član komisije. Če se zaradi tega število članov komisije skrči pod sedem, se namesto tistih, ki so prenehali biti člani komisije, izvolijo novi.

60. člen

Ko zbor volivcev nadaljuje z delom, sporoči predsednik ali kakšen drug predstavnik kandidacijske komisije zboru volivcev predlog komisije za določitev kandidatov in ga utemelji za vsakega predlaganega kandidata.

Zbor volivcev potem obravnava predlog kandidacijske komisije. Če med obravnavanjem kdo navede razloge proti kakšnemu kandidatu, ki ga je predlagala kandidacijska komisija, ali če predlaga drugega kandidata, lahko kandidacijska komisija spremeni svoj predlog in pripravi za zbor volivcev nov predlog. Tudi ta predlog lahko obsega samo kandidate, ki so jih predlagali volivci.

O predlogu kandidacijske komisije se glasuje v celoti. Glasuje se z dviganjem rok.

Predlog kandidacijske komisije je sprejet, če je zanj glasovala večina navzočih volivcev. Če je potrebno, se glasovi preštejejo.

61. člen

Če zbor volivcev končnega predloga za določitev kandidatov, ki ga je sestavila kandidacijska komisija, ne sprejme, se na istem zboru volivcev izvoli nova kandidacijska komisija.

Glede dela na novo izvoljene kandidacijske komisije in postopka za potrditev kandidatov na zboru volivcev veljajo prejšnje določbe.

62. člen

O delu zbora volivcev se piše zapisnik. Zapisnik podpišejo predsedujoči, zapisnikar in overitelji zapisnika.

Predsednik občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora je dolžan zagotoviti zboru volivcev zapisnikarja, zbor volivcev pa lahko izvoli za zapisnikarja tudi koga drugega.

Zapisnik zbora volivcev mora obsegati zlasti: kraj in dan zbora volivcev ter uro začetka zbora; navedbo, za katero območje se je zbor volivcev vršil; kdo ga je sklical in začel; priimek, očetovo in rojstno ime članov predsedstva zbora, zapisnikarja in overiteljev zapisnika; skupno število volivcev, vpisanih v volilni imenik za območje, za katero je bil zbor sklican; število navzočih volivcev; dnevni red; izvoljeno kandidacijsko komisijo; kandidate, ki so jih predlagali volivci; predlog za določitev kandidatov, ki ga je sestavila kan-

didacijska komisija in o katerem so volivci glasovali, izid glasovanja zbora o predlogu za določitev kandidatov in kako je bil ugotovljen; druge za delo zbora pomembne okoliščine ter uro, ko je bil zbor končan.

63. člen

Na podlagi sklepa zbora volivcev se sestavi predlog kandidature. Predlog kandidature obsega tele podatke:

1. za katere volitve in za katero volilno enoto se predlaga, in dan volitev;
2. da je bil predlog sprejet na zboru volivcev, kje in kdaj je bil zbor volivcev in za katero območje;
3. priimek, očetovo in rojstno ime ter bivališče vseh na zboru določenih kandidatov.

Predlog kandidature podpišejo predsednik kandidacijske komisije in dva člana, ki ju določi kandidacijska komisija. Poleg podpisa vsakega člana kandidacijske komisije je treba navesti njegov priimek, očetovo ime, rojstno ime, poklic in bivališče. Njihovi podpisi morajo biti overjeni od pristojnega državnega organa za overitve ali od ljudskega odbora občine, na katere območju je bil zbor volivcev.

Predlogu kandidature je treba priložiti zapisnik o zboru volivcev.

64. člen

Ko okrajna volilna komisija ugotovi, da je glede predlagane kandidature izpolnjen pogoj iz 63. člena tega zakona, zahteva od kandidata, da predloži v 48 urah pismeno privolitev v kandidaturo in potrdilo, da je vpisan v volilnem imeniku, če privolitev in potrdilo nista bila že prej predložena. Privolitev v kandidaturo mora biti pismena in overjena od organa, pristojnega za overitve.

65. člen

Kandidat zborov volivcev postane vsak tisti kandidat, ki ga je predlagala najmanj tretjina vseh zborov volivcev na območju volilne enote.

b) P o s k u p i n i d r ž a v l j a n o v

66. člen

Predlog kandidature skupine državljanov mora podpisati najmanj 100 volivcev, vpisanih v volilnem imeniku za območje volilne enote. Podpisniki predloga kandidature morajo biti iz najmanj polovice občin z območja volilne enote, in sicer najmanj pet podpisnikov iz vsake teh občin.

Posamezni predlog ne more obsegati več kot enega kandidata.

67. člen

Predlog kandidature mora obsegati:

1. navedbo, za katere volitve in za katero volilno enoto se kandidatura predlaga, in dan volitev;
2. priimek, očetovo ime, rojstno ime in prebivališče kandidata;
3. podpise predlagateljev z navedbo njihovega priimka, očetovega imena, rojstnega imena, poklica in bivališča;
4. overitev podpisov predlagateljev od organa, ki je pristojen za overitve ali od občinskega ljudskega odbora;
5. potrdilo občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora ali komisije za volilne imenike, da imajo podpisniki predloga kandidature volilno pravico.

68. člen

Predlogu kandidature je treba priložiti:

1. pismeno privolitev kandidata v kandidaturo; izjava mora biti overjena od pristojnega organa za overitve;

2. potrdilo pristojnega občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, da je kandidat vpisan v volilnem imeniku; to potrdilo se lahko dá na samem predlogu kandidature.

3. Potrjevanje kandidatur

69. člen

Predlog kandidature zbora volivcev (65. člen) in predlog kandidature skupine državljanov (66. člen) se predloži okrajni volilni komisiji najpozneje 21 dni pred dnevom volitev.

Podpisniki predloga kandidature zbora volivcev oziroma prvi trije podpisniki predloga kandidature skupine državljanov se štejejo za vlagatelje predloga.

70. člen

Ista oseba je lahko kandidat samo v eni volilni enoti.

Če je bila za isto osebo potrjena kandidatura za dvoje ali več volilnih enot ali če je bila za isto osebo potrjena kandidatura za poslanca za Republiški zbor in za Zbor proizvajalcev, zahteva Republiška volilna komisija od takega kandidata, da se v 24 urah izjavi, katero od teh kandidatur želi obdržati, drugo oziroma vse druge kandidature pa razveljavi; to sporoči po pristojni okrajni volilni komisiji vlagateljem razveljavljenih kandidatur najpozneje v 24 urah po razveljavitvi kandidatur. Če se kandidat v določenem roku ne izjavi o tem, katero kandidaturo obdrži, razveljavi Republiška volilna komisija drugo in vsako poznejšo kandidaturo in to sporoči vlagateljem kandidatur na enak način in v istem roku. Predlagatelji razveljavljene kandidature lahko najpozneje deset dni pred dnevom volitev predlagajo okrajni volilni komisiji drugega kandidata.

71. člen

Isti volivec je lahko predlagatelj samo za eno kandidaturo, ki jo vloži skupina državljanov.

Če podpiše kdo kot predlagatelj dvoje ali več predlogov kandidatur, se šteje za predlagatelja samo tiste kandidature, ki je bila najprej predložena v potrditev.

72. člen

Okrajna volilna komisija ugotovi takoj po prejemu predloga kandidature zbora volivcev oziroma predloga kandidature skupine državljanov, ali je predlog vložen v predpisanem roku in sestavljen po določbah tega zakona.

Če okrajna volilna komisija najde samo formalne pomanjkljivosti, zahteva v 24 urah od vlagateljev, naj v treh dneh pomanjkljivosti odpravijo.

Če okrajna volilna komisija ugotovi, da je predlog vložen po preteku roka, ki je določen za vlaganje predlogov kandidatur, zavrne predlog kandidature in sporoči to v 24 urah vlagateljem s pismeno odločbo.

73. člen

Ko okrajna volilna komisija na podlagi sprejetih predlogov kandidatur zborov volivcev ugotovi, da v predlogih ni pomanjkljivosti oziroma da so

bile ugotovljene pomanjkljivosti v določenem roku odpravljene, ugotovi po preteku roka za vlaganje predlogov kandidatur, ali je glede predlaganih kandidatov izpolnjen pogoj iz 65. člena tega zakona. Okrajna volilna komisija potrdi kandidature tistih kandidatov, glede katerih so ti pogoji izpolnjeni. V odločbi o potrditvi kandidature je treba povedati dan in uro, ko je volilna komisija prejela za posameznega kandidata zadnji predlog kandidature, ki je po 65. členu tega zakona potreben za potrditev kandidature zborov volivcev, in katera po vrstnem redu je posamezna kandidatura zborov volivcev. Odločbo o potrditvi kandidature izobesi okrajna volilna komisija na svoji oglasni deski; vlagateljem se ta odločba ne dostavi. Odločbo o potrditvi kandidature dostavi okrajna volilna komisija Republiški volilni komisiji.

Vrstni red kandidatur zborov volivcev se določi po času, ko je bil za posameznega kandidata vložen zadnji predlog kandidature, ki je po 65. členu tega zakona potreben za potrditev kandidature zborov volivcev.

Če okrajna volilna komisija ugotovi, da glede posameznih ali vseh kandidatov ni izpolnjen pogoj iz 65. člena tega zakona, ali da kakšen kandidat po zakonu ne more biti voljen za poslanca ali če vlagatelji posameznih predlogov kandidatur zborov volivcev v določenem roku ne ustrežejo zahtevi po drugem odstavku 72. člena tega zakona in da zato niso izpolnjeni pogoji iz 65. člena tega zakona za potrditev kandidature, ugotovi z odločbo, da niso izpolnjeni zakonski pogoji za potrditev kandidature. To odločbo pošlje vlagateljem takega predloga kandidature.

Odločbo o potrditvi kandidature oziroma o ugotovitvi, da niso izpolnjeni pogoji za potrditev predloga kandidature v primerih, ki so navedeni v prednjih odstavkih, izda okrajna volilna komisija v 48 urah po preteku roka iz prvega odstavka 69. člena tega zakona, ki je določen za vlaganje predlogov kandidatur, oziroma po preteku roka, ki je bil določen vlagateljem, da odpravijo pomanjkljivosti.

74. člen

Če predlog kandidature skupine državljanov nima pomanjkljivosti ali če se te pomanjkljivosti odpravijo, potrdi volilna komisija kandidature v 48 urah po prejemu; v odločbi o potrditvi kandidature pove, kdaj je bila kandidatura vložena in katera je po vrstnem redu. Okrajna volilna komisija pošlje odločbo o potrditvi kandidature skupine državljanov Republiški volilni komisiji in vlagateljem.

Če okrajna volilna komisija ugotovi, da predlagani kandidat po zakonu ne more biti voljen za poslanca ali če vlagatelji predloga kandidature ne ustrežejo pozivu iz drugega odstavka 72. člena tega zakona, zavrne predlog kandidature v 48 urah po prejemu predloga kandidature oziroma po preteku roka za odpravo nedostatkov in sporoči to vlagateljem z odločbo.

75. člen

Če je bil predlog kandidature zbora volivcev oziroma predlog kandidature skupine državljanov vrnjen vlagateljem, da odpravijo formalne pomanjkljivosti, pa v določenem roku to storijo, se šteje, da je bil predlog kandidature vložen takrat, ko je bil prvič predložen volilni komisiji.

76. člen

Če do preteka roka, določenega za vlaganje predlogov kandidatur v potrditev (prvi odstavek 69. člena) noben kandidat po 65. členu tega zakona ni postal kandidat, lahko najmanj 20 volivcev z območja, za katero se sklicuje

zbor volivcev, zahteva od predsednika občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, naj skliče nov zbor volivcev zaradi predlaganja novih kandidatov. Predsednik ljudskega odbora mora na tako zahtevo sklicati zbor volivcev najpozneje v 24 urah po prejemu predloga. Od dneva, ko je dobil predlog, pa do dneva, določenega za zbor volivcev, ne sme preteči več kot tri dni. Če predsednik ljudskega odbora v določenem roku ne skliče zbora volivcev, ga lahko skličejo predlagatelji sami; to morajo pisмено sporočiti pristojni okrajni volilni komisiji. V tem primeru začne in vodi zbor volivcev do izvolitve predsedstva eden od predlagateljev.

Predlog kandidature zbora volivcev za novega kandidata se vloži najpozneje deset dni pred dnevom volitev.

Za delo zbora volivcev, sklicanega po prvem odstavku tega člena, veljajo določbe 54. do 61. člena tega zakona.

77. člen

Če kandidat s potrjene kandidature zborov volivcev umre, lahko volivci na zborih volivcev v območju volilne enote namesto umrlega kandidata predlagajo okrajni volilni komisiji drugega kandidata v potrditev. Za predlaganje in potrditev novega kandidata na zborih volivcev veljajo določbe 54. do 61. člena tega zakona.

Če kandidat s potrjene kandidature skupine državljanov umre, lahko predlagatelji kandidature predlagajo okrajni volilni komisiji drugega kandidata v potrditev. Predlog kandidature mora podpisati določeno število volivcev (66. člen), od katerih mora biti najmanj 50 predlagateljev, ki so podpisali predlog kandidature za umrlega kandidata.

Predlog kandidature po prednjih odstavkih je treba predložiti okrajni volilni komisiji najpozneje deset dni pred dnevom volitev.

78. člen

Zbori volivcev oziroma skupina državljanov lahko umaknejo potrjeno kandidaturu, ki so jo predložili v potrditev. Umik kandidature velja, če je umaknilo kandidaturu najmanj dve tretjini tistih zborov volivcev, ki so jo predlagali oziroma najmanj dve tretjini podpisnikov kandidature, predlagane po skupini državljanov.

Zbori volivcev oziroma skupina državljanov lahko najpozneje deset dni pred dnevom volitev namesto kandidata, katerega kandidatura je bila umaknjena, predlagajo v potrditev okrajni volilni komisiji kandidaturu drugega kandidata.

Za sklicanje zbora volivcev po prvih dveh odstavkih tega člena se primerno uporabljajo določbe 76. člena tega zakona.

79. člen

Če kakšen kandidat s potrjene kandidature umre v zadnjih desetih dneh pred dnevom volitev ali če so vse potrjene kandidature razveljavljene (drugi odstavek 70. člena) ali umaknjene in ni nobene potrjene kandidature, se opravijo volitve drugo naslednjo nedeljo na podlagi še veljavnih in morebitnih novih potrjenih kandidatur.

Predlog kandidature zbora volivcev in skupine državljanov za novega kandidata namesto umrlega ali namesto kandidata, čigar kandidatura je bila razveljavljena, je treba vložiti najpozneje deset dni pred dnevom volitev.

80. člen

V primerih iz 77. člena, drugega odstavka 78. člena in drugega odstavka 79. člena, veljajo za določanje kandidatur novih kandidatov na zborih volivcev in za predloge kandidatur novih kandidatov določbe 54. do 61. člena in 65. oziroma 66. člena tega zakona.

Pristojna volilna komisija obravnava takšne predloge kandidatur kot zelo nujne po določbah tega zakona o potrjevanju kandidatur.

4. Objavljanje in razglašanje kandidatur

81. člen

Republiška volilna komisija mora najpozneje 15 dni pred dnevom volitev objaviti v Uradnem listu LRS seznam vseh potrjenih kandidatur.

V primerih iz drugega odstavka 70. člena, 77. člena, drugega odstavka 78. člena in drugega odstavka 79. člena tega zakona objavi na enak način. Republiška volilna komisija pozneje potrjene kandidature, in sicer najpozneje pet dni pred volitvami.

82. člen

Okrajna volilna komisija mora razglasiti vsako potrjeno kandidaturo takoj ko jo potrdi, najpozneje pa 15 dni pred dnevom volitev, na deski v svojem uradnem prostoru. V primerih, omenjenih v drugem odstavku 70. člena, 77. členu, drugem odstavku 78. člena in drugem odstavku 79. člena tega zakona, mora volilna komisija razglasiti potrjene kandidature najpozneje pet dni pred dnevom volitev.

Razglas mora obsegati navedbo volilne enote, za katero je kandidatura potrjena, ter priimek, očetovo ime, rojstno ime in prebivališče kandidata.

Razglas vsake kandidature se mora po barvi razlikovati od razglasa drugih kandidatur. Barvo razglasa določi okrajna volilna komisija.

83. člen

Okrajna volilna komisija poskrbi za to, da se razglasi kandidatur objavijo v vseh krajih volilne enote najpozneje pet dni pred dnevom volitev. Občinskemu oziroma mestnemu ljudskemu odboru se pošlje za vsako volišče najmanj po en izvod razglasa vsake potrjene kandidature najpozneje pet dni pred dnevom volitev.

5. Volišča in volilni material

84. člen

Pri volitvah za poslance Republiškega zbora se glasuje na voliščih, ki jih določi okrajna volilna komisija po predlogu občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora najpozneje 15 dni pred dnevom volitev.

Za vsako volišče na območju ene občine oziroma mesta se določi zaporedna številka.

Najpozneje pet dni pred dnevom volitev razglasi volilna komisija v vseh krajih na območju volilne enote, kje bodo volišča in kateri volivci bodo glasovali na posameznih voliščih.

85. člen

Volišča se določijo tako, da glasuje na posameznem volišču približno pet sto volivcev. V bolnišnicah, sanatorijih, porodnišnicah, invalidskih domovih in podobnih zavodih, v katerih je več kot 25 volivcev, so posebna volišča.

Za vsako volišče se določi poseben prostor.

V prostoru, kjer se glasuje, se uredi vsaj eden, po možnosti pa tudi več prostorov, ki so tako oddeljeni, da ne more nihče iz ostalega dela prostora videti, kako volivec izpolnjuje glasovnico.

86. člen

Najpozneje tri dni pred volitvami lahko kandidat priglasi okrajni volilni komisiji po enega predstavnika in njegovega namestnika za vsako volišče ter svojega predstavnika in njegovega namestnika za okrajno volilno komisijo. Predstavniki oziroma njegov namestnik je lahko samo oseba, ki ima splošno volilno pravico.

Predsednik okrajne volilne komisije izda najpozneje v 48 urah za vsakega priglasega predstavnika in namestnika posebno potrdilo kot izkaznico, da sme biti navzoč pri delu volilnega odbora oziroma volilne komisije, nima pa pravice odločati.

87. člen

Občinski oziroma mestni ljudski odbor mora skupno s posameznimi volilnimi odbori določiti v bližini volišč primerna mesta, na katerih se lahko objavijo izpiski iz razglasa o potrditvi kandidatur za dotično volilno enoto in volilna gesla. To mesto se da predstavnikom kandidatur na razpolago najpozneje 48 ur pred dnevom volitev.

88. člen

Okrajna volilna komisija pripravi ob sodelovanju okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora pravočasno za vsako volilno enoto potrebno število glasovalnih skrinjic, tiskanih glasovnic in drug volilni material.

89. člen

Glasovnica obsega:

1. navedbo volilne enote, za katero se voli poslance Republiškega zbora,
2. priimek, očetovo ime in rojstno ime vseh kandidatov.

Na glasovnici se navedejo najprej imena kandidatov za poslance potrjenih kandidatur, ki so jih predložili v potrditev zbori volivcev, nato pa imena kandidatov za poslance s potrjenih kandidatur, ki so jih predložile v potrditev skupine državljanov.

Če je potrjenih dvoje ali več kandidatur, ki so jih predlagali zbori volivcev, se imena kandidatov s teh kandidatur navedejo po vrstnem redu posameznih kandidatur zborov volivcev.

Če je potrjenih dvoje ali več kandidatov s kandidatur, ki so jih predlagale skupine državljanov, se navedejo na glasovnici imena kandidatov v tistem vrstnem redu, kot so bile njihove kandidature potrjene.

Pred imenom vsakega kandidata za poslanca mora biti zaporedna številka.

Okrajna volilna komisija overi vsako glasovnico s svojim pečatom, če ga nima, pa s pečatom okrajnega ali mestnega ljudskega odbora, na katerega območju je sedež komisije.

90. člen

Na dan pred volitvami se zberejo ob 15. uri predsednik in člani volilnega odbora ter njihovi namestniki v prostoru, v katerem se bo glasovalo in prevzamejo proti potrdilu od občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora: glasovalno skrinjico, primerno število glasovnic, potrjeni izpisek iz splošnega

stalnega volilnega imenika, v katerem morajo biti vpisani vsi volivci z območja tega volišča, overjene razglase o potrditvi vseh kandidatur in drugo, kar je potrebno. Volilni odbor mora pregledati glasovalno skrinjico in prešteti glasovnice. Nato postavi volilni odbor glasovalno skrinjico na primerno mesto, pred glasovalno skrinjico pa se pritrdijo razglasi volilne komisije o potrditvi kandidatur.

91. člen

Ko volilni odbor pripravi vse, kar je potrebno za glasovanje, napravi o tem zapisnik. Zapisnik podpišejo vsi člani volilnega odbora in tudi navzoči predstavniki kandidatov.

Nato zapre volilni odbor okna; zaklene prostor in zapečati vrata. Ključ shrani predsednik volilnega odbora.

Nato določi volilni odbor stražo, ki mora neprenehoma stražiti poslopje, kjer bo glasovanje. Postavljena straža ne sme do 7. ure zjutraj na dan volitev nikogar in z nobenim izgovorom pustiti v prostor, v katerem bo glasovanje.

6. Glasovanje

92. člen

Na dan volitev se zbere volilni odbor ob 7. uri pred prostorom, določenim za glasovanje, se prepriča, ali so pečati na vratih v redu, in odklene vrata. Ko se prepriča, da je glasovalna skrinjica prazna, in da je vse drugo v redu, napravi zapisnik, v katerem popiše stanje, ki ga je našel. Zapisnik podpišejo vsi člani volilnega odbora in navzoči predstavniki kandidatov. Predsednik volilnega odbora takoj nato razglasi, da se začne glasovanje.

93. člen

Ves čas glasovanja morajo biti navzoči vsi člani volilnega odbora oziroma njihovi namestniki. Če kakšen predstavnik kandidata zapusti volišče, je treba to vpisati v zapisnik, glasovanje pa se nadaljuje brez njega.

94. člen

Predsednik volilnega odbora skrbi s pomočjo drugih članov odbora za vzdrževanje reda in mira v času glasovanja. Če je potrebno, zahteva predsednik pomoč ljudske milice; ta je pod njegovim vodstvom, dokler je na volišču.

95. člen

Nihče ne sme priti na volišče z orožjem ali nevarnim orodjem, razen ljudske milice v primeru iz prejšnjega člena.

96. člen

V glasovalni prostor vstopajo volivci po vrsti drug za drugim. V prostoru ne sme biti hkrati več kot deset volivcev.

97. člen

Ko vstopi volivec v glasovalni prostor, gre k mizi volilnega odbora. Na predsednikovo zahtevo mora tako glasno, da ga slišijo vsi člani volilnega odbora, povedati svoj priimek, očetovo ime, rojstno ime in poklic, v krajih, kjer je več ulic, pa tudi ulico in hišno številko. Če je potrebno, predsednik volivca legitimira ali na drug način dožene njegovo istovetnost.

Nato predsednik ugotovi, ali je došli vpisan v volilni imenik. Če je vpisan, obkroži predsednik zaporedno številko tega voliveca v izpisku iz volilnega imenika v znamenje, da je prišel glasovat.

Nato pojasni predsednik volivcu, kako se glasuje in mu da glasovnico.

98. člen

Člani volilnega odbora morajo volivcu, ki to zahteva, znova pojasniti, kako se glasuje. Paziti morajo zlasti na to, da voliveca nihče ne moti pri izpolnjevanju glasovnice in da je popolnoma zavarovana tajnost glasovanja.

Na volišču je prepovedana vsaka agitacija za posameznega kandidata.

99. člen

Ko dobi volivec glasovnico, gre v prostor, ki je določen za izpolnjevanje glasovnic.

Volivci lahko glasujejo samo za tiste kandidate, ki so vpisani na glasovnici.

Glasovnica se izpolni tako, da volivec obkroži zaporedno številko pred imenom tistega kandidata, za katerega želi glasovati. Volivec lahko glasuje samo za enega kandidata.

Ko glasovalec izpolni glasovnico, jo prepogne po polovici tako, da so imena kandidatov na notranji strani prepognjene glasovnice, nato gre k mizi volilnega odbora, pokaže, da ima v roki samo eno glasovnico, in nato glasovnico spusti v glasovalno skrinjico.

100. člen

Volivec, ki zaradi telesne hibe ali zato, ker je nepismen, ne bi mogel glasovati tako, kot je določeno v prejšnjem členu, ima pravico, da pripelje s seboj pred volilni odbor osebo, ki namesto njega izpolni glasovnico oziroma spusti glasovnico v glasovalno skrinjico. O tem odloči volilni odbor in vpiše to v zapisnik.

101. člen

Ko je volivec glasoval, mora oditi z volišča. Za volišče se štejeta poslopje in njegovo dvorišče.

102. člen

Volilni odbor ne more odreči glasovanja nikomur, ki je vpisan v stalni volilni imenik, in tudi nikomur, ki je po zakonu upravičen glasovati na podlagi potrdila, da je vpisan v volilni imenik. Če ima kakšen član volilnega odbora ali predstavnik kandidata glede kakšnega voliveca pripombó, se to vpiše v zapisnik.

Če pride kakšen volivec glasovat, pa je pod njegovim imenom že kdo glasoval, naroči predsednik volilnega odbora, naj se vpiše v zapisnik priimek, očetovo ime, rojstno ime, poklic in prebivališče došlega, ne dovoli pa mu glasovati.

103. člen

Člani volilnega odbora in njihovi namestniki imajo pravico glasovati na volišču, kjer opravljajo na dan volitev to dolžnost, četudi niso vpisani v izpisku iz volilnega imenika za to volišče.

Volivci, ki po razpisu volitev spremenijo prebivališče, in volivci, ki iz upravičenih razlogov zaradi zaposlitve (železniško vozno osebje, uslužbenci na uradnem potovanju itd.), šolanja ali zaradi opravljanja dolžnosti v zvezi

z volitvami (člani volilnih komisij, predstavniki kandidatov itd.) na dan volitev niso v kraju, kjer so vpisani v volilnem imeniku, lahko glasujejo v kraju, kjer so na ta dan, na podlagi potrdila pristojnega občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, da so vpisani v volilnem imeniku na ozemlju Ljudske republike Slovenije. Tudi kandidat, ki na dan volitev ni v kraju, kjer je vpisan v volilni imenik, lahko voli na podlagi potrdila na vsakem volišču na območju volilne enote, v kateri kandidira. Tako potrdilo se lahko izda od razpisa volitev pa do treh dni pred volitvami. Če se tako potrdilo izda, je treba to v volilnem imeniku pripomniti.

Če glasuje po določbah prvih dveh odstavkov kakšen volivec, ki ni vpisan v izpisku iz splošnega stalnega volilnega imenika, se mora to vpisati v zapisnik z navedbo volivčevega priimka, očetovega imena, rojstnega imena in prebivališča in z navedbo odločbe o imenovanju za člana volilnega odbora ali njegovega namestnika oziroma z navedbo potrdila, da je vpisan v stalni volilni imenik. Potrdilo je treba priložiti zapisniku.

104. člen

Volivec, ki glasuje s potrdilom, da je vpisan v volilnem imeniku, glasuje za tiste kandidate, ki se volijo na volišču, na katerem glasuje.

105. člen

Glasovanje traja nepretrgoma do 19. ure. Samo zaradi nereda sme volilni odbor prekiniti glasovanje, dokler se ne napravi red. Zakaj je bilo glasovanje prekinjeno in za koliko časa, se vpiše v zapisnik.

Ob 19. uri se volišče zapre in se ne sme nihče več pustiti na volišče. Volivci, ki so že v poslopju oziroma na dvorišču, pa imajo pravico glasovati. Če je bilo glasovanje zaradi nereda prekinjeno za več kot eno uro, se podaljša za toliko časa, kolikor je bilo glasovanje prekinjeno nad eno uro.

106. člen

O glasovanju se piše zapisnik. Vanj se vpišejo vsi dogodki, ki so pomembni za glasovanje. Vsak član volilnega odbora in predstavniki kandidatov lahko zahtevajo, da se vpišejo v zapisnik posamezne okoliščine.

Zapisnik morajo podpisati vsi člani volilnega odbora. Podpišejo ga tudi navzoči predstavniki kandidatov; če ga ne podpišejo, velja zapisnik tudi brez njihovega podpisa.

Vsak član volilnega odbora in predstavniki kandidatov lahko zahtevajo, naj se vpišejo v zapisnik njihovo posebno mnenje in njihove pripombe k zapisniku.

7. Ugotavljanje izida glasovanja na volišču

107. člen

Ko se glasovanje konča, volilni odbor najprej prešteje neuporabljene glasovnice, jih da v poseben omot in zapečati.

Nato ugotovi volilni odbor po izpisku iz volilnega imenika in po potrdilih, na podlagi katerih so glasovali volivci, ki niso vpisani v volilnem imeniku, skupno število volivcev, ki so glasovali na volišču. Potem odpre glasovalno skrinjico in prešteje oddane glasove tako: predsednik ali član volilnega odbora jemlje glasovnice posamič iz glasovalne skrinjice in z vsake glasovnice glasno prebere ime kandidata, za katerega je volivec glasoval, in izloča neveljavne glasovnice. Drugi član volilnega odbora zapisuje za vsakega

kandidata posebej, koliko je dobil glasov in koliko glasovnic je bilo neveljavnih. Vsako prebrano glasovnico dá predsednik tretjemu članu volilnega odbora. Predsednik pokaže vsako glasovnico predstavniku kandidata, če to zahteva.

Za neveljavne se štejejo glasovnice, na katerih je obkrožena zaporedna številka pred imenom več kot enega kandidata, ter neizpolnjene in zamazane ali tako izpolnjene glasovnice, da se iz njih ne da zanesljivo dognati, za katerega kandidata je volivec glasoval.

Če se pokaže razlika med številom glasovalcev po izpisku iz volilnega imenika oziroma med seštevkom tega števila in števila volivcev, ki so glasovali s potrdilom, in številom glasov po glasovnicah, velja izid glasovanja po glasovnicah.

108. člen

Ko volilni odbor dožene izid glasovanja, sestavi o tem poseben zapisnik. Vanj vpiše, koliko je po izpisku iz volilnega imenika volivcev za to volišče; koliko volivcev je glasovalo po volilnem imeniku, koliko volivcev je glasovalo s potrdilom in koliko skupno, koliko glasov je dobil vsak posamezni kandidat in koliko glasovnic je bilo neveljavnih. V zapisnik se vpišejo tudi posebna mnenja članov volilnega odbora.

Zapisnik podpišejo vsi člani volilnega odbora in navzoči predstavniki kandidatov.

Vsak član volilnega odbora in predstavnik kandidata lahko da pripombe k zapisniku.

Predstavnikom kandidatov se izda na njihovo zahtevo potrdilo o izidu glasovanja.

Predsednik volilnega odbora javno razglasi izid glasovanja pred soplejem, v katerem je bilo glasovanje.

109. člen

Ko je štetje glasov končano, da volilni odbor zapisnike, izpisek iz volilnega imenika, potrdila, na podlagi katerih so glasovali volivci, ki niso vpisani v volilnem imeniku za to volišče, in vse uporabljene glasovnice v poseben omot, ga zapečati in naslovi na okrajno volilno komisijo. V ta omot se v posebnem omotu vložijo tudi neuporabljene glasovnice.

Nato volilni odbor kar najhitreje in po najkrajši poti pošlje omot z volilnimi spisi okrajni volilni komisiji, in sicer na način, ki ga določi Republiška volilna komisija.

110. člen

Ko je ugotovil izid glasovanja, najkasneje pa naslednji dan, mora volilni odbor vrniti drug volilni material ljudskemu odboru, od katerega ga je dobil, ljudski odbor pa mu da potrdilo.

8. Ugotavljanje izida volitev

111. člen

Izid volitev za poslance ugotovi okrajna volilna komisija za vsako volilno enoto svojega območja na podlagi prejetih volilnih spisov.

112. člen

Okrajna volilna komisija dožene najprej za vsako volilno enoto posebej, koliko volivcev je glasovalo v volilni enoti, koliko glasov je dobil vsak kan-

didat v vsej volilni enoti in koliko glasovnic je bilo neveljavnih. Na podlagi tega ugotovi komisija, kateri kandidat je po 29. členu tega zakona izvoljen v posamezni volilni enoti za poslanca.

Če okrajna volilna komisija ugotovi, da je dvoje ali več kandidatov z največjim številom glasov dobilo enako število glasov, razglasi, da v tej volilni enoti ni bil izvoljen noben kandidat, in to sporoči Republiški volilni komisiji.

113. člen

Če volilna komisija ugotovi, da so bile pri volitvah na posameznih voliščih ali v vsej volilni enoti takšne nepravilnosti, ki so ali ki bi lahko vplivale na izid volitev, razveljavi volitve na voliščih, na katerih so bile ugotovljene.

114. člen

Okrajna volilna komisija piše o svojem delu zapisnik; vanj vpiše zlasti:

1. koliko je bilo kandidatov v volilni enoti ter priimek, očetovo ime, rojstno ime in prebivališče vsakega kandidata;
2. skupno in po voliščih: koliko je bilo oddanih glasov, koliko je bilo oddanih glasov za vsakega kandidata in koliko glasovnic je bilo neveljavnih;
3. priimek, očetovo ime in rojstno ime kandidata, ki je bil izvoljen za poslanca.

Vsak član volilne komisije in predstavnik kandidata lahko zahteva, naj se vpišejo v zapisnik njegovo posebno mnenje in pripombe.

Zapisnik podpišejo vsi člani volilne komisije in navzoči predstavniki kandidatov. Zapisnik velja tudi, če ga predstavniki kandidatov ne podpišejo.

115. člen

Ko konča okrajna volilna komisija svoje delo, razglasi na razglasni deski okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora, koliko glasov je dobil v vsaki volilni enoti vsak kandidat za poslanca in koliko jih je dobil na vsakem volišču, ime kandidata, ki je bil izvoljen za poslanca, in koliko glasovnic je bilo neveljavnih. Okrajna volilna komisija pošlje poročilo o tem vsem občinskim in mestnim ljudskim odborom na območju posameznih volilnih enot; da ga razglasijo, kot je kje v navadi.

Okrajna volilna komisija izda vsakemu izvoljenemu kandidatu potrdilo, da je izvoljen za poslanca in v kateri volilni enoti je izvoljen.

116. člen

Predsednik okrajne volilne komisije dostavi zapisnik z vsemi prilogami (volilni spis) najhitreje in po najkrajši poti Republiški volilni komisiji, in sicer tako, kot določi Republiška volilna komisija.

117. člen

Republiška volilna komisija se sestane, brž ko dobi volilne spise iz vseh okrajev.

Republiška volilna komisija da Republiškemu zboru na podlagi volilnih spisov poročilo o izidu volitev za Republiški zbor v posameznih volilnih enotah. Poročilo mora priložiti vse volilne spise.

Poročilo Republiške volilne komisije se razglasi v Uradnem listu LRS.

VOLITVE POSLANCEV ZA ZBOR PROIZVAJALCEV

1. Porazdelitev števila poslancev na proizvajalske skupine in volilne enote

118. člen

Skupno število poslancev, ki se volijo v Zbor proizvajalcev, določi Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po pravilu, določenem v 25. členu tega zakona.

Nato določi Izvršni svet, koliko poslancev voli vsaka proizvajalska skupina glede na razmerje, s katerim je udeležena pri skupnem družbenem produktu Ljudske republike Slovenije, kot je določen po tekočem republiškem družbenem planu.

Nato določi Izvršni svet za vsako proizvajalsko skupino, na kakšno število proizvajalskega prebivalstva se voli po en poslanec. To število se dobi tako, da se skupno število proizvajalskega prebivalstva vsake proizvajalske skupine deli s številom poslancev, ki jih voli ta skupina.

Število poslancev, ki se volijo v skupini industrije, trgovine in obrti oziroma v skupini kmetijstva, se porazdeli na posamezne okraje in mesta tako, da se skupno število proizvajalskega prebivalstva vsake teh skupin v okraju oziroma mestu deli s številom proizvajalskega prebivalstva, na katero se voli v ustrezni skupini en poslanec.

119. člen

Če se tako, kot je določeno v drugem in četrtem odstavku prejšnjega člena, ne porazdeli na proizvajalske skupine oziroma na posamezne okraje in mesta celotno število poslancev, se preostalo število poslancev porazdeli tako, da se po en poslanec dodeli po vrsti tistim proizvajalskim skupinam oziroma okrajem in mestom, ki imajo največji ostanek.

120. člen

Volilne enote za volitve poslancev Zbora proizvajalcev se določijo tako, da obsegajo gospodarske organizacije in proizvajalce izven gospodarskih organizacij v ustrezni proizvajalski skupini na območju enega ali več okrajev in mest.

Volilne enote se določijo tako, da se praviloma na enako število proizvajalskega prebivalstva v posamezni proizvajalski skupini voli po en poslanec.

Če znaša število proizvajalskega prebivalstva v posameznem okraju ali mestu v posamezni proizvajalski skupini več kot število proizvajalskega prebivalstva, na katero se voli en poslanec, voli okraj ali mesto toliko poslancev, kolikorkrat je ta količnik obsežen v skupnem številu proizvajalskega prebivalstva okraja ali mesta v ustrezni proizvajalski skupini; v takem okraju oziroma mestu se določi toliko volilnih enot, kot se voli poslancev. Izjemoma je lahko mesto ali okraj, ki voli več kot enega poslanca, ena sama volilna enota, če je razdelitev takega mesta ali okraja na več volilnih enot težko izvedljiva.

Če kakšen okraj ali mesto glede na število proizvajalskega prebivalstva ne more biti samostojna volilna enota, se združi s sosednjim okrajem ali mestom tako, da sestavljata skupaj eno volilno enoto, v kateri se voli en poslanec. Pri tem se deli posameznega okraja ali mesta ne morejo združevati z drugim okrajem ali mestom ali njegovim delom.

Območje volilnih enot za volitve poslancev v vsaki proizvajalski skupini določi Izvršni svet Ljudske skupščine LRS v sporazumu s prizadetimi okrajnimi ali mestnimi ljudskimi odbori.

121. člen

Za gospodarske organizacije, katerih delavci in uslužbenci imajo pravico voliti poslance za Zbor proizvajalcev, se štejejo tudi gospodarski zavodi, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, prevozništvom ali trgovino ali opravljajo poštno, telegrafsko in telefonsko službo.

122. člen

Osnovne enote gospodarskih organizacij (obrti, delavnice, podružnice itd.), ki se nahajajo izven območja volilne enote, v kateri je sedež gospodarske organizacije, ki ji te poslovne enote pripadajo, spadajo v tisto volilno enoto, na območju katere se te poslovne enote nahajajo.

2. Predlaganje kandidatov

a) Po zborih volivcev v gospodarskih organizacijah

123. člen

Zbori volivcev, na katerih se predlagajo kandidati za poslance Zbora proizvajalcev, se opravijo po gospodarskih organizacijah ustrezne proizvajalske skupine.

Zbor volivcev v gospodarski organizaciji sestavljajo vsi delavci in uslužbenci v tej organizaciji oziroma vsi člani kmetijske zadruge in člani njilhovih gospodarstev, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, ter delavci in uslužbenci zadruge. V gospodarskih organizacijah, v katerih je zaposlenih oziroma včlanjenih več kot 300 proizvajalcev, se lahko opravijo zbori volivcev po posameznih obratih, oddelkih in drugih poslovnih enotah. Če je v gospodarski organizaciji zaposlenih oziroma včlanjenih manj kot 50 proizvajalcev, se opravi zbor volivcev zanje skupaj s proizvajalci drugih gospodarskih organizacij oziroma obrtnimi proizvajalci v istem kraju; če takih ni, pa skupno s proizvajalci drugih gospodarskih organizacij oziroma obrtnimi proizvajalci v drugem kraju na območju volilne enote, kakor to določa okrajna volilna komisija.

Najpozneje deset dni po objavi odloka o razdelitvi ozemlja Ljudske republike Slovenije na volilne enote določi okrajna volilna komisija na predlog občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora in razglasi, v katerih gospodarskih organizacijah bodo zbori volivcev, v katerih gospodarskih organizacijah bodo zbori volivcev po obratih ali drugih poslovnih enotah in v katerih od teh enot, za katere gospodarske organizacije bo skupni zbor volivcev za proizvajalce, ki so zaposleni ali včlanjeni v njih, in v kateri od teh organizacij se bo opravil zbor in končno, v katerih gospodarskih organizacijah sodelujejo na zborih volivcev obrtni proizvajalci.

124. člen

Zbor volivcev v gospodarski organizaciji skliče predsednik delavskega sveta gospodarske organizacije, predsednik upravnega odbora kmetijske zadruge, v gospodarskih organizacijah, ki nimajo delavskega sveta, pa predsednik upravnega odbora oziroma vodja gospodarskega zavoda ali poslovne enote, za katero se skliče poseben zbor volivcev.

Če je zbor volivcev skupen za več gospodarskih organizacij, ga skliče predstavnik tiste gospodarske organizacije, v kateri bo zbor.

Sklic zbora volivcev v gospodarski organizaciji se objavi najpozneje 48 ur pred zborom v vseh obratih in delavnicah gospodarske organizacije oziroma v poslovnih enotah zadruga z navedbo dnevnega reda; sklic zbora volivcev, na katerem sodelujejo tudi obrtni proizvajalci, se objavi tudi v vseh krajih, kjer so zaposleni taki proizvajalci.

Upravičeni predstavnik gospodarske organizacije mora slicati zbor volivcev najpozneje 15 dni po objavi odloka o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na volilne enote.

Če upravičeni predstavnik gospodarske organizacije v določenem roku ne skliče zbora, ima najmanj 20 proizvajalcev, ki imajo pravico udeležiti se zbora volivcev v gospodarski organizaciji, pravico, da sami skličejo zbor volivcev; to morajo pisмено sporočiti pristojni okrajni volilni komisiji.

125. člen

Zbor volivcev za predlaganje kandidatov za poslanca zbora proizvajalcev se lahko opravi, če je navzočih najmanj desetina vseh proizvajalcev, ki imajo pravico udeležiti se zbora volivcev v gospodarski organizaciji, za katero je sklican zbor, najmanj pa 50 proizvajalcev. Če je manj kot 100 proizvajalcev, ki imajo pravico udeležiti se zbora volivcev, ki se skliče skupno za eno ali več gospodarskih organizacij, se lahko opravi zbor samo, če je navzočih najmanj tretjina vseh proizvajalcev, ki imajo pravico udeležiti se zbora.

Pravico udeležiti se zbora volivcev v gospodarski organizaciji in pravico glasovati imajo samo delavci in uslužbenci, ki so zaposleni v gospodarski organizaciji, oziroma člani kmetijske zadruga, za katero je sklican zbor, člani njihovih gospodarstev, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, delavci in uslužbenci zadruga in obrtni proizvajalci, ki po razporedu pristojne okrajne volilne komisije sodelujejo na zboru volivcev v ustrezni gospodarski organizaciji. To pravico pa imajo samo tisti proizvajalci, ki imajo po zakonu o volilnih imenikih volilno pravico.

126. člen

Zbor volivcev začne predstavnik gospodarske organizacije, ki ga je sklical, in ga vodi do izvolitve predsedstva zbora.

Vodja gospodarske organizacije, v kateri se opravi zbor volivcev, oziroma predsednik upravnega odbora kmetijske zadruga mora poskrbeti za zapisnikarja; zbor pa lahko izbere za zapisnikarja tudi koga drugega.

127. člen

Na podlagi sklepa zbora volivcev v gospodarski organizaciji se sestavi predlog kandidature, ki obsega:

1. navedbo, da se vlaga predlog kandidature za volitve poslancev v Zbor proizvajalcev ter navedbo proizvajalske skupine, volilne enote in dneva volitev;

2. navedbo, da je predlog postavljen na zboru volivcev v gospodarski organizaciji in podatke o tem, v katerem kraju, v kateri gospodarski organizaciji in za katere gospodarske organizacije oziroma obrtne proizvajalce je bil zbor opravljen in kdaj;

5. priimek, očetovo in rojstno ime in stanovanje vsakega na zboru volivcev določenega kandidata z navedbo gospodarske organizacije, v kateri je zaposlen ali včlanjen, oziroma da je obrtni proizvajalec.

Predlogu je treba priložiti zapisnik.

128. člen

Ko ugotovi okrajna volilna komisija, da je glede kandidature izpolnjen pogoj iz 129. člena, zahteva od kandidata, da predloži v 48 urah privolitev v kandidaturo, potrdilo, da je vpisan v volilnem imeniku in potrdilo gospodarske organizacije ali občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, da je zaposlen oziroma včlanjen kot proizvajalec v gospodarski organizaciji, ustrezne proizvodjalske skupine ali da je obrtni proizvajalec, oziroma potrdilo sindikalne organizacije, da je bil izvoljen za sindikalnega funkcionarja od proizvajalcev. Privolitev v kandidaturo mora biti pismena in overjena od organa, pristojnega za overitve.

129. člen

Za kandidata zbora volivcev v gospodarskih organizacijah velja tisti kandidat, ki je bil predlagan na zboru volivcev v gospodarskih organizacijah, ki obsegajo najmanj tretjino vseh proizvajalcev v ustrezni proizvodjalski skupini na območju volilne enote.

b) Po skupini proizvajalcev

130. člen

Predlog kandidature za volitev poslanca, ki ga vloži skupina proizvajalcev, mora biti podpisan od najmanj 100 proizvajalcev, ki imajo volilno pravico v proizvodjalski skupini, v kateri se voli poslanec, in so zaposleni na območju volilne enote:

131. člen

Predlog kandidature skupine proizvajalcev mora obsegati:

1. navedbo, da se vlaga predlog za volitve poslancev za Zbor proizvajalcev in navedbo proizvodjalske skupine, volilne enote in dneva volitev;

2. priimek, očetovo in rojstno ime in stanovanje vsakega kandidata z navedbo gospodarske organizacije, v kateri je zaposlen ali včlanjen oziroma da je zaposlen kot obrtni proizvajalec;

3. podpise predlagateljev z navedbo priimka, očetovega in rojstnega imena, poklica in stanovanja ter gospodarske organizacije, v kateri je vsak od njih zaposlen oziroma včlanjen oziroma da je obrtni proizvajalec;

4. overitev podpisov predlagateljev od organa, pristojnega za overitve, ali od občinskega ljudskega odbora.

132. člen

Predlogu kandidature je treba priložiti:

1. pismeno izjavo vsakega kandidata o privolitvi v kandidaturo; izjava mora biti overjena od pristojnega organa za overitve;

2. potrdilo pristojnega občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora za vsakega kandidata, da je vpisan v volilnem imeniku; to potrdilo se lahko dá na samem predlogu kandidature;

3. potrdilo gospodarske organizacije ali občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, da je kandidat zaposlen oziroma včlanjen kot proizvajalec v gospodarski organizaciji ustrezne proizvodjalske skupine, oziroma da je

obrotni proizvajalec zunaj gospodarske organizacije; če je kandidat sindikalni funkcionar, je treba predložiti potrdilo ustrezne sindikalne organizacije, da so ga proizvajalci izvolili za funkcionarja;

4. potrdilo občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, da imajo podpisniki predloga volilno pravico, ter potrdilo gospodarske organizacije ali občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, da so podpisniki zaposleni oziroma vključeni kot proizvajalci v gospodarski organizaciji ustrezne proizvodne skupine, oziroma da so obrtni proizvajalci.

3. Potrjevanje kandidatur

133. člen

Predlogi kandidatur zborov volivcev in predlogi kandidatur skupin proizvajalcev se predlože pristojni okrajni volilni komisiji najpozneje 21 dni pred dnevom volitev.

Podpisniki predloga zbora volivcev oziroma prvi trije podpisniki predloga skupine proizvajalcev se štejejo za vlagatelje predloga kandidature.

134. člen

Ko okrajna volilna komisija na podlagi sprejetih predlogov kandidatur zborov volivcev ugotovi, da v predlogih ni pomanjkljivosti oziroma da so ugotovljene pomanjkljivosti v določenem roku odpravljene, ugotovi po preteku roka za vlaganje predlogov, ali je glede predloženih kandidatov izpolnjen pogoj iz 129. člena tega zakona. Okrajna volilna komisija potrdi kandidature tistih kandidatov, glede katerih so navedeni pogoji izpolnjeni. Odločbo razglasi okrajna volilna komisija na svoji razglasni deski in jo pošlje Republiški volilni komisiji. Vlagateljem se odločba ne dostavi.

Če okrajna volilna komisija ugotovi, da glede posameznih ali vseh kandidatov niso izpolnjeni pogoji iz 129. člena tega zakona ali da kandidat po zakonu ne more biti voljen za poslanca ali če vlagatelji posameznih predlogov kandidatur v določenem roku ne ustrezajo zahtevi komisije, naj odstranijo pomanjkljivosti, in če za to ni izpolnjen pogoj iz 129. člena tega zakona, ugotovi z odločbo, da ni izpolnjen zakoniti pogoj za potrditev take kandidature in pove ugotovljene pomanjkljivosti. Odločbo o tem pošlje vlagateljem takih predlogov kandidatur, ki so jih predlagali zbori volivcev.

4. Volilna telesa za volitve poslancev v Zbor proizvajalcev in glasovanje

135. člen

Poslance za Zbor proizvajalcev v posamezni proizvodni skupini voli volilno telo, ki ga sestavljajo člani zborov proizvajalcev okrajnih in mestnih ljudskih odborov, ki so bili izvoljeni v ustrezni proizvodni skupini na območju volilne enote.

136. člen

Pristojna okrajna volilna komisija mora najpozneje 15 dni pred dnevom volitev sestaviti za ustrezno proizvodno skupino seznam članov volilnega telesa.

V seznamu je treba za vsakega člana zbora proizvajalcev okrajnega ali mestnega ljudskega odbora navesti njegov priimek, očetovo in rojstno ime, proizvodno skupino, ki ji pripada, in stanovanje.

Okrajna volilna komisija izroči neposredno ali po okrajnem oziroma mestnem ljudskem odboru ta seznam obenem s potrjenimi kandidaturami, z ustreznim številom glasovnic in z drugim volilnim materialom najpozneje dan pred volitvami volilnemu odboru, ki vodi glasovanje na volišču.

137. člen

Sestanek volilnega telesa se opravi na sedežu pristojne okrajne volilne komisije, če ta ne določi drugega kraja.

Sestanek volilnega telesa skliče pristojna okrajna volilna komisija za dan, ki ga določi Republiška volilna komisija v skladu z odlokom o razpisu volitev.

138. člen

Delo volilnega telesa vodi volilni odbor.

Volilno telo začne z delom ne glede na število navzočih članov ob uri, za katero je sklican sestanek. Glasovanje traja, dokler ne glasujejo vsi člani volilnega telesa, vendar največ štiri ure.

Na sestanku volilnega telesa sporoči volilni odbor imena vseh kandidatov, katerih kandidature so bile potrjene.

Člani volilnega telesa glasujejo na podlagi seznama članov tega telesa.

139. člen

Člani volilnega telesa glasujejo za kandidate s potrjenih kandidatur v ustrezni proizvajalski skupini za volilno enoto, za katero se opravijo volitve.

Če voli volilno telo dvoje ali več poslancev, glasuje vsak član volilnega telesa za toliko kandidatov, kolikor jih voli to volilno telo, in sicer za vsako volilno enoto posebej.

Na vsaki glasovnici je treba navesti imena kandidatov z vseh potrjenih kandidatur. Najprej se navedejo imena kandidatov s potrjenih kandidatur, ki so jih predlagali zbori volivcev v gospodarskih organizacijah, nato pa imena kandidatov s potrjenih kandidatur, ki so jih predlagale skupine proizvajalcev. Imena kandidatov s potrjenih kandidatur, predlaganih po zborih volivcev, se navedejo po vrstnem redu ustreznih kandidatur zborov volivcev, imena kandidatov s potrjenih kandidatur, predlaganih po skupinah proizvajalcev, pa po vrstnem redu teh kandidatur.

Pred imenom vsakega kandidata se zapiše zaporedna številka.

Na glasovnici vpiše volilni odbor za vsakega člana volilnega telesa s številko in besedo število proizvajalcev proizvajalske skupine, v kateri je bil izvoljen za člana zbora proizvajalcev okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora, ki sorazmerno odpade nanj v okraju oziroma mestu.

140. člen

Predsednik volilnega odbora izroči vsakemu članu volilnega telesa po eno glasovnico z omotom.

Ko izpolni član volilnega telesa glasovnico, jo da v omot, omot zalepi in spusti v glasovalno skrinjico.

141. člen

O delu volilnega telesa se piše zapisnik, v katerem se navede: dan in ura pričetka ter kraj sestanka volilnega telesa; volilna enota, za katero se vrše volitve; imena članov volilnega odbora; število in imena navzočih članov

volilnega telesa; koliko članov volilnega telesa je glasovalo; potrjene candidature; morebitni ugovori članov volilnega telesa glede pravilnosti volitev oziroma posebna mnenja članov volilnega telesa; druge za volitve pomembne okoliščine ter ura zaključka sestanka.

142. člen

Volilni odbor da nato vse omote z glasovnicami, seznam članov volilnega telesa in vse druge priloge (volilni spis) v poseben omot. Omot naslovi na pristojno okrajno volilno komisijo in ga najhitreje dostavi tej komisiji.

5. Ugotavljanje izida volitev

143. člen

Izid volitev ugotovi okrajna volilna komisija na podlagi prejetih volilnih spisov.

144. člen

Za poslanca Zbora proizvajalcev je izvoljen kandidat, ki je dobil največje število glasov; pri tem se računajo glasovi po določbi drugega odstavka 24. člena tega zakona. Če se v volilni enoti voli dvoje ali več poslancev, je za poslance izvoljenih toliko kandidatov, kolikor se v volilni enoti voli poslancev, in sicer tisti izmed kandidatov, ki so dobili največje število glasov.

Če je dvoje ali več kandidatov z največjim številom glasov dobilo enako število glasov, se glede njih opravijo ponovne volitve.

Po opravljenem delu objavi okrajna volilna komisija na razglasnih deskah okrajnih in mestnih ljudskih odborov na območju volilne enote, koliko glasov je dobil vsak kandidat v volilnem telesu, ime kandidata, izvoljenega za poslanca, in koliko je bilo neveljavnih glasovnic.

Okrajna volilna komisija izda vsakemu izvoljenemu kandidatu potrdilo, da je izvoljen za poslanca.

6. Uporaba določb četrtega poglavja

145. člen

Če v določbah tega poglavja ni drugače določeno, se za volitve poslancev za zbor proizvajalcev primerno uporabljajo določbe četrtega poglavja tega zakona.

Šesto poglavje

PRENEHANJE MANDATA

146. člen

Poslancu preneha mandat:

1. če izgubi volilno pravico na podlagi pravnomočne sodne odločbe;
2. če je odpoklican;
3. če se odpove mandatu in pristojni dom njegovo odpoved sprejme;
4. če sprejme službo v državni upravi ali če sprejme izvolitev za sodnika.

Poslancu, ki je bil izvoljen v Zbor proizvajalcev, preneha mandat tudi, če trajno preneha biti proizvajalec in če preneha biti proizvajalec v proizvajalski skupini, v kateri je izvoljen. Poslancu, ki je bil izvoljen kot sin-

dikalni funkcionar, preneha mandat, če preneha biti sindikalni funkcionar in ne postane zopet proizvajalec v proizvajalski skupini, v kateri je bil izvoljen za poslanca.

147. člen

Poslancu zbora proizvajalcev se ne more odpovedati delovno razmerje, razen če preneha podjetje, samostojni obrat ali delavnost, v kateri je delal, oziroma če se težko pregreši zoper svoje dolžnosti v gospodarski organizaciji. Če poslanec Zbora proizvajalcev ugovarja odpovedi, velja odpoved delovnega razmerja samo, če se z odpovedjo strinja Zbor proizvajalcev.

Poslanec Zbora proizvajalcev ne more biti brez svoje privolitve premeščen na delovno mesto izven območja volilne enote, v kateri je bil izvoljen.

Sedmo poglavje

PONOVNE IN NADOMESTNE VOLITVE

1. Ponovne volitve

148. člen

Ponovne volitve se opravijo:

1. če pristojna volilna komisija razveljavi volitve zaradi nepravilnosti pri volitvah;
2. če je v eni volilni enoti dvoje ali več kandidatov z največjim številom glasov dobilo enako število glasov;
3. če ob verifikaciji mandatov dom Ljudske skupščine razveljavi izvolitev poslanca zaradi nepravilnosti pri volitvah.

149. člen

Če se volitve razveljavijo zaradi nepravilnosti pri volitvah, se opravijo ponovne volitve samo na tistih voliščih, na katerih so se zgodile nepravilnosti.

150. člen

Pri ponovnih volitvah se glasuje na podlagi že prej potrjenih kandidatur in na podlagi morebitnih novih potrjenih kandidatur.

Predlogi kandidatur za nove kandidate se vložijo najpozneje deset dni pred dnevom volitev.

V primeru iz 2. točke 148. člena tega zakona se opravijo ponovne volitve samo med kandidati, ki so dobili največje enako število glasov.

Kandidat za poslanca s potrjene kandidate ob ponovnih volitvah lahko umakne privolitev za kandidaturo.

151. člen

Ponovne volitve razpiše pristojna okrajna volilna komisija.

Če se opravijo ponovne volitve na podlagi sklepa doma Ljudske skupščine, razpiše volitve Republiška volilna komisija.

152. člen

Ponovne volitve za poslanca Republiškega zbora so drugo naslednjo nedeljo, za poslanca Zbora proizvajalcev pa v roku od sedem do štirinajst dni potem, ko so bile volitve razveljavljene.

Če je ponovne volitve odredil dom Ljudske skupščine, se opravijo na dan, ki ga določi Republiška volilna komisija.

153. člen

Dan ponovnih volitev razglasi pristojna volilna komisija najpozneje pet dni pred dnevom volitev. Obenem razglasi kandidature, ki so bile že prej potrjene; če so bile vložene in potrjene nove kandidature, razglasi tudi te.

2. Nadomestne volitve

154. člen

Nadomestne volitve se opravijo, če poslanec umre ali če mu preneha mandat iz razlogov, določenih s tem zakonom.

155. člen

Nadomestne volitve odredi dom Ljudske skupščine, v katerem se je poslansko mesto izpraznilo.

Volitve razpiše Republiška volilna komisija.

Volitve se morajo opraviti najpozneje v dveh mesecih od dneva, ko je bilo poslansko mesto izpraznjeno.

Razpis nadomestnih volitev se objavi v Uradnem listu LRS najpozneje šest tednov pred dnevom, določenim za volitve.

3. Uporaba določb četrtega in petega poglavja

156. člen

Če v tem poglavju ni drugače določeno, se za ponovne in nadomestne volitve primerno uporabljajo določbe četrtega in petega poglavja tega zakona.

Osmo poglavje

ODPOKLIC POSLANCEV

1. Vlaganje predloga za odpoklic

a) Po zborih volivcev

157. člen

Sklicanje zbora volivcev za vložitev predloga za odpoklic poslanca Republiškega zbora lahko predlaga najmanj 50 volivcev z območja, za katero naj se skliče zbor. Predlog za sklicanje zbora se pošlje predsedniku občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora.

Sklicanje zbora volivcev v gospodarski organizaciji za vložitev predloga za odpoklic poslanca Zbora proizvajalcev lahko predlaga najmanj 50 volivcev, zaposlenih oziroma včlanjenih v gospodarski organizaciji ustrezne proizvodne skupine, za katero naj se skliče zbor, oziroma volivcev, ki imajo po tretjem odstavku 123. člena tega zakona pravico sodelovati na zboru volivcev v tej organizaciji. Predlog za sklicanje zbora volivcev v gospodarski organizaciji se pošlje predsedniku delavskega sveta gospodarske organizacije oziroma predsedniku upravnega odbora kmetijske zadruge, če gospodarska

organizacija nima delavskega sveta, pa predsedniku upravnega odbora oziroma voditelju gospodarskega zavoda ali poslovne enote, za katero naj se skliče zbor.

Predlog za sklicanje zbora volivcev mora biti pismen.

158. člen

Na predlog volivcev skliče zbor volivcev predsednik ljudskega odbora oziroma predstavnik gospodarske organizacije, ki mu je poslan predlog za sklicanje zbora.

Če predsednik ljudskega odbora oziroma predstavnik gospodarske organizacije ne skliče zbora volivcev najpozneje v 15 dneh potem ko je predlog dobil, ga skliče pristojna okrajna volilna komisija na predlog najmanj 20 volivcev oziroma proizvajalcev, zaposlenih v gospodarskih organizacijah na območju, za katero naj se skliče zbor volivcev, ali sama od sebe.

159. člen

Predsednik občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, ki je sklical zbor volivcev, ali odbornik, ki ga on določi, oziroma predstavnik gospodarske organizacije, ki je sklical zbor volivcev, začne zbor in vodi njegovo delo do izvolitve predsedstva.

Če je sklicala zbor skupina volivcev, začne zbor in ga vodi do izvolitve predsedstva volivcev, ki ga določijo volivci, ki so sklicali zbor.

160. člen

Po izvolitvi predsedstva pojasni predsedujoči namen zbora in pozove enega izmed predlagateljev, ki so predlagali sklicanje zbora, da stavi predlog, naj se sproži postopek za odpoklic poslanca in ga utemelji.

Na zboru se nato predlog obravnava. Ko je obravnava zaključena, se glasuje o tem, ali naj se predlaga uvedba postopka za odpoklic ali ne.

Glasuje se z dviganjem rok.

Predlog za uvedbo postopka za odpoklic je sprejet, če je zanj glasovala večina navzočih volivcev oziroma proizvajalcev. Če je potrebno, se glasovi preštejejo.

161. člen

Če se na zboru volivcev ne sprejme predlog za uvedbo postopka za odpoklic, ne morejo isti volivci predlagati sklicanje novega zbora, na katerem bi se odločalo o predlogu, naj se uvede postopek za odpoklic poslanca, preden poteče eno leto od dneva, ko je bil zbor, na katerem je bilo sklenjeno, da se predlog za uvedbo postopka za odpoklic ne sprejme.

162. člen

O delu zbora volivcev se piše zapisnik, ki ga podpišejo predsedujoči, zapisnikar in overitelji zapisnika.

Zapisnik obsega zlasti: kraj in uro pričetka zbora; navedbo območja oziroma gospodarskih organizacij, za katere je bil sklican zbor volivcev; kdo je sklical in pričel zbor; priimek, očetovo in rojstno ime članov predsedstva zbora, zapisnikarja in overiteljev zapisnika; skupno število volivcev, vpisanih v volilnem imeniku za območje, za katero je bil sklican zbor volivcev, oziroma skupno število proizvajalcev, ki imajo pravico sodelovati na zboru; število navzočih volivcev; priimek, očetovo in rojstno ime poslanca, katerega odpoklic se predlaga, z navedbo doma, ki mu pripada; izid glasovanja o predlogu za

uvvedbo postopka za odpoklic in razloge za uvedbo tega postopka, če je bil predlog sprejet; kako je bil ugotovljen izid glasovanja; druge okoliščine, pomembne za delo zbora in uro zaključka zbora.

163. člen

Če je zbor volivcev sprejel predlog za uvedbo postopka za odpoklic poslanca, se sestavi predlog za odpoklic.

Predlog sestavi predsedstvo zbora, zbor pa lahko določi za to tri druge, na zboru navzoče volivce. Predlog podpišejo člani predsedstva oziroma trije drugi volivci, ki jih je zbor za to določil; njihovi podpisi morajo biti overjeni od organa, pristojnega za overitve, ali od ljudskega odbora občine, na katerega območju se je vršil zbor.

164. člen

Postopek za odpoklic poslanca Republiškega zbora se uvede na predlog zbora volivcev samo, če so predlog za uvedbo postopka za odpoklic sprejeli zbori volivcev, na katerih je bila navzoča najmanj tretjina vseh volivcev volilne enote, v kateri je bil izvoljen poslanec, katerega odpoklic se predlaga.

Postopek za odpoklic poslanca Zbora proizvajalcev se uvede na predlog zborov volivcev v gospodarskih organizacijah, če so predlog za uvedbo postopka za odpoklic sprejeli zbori volivcev, na katerih je bila navzoča najmanj tretjina vseh proizvajalcev ustrezne proizvodjalske skupine, zaposlenih oziroma včlanjenih v gospodarski organizaciji na območju te volilne enote.

b) Po skupini volivcev oziroma po skupini proizvajalcev

165. člen

Če predlaga uvedbo postopka za odpoklic poslanca Republiškega zbora skupina volivcev, mora predlog podpisati najmanj tretjina skupnega števila volivcev, ki so vpisani v volilnem imeniku na območju volilne enote, v kateri je bil izvoljen poslanec, ki naj se odpokliče.

Podpisi predlagateljev morajo biti overjeni od organa, pristojnega za overitve, ali občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora.

Predlog za uvedbo postopka za odpoklic mora obsegati poleg drugega, kar je predpisano v 169. členu tega zakona, tudi potrdilo občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, da so predlagatelji vpisani v volilnem imeniku.

Predlogu za uvedbo postopka za odpoklic mora biti priloženo potrdilo okrajne volilne komisije o skupnem številu volivcev v volilni enoti.

166. člen

Predlog za uvedbo postopka za odpoklic poslanca Zbora proizvajalcev, ki ga vloga skupina proizvajalcev, mora podpisati najmanj tretjina skupnega števila proizvajalcev ustrezne proizvodjalske skupine, ki imajo volilno pravico na območju volilne enote, v kateri je bil izvoljen poslanec, ki naj se odpokliče.

Predlog za uvedbo postopka za odpoklic, ki ga vloga skupina proizvajalcev, mora obsegati poleg drugega, kar je predpisano v 169. členu tega zakona, tudi potrdilo občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora za vsakega podpisnika, da je vpisan v volilni imenik, ter potrdilo gospodarske organizacije ali občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora za vsakega podpisnika, da je na območju volilne enote zaposlen oziroma včlanjen kot pro-

izvajalec v gospodarski organizaciji ustrezne proizvajalske skupine oziroma da je obrtni proizvajalec.

Predlogu za uvedbo postopka za odpoklic se mora priložiti potrdilo pristojne okrajne volilne komisije o skupnem številu proizvajalcev ustrezne proizvajalske skupine, zaposlenih oziroma včlanjenih v gospodarskih organizacijah in obrtnih proizvajalcev na območju volilne enote.

c) Po okrajnem oziroma mestnem zboru

167. člen

Okrajni oziroma mestni zbor sklepa o predlogu, naj se uvede postopek za odpoklic poslanca Republiškega zbora, na svoji seji z večino glasov navzočih odbornikov.

Predlog za uvedbo postopka za odpoklic, ki ga je sprejel zbor, podpišejo predsednik zbora in dva odbornika, ki ju določi zbor.

Predlogu za uvedbo postopka za odpoklic je treba priložiti overjen prepis zapisnika seje zbora, na kateri je bil predlog sprejet oziroma overjen izvleček iz tega zapisnika, kolikor se zapisnik nanaša na delo zbora v zvezi s predlogom za uvedbo postopka za odpoklic.

č) Po članih volilnega telesa

168. člen

Predlog za uvedbo postopka za odpoklic poslancev Zbora proizvajalcev, ki ga vlagajo člani volilnega telesa, ki ga je izvolilo, mora podpisati najmanj tretjina članov volilnega telesa. Njihovi podpisi morajo biti overjeni od predsednika okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora, katerega člani so podpisniki.

2. Vsebina predloga za odpoklic in organ, kateremu se predlog dostavi

169. člen

Predlog za odpoklic mora obsegati:

1. priimek, očetovo ime, rojstno ime in prebivališče poslanca, glede katerega se predlaga odpoklic, ter navedbo doma Ljudske skupščine, katerega član je;

2. navedbo volilne enote, v kateri je bil poslanec izvoljen;

3. razloge, zaradi katerih se predlaga odpoklic.

Poleg podpisa vsakega podpisnika predloga za odpoklic je treba navesti priimek, očetovo ime, rojstno ime, poklic in prebivališče podpisnika; če predlog za odpoklic vlaga skupina proizvajalcev, je treba za vsakega podpisnika navesti tudi kraj, kjer je vpisan v volilni imenik.

170. člen

Predlog za odpoklic mora biti pismen.

Predlog za odpoklic poslanca Republiškega zbora in za odpoklic poslanca Zbora proizvajalcev se dostavi Republiški volilni komisiji po pristojni okrajni volilni komisiji.

171. člen

Okrajna volilna komisija nemudoma pošlje Republiški volilni komisiji vse vložene predloge za odpoklic poslanca.

3. Preizkus predloga in razpis glasovanja o odpoklicu

172. člen

Republiška volilna komisija preizkusi, ali je vloženi predlog za odpoklic sestavljen v skladu z določbami tega zakona, ne preizkuša pa, ali so razlogi v predlogu za odpoklic utemeljeni.

Če so v predlogu samo formalne pomanjkljivosti, Republiška volilna komisija vrne predlog vlagateljem ter jim določi rok, v katerem morajo pomanjkljivosti odpraviti.

Republiška volilna komisija zavrne predlog, če niso izpolnjeni pogoji 163. do 169. člena tega zakona ali če vlagatelj v določenem roku ne odpravijo formalnih pomanjkljivosti; o tem obvesti z odločbo vlagatelje predloga.

Za vlagatelje predloga se štejejo podpisniki predloga. Če je predlog vložila skupina volivcev ali skupina proizvajalcev, se štejejo za vlagatelje predloga prvi trije podpisniki.

173. člen

Ko Republiška volilna komisija ugotovi, da predlog za odpoklic poslanca ustreza določbam tega zakona, potrdi predlog in razpiše glasovanje o odpoklicu v volilni enoti.

Odločba o razpisu glasovanja obsega: priimek, očetovo ime in rojstno ime poslanca, navedbo volilne enote, v kateri bo glasovanje o odpoklicu, in dan, določen za glasovanje.

Glasovanje o odpoklicu poslanca Republiškega zbora je samo v nedeljo.

174. člen

Republiška volilna komisija obvesti o razpisu glasovanja dom Ljudske skupščine, kateremu pripada poslanec, za katerega se predlaga odpoklic, poslanca in pristojno okrajno volilno komisijo.

Odločba Republiške volilne komisije o razpisu glasovanja o odpoklicu se razglasi v Uradnem listu LRS najpozneje 15 dni pred dnevom, ki je določen za glasovanje.

4. Glasovanje o odpoklicu in ugotavljanje izida glasovanja

a) Za poslanca Republiškega zbora

175. člen

O odpoklicu poslanca Republiškega zbora se glasuje na voliščih v območju volilne enote, v kateri je bil poslanec izvoljen.

Okrajna volilna komisija mora najpozneje 7 dni pred dnevom, ki je določen za glasovanje o odpoklicu, določiti volišča in za vsako volišče postaviti volilni odbor, ki bo vodil glasovanje o odpoklicu.

176. člen

Okrajna volilna komisija mora razglasiti, da je določeno glasovanje o odpoklicu.

Razglas mora obsehati: priimek, očetovo ime in rojstno ime ter prebivališče poslanca, o čigar odpoklicu se bo glasovalo; navedbo doma Ljudske skupščine, katerega član je, navedbo volilne enote, v kateri se bo glasovalo o odpoklicu, in dan glasovanja.

Okrajna volilna komisija poskrbi za to, da se objavijo razglasi o določitvi glasovanja o odpoklicu poslanca najpozneje sedem dni pred dnevom glasovanja v vseh krajih volilne enote, v kateri je bil poslanec izvoljen.

177. člen

Najpozneje tri dni pred dnevom glasovanja o odpoklicu lahko poslanec, o čigar odpoklicu se bo glasovalo, in vlagatelj predloga za odpoklic, prigrasijo okrajni volilni komisiji po enega predstavnika in njegovega namestnika za vsako volišče. Za predstavnika poslanca oziroma za predstavnika vlagateljev predloga za odpoklic in za njegovega namestnika se lahko prigrasijo samo osebe, ki imajo volilno pravico.

Predsednik okrajne volilne komisije izda najpozneje v 48 urah po prejemu prigrasitve za vsakega prigrasjenega predstavnika in namestnika posebno potrdilo kot izkaznico, da sme biti navzoč pri delu volilnega odbora.

Poslanec, o čigar odpoklicu se bo glasovalo, in vlagatelj predloga za odpoklic lahko prigrasijo svojega predstavnika in njegovega namestnika tudi za okrajno volilno komisijo.

178. člen

Na vsakem volišču se postavi skrinjica za glasovanje o odpoklicu, na katero se pritrdi razglas o določitvi glasovanja o odpoklicu.

179. člen

Predsednik volilnega odbora da vsakemu glasovalcu glasovnico.

Glasovnica obsega navedbo priimka, očetovega imena, rojstnega imena in prebivališče poslanca, o čigar odpoklicu se glasuje. Pod njegovim imenom so natisnjene besede »za odpoklic« in »proti odpoklicu«, in sicer ene izpod drugih.

Če glasovalec glasuje za odpoklic poslanca, obkroži besede »za odpoklic«, če pa glasuje proti odpoklicu, obkroži besede »proti odpoklicu«.

Glasovnica, na kateri niso obkrožene besede »za odpoklic« niti besede »proti odpoklicu«, ter glasovnice, ki so tako izpolnjene, da se ne more zanesljivo ugotoviti, ali je volivec glasoval za odpoklic ali proti odpoklicu, so neveljavne.

180. člen

Ko je glasovanje končano, se preštejejo glasovnice ter se ugotovi število glasovnic, oddanih za odpoklic, število glasovnic, oddanih proti odpoklicu ter število neveljavnih glasovnic.

Ko je štetje končano, vpiše volilni odbor v zapisnik število glasovnic, oddanih za odpoklic, število glasovnic, oddanih proti odpoklicu, število neveljavnih glasovnic ter skupno število volivcev, ki so vpisani v izpisku iz volilnega imenika.

Nato volilni odbor razglasi pred poslopjem, v katerem se je glasovalo, izid glasovanja na tem volišču.

Volilni odbor dostavi najhitreje in po najkrajši poti zapisnik o glasovanju z glasovnicami in z vsem drugim volilnim materialom pristojni okrajni volilni komisiji tako, kot to določi Republiška volilna komisija.

181. člen

Na podlagi materiala, ki ga je sprejela od volilnega odbora, okrajna volilna komisija ugotovi skupno število volivcev, ki so glasovali za odpoklic, skupno število volivcev, ki so glasovali proti odpoklicu, število neveljavnih glasovnic ter skupno število volivcev po volilnem imeniku v vsej volilni enoti; na podlagi tega ugotovi, ali je poslanec odpoklican. Vse to vpiše komisija v zapisnik o svojem delu.

Okrajna volilna komisija pisмено sporoči izid glasovanja Republiški volilni komisiji in poslanecu, o čigar odpoklicu se je glasovalo.

182. člen

Ko okrajna volilna komisija ugotovi izid glasovanja o odpoklicu, ga razglasi na razglasni deski ljudskega odbora vsakega okraja oziroma mesta na območju volilne enote ter nemudoma pošlje po Republiški volilni komisiji Republiškemu zboru poročilo o svojem delu z vsemi spisi, ki se nanašajo na glasovanje o odpoklicu.

b) Za poslanca Zbora proizvajalcev

183. člen

O odpoklicu poslanca Zbora proizvajalcev glasuje volilno telo na svojem sestanku.

Sestanek volilnega telesa zaradi glasovanja o odpoklicu skliče pristojna okrajna volilna komisija.

O glasovanju se piše zapisnik; vanj se vpišejo podatki iz drugega odstavka 180. člena tega zakona.

184. člen

Na podlagi materiala, ki ga je sprejela od volilnega odbora, okrajna volilna komisija ugotovi izid glasovanja o odpoklicu v volilni enoti in na podlagi tega ugotovi, ali je poslanec odpoklican.

Ko je ugotovila izid glasovanja, okrajna volilna komisija nemudoma pošlje po Republiški volilni komisiji Zboru proizvajalcev poročilo o svojem delu z vsemi spisi, ki se nanašajo na postopek glasovanja o odpoklicu.

185. člen

Kolikor v 183. in 184. členu ni drugače določeno, se za glasovanje o odpoklicu in ugotavljanje izida glasovanja pri odpoklicu poslanca Zbora proizvajalcev primerno uporabljajo določbe 178. in 179. člena tega zakona.

5. Uporaba določb četrtega in petega poglavja

186. člen

Kolikor v določbah sedmega poglavja ni drugače določeno, se primerno uporabljajo določbe četrtega in petega poglavja tega zakona.

Deveto poglavje

VARSTVO VOLILNE PRAVICE

1. Ugovori in pritožbe

187. člen

Zaradi nepravilnosti pri delu zborov volivcev, na katerih so bili predlagani kandidati za volitve poslanca v Republiški zbor ali je bil predlagan odpoklic poslanca Republiškega zbora in zaradi nepravilnosti pri delu volilnega odbora pri volitvah ali pri glasovanju o odpoklicu poslanca Republiškega zbora ima vsak kandidat oziroma poslanec, katerega odpoklic se predlaga, in vsak volivec pravico vložiti ugovor pri pristojni okrajni volilni komisiji.

Zaradi nepravilnosti pri delu volilnega odbora pri volitvah ali pri glasovanju o odpoklicu poslanca Zbora proizvajalcev ima vsak kandidat oziroma poslanec, o čigar odpoklicu se glasuje, ter vsak član volilnega telesa pravico

vložiti ugovor pri pristojni okrajni volilni komisiji. Zaradi nepravilnosti pri delu zborov volivcev v gospodarskih organizacijah, na katerih so bili predlagani kandidati za volitve poslanca Zbora proizvajalcev, ali je bil predlagan odpoklic poslanca Zbora proizvajalcev, ima vsak kandidat oziroma poslanec, katerega odpoklic se predlaga, in vsak proizvajalec, ki ima pravico sodelovati na zboru volivcev, pravico vložiti ugovor pri pristojni okrajni volilni komisiji.

Če dožene okrajna volilna komisija na podlagi ugovorov, ki so bili podani pred potekom roka, določenega za predložitev predlogov kandidatur v potrditev, takšne nepravilnosti pri delu zbora volivcev, ki so ali ki bi lahko bistveno vplivale na določitev kandidature po zboru volivcev, razveljavi delo zbora volivcev, na katerem so se dogodile takšne nepravilnosti, in odredi, da se v določenem roku skliče nov zbor volivcev.

188. člen

Zoper odločbo okrajne volilne komisije, s katero se zavrne predlog kandidature, in zoper odločbo te komisije, s katero se ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji za potrditev kandidature zbora volivcev, imajo vlagatelji predloga kandidature pravico do pritožbe na Vrhovno sodišče Ljudske republike Slovenije (senat za upravne spore); pritožba mora biti vložena v 48 urah po prejemu odločbe.

189. člen

Zoper vsako odločbo okrajne volilne komisije, razen zoper odločbe iz prejšnjega člena, ima vsak kandidat in vsak volivec oziroma vsak član volilnega telesa, ki voli poslanca za Zbor proizvajalcev, pravico do pritožbe na Republiško volilno komisijo oziroma na pristojni dom Ljudske skupščine LRS. Ti tudi lahko opozorijo dom Ljudske skupščine LRS na nepravilnosti pri delu volilnega odbora ali pri delu zbora volivcev glede predlaganja kandidatov.

Poslanec, o čigar odpoklicu se je glasovalo, in vsak volivec oziroma član volilnega telesa ima pravico, da proti odločbi okrajne volilne komisije v zvezi z odpoklicem poslanca vloži pritožbo na Republiško volilno komisijo oziroma na pristojni dom Ljudske skupščine LRS.

Pritožba se vloži do dneva volitev oziroma do dneva glasovanja o odpoklicu pri Republiški volilni komisiji, pozneje pa pri pristojnem domu Ljudske skupščine LRS.

Pritožba na dom Ljudske skupščine LRS se mora vložiti najpozneje do sestanka verifikacijskega odbora, pritožba, ki se nanaša na nadomestne volitve ali na odpoklic poslanca, pa v 15 dneh po volitvah oziroma glasovanju o odpoklicu.

190. člen

Zoper odločbo Republiške volilne komisije, s katero je bil zavrjen predlog za odpoklic poslanca, imajo vlagatelji pravico do pritožbe na Vrhovno sodišče LRS. Pritožba mora biti vložena v treh dneh po prejemu odločbe.

2. Kazenske določbe

191. člen

Kaznivo dejanje stori in se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta:

1. kdor s podkupovanjem vpliva na volivca, da bi pri volitvah ali odpopklicu republiških poslancev glasoval za določenega kandidata ali proti njemu oziroma za odpoklic ali proti odpoklicu poslanca, ali da bi sploh ne glasoval, ali da bi podpisal predlog kandidature ali predlog za odpoklic, ali da bi odrekel svoj podpis;

2. volivec, ki več kot enkrat glasuje ali poskuša glasovati pri volitvah za isti dom Ljudske skupščine ali pri glasovanju o odpoklicu;

3. kdor pri volitvah ali glasovanju o odpoklicu glasuje ali poskuša glasovati namesto drugega pod njegovim imenom;

4. kdor pride na volišče z orožjem ali nevarnim orodjem; kdor brez naročila predsednika volilnega odbora ukaže, da se pripelje oborožena sila na volišče ali pa jo pripelje sam brez predsednikovega naročila;

5. kdor uniči, prikrije, poškoduje ali odnese kakšne listine o volitvah ali o glasovanju o odpoklicu ali kakršen koli predmet, ki je namenjen za volitve oziroma za glasovanje o odpoklicu.

192. člen

Kaznivo dejanje stori in se kaznuje z denarno kaznijo do 20.000 dinarjev ali s kaznijo zopora do dveh mesecev:

1. kdor se pri glasovanju nespodobno obnaša;

2. kdor potem, ko je glasoval ali ko se dožene, da ni vpisan v volilni imenik, na opomin predsednika volilnega odbora noče oditi z volišča;

3. kdor ovira delo volilnega odbora ali volilne komisije;

4. član volilnega odbora ali volilne komisije in vsaka druga oseba, ki na kakršen koli način prekrši tajnost glasovanja.

193. člen

Za kaznivo dejanje ponarejanja, kršitve proste odločitve volivcev, oviranja uradne osebe pri opravljanju uradne dolžnosti, žalitve ali klevete člana predsedstva zbora volivcev ali člana volilnega odbora ali volilne komisije pri izvrševanju njihove uradne dolžnosti in za vsako drugo kaznivo dejanje, ki je določeno v kazenskem zakoniku in je storjeno v zvezi z volitvami ali odpoklicem poslancev Ljudske skupščine LRS, se kaznuje storilec po določbah kazenskega zakonika.

194. člen

Dejanja, ki so kazniva po tem zakonu ali po kazenskem zakoniku in so storjena na volišču, vpiše volilni odbor v svoj zapisnik z navedbo storilčevega priimka, očetovega imena, rojstnega imena, poklica in prebivališča.

Ko okrajna volilna komisija konča svoje delo, naznani na podlagi zapisnikov vsa kazniva dejanja javnemu tožilcu, da sproži postopek.

KONČNE DOLOČBE

195. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS izda navodila za izvrševanje tega zakona.

196. člen

Ta zakon začne veljati takoj.

PRILOGA

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE

PREDLOGA ZAKONA O PRAVICAH IN DOLŽNOSTIH TER O VOLITVAH IN ODPOKLICU LJUDSKIH POSLANCEV LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

1. člen se spremeni in glasi:

»Poslanci Ljudske skupščine LRS so politični predstavniki delovnega ljudstva Ljudske republike Slovenije in delovnega ljudstva okraja ali mesta, kjer so bili izvoljeni, oziroma predstavniki proizvajalcev Ljudske republike Slovenije in gospodarskih organizacij, v katerih so proizvajalci organizirani.«

2. člen: Prvi odstavek se spremeni in glasi:

»Poslanci imajo v Ljudski skupščini, v okrajnem in mestnem ljudskem odboru ter v okraju in mestu; kjer so bili izvoljeni, z ustavo in s tem zakonom določene pravice in dolžnosti.«

3. člen se spremeni in glasi:

»Poslanec ima pravico:

dajati domu, katerega član je, in Ljudski skupščini predloge zakonov ter drugih aktov in sklepov iz njune pristojnosti, da jih obravnavata in sprejmeta;

predlagati domu, katerega član je, in Ljudski skupščini, da začneta anketo;

predlagati, naj organi, ki jih voli Ljudska skupščina, poročajo domu, katerega član je poslanec, ali Ljudski skupščini ter sprožiti vprašanja o razrešitvi organov, posameznih članov kolegijskih teles in funkcionarjev, ki jih voli Ljudska skupščina ali dom; katerega član je;

obrniti se na Izvršni svet Ljudske skupščine z vprašanji ter predlagati domu, katerega član je, in Ljudski skupščini, naj začneta obravnavo o vprašanju, ki ga je postavil;

sprožiti v odborih in komisijah doma, katerega član je, ter v odborih in komisijah Ljudske skupščine vprašanja iz njihove pristojnosti in predlagati, da sprejmejo sklepe in resolucije; nima pa pravice odločati, če ni član odbora oziroma komisije;

zahtevati po domu, katerega član je, pojasnila od državnih sekretarjev in drugih voditeljev republiških upravnih organov.

Da lahko izvršuje svoje pravice v Ljudski skupščini, ima poslanec pravico zahtevati od vseh državnih organov pojasnila o izvrševanju republiških zakonov in drugih sklepov in ukrepov Ljudske skupščine in njenih organov.

Način izvrševanja pravic po prejšnjih odstavkih določajo poslovnik doma oziroma Ljudske skupščine.«

7. člen: Tretji odstavek se spremeni in glasi:

»Poslanec ima pravico predlagati na seji odbora ali ljudskega odbora, naj sprejme odloke in sklepe, s katerimi se uresničijo pravice in obveznosti, ki

izvirajo za ljudski odbor iz zakonov in drugih sklepov Ljudske skupščine. Poslančev predlog mora priti na dnevni red.«

10. člen: V začetku drugega odstavka se namesto besed »Tretjina, najmanj pa pet« postavi beseda »Četrtna«.

Četrty odstavek se spremeni in glasi:

»Stroški, ki nastanejo zaradi sestanka volilnega telesa, ki se skliče po 1. in 2. odstavku tega člena, gredo v breme ljudskega odbora, ki mu pripadajo člani volilnega telesa.«

13. člen: V začetku tretjega odstavka se beseda »Petina« zamenja z besedo »Tretjina«.

V četrtem odstavku se namesto števila »50« postavi »100«.

15. člen: V prvem odstavku se črta besedilo »pregledati njihove knjige in druge listine« ter besedilo »knjig in listin«, v tretjem odstavku pa se črtata besedi »Republiškemu zboru«.

16. člen: V drugem odstavku se v prvem stavku za besedo »organizacij« črta beseda »in« in se postavi vejica, na koncu stavka pa se za besedo »zadrug« doda besedilo »in sej upravnih teles zavodov za socialno zavarovanje«.

17. člen: V drugem odstavku se črtata besedi »lahko« in »samo«, v tretjem odstavku pa se za besedo »zavod« črta vejica in postavi beseda »in«, nadalje pa se črtata besedi »ali uslužbenec«.

20. člen: Spremeni se tretji odstavek in glasi:

»Nova Ljudska skupščina se sestane najpozneje 30 dni po opravljenih volitvah.«

Doda se nov četrty odstavek, ki glasi:

»Prvi sestanek nove skupščine skliče in začne predsednik prejšnje skupščine. Če predsednik v določenem roku ne skliče nove skupščine, jo lahko skličejo poslanci sami, in sicer najmanj 20 poslancev.«

23. člen: V tretjem odstavku se v drugi točki za besedo »posestev« postavi vejica in se črtata besedi »ter kmetijske«, za besedo »zadrug« pa se doda besedilo »in druge kmetijske delavce«.

V predzadnjem odstavku se vstavi za besedo »sindikalni« še besedilo »in združni«.

28. člen: Doda se nov drugi odstavek, ki glasi:

»Ista oseba je lahko kandidat samo v eni volilni enoti.«

33. člen: V prvem odstavku se za besedama »zbori volivcev« črta vejica in se postavi namesto nje beseda »in«, za besedama »skupina volivcev« se postavi pika, nadaljnje besedilo pa se črta.

V drugem odstavku se za besedo »organizacijah« črta vejica in se namesto nje postavi beseda »in«, za besedo »proizvajalcev« pa se postavi pika in se črta nadaljnje besedilo.

Doda se nov tretji odstavek, ki glasi:

»Pravico iniciative za sklicanje zborov volivcev zato, da se sproži postopek za odpoklic poslanca, imajo okrajni in mestni zbori na območju volilne enote oziroma tretjina članov volilnega telesa.«

34. člen: Drugi odstavek se spremeni in glasi:

»Poslanec Zbora proizvajalcev je odpoklican, če so člani volilnega telesa glasovali za njegov odpoklic z večino glasov po drugem odstavku 24. člena tega zakona.«

35. člen: Drugi odstavek se črta, tretji odstavek pa postane drugi odstavek.

53. člen: V drugem odstavku se za besedo »komisija« črta besedilo do konca odstavka, namesto njega pa se postavi besedilo »v nadaljnjih petih dneh«.

54. člen: Doda se nov drugi odstavek, ki glasi:

»Če se zbor volivcev ne more opraviti zato, ker ni navzočih toliko volivcev, kot je potrebno, skliče nov zbor volivcev organ, ki je upravičen za sklicanje zbora.«

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

55. člen: V drugem stavku prvega odstavka se besedi »tisti volivec« nadomestita z besedilom »odbornik občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora«.

58. člen: Drugi odstavek se črta, v začetku tretjega odstavka, ki postane drugi odstavek, se besedi »kandidacijska komisija« zamenjata z besedilom »Ko je predlaganje kandidatov končano, se kandidacijska komisija umakne.«.

60. člen: Prvi odstavek se spremeni in glasi:

»Ko kandidacijska komisija konča delo, sporoči predsednik ali kakšen drug član komisije zboru volivcev predlog komisije za določitev kandidatov in ga utemelji za vsakega predlaganega kandidata.«

V drugem odstavku se na koncu drugega stavka besedilo »lahko kandidacijska komisija spremeni svoj predlog in pripravi za zbor volivcev nov predlog« nadomesti z besedilom »mora kandidacijska komisija preizkusiti te razloge in predloge ter predložiti zboru volivcev svoj končni predlog«.

V tretjem odstavku se prvi stavek spremeni in glasi:

»Zbor volivcev glasuje posebej o vsakem kandidatu, ki ga je predložila kandidacijska komisija.«

V četrtem odstavku se prvi stavek spremeni in glasi:

»Izmed kandidatov, ki jih je predložila kandidacijska komisija, je sprejet vsak tisti kandidat, za katerega je glasovala večina navzočih volivcev.«

61. člen: Prvi odstavek se spremeni in glasi:

»Če zbor volivcev ne sprejme v celoti predloga kandidacijske komisije, se na istem zboru volivcev izvoli nova kandidacijska komisija.«

62. člen: V tretjem odstavku se za besedilom »... ki ga je sestavila kandidacijska komisija« postavi podpičje, nadaljnje besedilo do konca odstavka pa se spremeni in glasi: »Kateri kandidati so bili sprejeti; kako je bil ugotovljen izid glasovanja; druge za delo zbora pomembne okoliščine ter uro, ko je bil zbor končan.«

63. člen: V drugem odstavku se spremenita prvi in drugi stavek in glasita: »Predlog kandidature zbora volivcev podpišeta tisti, ki je predsedoval zboru volivcev, in predsednik kandidacijske komisije. Poleg njihovih podpisov je treba za vsakega navesti priimek, očetovo in rojstno ime, poklic in bivališče.«

Začetek tretjega stavka glasi: »Njuna podpisa morata biti overjena...«.

64. člen se črta.

69. člen: V prvem odstavku je treba popraviti besedilo v oklepajih v »(63. člen)« in »(66. člen)«.

70. člen: Prvi odstavek se črta, ker je to povedano že v drugem odstavku dopolnjenega 28. člena.

72. člen: Tretji odstavek se spremeni in glasi:

»Če okrajna volilna komisija ugotovi, da je predlog kandidature zbora volivcev vložen po preteku roka, ki je določen za vlaganje predlogov kandidatur, zavrne z odločbo tak predlog kandidature, če pa je po preteku tega

roka vložen predlog skupine državljanov, zavrne kandidaturo. O zavrnitvi predloga kandidature zbora volivcev oziroma kandidature, ki jo je vložila skupina državljanov, obvesti komisija vlagatelje s pisмено odločbo naj-pozneje v 24 urah po prejemu predloga.«

75. člen se spremeni in glasi:

»Ko okrajna volilna komisija na podlagi sprejetih predlogov kandidatur zborov volivcev ugotovi, da v predlogih ni pomanjkljivosti ali da so bile ugotovljene pomanjkljivosti v določenem roku odpravljene, preizkusi, ali je glede predlaganih kandidatov izpolnjen pogoj iz 65. člena tega zakona.

Ko okrajna volilna komisija ugotovi, da kandidat, ki so ga predlagali zbori volivcev, izpolnjuje pogoje iz 65. člena tega zakona, zahteva od kandidata, da v 48 urah predloži pisмено izjavo o svoji privolitvi v kandidaturo, overjeno od organa, pristojnega za overitve, in potrdilo občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, da je vpisan v volilnem imeniku, če ta izjava in potrdilo nista bila že prej predložena komisiji.

Nato okrajna volilna komisija potrdi kandidature tistih kandidatov, ki izpolnjujejo pogoj iz 65. člena tega zakona.«

Za 75. členom se doda nov 75. a člen, ki glasi:

»Če najde okrajna volilna komisija, da glede posameznih ali vseh kandidatov ni izpolnjen pogoj iz 65. člena tega zakona, ugotovi z odločbo, da niso izpolnjeni zakoniti pogoji za potrditev ustrezne kandidature in navede ugotovljene pomanjkljivosti; odločbo o tem pošlje vlagateljem vseh prizadetih predlogov kandidatur zborov volivcev.

Če okrajna volilna komisija ugotovi, da kakšen kandidat po zakonu ne more biti voljen za poslanca ali če kandidat ne ustreže njeni zahtevi iz drugega odstavka 75. člena tega zakona, zavrne z odločbo kandidaturo in pošlje odločbo vlagateljem vseh prizadetih predlogov kandidatur zborov volivcev.«

Za 75. a členom se doda nov 75. b člen, ki glasi:

»Odločbo o potrditvi oziroma o zavrnitvi kandidature, ki so jo predložili zbori volivcev, oziroma odločbo, s katero se ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji za potrditev kandidature zborov volivcev, izda okrajna volilna komisija najpozneje v 48 urah po preteku roka, določenega za vlaganje predlogov kandidatur, oziroma po preteku roka, ki je bil določen vlagateljem, da odpravijo pomanjkljivosti.

V odločbi o potrditvi kandidature se navede dan in ura, ko je bil za ustreznega kandidata vložen zadnji predlog kandidature, ki je po 65. členu tega zakona potreben za potrditev kandidature zborov volivcev, in katera je po vrstnem redu kandidatura zborov volivcev.

Vrstni red kandidatur zborov volivcev se določi po času, ko je za posameznega kandidata vložen zadnji predlog kandidature, ki je po 65. členu tega zakona potreben za potrditev kandidature zborov volivcev. Če zadnji predlog posameznega zbora volivcev, ki je potreben za potrditev kandidature, obsega ista dva ali več kandidatov, ki so obseženi tudi v prejšnjih predlogih, se vrstni red njihovih kandidatur določi po vrstnem redu, v katerem so imena teh kandidatov navedena v predlogu.«

Za 75. členom se doda nov 75. a člen, ki glasi:

»Okrajna volilna komisija mora razglasiti v svojih uradnih prostorih za vsako potrjeno kandidaturo takoj, ko jo potrdi, da je kandidatura potrjena. Ta objava nadomešča dostavitev odločbe o potrditvi kandidature vlagateljem.

O potrditvi kandidature obvesti okrajna volilna komisija z odločbo Republiško volilno komisijo.«

76. člen: V drugem odstavku se besedi »novega kandidata« nadomestita z besedama »nove kandidatke«.

78. člen: Tretji odstavek postane drugi odstavek, se spremeni in glasi: »Glede sklicanja in dela zborov volivcev zaradi odločanja o umiku potrjene kandidature veljajo določbe prvega odstavka 76. člena in 55. do 62. člena tega zakona.«

Drugi odstavek postane tretji odstavek.

79. člen: V prvem odstavku se besedilo v oklepaju nadomesti z besedilom »(70. člen)«.

80. člen: V prvem odstavku se v prvi vrsti namesto besede »drugega« postavi beseda »tretjega«.

81. člen: V drugem odstavku se v prvi vrsti črtata besedi »drugega odstavka«, nadalje pa se besedilo »drugega odstavka 78. člena« nadomesti z besedilom »tretjega odstavka 78. člena«.

82. člen: V drugem odstavku se besedilo »v drugem odstavku 70. člena, 77. členu, drugem odstavku 78. člena« nadomesti z besedilom »v 70. in 77. členu, tretjem odstavku 78. člena«.

118. člen: V prvem odstavku se število »25« nadomesti s številom »23«.

119. člen: Besedilo »tistim proizvajalskim skupinam« se nadomesti z besedilom »tisti proizvajalski skupini«.

120. člen: V prvem odstavku se črta besedilo »in proizvajalce izven gospodarskih organizacij«.

125. člen: V tretjem odstavku se za besedilom »se bo opravil zbor« postavi pika, vse nadaljnje besedilo tega odstavka pa se črta.

124. člen: V tretjem odstavku se za besedama »dnevnega reda« namesto podpičja postavi pika, vse nadaljnje besedilo do konca tega odstavka pa se črta.

Četrti odstavek se črta.

Peti odstavek se spremeni in glasi:

»Če upravičeni predstavnik gospodarske organizacije ne skliče zbora najpozneje za 30. dan po razpisu volitev, skliče zbor v nadaljnjih petih dneh pristojna okrajna volilna komisija.«

125. člen: Doda se nov drugi odstavek, ki glasi:

»Če se zbor volivcev ne more opraviti zato, ker ni navzočih toliko volivcev kot je potrebno, skliče nov zbor volivcev organ, ki je upravičen za sklicanje zbora.«

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek, v katerem se za besedo »kmetijstvom« dodajo besede »ter delavci in uslužbenci zadruga«, nadaljnje besedilo do konca prvega stavka pa se črta.

127. člen: V prvem odstavku se v 2. točki črtajo besede »oziroma obrtne proizvajalce«, v 3. točki se za besedo »včlanjen« postavi pika, nadaljnje besedilo pa se črta.

131. člen: V 2. in 3. točki se za besedo »včlanjen« postavi podpičje, nadaljnje besedilo pa se črta.

132. člen: V 3. točki se črta besedilo »oziroma da je obrtni proizvajalec zunaj gospodarske organizacije«, v četrti točki pa se črtajo besede »oziroma, da so obrtni proizvajalci«.

134. člen se spremeni in glasi:

»Ko okrajna volilna komisija na podlagi sprejetih predlogov kandidatur zbor volivcev v gospodarskih organizacijah ugotovi, da v predlogih ni pomanjkljivosti oziroma da so bile ugotovljene pomanjkljivosti v določenem

roku odpravljene, preizkusi, ali je glede predlaganih kandidatov izpolnjen pogoj iz 129. člena tega zakona.

Ko okrajna volilna komisija ugotovi, da kandidat izpolnjuje pogoj iz 129. člena tega zakona, zahteva od kandidata, da v 48 urah predloži pisмено izjavo o svoji privolitvi v kandidaturo, overjeno do organa, pristojnega za overitve, in potrdilo gospodarske organizacije oziroma občinskega ali mestnega ljudskega odbora, da je vpisan v volilnem imeniku za volitve odbornikov v zbor proizvajalcev v ustrezni proizvajalski skupini, če taka izjava in potrdilo nista bila že prej predložena komisiji.

Nato okrajna volilna komisija potrdi kandidature tistih kandidatov, ki izpolnjujejo pogoje iz 129. člena tega zakona.

Za 134. členom se doda nov 134. a člen, ki glasi:

»Če najde okrajna volilna komisija, da glede posameznih ali vseh kandidatov ni izpolnjen pogoj iz 129. člena tega zakona, ugotovi z odločbo, da niso izpolnjeni zakoniti pogoji za potrditev ustrezne kandidature in navede ugotovljene pomanjkljivosti; odločbo o tem pošlje vlagateljem vseh prizadetih predlogov kandidatur zborov voliveev.

Če okrajna volilna komisija ugotovi, da kakšen kandidat po zakonu ne more biti voljen za poslanca ali če kandidat ne ustreže njeni zahtevi iz drugega odstavka 134. člena tega zakona, zavrne z odločbo kandidaturo in pošlje odločbo vlagateljem vseh prizadetih predlogov kandidatur zborov voliveev.

136. člen: V drugem odstavku se na koncu namesto pike postavi vejica in se doda besedilo: »kakor tudi število proizvajalcev, ki sorazmerno odpade na vsakega od njih v okraju ali mestu, v katerem so bili izvoljeni za člane zbora proizvajalcev.«

138. člen: Drugi odstavek se spremeni in glasi:

»Volilno telo lahko opravi volitve, če je navzoča večina vseh njegovih članov.«

139. člen: Tretji odstavek postane drugi odstavek.

Sedanji drugi odstavek postane tretji odstavek in se mu na koncu doda besedilo: »V tem primeru se za glasovnicij za vsako volilno enoto posebej navedejo imena kandidatov z vseh potrjenih kandidatur v ustrezni volilni enoti. Vsak član volilnega telesa glasuje samo za enega kandidata s potrjenih kandidatur v vsaki volilni enoti.«

V četrtem odstavku se za besedo »kandidata« dodajo besede »za vsako volilno enoto«.

141. člen: Črtata se besedi »in imena«.

144. člen: V prvem odstavku se izloči drugi stavek in postane samostojen drugi odstavek, ki se spremeni in glasi:

»Če eno volilno telo voli dvoje ali več poslancev, je za poslanca izvoljen tisti kandidat, ki je izmed kandidatov iste volilne enote dobil največje število glasov; pri tem se računajo glasovi po določbi drugega odstavka 24. člena tega zakona.«

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek in se spremeni tako, da glasi:

»Če okrajna volilna komisija ugotovi, da je dvoje ali več kandidatov z največjim številom glasov dobilo enako število glasov, skliče nov sestanek volilnega telesa, na katerem se opravijo ponovne volitve med temi kandidati.«

Dosedanji tretji in četrsti odstavek postaneta četrti in peti odstavek.

146. člen: V prvem odstavku se v 1. točki za besedo »pravico« postavi podpičje, nadaljnje besedilo pa se črta.

V drugem odstavku se v prvem stavku beseda »in« nadomesti z »ali«.

147. člen: V prvem odstavku se drugi stavek spremeni in glasi:

»Če poslanec zbora proizvajalcev vloži ugovor proti odločbi o prenehanju delovnega razmerja, njegovo delovno razmerje preneha samo, če se s tem strinja Zbor proizvajalcev.«

Za 156. členom se za podnaslovom »a) Po zborih volivcev« doda kot nov 156. a člen dosedanji 164. člen.

Za novim 156. a členom se doda nov 156. b člen, ki glasi:

»Okrajni oziroma mestni zbor sklepa na seji o tem, ali naj se skliče zbor volivcev, da se sproži postopke za odpoklic poslanca Republiškega zbora; sklep velja, če je bila za sklicanje zbora volivcev oddana večina glasov.

Če volilna enota obsega dvoje ali več okrajev ali mest, se skličejo zbori volivcev zato, da se sproži postopek za odpoklic poslanca na podlagi sklepov vsch okrajnih in mestnih zborov z območja volilne enote.

Na podlagi sklepov okrajnih in mestnih zborov o sklicanju zborov volivcev mora pristojna okrajna volilna komisija najpozneje v 30 dneh potem ko je bil sprejet zadnji sklep glede sklicanja zborov volivcev, sklicati zbere volivcev.

Na podlagi pismenega predloga tretjine članov volilnega telesa, ki je izvolilo poslanca, mora pristojna okrajna volilna komisija najpozneje v 30 dneh po prejemu predloga sklicati zbere volivcev v gospodarskih organizacijah na območju volilne enote zaradi odločanja o tem, ali naj se sproži postopek za odpoklic poslanca Zbora proizvajalcev.«

157. člen: V prvem odstavku se v prvi vrsti za besedo »sklicanje« doda beseda »posameznega«.

V drugem odstavku se v prvem stavku za besedilom »za katero naj se skliče zbor« postavi pika, nadaljnje besedilo do konca tega stavka pa se črta.

159. člen: Dodaja se nov prvi odstavek, ki glasi:

»Zbor volivcev, ki ga je sklicala okrajna volilna komisija po 156. b členu tega zakona, začne in ga vodi do izvolitve predsedstva zbora odbornik občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, ki ga določi okrajna volilna komisija.«

Dosedanji prvi odstavek postane drugi odstavek in se mu med besedi »oziroma« in »predstavnik« doda beseda »upravičeni«.

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

160. člen: V prvem odstavku se med besedi »pozove« in »enega« doda besedilo »predstavnik okrajnega ali mestnega zbora, predstavnika skupine članov volilnega telesa oziroma«.

162. člen: V drugem odstavku se za dvopičjem besedilo »kraj in uro pričetka zbora« nadomesti z besedilom »kraj zbora ter dan in uro pričetka zbora;« za besedilom »za katero je bil sklican zbor volivcev;« se doda besedilo »na čigav predlog je bil zbor sklican;«.

164. člen postane 156. a člen.

167. člen se črta s podnaslovom vred.

168. člen se črta s podnaslovom vred.

173. člen: V prvem odstavku se doda nov drugi stavek, ki glasi:

»Republiška volilna komisija razpiše glasovanje o odpoklicu najpozneje za 30. dan po potrditvi predloga za odpoklic.«

Ljubljana, dne 10. septembra 1953.

OBRAZLOŽITEV

V primerjavi s predlogom zakona o volitvah ljudskih poslancev za Ljudsko skupščino LRS, ki je bil letos spomladi predložen Ljudski skupščini LRS in tudi že obravnavan v njenem zakonodajnem odboru in v odboru za ljudsko oblast, obsega novi predlog zakona nekatere bistvene dopolnitve oziroma spremembe.

1. Povsem novo je prvo poglavje o pravicah in dolžnostih poslancev, o čemer prejšnji predlog zakona sploh ni govoril. Določbe tega poglavja so primerno vsklajene z ustreznimi določbami zveznega zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu zveznih poslancev.

Novo je tudi poglavje o odpoklicu poslancev, kar je bilo doslej urejeno s posebnim republiškim zakonom o odpoklicu ljudskih predstavnikov v organih državne oblasti.

Glede na novo vlogo poslanca in njegovo tesno in stalno povezanost z volivci, z okrajem in mestom, kjer je bil poslanec izvoljen in z ljudskimi odbori na tem območju je bilo potrebno, da se tudi v republiškem zakonu predpisi o pravicah in dolžnostih poslancev ter določbe o volitvah in odpoklicu združijo v skupnem zakonu.

Institucija namestnika poslanca, ki se je po prejšnjem predlogu kandidiral in volil obenem s poslancem, je opuščena v predlogu zakona.

2. Namesto dosedanjega načina kandidiranja poslancev za Republiški zbor po družbenih organizacijah je uvedeno postavljanje kandidatov neposredno po volivcih, na zborih volivcev. Tak način kandidiranja je doslej že obstajal po zakonu o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov. Poleg tega je zadržan dosedanji način postavljanja kandidatov po skupinah državljanov. Da bi kandidatura, ki se postavlja na zborih volivcev, res bila odraz volje ne posamezne male skupine volivcev, ampak širšega kroga volivcev z območja volilne enote, določa predlog zakona, da potrdi okrajna oziroma mestna volilna komisija kot kandidata zborov volivcev tistega kandidata, ki ga je predlagala najmanj ena tretjina vseh zborov volivcev na območju volilne enote.

3. Zakonski predlog je uveljavil načelo, da mora vsak volivec, ki hoče veljavno glasovati, jasno izraziti svojo voljo, katerega izmed potrjenih kandidatov hoče voliti za poslanca. Zato proglašča za neveljavne tudi glasovnice, na katerih volivec označi več kot enega kandidata. V primeru, ko volivec odda prazno glasovnico ali prečrta imena vseh kandidatov, volivec ni povedal, katerega kandidata hoče imeti za poslanca; zato je vsaka takšna glasovnica neveljavna.

Volitve v Zbor proizvajalcev se opravljajo samo v dveh proizvajalskih skupinah: a) v skupini industrije, trgovine in obrti ter b) v skupini kmetijstva.

Območje LR Slovenije se za izvedbo teh volitev v vsaki proizvajalski skupini razdeli na volilne enote in sicer tako, da se posameznemu okraju oziroma mestu dodeli število poslancev, ki odpade nanj glede na število proizvajalskega prebivalstva (količnik). V primeru, če glede na količnik na posamezen okraj oziroma mesto ne odpade niti en poslanec, se več okrajev ali mest združuje v volilno enoto, ki voli enega poslanca. Če pa na okraj oziroma mesto odpade glede na količnik več poslancev, se tak okraj oziroma mesto teritorialno razdeli na toliko volilnih enot, kolikor se v okraju oziroma mestu voli poslancev. Načelo, da se v volilni enoti voli en poslanec, je torej

izvedeno tudi pri volitvah poslancev Zbora proizvajalcev. Izjemoma je dopusten odstop, če bi bila delitev okraja ali mesta, ki voli več poslancev, težko izvedljiva.

5. Kandidature za poslance Zbora proizvajalcev se postavljajo na zborih volivcev v gospodarskih organizacijah in po skupinah proizvajalcev. Okrajna (mestna) volilna komisija potrdi candidature zborov volivcev v gospodarskih organizacijah za vsakega takega kandidata, ki je bil predlagan na zborih volivcev v gospodarskih organizacijah, ki obsegajo najmanj tretjino vseh proizvajalcev v ustrezni skupini na območju volilne enote.

6. Volitve poslancev Zbora proizvajalcev se opravijo posredno, to je po volilnih telesih. Volilno telo sestavljajo odborniki zborov proizvajalcev okrajnih in mestnih ljudskih odborov, ki so bili na območju volilne enote (za volitve poslanca) izvoljeni kot odborniki zborov proizvajalcev okrajnih in mestnih ljudskih odborov v ustrezni proizvajalski skupini.

Ker pa so odborniki zborov proizvajalcev posamezne proizvajalske skupine v različnih okrajih oziroma mestih bili izvoljeni glede na različno število proizvajalcev, je uveljavljeno pri volitvah v volilnem telesu načelo reprezentacije, če sestavljajo volilno telo odborniki zborov proizvajalcev več okrajnih oziroma mestnih ljudskih odborov. Po tem načelu se pri ugotavljanju volilnih rezultatov ne štejejo samo glasovi članov volilnega telesa, ki so glasovali za določenega kandidata, ampak tudi število proizvajalcev, ki jih predstavlja vsak izmed odbornikov, ki so glasovali za tistega kandidata. Da bi se zagotovila tajnost glasovanja, odda vsak član volilnega telesa glasovnico v zaprti kuverti in rezultat glasovanja ne ugotavlja volilni odbor v volilnem telesu, ampak okrajna (mestna) volilna komisija.

Glasovanje v volilnem telesu se opravi po volilnih enotah, tako da odborniki ustrezne skupine glasujejo posebej o kandidatih, ki so bili potrjeni za vsako posamezno volilno enoto.

7. Posebno poglavje zakonskega predloga ureja vprašanje prenehanja poslančevega mandata. Pri tem je dana posebna zaščita poslancu Zbora proizvajalcev tako glede prekinitve delovnega razmerja v gospodarski organizaciji kakor tudi glede premestitve na delovno mesto izven območja volilne enote, v kateri je bil izvoljen.

8. V poglavju o odpoklicu je iniciativa za uvedbo postopka o odpoklicu dana zborom volivcev in skupini volivcev oziroma proizvajalcev. Okrajni oziroma mestni zbor kakor tudi volilno telo, ki je izvolilo poslanca v Zbor proizvajalcev, pa imajo pravico predlagati sklicanje zborov volivcev, ki odločajo o tem, če se bo predlagala uvedba postopka za odpoklic. Predlog za uvedbo postopka o odpoklicu preizkuša Republiška volilna komisija in sicer glede tega, če ima predlog vse zakonite pogoje, ne spušča pa se v vprašanje razlogov, zaradi katerih se predlaga odpoklic poslanca. O odpoklicu poslanca Republiškega zbora glasujejo volivci neposredno, o odpoklicu poslanca Zbora proizvajalcev pa odloča volilno telo, ki ga je izvolilo. Poslanec Republiškega zbora je odpoklican, če je za odpoklic glasovala večina vseh volivcev volilne enote, v kateri je bil poslanec izvoljen, poslanec Zbora proizvajalcev pa je odpoklican, če je za odpoklic glasovala večina članov volilnega telesa, ki ga je izvolilo.

9. V poglavju o varstvu volilne pravice je nova določba, po kateri je dopusten ugovor tudi zaradi nepravilnosti pri delu zborov volivcev, na katerih se predlagajo kandidati, in ne samo zaradi nepravilnosti pri delu

volilnih organov. Kakor zoper odločbo o zavrnitvi predloga kandidature, je tudi zoper odločbo, s katero se zavrne predlog za uvedbo postopka o odpoklicu, dopustna pritožba na Vrhovno sodišče Ljudske republike Slovenije.

10. V kazenskih določbah je razlika od prvotnega zakonskega predloga zlasti v tem, da so tudi tista dejanja, ki so po prejšnjem predlogu zakona bili prekrški, sedaj kazniva dejanja.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor

Št. 55/1-53

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

Ljubljani

POROČILO

zakonodajnega odbora k predlogu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na svojih sejah dne 11. in 12. septembra 1953 razpravljal o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Breclj, je zakonodajni odbor zakonski predlog iz razlogov obrazložitve v načelu soglasno sprejel.

Izvršni svet je naknadno predložil zakonodajnemu odboru večje število sprememb in dopolnitev svojega predloga, ki so zbrane in razvidne iz »Priloge« k temu poročilu in ki so po izrecni izjavi predlagatelja sestavni del njegovega zakonskega predloga. Poleg tega je zastopnik predlagatelja na sejah zakonodajnega odbora pri podrobni obravnavi zakonskega predloga predlagal še dodatne spremembe oziroma dopolnitve nekaterih členov, ki so ravno tako sestavni del zakonskega predloga in ki so naslednje:

1. 19. člen: V tretjem odstavku se beseda »sedmih« nadomesti z besedo »osmih«;

2. 25. člen: V predzadnjem odstavku se za besedo »sindikalni« vstavita še besedi »in zadružni«;

3. 74. člen: V drugem odstavku se številčna označba »72« nadomesti z »71«;

4. 120. člen: V zadnjem stavku tretjega odstavka se za besedo »okraj« vstavijo besede »oziroma njegov del« in za besedo »okraja« besede »oziroma njegovega dela«;

5. 128. člen: Za besedo »sindikalne« se vstavita besedi »oziroma zadružne« in za besedo »sindikalnega« besedi »oziroma zadružnega«;
6. 152. člen: V tretji točki se za besedo »sindikalni« vstavita besedi »oziroma zadružni« in za besedo »sindikalne« besedi »oziroma zadružne«;
7. 134. člen: V prvem odstavku se za besedo »kandidatur« vstavijo besede »zborov volivcev v«;
8. 146. člen: V drugem odstavku se za besedo »sindikalni« na obeh mestih vstavita besedi »oziroma zadružni«;
9. 147. člen: V začetnem besedilu »Priloge« se besede »V drugem odstavku« nadomestijo z besedami »V prvem odstavku«;
10. 152. člen: V prvem odstavku se beseda »razveljavljene.« na koncu tega odstavka nadomesti z besedo »opravljene.«;
11. 186. člen: beseda »sedmega« se nadomesti z besedo »osmega«;
12. 190. člen: Za besedami »Vrhovno sodišče LRS« se vstavijo besede »(senat za upravne spore)«.
- Zakonodajni odbor je tudi po lastni iniciativi vnesel nekaj sprememb in dopolnitev, ki so stilistični oziroma jezikovni popravki, ali pa predstavljajo preciznejšo formulacijo in ki jih je predlagatelj zakonskega predloga sprejel. Te so naslednje:
1. 4. člen: Za besedo »službo« in pred besedo »zunaj« se vstavijo besede »ali ima še kakšno drugačno stalno zaposlitev«;
2. 8. člen: V tretjem odstavku se pred besedo »predlog« črta beseda »ustrezni«;
3. 15. člen: V prvem odstavku se črtajo tudi besede »knjig in listin«;
4. 33. člen: V prvem in drugem odstavku se črta dvopičje »:«;
5. 53. člen: V tretjem odstavku se črta beseda »pa«;
6. 54. člen: V tretjem odstavku se beseda »sodelovati« nadomesti z besedo »odločati« in črtata besedi »in glasovati«;
7. 56. člen: V prvem odstavku se številčna označba »57. in 61.« nadomesti z označbo »57. do 62.«;
8. 60. člen: V zadnjem odstavku se črta stavek »Če je potrebno, se glasovi preštejejo.«;
9. 76. člen: V tretjem odstavku se številčna označba »54. do 61.« nadomesti s »54. do 62.«;
10. 77. člen: V prvem odstavku se številčna označba »54. do 61.« nadomesti s »54. do 62.«;
11. 78. člen se spremeni in glasi:
- »Zbori volivcev oziroma skupina državljanov lahko umaknejo potrjeno kandidaturo, ki so jo predložili v potrditev. Umik kandidature velja, če je umaknilo kandidaturo najmanj dve tretjini tistih zborov volivcev, ki so jo predlagali, oziroma najmanj dve tretjini podpisnikov kandidature, predlagane po skupini državljanov.
- Glede sklicanja in dela zborov volivcev zaradi odločanja o umiku potrjene kandidature veljajo določbe 1. odstavka 76. člena in 55. do 62. člena tega zakona.
- Zbori volivcev oziroma skupina državljanov lahko najpozneje deset dni pred dnevom volitev namesto kandidata, katerega kandidatura je bila umaknjena, predlagajo v potrditev okrajni volilni komisiji kandidaturo drugega kandidata.«
12. 80. člen: V prvem odstavku se beseda »drugega« nadomesti z besedo »tretjega« in številčna označba »54. do 61.« z označbo »54. do 62.«;

13. 81. člen: V drugem odstavku se besede »drugega odstavka 78. člena« nadomestijo z besedami »tretjega odstavka 78. člena«;

14. 82. člen: V prvem odstavku se besede »v svojem uradnem prostoru« nadomestijo z besedami »v svojih uradnih prostorih« in besede »drugem odstavku 78. člena« z besedami »tretjem odstavku 78. člena«;

15. 85. člen: V tretjem odstavku se besedi »V prostoru« nadomestita z besedama »V sobi«;

16. 91. člen: Na koncu prvega odstavka se doda stavek »Zapisnik velja tudi, če ga predstavniki kandidatur ne podpišejo.«;

17. 96. člen: Začetno besedilo »V glasovalni prostor« se nadomesti z besedilom »V sobo, v kateri se glasuje,« in beseda »prostoru« v začetku drugega stavka se nadomesti z besedo »sobi«;

18. 124. člen: V petem odstavku, kakor se glasi v »Prilogi«, se številčna označba »30.« nadomesti z besedo »trideseti«;

19. 160. člen: Na koncu zadnjega odstavka se črta stavek »Če je potrebno, se glasovi preštejejo.«;

20. 166. člen: Na koncu zadnjega odstavka se črtajo besede »in obrtnih proizvajalcev«;

21. 191. člen: V prvi točki se za besedo »glasoval« in pred besedami »za določenega kandidata« vstavijo besede »ali ne glasoval«; nadalje se črtajo besede »ali proti njemu«; med besedo »oziroma« in besedama »za odpoklic« se vstavi beseda »glasoval«;

22. 193. člen: Beseda »klevete« se nadomesti z besedo »obrekovanja«.

Vse gori navedene spremembe in dopolnitve je zakonodajni odbor pri obravnavi v podrobnostih soglasno sprejel. V posledici teh sprememb in skladno z njimi se spremeni tudi oštevilčenje in vrstni red posameznih členov.

Zakonodajni odbor je končno soglasno sprejel zakonski predlog z vsemi temi spremembami tudi v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojega člana dr. Franceta Hočeverja.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni.

Ljubljana, dne 12. septembra 1953.

Tajnik:

Dr. Teodor Tominšek l. r.

Predsednik:

Dr. Jožc Pokorn l. r.

Člani:

Slavica Božič l. r.

Milko Goršič l. r.

Jože Gričar l. r.

Dr. France Hočeverar l. r.

Josip Jeras l. r.

Leo Kovačič l. r.

Dr. Anton Kržišnik l. r.

Inž. Jože Levstik l. r.

Dr. Anton Melik l. r.

Jože Molek l. r.

Inž. Ivo Pinterič l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Ivan Štucin l. r.

Janez Žunič l. r.

PREDLOG ZAKONA
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O VOLITVAH IN ODPOKLICU
ODBORNIKOV LJUDSKIH ODBOROV

Zakon o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov. (Uradni list LR Slovenije, št. 19-91/52) se spremeni in dopolni tako, da se njegovo prečiščeno besedilo glasi:

ZAKON
O VOLITVAH IN ODPOKLICU ODBORNIKOV LJUDSKIH ODBOROV

Prvo poglavje

TEMELJNE DOLOČBE O VOLITVAH IN ODPOKLICU

1. Volitve

1. člen

Odbornike v občinske ljudske odbore ter v okrajne in mestne zборе volijo po določbah tega zakona na podlagi splošne, enake in neposredne volilne pravice državljanj Federativne ljudske republike Jugoslavije, ki imajo na območju občine, okraja ali mesta volilno pravico po zakonu o volilnih imenikih.

Pravico, biti voljen v občinski ljudski odbor in v okrajni oziroma mestni zbor, ima vsak državljan Federativne ljudske republike Jugoslavije, ki ima volilno pravico.

2. člen

Odbornike v zборе proizvajalcev okrajnih oziroma mestnih ljudskih odborov volijo neposredno proizvajalci v proizvodnji, prevozništvu in trgovini.

Pravico, voliti odbornike v zbor proizvajalcev, ima vsak proizvajalec, ki pripada proizvajalski skupini, v kateri se voli odbornik, če ima volilno pravico po zakonu o volilnih imenikih.

Odbornike za zbor proizvajalcev volijo proizvajalci vsak v svoji proizvajalski skupini, in sicer:

1. v skupini industrije, trgovine in obrti: delavci in uslužbenci, ki delajo v industriji, rudarstvu, gozdarstvu, gradbeništvu, prevozništvu, poštni, telegrafski in telefonski službi, trgovini, gostinstvu, pri komunalnih delih in obrtništvu ter obrtniki;

2. v skupini kmetijstva: kmetje, ki so člani kmetijskih zadrug, in člani njihovih gospodarstev, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, delavci in uslužbenci kmetijskih posestev, delavci in uslužbenci kmetijskih zadrug in drugi kmetijski delavci.

V zbor proizvajalcev se voli od skupnega števila članov zbora proizvajalcev v vsaki proizvajalski skupini toliko odbornikov, kot ustreza razmerju, s katerim je posamezna proizvajalska skupina udeležena pri skupnem družbenem produktu okraja oziroma mesta, kot je določen v tekočem okrajnem oziroma mestnem družbenem planu.

Znotraj vsake proizvajalske skupine se volijo odborniki po pravilu: en odbornik na enako število proizvajalcev.

Za odbornika zbora proizvajalcev je lahko voljen vsak proizvajalec iz tiste proizvajalske skupine, v kateri se voli odbornik, če ima volilno pravico po zakonu o volilnih imenikih. Za odbornika zbora proizvajalcev je lahko voljen tudi sindikalni funkcionar, ki so ga proizvajalci izvolili za funkcionarja.

3. člen

Kandidate za odbornike občinskega ljudskega odbora in okrajnega oziroma mestnega zbora lahko predlagajo volivci na zborih volivcev in tudi določeno število volivcev po določbah tega zakona.

Kandidate za odbornike zbora proizvajalcev okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora lahko predlagajo proizvajalci na zborih volivcev v gospodarskih organizacijah in tudi določeno število proizvajalcev po določbah tega zakona.

4. člen

Odborniki ljudskih odborov se volijo po volilnih enotah.

5. člen

Nihče ne more biti kandidat za odbornika istega ljudskega odbora v več kot eni volilni enoti.

Nihče ne more biti hkrati odbornik in tudi ne kandidat za odbornika obeh zborov istega ljudskega odbora.

6. člen

Za odbornika je izvoljen kandidat, ki je dobil v volilni enoti največ glasov.

7. člen

Če je izvoljen za odbornika uslužbenec administracije kateregakoli ljudskega odbora na območju okraja ali mesta ali sodnik okrajnega ali okrožnega sodišča, v katerega območju je območje ljudskega odbora, za katerega odbornika je bil izvoljen, preneha biti uslužbenec v administraciji ljudskega odbora oziroma sodnik, ko je njegov mandat verificiran.

2. Odpoklic

8. člen

Volivci lahko odpokličejo odbornika, ki ne uživa več njihovega zaupanja.

9. člen

Pravico odpoklicati odbornika ljudskega odbora imajo volivci volilne enote, v kateri je bil odbornik izvoljen.

10. člen

Pravico sprožiti postopek za odpoklic odbornika občinskega ljudskega odbora ter odbornika okrajnega in mestnega zbora imajo zbori volivcev, ter skupina volivcev ter občinski ljudski odbori in okrajni oziroma mestni zbor.

Pravico sprožiti postopek za odpoklic odbornika zbora proizvajalcev imajo zbori volivcev v gospodarskih organizacijah ter skupina proizvajalcev in zbor proizvajalcev okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora. Pravico

iniciative za sklicanje zborov volivcev, da se sproži postopek za odpoklic odbornika, ima občinski ljudski odbor oziroma zbor okrajnega ali mestnega ljudskega odbora.

11. člen

Odbornik je odpoklican, če je za odpoklic glasovala večina vseh volivcev z območja volilne enote, v kateri je bil odbornik izvoljen.

12. člen

Odpoklicanemu odborniku preneha mandat z dnem, ko je njegov odpoklic izglasovan.

Če je odbornik odpoklican, se razpišejo nadomestne volitve za volilno enoto, v kateri je bil izvoljen. Odpoklicani odbornik ne more kandidirati pri teh volitvah.

3. Skupne določbe o volitvah in odpoklicu

13. člen

Volivci glasujejo osebno. Nihče ne more glasovati po pooblaščenju. Glasovanje pri volitvah in odpoklicu je tajno. Glasuje se z glasovnicami.

14. člen

Nobenemu državljanu, ki je vpisan v volilni imenik, se ne sme vzeti glasovalna pravica in tudi ne preprečiti glasovanje.

Pet dni pred volitvami oziroma pred glasovanjem o odpoklicu in tri dni potem državni organi in uradne osebe ne smejo klicati volivcev, razen če je očitno, da to volivca ne bo oviralo pri izvrševanju volilne pravice.

15. člen

Svoboda pri odločanju volivcev in tajnost glasovanja se ne smeta omejevati.

Noben državni organ in nobena uradna oseba ne sme v nobenem primeru poklicati volivca na odgovor zaradi glasovanja in tudi ne od njega zahtevati, naj pove, za koga je glasoval ali zakaj ni glasoval oziroma ali je glasoval za odpoklic ali proti odpoklicu.

16. člen

Volitve in postopek o odpoklicu vodijo volilne komisije in volilni odbori.

Volilni organi so pri svojem delu neodvisni od vseh drugih državnih organov in delajo po zakonu in po drugih na podlagi zakona izdanih predpisih.

17. člen

Določbe tega zakona, ki veljajo za občinske ljudske odbore, veljajo tudi za ljudske odbore mestnih občin, kolikor ni v tem zakonu za mestne občine s posebnimi pravicami izrečno drugače določeno.

Drugo poglavje

Razpis volitev

18. člen

Splošne volitve odbornikov ljudskih odborov iste stopnje razpiše za vse območje ali za del območja Ljudske republike Slovenije Izvršni svet Ljudske

skupščine LRS z odlokom, in sicer tako, da se opravijo najpozneje v dveh mesecih po razpisu volitev.

Če preneha mandat posameznemu okrajnemu ali mestnemu ljudskemu odboru oziroma posameznemu zboru, razpiše volitve ljudski odbor sam, za občinski ljudski odbor pa okrajni oziroma mestni zbor. Ljudski odbor, ki razpiše volitve, sporoči to Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS. Volitve se morajo opraviti najpozneje v dveh mesecih po prenehanju mandata.

Če preteče mandat ljudskemu odboru, se morajo volitve razpisati in opraviti pred potekom dobe, za katero je bil ljudski odbor izvoljen.

19. člen

Če Izvršni svet Ljudske skupščine LRS razpusti ljudski odbor oziroma njegov zbor, razpiše volitve v novi ljudski odbor oziroma zbor z istim odlokom, s katerim razpusti ljudski odbor oziroma njegov zbor in sicer tako, da se opravijo najpozneje v dveh mesecih po razpustu.

20. člen

Če posameznemu odborniku preneha mandat, razpiše volitve z odlokom ljudski odbor, čigar član je bil odbornik, in sicer tako, da se opravijo najpozneje v dveh mesecih po prenehanju mandata.

21. člen

Volitve odbornikov v občinske ljudske odbore ter v okrajne in mestne zборе so v nedeljo.

Volitve odbornikov v zборе proizvajalcev so lahko ob različnih dneh po proizvajalskih skupinah.

Če so razpisane volitve hkrati v okrajni oziroma mestni zbor in v zbor proizvajalcev okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora, morajo biti volitve za oba zbora opravljene v sedmih dneh.

Dan volitev se določi z odlokom o razpisu volitev.

22. člen

Odlok o razpisu volitev se objavi v Uradnem listu LRS najpozneje šest tednov pred dnevom volitev.

Odlok ljudskega odbora o razpisu volitev se razglasi tudi na krajevno običajni način v vseh krajih na območju ljudskega odbora, za katerega so razpisane volitve.

Tretje poglavje

Volilni organi

23. člen

Volilne komisije so:

1. Republiška volilna komisija s sedežem v Ljubljani;
2. okrajne volilne komisije s sedežem na območju okraja in mestne volilne komisije s sedežem na območju mesta za volitve v vse ljudske odbore in za postopek pri odpoklicu odbornikov vseh ljudskih odborov na območju okraja oziroma mesta.

Volilne komisije so stalne.

Kjer se v tem zakonu govori o okrajni volilni komisiji, je mišljena s tem tudi mestna volilna komisija.

24. člen

Republiško volilno komisijo sestavljajo predsednik, tajnik in pet članov. Imenuje jih Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Okrajno volilno komisijo sestavljajo predsednik, tajnik in trije člani. Imenuje jih Republiška volilna komisija.

Predsedniku, tajniku in vsakemu članu volilne komisije se imenuje namestnik.

Za predsednika Republiške volilne komisije in njegovega namestnika se imenuje sodnik Vrhovnega sodišča LRS, za predsednika okrajne volilne komisije in njegovega namestnika pa sodnik okrajnega ali okrožnega sodišča.

Imenovanje in spremembe volilnih komisij se objavijo v Uradnem listu LRS.

25. člen

Republiška volilna komisija ima te naloge:

1. skrbi za tehnične priprave volitev, zlasti za volilni material (glasovalne skrinjice, glasovnice in drugo);
2. daje navodila okrajnim volilnim komisijam v zvezi z izvajanjem volitev;
3. nadzoruje delo okrajnih volilnih komisij;
4. opravlja druge naloge po določbah tega zakona.

26. člen

Okrajna volilna komisija ima te naloge:

1. izvršuje tehnične priprave volitev;
2. imenuje volilne odbore za vodstvo glasovanja pri volitvah oziroma odpoklicu odbornikov;
3. nadzoruje delo volilnih odborov;
4. potrjuje kandidature za volitve odbornikov;
5. ugotavlja volilne izide in razglša, kateri kandidati so bili na njenem območju izvoljeni za odbornike; ugotavlja izide glasovanja o odpoklicu odbornikov;
6. daje poročila o izidu volitev in glasovanja o odpoklicu na svojem območju;
7. opravlja druge naloge po določbah tega zakona.

27. člen

Glasovanje na voliščih vodijo volilni odbori. Volilni odbor skrbi za pravilnost in tajnost glasovanja.

Volilni odbor sestavljajo predsednik in dva člana; vsak ima namestnika.

Pri volitvah v občinski ljudski odbor, v okrajni oziroma mestni zbor morajo biti dva člana volilnega odbora in njihova namestnika z območja občine oziroma mesta, kjer je volišče.

Predsednik in člani volilnega odbora za volitve odbornikov v zbor proizvajalcev ter njihovi namestniki se imenujejo izmed proizvajalcev z območja volilne enote, v kateri je volišče.

Volilna komisija izda predsedniku volilnega odbora odločbo o imenovanju volilnega odbora; predsednik mora to sporočiti članom volilnega odbora in namestnikom.

28. člen

Člani volilnih komisij in volilnih odborov in njihovi namestniki so lahko samo državljani, ki imajo volilno pravico.

Član volilne komisije oziroma volilnega odbora ne more biti, kdor je predlagan kot kandidat za odbornika. Če je predlagan kot kandidat, preneha biti član ali namestnik člana volilne komisije oziroma volilnega odbora.

Odbornik, o čigar odpoklicu se glasuje, ne more biti član ali namestnik člana volilne komisije ali volilnega odbora, ki vodi glasovanje o odpoklicu.

29. člen

Volilna komisija in volilni odbori sklepajo veljavno, če je navzočih več kot polovica članov. Sklepe sprejemajo z večino glasov navzočih članov.

30. člen

Ljudski odbori in drugi državni organi morajo pomagati volilnim komisijam in volilnim odborom pri opravljanju njihovih nalog.

Državni organi ter gospodarske in družbene organizacije morajo dati volilni komisiji na njeno zahtevo vse podatke, ki jih potrebuje pri svojem delu.

Četrto poglavje

VOLITVE ODBORNIKOV V OBCINSKI LJUDSKI ODBOR IN V OKRAJNI OZIROMA MESTNI ZBOR

1. Volilne enote

31. člen

Za volitve občinskega ljudskega odbora se določijo volilne enote tako, da je praviloma vsak kraj (vas, zaselek) posebna volilna enota. Večji kraji se po potrebi lahko delijo na dve ali več volilnih enot; manjši kraji pa se lahko združijo v eno volilno enoto. Ne smejo pa se združevati v eno volilno enoto posamezni deli krajev z drugimi kraji in tudi ne deli različnih krajev med seboj.

V eni volilni enoti se voli en odbornik ali več odbornikov. V mestni občini s posebnimi pravicami se lahko volijo v eni volilni enoti največ trije odborniki.

32. člen

Število odbornikov, ki se volijo v okrajni zbor, se določa za vsako občino po razmerju med številom njenega prebivalstva in med celotnim številom prebivalstva v okraju, vendar tako, da voli vsaka občina najmanj enega odbornika.

Občine, ki volijo več kakor enega odbornika, se delijo na dve ali več volilnih enot, in sicer tako, da se v vsaki volilni enoti voli praviloma po en odbornik, največ pa trije. Pri tem je treba gledati na to, da je vsak kraj (vas), ki voli vsaj enega odbornika, posebna volilna enota.

33. člen

Mesto se deli pri volitvah v mestni zbor na volilne enote.

Če so v sestavi mesta občine, volijo volivci z območja takih občin odbornike v občinski ljudski odbor in v mestni zbor. Volilne enote v takih

občinah se določijo pri volitvah v občinski ljudski odbor po določbah 31. člena, pri volitvah v mestni zbor pa po določbah 32. člena tega zakona.

V primerih iz prednjih dveh odstavkov se določijo volilne enote tako, da se v vsaki volilni enoti voli praviloma po en odbornik, največ pa trije.

34. člen

Za volitve odbornikov v okrajni oziroma mestni zbor določi volilne enote in število odbornikov, ki se v teh enotah volijo — okrajni oziroma mestni ljudski zbor;

za volitve odbornikov občinskega ljudskega odbora — občinski ljudski odbor.

Število odbornikov, ki se volijo v posamezni volilni enoti, se določi po razmerju med številom prebivalstva na območju volilne enote in med celotnim številom prebivalstva na območju ljudskega odbora, in sicer tako, da voli vsakega odbornika približno enako število volivcev v vseh volilnih enotah. Število prebivalcev se ugotovi po podatkih zadnjega popisa prebivalstva; upoštevati pa je treba tudi, koliko se je po uradnih statističnih podatkih število prebivalstva medtem povečalo.

Če Izvršni svet Ljudske skupščine LRS razpusti okrajni ali mestni ljudski odbor ali ljudski odbor mestne občine s posebnimi pravicami, določi sam volilne enote in število odbornikov, ki se v teh enotah volijo; če se pa razpusti občinski ljudski odbor, določi oboje pristojni okrajni oziroma mestni ljudski zbor.

Sklep o določitvi volilnih enot in števila odbornikov, ki se volijo v posamezni volilni enoti, razglasi organ, ki je sklep sprejel, najpozneje pet dni po razpisu volitev. Ta sklep se razglasi na razglasnih deskah ljudskih odborov, kjer bodo volitve, in tudi na krajevno običajni način.

Vsaka volilna enota mora imeti svojo zaporedno številko.

2. Predlaganje kandidatov

a) Po zborih volivcev

35. člen

Zbori volivcev, na katerih se predlagajo kandidati za odbornike, se sklicujejo praviloma tako, da se skliče za območje vsake volilne enote en zbor volivcev.

V posebnih primerih lahko okrajna volilna komisija na predlog občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora v petih dneh po razpisu volitev odloči, da se skliče v eni volilni enoti več zborov volivcev in določi območje za vsakega teh zborov volivcev. Razglas o tem pošlje občinskemu ljudskemu odboru, da ga razglasi na občinski razglasni deski.

36. člen

Zbor volivcev skliče predsednik občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, na katerega območju se vrši zbor.

Če predsednik občinskega ali mestnega ljudskega odbora ne skliče zbora volivcev v 30 dneh od dneva, ko so bile razpisane volitve, ga skliče okrajna volilna komisija v nadaljnjih petih dneh.

Sklicanje zbora volivcev se razglasi na običajni način, najpozneje pa tri dni pred pričetkom zbora, z navedbo dnevnega reda zbora.

Čas in kraj zbora se določi tako, da se omogoči udeležba kar največjemu številu volivcev.

37. člen

Zbor volivcev, ki je sklican zaradi predlaganja kandidatov za odbornika, se lahko opravi, če je navzočih najmanj desetina vseh volivcev z območja, za katero je zbor sklican, najmanj pa 50 volivcev.

Če se zbor volivcev ne more opraviti zaradi tega, ker ni navzoče potrebno število volivcev, skliče nov zbor volivcev organ, ki je upravičen za sklicanje zbora.

Pravico sodelovati na zboru volivcev in glasovati imajo samo tisti, ki imajo volilno pravico in prebivajo na območju, za katero je zbor sklican.

38. člen

Predsednik občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora ali odbornik, ki ga on določi, začne zbor volivcev in ga vodi do izvolitve predsedstva zbora. Če je sklicala zbor volivcev okrajna volilna komisija, začne zbor in ga vodi do izvolitve predsedstva zbora odbornik občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, ki ga določi okrajna volilna komisija.

Delo zbora volivcev vodi predsedstvo zbora, ki ga volivci izvolijo na zboru iz svojih vrst. Predsedstvo zbora sestavljajo predsedujoči in dva člana.

Zbor volivcev izvoli izmed sebe tudi dva overitelja zapisnika.

39. člen

Po izvolitvi predsedstva pojasni predsedujoči namen tega zbora volivcev in način njegovega dela; pri tem obrazloži določbe 40. do 44. člena tega zakona. Nato določi zbor volivcev na predlog predsedujočega dnevni red; dnevni red mora obsegati:

1. volitev kandidacijske komisije;
2. predlaganje kandidatov po volivcih;
3. obravnavanje predloga kandidacijske komisije za določitev kandidatov in glasovanje o predlogu.

40. člen

Zbor volivcev izvoli izmed prisotnih volivcev kandidacijsko komisijo. Njena naloga je, da na podlagi predlogov volivcev poda zboru volivcev končni predlog za določitev kandidatov.

Kandidacijsko komisijo sestavlja sedem do petnajst članov.

Pravico predlagati kandidacijsko komisijo ima najmanj deset volivcev.

Po končanem predlaganju se glasuje o izvolitvi kandidacijske komisije. O predlaganih listah se glasuje v celoti, in sicer javno.

Izvoljena je tista kandidacijska komisija, ki je dobila največje število glasov.

Kandidacijska komisija izvoli izmed sebe predsednika.

41. člen

Kandidate za odbornike ima pravico predlagati vsak volivec, in sicer jih lahko predlaga toliko, kolikor je treba izvoliti v volilni enoti odbornikov. Predlogi se dajejo ustno.

42. člen

Član kandidacijske komisije, ki ga volivci predlagajo za kandidata, preneha biti član komisije, če privoli, da bo kandidat. Če se zaradi tega skrči število članov komisije pod sedem, se namesto odpadlih članov izvolijo drugi.

43. člen

Ko je predlaganje kandidatov končano, se kandidacijska komisija umakne, pretrese predlog volivcev in sestavi predlog za določitev kandidatov, vendar samo izmed kandidatov, ki so jih predlagali volivci.

Predlog kandidacijske komisije mora obsegati najmanj dvakrat toliko kandidatov, kot je treba v volilni enoti izvoliti odbornikov.

44. člen

Ko kandidacijska komisija konča delo, sporoči predsednik ali kakšen drug član kandidacijske komisije zboru volivcev predlog komisije za določitev kandidatov in ga utemelji za vsakega predlaganega kandidata.

Zbor volivcev potem obravnava predlog kandidacijske komisije. Če med obravnavanjem kdo navede razloge proti kakšnemu kandidatu, ki ga je predlagala kandidacijska komisija, ali če predlaga drugega kandidata, mora kandidacijska komisija preizkusiti navedene razloge in predloge ter predložiti zboru volivcev svoj končni predlog. Tudi ta predlog lahko obsega samo kandidate, ki so jih predlagali volivci.

Zbor volivcev glasuje posebej o vsakem kandidatu, ki ga je predložila kandidatna komisija. Glasuje se z dviganjem rok.

Od tistih kandidatov, ki jih je predložila kandidacijska komisija, je sprejet vsak tisti kandidat, za katerega je glasovala večina navzočih volivcev. Če je potrebno, se glasovi preštejejo.

45. člen

Če zbor volivcev ne sprejme v celoti predloga kandidacijske komisije, se na istem zboru volivcev izvoli nova kandidacijska komisija.

Za ves nadaljnji postopek veljajo določbe prejšnjih členov:

46. člen

O delu zbora volivcev se piše zapisnik. Zapisnik podpišejo predsedujoči, zapisnikar in oba overitelja.

Predsednik občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora mora preiskrabeti zapisnikarja. Zbor volivcev pa lahko izvoli za zapisnikarja tudi koga drugega.

Zapisnik mora obsegati zlasti: kraj in dan zbora volivcev ter uro začetka in konca zbora; volilno enoto, za katero je bil sklican; kdo ga je sklical in začel; priimek, očetovo ime in rojstno ime članov predsedstva, zapisnikarja in overitelja zapisnika; koliko volivcev je vpisanih v volilnem imeniku na območju te volilne enote; koliko volivcev je navzočih na zboru; dnevni red; izvoljeno kandidacijsko komisijo, predloge za kandidate; predlog kandidacijske komisije za določitev kandidatov, kateri kandidati so bili sprejeti, kako je bil ugotovljen izid glasovanja in druge za delo zbora volivcev pomembne okoliščine.

47. člen

Na zboru volivcev sprejeti predlog kandidature mora obsegati:

1. ime ljudskega odbora, v katerega se voli, in dan volitev;
2. volilno enoto, za katero se predlaga kandidatura;
3. kraj, dan in območje zbora volivcev, na katerem je bil predlog kandidature sprejet;
4. priimek, očetovo in rojstno ime in bivališče kandidatov.

Predlog kandidature podpiše predsedujoči na zboru volivcev in predsednik kandidacijske komisije ter dva člana, ki ju določi kandidacijska komisija. Poleg podpisov je treba navesti njihov priimek, očetovo in rojstno ime in bivališče. Njuni podpisi morajo biti overjeni od pristojnega organa za overitve ali od ljudskega odbora občine, kjer je bil zbor volivcev.

48. člen

Predlogu kandidature je treba priložiti:

1. pismeno privolitev vsakega kandidata v kandidaturo; privolitev mora biti overjena od pristojnega organa za overitve;
2. potrdilo pristojnega občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora za vsakega kandidata, da je vpisan v volilnem imeniku; to potrdilo se lahko da na samem predlogu kandidature;
3. zapisnik o delu zbora volivcev.

b) Po skupini državljanov

49. člen

Predlog kandidature, ki jo predloži v potrditev skupina državljanov, mora biti podpisan od najmanj desetine vseh volivcev, ki so vpisani v volilnem imeniku na območju volilne enote, za katero se kandidatura predlaga. Ne glede na to, koliko je v volilni enoti volivcev, pa zadostuje, da podpiše predlog kandidature 100 volivcev, vendar najmanj 30 volivcev pri volitvah za občinski ljudski odbor oziroma najmanj 50 volivcev pri volitvah za okrajni oziroma mestni zbor.

Predlog kandidature, ki jo predlaga skupina državljanov, mora obsegati najmanj toliko kandidatov, kot je treba volilni enoti izvoliti odbornikov.

50. člen

Predlog kandidature mora obsegati:

1. ime ljudskega odbora, v katerega se voli, in dan volitev;
2. volilno enoto, za katero se vloga predlog kandidature;
3. priimek, očetovo in rojstno ime in bivališče kandidatov.

Predlog morajo podpisati vsi predlagatelji z navedbo priimka, očetovega imena, rojstnega imena in bivališča. Njihovi podpisi morajo biti overjeni od pristojnega organa za overitve ali od ljudskega odbora občine, na katere območju je volilna enota, za katero se predlagajo kandidati.

51. člen

Predlogu kandidature je treba priložiti:

1. pismeno privolitev vsakega kandidata v kandidaturo; privolitev mora biti overjena od pristojnega organa za overitve;

2. potrdilo pristojnega občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora za vsakega kandidata, da je vpisan v volilnem imeniku; to potrdilo se lahko da na samem predlogu kandidature;

3. potrdilo občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora ali komisije za volilne imenike, da imajo podpisniki kandidature volilno pravico v volilni enoti, za katero je vložena kandidatura. To potrdilo lahko da ljudski odbor ob overitvi podpisov (drugi odstavek 50. člena tega zakona).

52. člen

Isti volivec sme biti predlagatelj samo za eno kandidaturo, ki jo vložijo skupina državljanov. Če podpiše kdo kot predlagatelj dva ali več predlogov, velja njegov podpis samo na tistem predlogu, ki je bil najprej predložen v potrditev.

3. Potrjevanje kandidatur

53. člen

Predlogi kandidatur se predložijo pristojni okrajni volilni komisiji v potrditev najpozneje 21 dni pred dnevom volitev.

Za vlagatelje predloga se štejejo podpisniki predloga kandidature zbora volivcev oziroma prvi trije podpisniki predloga kandidature skupine državljanov.

54. člen

Ko prejme okrajna volilna komisija predlog kandidature, preizkusi takoj, ali je sestavljen po določbah tega zakona in ali je bil vložen pravočasno.

Če najde volilna komisija samo formalne pomanjkljivosti, zahteva v 24 urah od vlagateljev, naj pomanjkljivosti v treh dneh odpravijo.

Če je bil predlog kandidature vložen šele po preteku predpisanega roka, ga volilna komisija zavrne in sporoči to v 24 urah vlagateljem s pismeno odločbo.

55. člen

Če volilna komisija ugotovi, da polovica ali več na listi predlaganih kandidatov nimajo pravice biti voljeni, zavrne predlog in izda o tem vlagateljem odločbo najpozneje v 24 urah.

Če komisija ugotovi, da eden ali več kandidatov nimajo pravice biti voljeni, zavrne predlog glede njih in izda v 24 urah vlagateljem o tem odločbo. Vlagatelji imajo pravico v 24 urah po prejemu odločbe predlagati namesto zavrnenih kandidatov druge ali pa se proti odločbi pritožiti.

Če je za isto osebo vložena kandidatura v več kot eni volilni enoti, ali kandidatura za odbornika okrajnega oziroma mestnega zbora in za odbornika zbora proizvajalcev okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora, zavrne okrajna volilna komisija kandidaturo, ki je pozneje vložena, in sporoči to v 24 urah vlagateljem kandidature. Vlagatelji zavrnjene kandidature imajo pravico v 24 urah po prejemu odločbe namesto zavrnenega kandidata predlagati drugega kandidata ali pa se zoper odločbo pritožiti.

Če v primerih iz drugega in tretjega odstavka tega člena vlagatelji namesto zavrnenih kandidatur v določenem roku ne predlagajo drugih kandidatov in zaradi tega število kandidatov, ki so predlagani na posamezni kandidaturi, pade pod tisto število kot je treba v volilni enoti voliti odbor-

nikov, zavrne okrajna volilna komisija predlog kandidature in izda vlagateljem o tem odločbo najpozneje v 48 urah po preteku roka, določenega za predlaganje novih kandidatov.

56. člen

Če je predlog kandidature v redu ali če vlagatelji grajane pomanjkljivosti v določenem jim roku odpravijo, izda volilna komisija v 48 urah odločbo, s katero potrdi kandidaturo. V tej odločbi mora biti tudi povedano, kdaj je komisija predlog kandidature sprejela in kateri je ta predlog po vršnem redu.

Odločbo o potrditvi kandidature pošlje okrajna volilna komisija vlagateljem kandidature.

57. člen

Če je bil predlog kandidature vrnjen vlagateljem z zahtevo, naj odpravijo formalne pomanjkljivosti in to v določenem jim roku storijo, se šteje, da je bil predlog kandidature vložen takrat, ko je bil prvič predložen volilni komisiji. To velja tudi, če vlagatelji predloga v primerih iz drugega in tretjega odstavka 55. člena namesto zavrženih kandidatov predlagajo v določenem roku nove kandidate.

58. člen

Če umre kandidat s potrjene kandidature, ki so jo predlagali volivci na zboru volivcev, lahko volivci na zboru volivcev namesto umrlega kandidata predlagajo okrajni volilni komisiji v potrditev drugega kandidata po določbah 37. do 45. člena tega zakona.

Če umre kandidat s potrjene kandidature, ki jo je predlagala skupina državljanov, lahko predlagatelji potrjene kandidature namesto umrlega kandidata predlagajo okrajni volilni komisiji v potrditev drugega kandidata po določbah 49. do 52. člena tega zakona. Med podpisniki nove kandidature mora biti najmanj dve tretjini tistih predlagateljev, ki so podpisali predlog kandidature za umrlega kandidata.

Predlog za potrditev novega kandidata namesto umrlega mora biti vložen najpozneje 10 dni pred dnevom volitev.

59. člen

Zbor volivcev lahko umakne potrjeno kandidaturo, ki so jo predlagali volivci na zboru volivcev.

Skupina državljanov lahko umakne potrjeno kandidaturo, ki jo je vložila. Umik kandidature velja, če podpišeta izjavo o umiku kandidature najmanj dve tretjini podpisnikov predloga kandidature.

Zbor volivcev oziroma skupina državljanov lahko najpozneje 10 dni pred dnevom volitev namesto umaknjene kandidature predlaga okrajni volilni komisiji v potrditev drugo kandidaturo po določbah 37. do 45. člena oziroma po določbah 49. do 52. člena tega zakona.

Med podpisniki nove kandidature, ki jo predlaga skupina državljanov, merata biti najmanj dve tretjini tistih, ki so podpisali prvotni predlog kandidature.

60. člen

Če umre kakšen kandidat s potrjene kandidature v zadnjih 10 dneh pred dnevom volitev ali če so bile zavržene ali umaknjene vse kandidature in ni nobene potrjene kandidature, se opravijo volitve drugo naslednjo nedeljo na podlagi še veljavnih in morebitnih novih potrjenih kandidatur.

Predlog kandidature za novega kandidata namesto umrlega in predlog za potrditev novih kandidatur namesto zavrženih ali umaknutjenih se lahko vložijo v tem primeru najpozneje 10 dni pred dnevom volitev, določenim po prvem odstavku tega člena. Za predlaganje kandidatov veljajo določbe prvega in drugega odstavka 58. oziroma 59. člena.

Okrajna volilna komisija obravnava take predloge po določbah 55. do 56. člena tega zakona kot zelo nujne.

4. Objavljanje in razglašanje kandidatur

61. člen

Okrajna volilna komisija mora razglasiti vsako potrjeno kandidaturo takoj, ko jo potrdi, najpozneje pa 15 dni pred dnevom volitev na svoji razglasni deski. V primerih iz 58. člena, tretjega odstavka 59. člena in drugega odstavka 60. člena tega zakona mora razglasiti pozneje potrjeno kandidaturo najpozneje pet dni pred dnevom volitev.

Razglas kandidature mora obsegati: za katere volitve in za katero volilno enoto je kandidatura potrjena ter priimek, očetovo ime, rojstno ime in bivališče kandidata.

62. člen

Okrajna volilna komisija poskrbi za to, da bodo razglasi potrjenih kandidatur razobešeni najpozneje pet dni pred dnevom volitev v vseh krajih volilne enote.

Vsakemu občinskemu oziroma mestnemu ljudskemu odboru se pošlje najmanj po en izvod razglasa vsake potrjene kandidature za vsako volišče najpozneje pet dni pred dnevom volitev.

5. Volišča in volilni material

63. člen

Odborniki občinskega ljudskega odbora in odborniki okrajnega in mestnega zbora se volijo na voliščih; volišča določi okrajna volilna komisija po predlogu občinskega ljudskega odbora oziroma mestnega zbora najpozneje 15 dni pred dnevom volitev.

Za vsako volišče na območju občine oziroma mesta se določi zaporedna številka.

Najmanj pet dni pred volitvami razglasi volilna komisija, kje bodo volišča in kateri volivci bodo glasovali na posameznih voliščih.

64. člen

Volišča se določijo tako, da glasuje na posameznem volišču približno 500 volivcev. V bolnišnicah, sanatorijih, porodnišnicah, invalidskih domovih in podobnih zavodih, v katerih je nad 25 volivcev, so posebna volišča.

Za vsako volišče se določi poseben prostor.

V prostoru, kjer se glasuje, se uredi vsaj eden, po možnosti pa več prostorov, ki so tako oddeljeni, da ne more nihče iz ostalega dela prostora videti, kako volivec izpolnjuje glasovnico.

65. člen

Vlaga telji vsake potrjene kandidature smejo najpozneje tri dni pred dnevom volitev prigrasiti okrajni volilni komisiji po enega predstavnika kan-

didature in njegovega namestnika za vsako volišče in tudi po enega predstavnika in njegovega namestnika za okrajno volilno komisijo. Predstavniki oziroma njegov namestnik je lahko samo oseba, ki ima volilno pravico.

Predsednik volilne komisije izda najpozneje 48 ur po prejemu priglasitve vsakemu priglašenemu predstavniku kandidature in njegovemu namestniku potrdilo, da sme biti navzoč pri glasovanju in pri delu volilnega odbora na volišču, za katero je priglašen, oziroma pri delu okrajne volilne komisije; nima pa pravice odločati.

66. člen

Občinski oziroma mestni ljudski odbor določi sporazumno z volilnim odborom v bližini volišča primerno mesto, kjer se razobesijo izpiski iz razglasov potrjenih kandidatur za tisto volilno enoto. To mesto je treba dati predstavnikom list na razpolago najpozneje 48 ur pred dnevom volitev.

67. člen

Okrajna volilna komisija pripravi ob sodelovanju okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora pravočasno za vsako volilno enoto potrebno število glasovalnih skrinjic, tiskanih glasovnic in drug volilni material.

68. člen

Glasovnica obsega:

1. ime ljudskega odbora, v katerega se voli, dan volitev in navedbo volilne enote;

2. število odbornikov, ki jih je treba voliti v volilni enoti;

3. priimek, očetovo ime in rojstno ime vseh kandidatov iz vseh potrjenih kandidatur za volilno enoto. Kandidati so na glasovnici naštetih v enakem redu kot na razglasih potrjenih kandidatur. Pred imenom vsakega kandidata se vpiše zaporedna številka. Na glasovnici so najprej naštetih kandidati s kandidature zbora volivcev, nato pa ločeno kandidati s kandidature skupine državljanov.

Če je dvoje ali več kandidatur, ki so jih predlagale skupine državljanov, se naštejejo imena kandidatov na glasovnici po tistem vrstnem redu, kot so bile kandidature potrjene.

Okrajna volilna komisija overi vsako glasovnico s svojim pečatom, če ga nima, pa s pečatom okrajnega ali mestnega ljudskega odbora, kjer je sedež komisije.

69. člen

Na dan pred volitvami se zberejo ob petnajsti uri predsednik in člani volilnega odbora v poslopju, kjer se bo glasovalo, in prevzamejo proti potrdilu od občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora: glasovalno skrinjico, potrebno število glasovnic, overjeni izpiski iz volilnega imenika, v katerem so vpisani volivci z območja tega volišča, overjene razglase o potrditvi kandidatur in drugo, kar je potrebno.

Volilni odbor mora prešteti glasovnice in pregledati glasovalno skrinjico. Nato postavi skrinjico na mesto, kjer se bo drugi dan glasovalo, pred skrinjico pa obesi razglase potrjenih kandidatur.

70. člen

Ko volilni odbor pripravi vse, kar je potrebno za glasovanje, napravi o tem zapisnik.

Zapisnik podpišejo člani volilnega odbora in navzoči predstavniki kandidatur. Nato zapre volilni odbor okna, zaklene glasovalni prostor in zapečati vrata. Ključ vzame predsednik volilnega odbora. Nato postavi volilni odbor širažo. Straža ne sme do drugega jutra ob 7. uri nikogar in z nobenim izgovorom pustiti v glasovalni prostor.

6. Glasovanje

71. člen

Na dan volitev ob 7. uri se zbere volilni odbor pred vrati glasovalnega prostora, se prepriča, ali so pečati na vratih v redu, odklene vrata, pregleda, ali je vse v redu, in napravi zapisnik o tem, v kakšnem stanju je našel glasovalni prostor. Zapisnik podpišejo vsi člani volilnega odbora in navzoči predstavniki kandidatur. Nato razglasi predsednik volilnega odbora, da se prične glasovanje.

72. člen

Ves čas glasovanja morajo biti navzoči vsi člani volilnega odbora oziroma njihovi namestniki. Če predstavnik kakšne kandidature zapusti volišče, se to vpiše v zapisnik; glasovanje se pa nadaljuje brez njega.

73. člen

Volilni odbor skrbi za red in mir na volišču. Če je treba, lahko zahteva predsednik volilnega odbora pomoč Ljudske milice; dokler je Ljudska milica na volišču, je pod njegovim vodstvom.

Nihče ne sme priti na volišče oborožen ali z nevarnim orožjem razen Ljudske milice, kadar jo pokliče predsednik volilnega odbora.

74. člen

Volivec glasuje osebno na volišču, na katerega območju je vpisan v volilnem imeniku. Predsednik in člani volilnega odbora, njihovi namestniki, predstavniki kandidatur in njihovi namestniki smejo glasovati na volišču, kjer delajo, četudi niso vpisani v izpisku iz volilnega imenika za to volišče, če predložijo potrdilo, da so vpisani v volilnem imeniku na območju ljudskega odbora, v katerega se voli. Potrdila se priložijo zapisniku.

75. člen

V prostor, kjer se glasuje, vstopajo volivci drug za drugim. V glasovalnem prostoru ne sme biti likrati več kot deset volivcev.

Vsak volivec mora na predsednikovo vprašanje glasno povedati svoj priimek, očetovo ime, rojstno ime in poklic, v krajih, kjer je več volišč, pa tudi svoje stanovanje. Predsednik po potrebi volivca legitimira ali na drug način dožene njegovo istovetnost.

Nato predsednik pogleda v volilni imenik, ali je volivec v njem vpisan. Če je vpisan, obkroži predsednik njegovo zaporedno številko v izpisku iz volilnega imenika kot znak, da je glasoval.

Zatem pojasni predsednik volivcu, kako se glasuje, in mu izroči glasovnico.

76. člen

Člani volilnega odbora morajo volivcu na njegovo zahtevo ponovno pojasniti, kako se glasuje. Posebno morajo paziti, da volivca nihče ne ovira, ko izpolnjuje glasovnico, in da je tajnost glasovanja popolnoma zagotovljena.

Na volišču je prepovedana vsakršna agitacija za posamezne kandidate.

77. člen

Ko dobi volivec glasovnico, gre v prostor, ki je določen za izpolnjevanje glasovnic.

Glasovnica se izpolni tako, da volivec obkroži zaporedne številke tistih kandidatov, za katere želi glasovati.

Volivec lahko glasuje največ za toliko kandidatov, kot je treba v volilni enoti izvoliti odbornikov, in sicer le za tiste kandidate, katerih imena so vpisana na glasovnici. Pripisovanje novih kandidatov nima veljave.

Ko volivec izpolni glasovnico, jo prepogne na polovico, tako da so imena kandidatov na notranji strani, pokaže volilnemu odboru, da ima samo eno glasovnico, in jo odda v glasovalno skrinjico.

Ko je volivec glasoval, mora oditi z volišča. Za volišče se štejeta poslopje in njegovo dvorišče.

78. člen

Nepismeni volivec ali volivec, ki zaradi kakšne telesne hibe ne bi mogel glasovati tako, kot je določeno v prejšnjem členu, ima pravico pripeljati s seboj pred volilni odbor osebo, ki naj bi namesto njega izpolnila glasovnico ali jo oddala v glasovalno skrinjico. O tem odloči volilni odbor in vpiše to v zapisnik.

79. člen

Volilni odbor ne sme odreči glasovanja nikomur, ki je vpisan v izpisku iz volilnega imenika za to volišče, in tudi ne osebam iz 74. člena tega zakona. Če ima kakšen član volilnega odbora ali predstavnik kandidature glede posameznih volivcev kakšno pripombo, se to vpiše v zapisnik. Če hoče glasovati kakšen volivec, na čigar ime je že kdo glasoval, se njegov priimek, očetovo ime, rojstno ime, poklic in bivališče vpišejo v zapisnik, glasovati pa mu volilni odbor ne dovoli.

80. člen

Glasovanje traja nepretrgoma do 19. ure. Samo zaradi nereda sme volilni odbor glasovanje odložiti, dokler se ne napravi red. Zakaj je bilo glasovanje prekinjeno in za koliko časa, se vpiše v zapisnik.

Ob 19. uri se volišče zapre; po tem času se ne sme nihče več pustiti na volišče. Volivci, ki so že v poslopju oziroma na dvorišču, pa imajo pravico glasovati. Če je bilo glasovanje zaradi nereda prekinjeno za več kot eno uro, se za toliko časa podaljša, kolikor je bilo prekinjeno nad eno uro.

81. člen

O glasovanju se napiše zapisnik; vanj se vpišejo vsi pomembni dogodki na volišču.

Vsak član volilnega odbora in vsak predstavnik kandidature lahko zahteva, da se vpišejo v zapisnik posamezne okoliščine, njegovo posebno mnenje in njegove pripombe k zapisniku. Zapisnik morajo podpisati vsi člani volilnega odbora. Podpišejo ga tudi navzoči predstavniki kandidatur. Če predstavniki zapisnika ne podpišejo, velja tudi brez njihovih podpisov.

7. Ugotavljanje izida glasovanja na volišču

82. člen

Ko se glasovanje konča, prešteje volilni odbor neuporabljene glasovnice, jih da v poseben omot in omot zapečati.

Nato ugotovi volilni odbor po izpisku iz volilnega imenika in po potrdilih (74. člen tega zakona) skupno število volivcev, ki so glasovali. Potem odpre glasovalno skrinjico in prešteje oddane glasovnice tako: predsednik ali član volilnega odbora jemlje glasovnice posamič iz glasovalne skrinjice in z vsake glasovnice glasno prebere imena kandidatov, za katere je volivec glasoval in izloča neveljavne glasovnice. Drugi član volilnega odbora zapisuje za vsakega kandidata posebej, koliko je dobil glasov, in koliko glasovnic je neveljavnih. Tretji član zbira prebrane glasovnice; neveljavne glasovnice odlaga posebej.

Predsednik pokaže vsako glasovnico predstavniku kandidature, če to zahteva.

Glasovnice, na katerih je obkrožena zaporedna številka pred imenom več kandidatov, kot je treba izvoliti odbornikov, ter neizpolnjene, zamazane ali tako izpolnjene glasovnice, da se z njih ne da zanesljivo dognati, za katere kandidate je volivec glasoval, so neveljavne.

Če se pokaže razlika med številom glasovalcev po izpisku iz volilnega imenika in glasovalcev, ki so glasovali s potrdilom (74. člen tega zakona), ter številom glasov po oddanih glasovnicah, velja izid glasovanja po glasovnicah.

83. člen

Če je na glasovnici obkroženih manj števil, kakor je treba v volilni enoti izvoliti odbornikov, velja, da je volivec glasoval samo za tiste kandidate, pri katerih je obkrožil številko.

84. člen

Ko dožene volilni odbor izid glasovanja, napravi o tem poseben zapisnik. Vanj vpiše: koliko je na območju tega volišča volilnih upravičencev po izpisku iz volilnega imenika; koliko volivcev je glasovalo po izpisku iz volilnega imenika, koliko jih je glasovalo s potrdilom (74. člen tega zakona) in koliko jih je glasovalo skupno po glasovnicah; koliko glasov je dobil vsak posamezni kandidat; koliko glasovnic je bilo neveljavnih. V zapisnik se vpišejo tudi posebna mnenja članov volilnega odbora.

Zapisnik podpišejo člani volilnega odbora in navzoči predstavniki kandidature. Zapisnik velja tudi, če ga predstavniki ne podpišejo.

Vsak član volilnega odbora in vsak predstavnik lahko da k zapisniku svoje pripombe.

Predstavnikom kandidature izda volilni odbor potrdilo o izidu glasovanja, če to zahtevajo. Predstavnik volilnega odbora javno razglasi izid glasovanja pred poslopjem, kjer se je glasovalo.

85. člen

Nato da volilni odbor v omot vse zapisnike, izpisek iz volilnega imenika, potrdila, na podlagi katerih so volivci glasovali (74. člen), uporabljene glasovnice in zapečateni omot z neuporabljenimi glasovnicami. Omot zapečati in naslovi na okrajno volilno komisijo.

Volilni odbor pošlje omot z volilnimi spisi najhitreje in po najkrajši poti okrajni volilni komisiji, in sicer na način, ki ga določi okrajna volilna komisija.

Volilni odbor vrne takoj po končanem delu, najpozneje pa prihodnji dan, drug volilni material ljudskemu odboru, od katerega ga je dobil; ljudski odbor mu da o tem potrdilo.

8. Ugotavljanje volilnih izidov

86. člen

Izid volitev v vse ljudske odbore ugotavljajo okrajne volilne komisije na podlagi volilnih spisov.

87. člen

Okrajna volilna komisija ugotovi najprej za vsako volilno enoto posebej, koliko je glasovalo vseh volivcev skupaj, koliko je dobil vsak kandidat glasov in koliko glasovnic je bilo neveljavnih. Nato ugotovi komisija, kateri kandidati so po 6. členu tega zakona izvoljeni za odbornike v posamezni volilni enoti.

Za vsako volilno enoto se dodeli toliko odborniških mandatov, kolikor je bilo treba v tej volilni enoti izvoliti odbornikov.

Če je dvoje ali več kandidatov v volilni enoti dobilo enako število glasov, bodisi za edini ali za zadnji odborniški mandat, se opravijo za tako odborniško mesto ponovne volitve.

88. člen

Predstavniki kandidatur imajo pravico biti navzoči pri delu volilne komisije, ko ugotavlja volilni izid za volilno enoto, za katero je bila predlagana kandidatura, za katero so priglašeni kot predstavniki pri volilni komisiji.

89. člen

Okrajna volilna komisija napravi o svojem delu zapisnik. Vanj vpiše za vsako volilno enoto posebej: koliko je bilo kandidatov v vsej volilni enoti ter priimek, očetovo ime, rojstno ime in bivališče vsakega kandidata; koliko odbornikov je bilo treba izvoliti skupno in po voliščih; koliko glasov je bilo oddanih za vsakega kandidata in koliko glasovnic je bilo neveljavnih; priimek, očetovo ime, rojstno ime in bivališče kandidatov, ki so izvoljeni za odbornike.

Vsak član volilne komisije in vsak predstavnik kandidatne liste lahko zahteva, da se vpišejo v zapisnik njegovo posebno mnenje in pripombe.

Zapisnik podpišejo vsi člani volilne komisije in navzoči predstavniki kandidatur. Zapisnik velja tudi, če ga predstavniki ne podpišejo.

90. člen

Okrajna volilna komisija izda vsakemu izvoljenemu odborniku potrdilo, da je izvoljen in v kateri volilni enoti je izvoljen.

91. člen

Okrajna volilna komisija izroči ljudskemu odboru, za katerega so bile volitve, volilne spise in poročilo o tem, koliko glasov je dobil v vsaki volilni enoti vsak kandidat, kateri kandidati so izvoljeni za odbornike in koliko glasovnic je bilo neveljavnih.

Ljudski odbor razglasi poročilo volilne komisije na svoji razglasni deski in na krajevno običajni način.

Volilne spise, ki se tičejo volitev občinskega ljudskega odbora, odda občinski ljudski odbor v hrambo pristojnemu okrajnemu oziroma mestnemu ljudskemu odboru.

VOLITVE ODBORNIKOV V ZBOR PROIZVAJALCEV

1. Porazdelitev števila odborniških mest, volilne enote

92. člen

Skupno število odbornikov, ki jih je treba izvoliti v zbor proizvajalcev, se razdeli na proizvodjalški skupini iz 2. člena tega zakona glede na razmerje, s katerim je posamezna proizvodjalška skupina udeležena pri skupnem družbenem produktu okraja oziroma mesta, kot je določen po tekočem okrajnem oziroma mestnem družbenem planu.

Če se na način, naveden v prvem odstavku, ne porazdeli na proizvodjalški skupini celotno število odborniških mest, se preostalo odborniško mesto dodeli tisti proizvodjalški skupini, ki ima največji ostanek.

Če bi kateri proizvodjalški skupini po prvem odstavku ne pripadel niti en mandat, se ji dodeli en mandat ne glede na odstotek udeležbe pri družbenem produktu okraja oziroma mesta. V tem primeru se vsa druga odborniška mesta dodelijo drugi proizvodjalški skupini.

Odločbo o razdelitvi odborniških mest na posamezne proizvodjalške skupine izda okrajni oziroma mestni ljudski odbor, mora jo pa predložiti Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS v potrditev.

93. člen

Oborniki zbora proizvajalcev se volijo po volilnih enotah v okviru vsake proizvodjalške skupine. Volilno enoto sestavlja ena ali več gospodarskih organizacij. V vsaki volilni enoti se voli eden ali več odbornikov, vendar največ pet.

94. člen

Volilne enote za volitve odbornikov zbora proizvajalcev in število odbornikov, ki jih je treba izvoliti v vsaki volilni enoti, določi zbor proizvajalcev okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora tako:

Najprej določi količnik za porazdelitev odborniških mest na gospodarske organizacije oziroma volilne enote znotraj vsake proizvodjalške skupine. Količnik se izračuna tako, da se skupno število proizvajalcev v vsaki teh skupin deli s številom odborniških mest, določenih za proizvodjalško skupino.

Gospodarska organizacija, ki šteje najmanj toliko proizvajalcev, kot znaša količnik, je samostojna volilna enota; v njej se voli toliko odbornikov, kot ustreza razmerju med količnikom in številom proizvajalcev te organizacije. Če odpade na tako gospodarsko organizacijo več kot pet odborniških mest, se razdeli na dvoje ali več volilnih enot, ki jih sestavljajo posamezni obrati ali oddelki gospodarske organizacije. Zbor proizvajalcev določi volilne enote znotraj gospodarske organizacije v sporazumu z gospodarsko organizacijo.

Če kakšna gospodarska organizacija nima toliko proizvajalcev, kot znaša količnik, združi zbor proizvajalcev dvoje ali več gospodarskih organizacij iste gospodarske panoge oziroma proizvodjalške skupine v eno volilno enoto na podlagi sporazumnega predloga, če tega ni, pa po zaslišanju prizadetih gospodarskih organizacij. V taki volilni enoti se voli en odbornik, največ pa dva.

Če bi po določbah prejšnjih dveh odstavkov vsa odborniška mesta, ki odpadejo na posamezno proizvajalsko skupino, ne bila razdeljena, se preostala odborniška mesta dodelijo po vrsti tistim volilnim enotam, ki imajo največji ostanek nad količnikom.

Odločba o določitvi volilnih enot se objavi za vsako volilno enoto posebej v vseh obratih in delavnicah gospodarskih organizacij, ki sestavljajo volilno enoto.

95. člen.

Za gospodarske organizacije, katerih delavci in uslužbenci imajo pravico voliti poslance za zbor proizvajalcev, se štejejo tudi gospodarski zavodi, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, prevozništvom ali trgovino ali opravljajo poštno telegrafsko in telefonsko službo.

Določbe tega zakona, ki urejajo položaj gospodarskih organizacij v volilnem postopku, veljajo tudi za obrtne obrate in delavnice.

96. člen

Samostojne enote gospodarskih organizacij (obrati, delavnice, podružnice itd.), ki so krajevno ločene od sedeža gospodarske organizacije, so ob pogojih iz tretjega ali petega odstavka 94. člena samostojna volilna enota. Če ne morejo biti samostojna volilna enota, se združijo v eno volilno enoto s sosednjimi gospodarskimi organizacijami po četrtem odstavku 94. člena tega zakona.

2. Predlaganje kandidatov

a) Po zborih volivcev v gospodarskih organizacijah

97. člen

Zbori volivcev, na katerih se predlagajo kandidati za odbornike zbora proizvajalcev, se opravijo po gospodarskih organizacijah ustrezne proizvajalske skupine.

Zbor volivcev v gospodarski organizaciji sestavljajo vsi delavci in uslužbenci v tej organizaciji oziroma člani kmetijske zadruga in člani njihovih gospodarstev, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, ter delavci in uslužbenci zadruga. V gospodarskih organizacijah, v katerih je zaposlenih oziroma včlanjenih več kot 500 proizvajalcev, se lahko opravijo zbori volivcev po posameznih obratih, oddelkih in drugih poslovnih enotah. Proizvajalci gospodarske organizacije, v kateri je zaposlenih ali včlanjenih manj kot 50 proizvajalcev, sestavljajo skupen zbor volivcev s proizvajalci drugih gospodarskih organizacij iz iste volilne enote.

Najpozneje pet dni po razglasitvi odločbe o razdelitvi okraja oziroma mesta na volilne enote določi okrajna volilna komisija na predlog občinskega ljudskega odbora oziroma mestnega ljudskega odbora (zbora proizvajalcev), v katerih gospodarskih organizacijah ali enotah gospodarskih organizacij bodo zbori volivcev za predlaganje kandidatov za obrtnike zbora proizvajalcev ter za katere gospodarske organizacije in v kateri od njih bodo skupni zbori volivcev. Odločba o tem se objavi za vsako volilno enoto posebej v vseh obratih in delavnicah gospodarskih organizacij, ki sestavljajo volilno enoto.

98. člen

Zbor volivcev v gospodarski organizaciji skliče predsednik delavskega sveta gospodarske organizacije, predsednik upravnega odbora kmetijske zadruga, v gospodarskih organizacijah, ki nimajo delavskega sveta, pa predsednik upravnega odbora oziroma vodja gospodarskega zavoda ali poslovne enote, za katero se skliče poseben zbor volivcev.

Če je zbor volivcev skupen za več gospodarskih organizacij, ga skliče predstavnik tiste gospodarske organizacije, v kateri bo zbor.

Sklic zbora volivcev v gospodarski organizaciji se objavi najpozneje tri dni pred zborom v vseh obratih in delavnicah gospodarske organizacije oziroma v poslovnih enotah zadruga z navedbo dnevnega reda.

Če upravičeni predstavnik gospodarske organizacije ne skliče zbora volivcev najpozneje v tridesetih dneh po razpisu volitev, ga skliče v nadaljnjih petih dneh okrajna volilna komisija.

99. člen

Zbor volivcev za predlaganje kandidatov za odbornika zbora proizvajalcev se lahko opravi, če je navzočih najmanj desetina vseh proizvajalcev, ki imajo pravico udeležiti se zbora volivcev v gospodarski organizaciji, za katero je sklican zbor, najmanj pa 50 proizvajalcev. Če je manj kot 100 proizvajalcev, ki imajo pravico udeležiti se zbora volivcev, ki se skliče skupno za eno ali več gospodarskih organizacij, se lahko opravi zbor samo, če je navzočih najmanj tretjina vseh proizvajalcev, ki imajo pravico udeležiti se zbora.

Če se zbor ni mogel opraviti zato, ker na zbor ni prišlo potrebno število volivcev, skliče upravičeni organ nov zbor volivcev.

Pravico udeležiti se zbora volivcev v gospodarski organizaciji in pravico glasovati imajo samo delavci in uslužbenci, ki so zaposleni v gospodarski organizaciji, oziroma člani kmetijske zadruga, za katero je sklican zbor, člani njihovih gospodarstev, ki se ukvarjajo s kmetijstvom ter delavci in uslužbenci zadruga. To pravico imajo proizvajalci, ki imajo volilno pravico po zakonu o volilnih imenikih.

100. člen

Zbor volivcev začne predstavnik gospodarske organizacije, ki ga je sklical, in ga vodi do izvolitve predsedstva zbora.

Vodja gospodarske organizacije, v kateri se opravi zbor volivcev, oziroma predsednik upravnega odbora kmetijske zadruga mora poskrbeti za zapisnikarja; zbor pa lahko izbere za zapisnikarja tudi koga drugega.

101. člen

Na podlagi sklepa zbora volivcev v gospodarski organizaciji se sestavi predlog kandidature, ki obsega:

1. navedbo, da se vlaga predlog kandidature za volitve odbornikov v zbor proizvajalcev, ter navedbo proizvajalske skupine, volilne enote in dneva volitev;

2. navedbo, da je bil predlog kandidature postavljen na zboru volivcev v gospodarski organizaciji, kje in kdaj je bil zbor volivcev ter v kateri gospodarski organizaciji in za katere gospodarske organizacije se je opravil zbor;

3. priimek, očetovo in rojstno ime in stanovanje vsakega na zboru določenega kandidata z navedbo gospodarske organizacije, v kateri je zaposlen ali včlanjen.

Predlog kandidature, ki jo določi zbor volivcev, mora obsegati najmanj dvakrat toliko kandidatov, kot je treba v volilni enoti izvoliti odbornikov.

102. člen

Predlogu kandidature je treba priložiti:

1. pismeno privolitev vsakega kandidata v kandidaturo; privolitev mora biti overjena od pristojnega organa za overitve;

2. potrdilo gospodarske organizacije oziroma občinskega ali mestnega ljudskega odbora za vsakega kandidata, da je vpisan v volilnem imeniku za volitve odbornikov v zbor proizvajalcev ustrezne proizvajalske skupine, če je kandidat sindikalni funkcionar, pa potrdilo ustrezne sindikalne organizacije, da so ga proizvajalci izvolili za funkcionarja; to potrdilo se lahko da tudi na samem predlogu kandidature;

3. zapisnik o zboru volivcev.

b) Po skupini proizvajalcev

103. člen

Predlog kandidature za odbornike zbora proizvajalcev lahko vloži skupina proizvajalcev, zaposlenih ali včlanjenih v gospodarskih organizacijah, ki sestavljajo volilno enoto, za katero se vloži kandidatura.

Predlog kandidature mora obsegati toliko kandidatov, kot je treba v volilni enoti izvoliti odbornikov.

Predlog kandidature mora biti podpisan od najmanj 100 proizvajalcev. Če je v gospodarskih organizacijah, ki sestavljajo volilno enoto, zaposlenih ali včlanjenih manj kot 400 proizvajalcev, mora biti predlog podpisan od najmanj desetine proizvajalcev, vendar najmanj od desetih.

104. člen

Predlog kandidature skupine proizvajalcev mora obsegati:

1. navedbo, da se vlaga predlog za volitve odbornikov za zbor proizvajalcev, in navedbo proizvajalske skupine, volilne enote in dneva volitev;

2. priimek, očetovo in rojstno ime in stanovanje vsakega kandidata z navedbo gospodarske organizacije, v kateri je zaposlen ali včlanjen;

3. podpise predlagateljev z navedbo priimka, očetovega in rojstnega imena, poklica in stanovanja ter gospodarske organizacije, v kateri je vsak od njih zaposlen oziroma včlanjen; podpisi predlagateljev morajo biti overjeni od organa, pristojnega za overitve, ali od občinskega ljudskega odbora.

105. člen

Predlogu kandidature, ki ga vloži skupina proizvajalcev, je treba priložiti:

1. pismeno privolitev vsakega kandidata v kandidaturo; privolitev mora biti overjena od organa, pristojnega za overitve;

2. potrdilo gospodarske organizacije oziroma občinskega ali mestnega ljudskega odbora za vsakega kandidata, da je vpisan v volilnem imeniku za volitve odbornikov v zbor proizvajalcev ustrezne proizvajalske skupine, če

je kandidat sindikalni funkcionar, pa potrdilo sindikalne organizacije, da so ga proizvajalci izvolili za funkcionarja;

3. potrdilo gospodarske organizacije oziroma občinskega ali mestnega ljudskega odbora za vsakega podpisnika predloga; da je vpisan v volilnem imeniku za volitve odbornikov v zbor proizvajalcev v volilni enoti, za katero se vlaga predlog kandidature.

Potrdilo iz 2. in 3. točke se lahko da tudi na samem predlogu kandidature.

106. člen

Zbori volivcev v gospodarski organizaciji in skupine proizvajalcev morajo predložiti predloge kandidature okrajni volilni komisiji najpozneje 21 dni pred dnevom volitev v potrditev.

Podpisniki predloga zborov volivcev oziroma prvi trije podpisniki predloga skupine proizvajalcev se štejejo za vlagatelje predloga kandidature.

3. Volišča in volilni material

107. člen

Pri volitvah odbornikov zbora proizvajalcev se glasuje na posebnih voliščih v gospodarskih organizacijah. Volišča določi okrajna volilna komisija po predlogu gospodarskih organizacij najpozneje 15 dni pred dnevom volitev.

V vsaki gospodarski organizaciji, v kateri je zaposlenih ali včlanjenih najmanj 25 proizvajalcev, ki imajo volilno pravico, se določi eno volišče ali več, tako da voli približno 300 volivcev na enem volišču.

Za glasovanje proizvajalcev gospodarskih organizacij iste proizvajalske skupine, v katerih je zaposlenih manj kot 25 proizvajalcev, ki imajo volilno pravico, se določi skupno volišče.

Če je v eni gospodarski organizaciji več volišč, dobi vsako volišče zaporedno število.

Okrajna volilna komisija razglasi najpozneje pet dni pred dnevom volitev v vseh obratih in delavnicah gospodarskih organizacij, ki sestavljajo volilno enoto, kje bodo volišča in kateri volivci bodo glasovali na posameznih voliščih.

108. člen

Da se ugotovi volilna pravica za volitve odbornikov za zbor proizvajalcev, se sestavi v vsaki gospodarski organizaciji, v kateri je zaposlenih ali včlanjenih več kot 25 proizvajalcev, volilni imenik. Sestavi ga komisija za sestavo volilnega imenika, ki jo imenuje delavski svet, kjer ni delavskega sveta, pa upravni odbor oziroma voditelj gospodarske organizacije.

Za proizvajalce gospodarskih organizacij z območja občine ali mesta, v katerih je zaposlenih ali včlanjenih manj kot 25 proizvajalcev, sestavi skupni volilni imenik komisija za sestavo volilnega imenika, ki jo imenuje občinski oziroma mestni ljudski odbor. Skupni volilni imenik se sestavi za vsako proizvajalsko skupino posebej.

Komisije za sestavo volilnih imenikov se imenujejo v treh dneh po razpisu volitev. Komisijo sestavljajo predsednik in dva člana. Komisije morajo izdelati volilne imenike najpozneje v desetih dneh po razpisu volitev.

109. člen

V gospodarski organizaciji, v kateri je dvoje ali več volišč, izdelava komisija za sestavo volilnega imenika izpisek za vsako volišče posebej in ga pošlje volilnemu odboru.

Komisija za sestavo volilnega imenika iz drugega odstavka 108. člena izdelava izpisek iz skupnega volilnega imenika za vsako volišče in ga pošlje volilnemu odboru.

110. člen

Glasovnica za volitve odbornikov za zbor proizvajalcev mora poleg podatkov iz 68. člena tega zakona obsegati tudi proizvajalsko skupino, v kateri se voli.

4. Glasovanje

111. člen

Volilni odbor v sporazumu z gospodarsko organizacijo lahko določi, da se začne glasovanje pred 7. uro ali da se konča po 19. uri, če je to potrebno, da se omogoči glasovanje delavcem iz delovnih posad, vendar ne pred 4. uro zjutraj in ne po 22. uri zvečer.

5. Uporaba določb četrtega poglavja

112. člen

Če v določbah tega poglavja ni drugače določeno, se pri volitvah odbornikov zbora proizvajalcev primerno uporabljajo določbe četrtega poglavja o predlaganju kandidatov, potrjevanju in razglašanju kandidatur, o voliščih in volilnem materialu, o glasovanju, o ugotavljanju izida glasovanja in volitev in o delitvi mandatov.

Šesto poglavje

PONOVNE IN NADOMESTNE VOLITVE

1. Ponovne volitve

113. člen

Ponovne volitve se opravijo:

1. če okrajna volilna komisija razveljavi volitve zaradi nepravilnosti pri volitvah;

2. če je v volilni enoti dobilo dvoje ali več kandidatov enako število glasov za edino ali za zadnje odborniško mesto; v drugem primeru se opravijo ponovne volitve samo za zadnje odborniško mesto;

3. če se pri verifikaciji mandatov razveljavi izvolitev kakšnega kandidata.

114. člen

Ponovne volitve po 1. točki prejšnjega člena se opravijo samo na voliščih, kjer so bile ugotovljene nepravilnosti pri volitvah, ponovne volitve po 2. in 3. točki pa na vseh voliščih volilne enote.

Pri ponovnih volitvah se glasuje na podlagi že potrjenih kandidatur in na podlagi morebitnih novih potrjenih kandidatur.

Predlogi kandidatur za nove kandidate se vložijo najpozneje 10 dni pred dnevom volitev.

Pri ponovnih volitvah po 2. točki prejšnjega člena se glasuje samo za tiste kandidate, ki so dobili enako število glasov.

Kandidat za poslanca s potrjene kandidature ob ponovnih volitvah lahko umakne privolitev za kandidaturo.

115. člen

Ponovne volitve razpiše okrajna volilna komisija.

Ponovne volitve za odbornike občinskega ljudskega odbora in za odbornike okrajnega oziroma mestnega zbora se opravijo drugo naslednjo nedeljo, ponovne volitve za odbornike zbora proizvajalcev pa v roku sedem do štirinajst dni potem, ko so bile volitve razveljavljene (1. in 3. točka 113. člena) oziroma po ugotovitvi, da noben kandidat ni bil izvoljen (2. točka 113. člena).

116. člen

Dan ponovnih volitev razglasi okrajna volilna komisija najpozneje pet dni pred dnevom volitev. Obenem razglasi kandidature, ki so bile že prej potrjene; če so bile vložene in potrjene nove kandidature, razglasi tudi te.

2. Nadomestne volitve

117. člen

Nadomestne volitve razpiše ljudski odbor, čigar odbornik se odpokliče, umre ali če drugače preneha njegov mandat.

Nadomestne volitve se opravijo v tisti volilni enoti, v kateri je bil izvoljen odbornik, ki mu je prenehal mandat.

Nadomestne volitve se morajo opraviti najpozneje v dveh mesecih potem, ko je bilo odborniško mesto izpraznjeno.

3. Uporaba določb četrtega in petega poglavja

118. člen

Če v tem poglavju ni drugače določeno, se za ponovne in nadomestne volitve primerno uporabljajo določbe četrtega in petega poglavja.

Sedmo poglavje

ODPOKLIC ODBORNIKOV LJUDSKIH ODBOROV

1. Predlaganje odpoklica

a) Po zborih volivcev

119. člen

Postopek za odpoklic odbornika občinskega ljudskega odbora oziroma okrajnega ali mestnega zbora se začne na predlog zbora volivcev samo, če se je udeležila zbora volivcev najmanj tretjina vseh volivcev, vpisanih v volilnem imeniku na območju volilne enote, v kateri je bil odbornik izvoljen.

Postopek za odpoklic odbornika zbora proizvajalcev se začne na predlog zborov volivcev v gospodarskih organizacijah samo, če se je udeležila zborov volivcev najmanj tretjina vseh proizvajalcev, ki so zaposleni oziroma včla-

njeni v gospodarskih organizacijah, ki so sestavljale pri volitvah volilno enoto, v kateri je bil odbornik izvoljen.

120. člen

Občinski ljudski odbor oziroma zbor, okrajnega ali mestnega ljudskega odbora lahko sklene z večino glasov na seji navzočih članov, da se skličejo zbori volivcev zaradi sprožitve postopka za odpoklic odbornika občinskega ljudskega odbora oziroma zbora okrajnega ali mestnega ljudskega odbora.

Na podlagi sklepa ljudskega odbora oziroma zbora mora okrajna volilna komisija najpozneje v 30 dneh sklicati vse zборе volivcev z območja ustrezne volilne enote, da sklepajo o tem, ali naj se sproži postopek za odpoklic odbornika.

121. člen

Sklicanje posameznega zbora volivcev, ki naj sklepa o tem, ali naj se sproži postopek za odpoklic odbornika občinskega ljudskega odbora oziroma zbora okrajnega ali mestnega ljudskega odbora, lahko predlaga najmanj 50 volivcev z območja, za katero naj se skliče zbor. Predlog pošljejo predsedniku občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora.

Sklicanje zbora volivcev v gospodarski organizaciji, ki naj sklepa o tem, ali naj se sproži postopek za odpoklic odbornika zbora proizvajalcev, lahko predlaga najmanj 50 volivcev, ki so zaposleni ali včlanjeni v katerikoli od gospodarskih organizacij, ki so sestavljale volilno enoto, v kateri je bil odbornik izvoljen, in v kateri naj se skliče zbor. Predlog pošljejo predsedniku delavskega sveta gospodarske organizacije oziroma predsedniku upravnega odbora kmetijske zadruge, če gospodarska organizacija nima delavskega sveta, pa predsedniku upravnega odbora oziroma voditelju gospodarskega zavoda ali poslovne enote, za katero naj se skliče zbor.

Predlog za sklicanje zbora volivcev mora biti pismen.

122. člen

Na predlog volivcev skliče zbor volivcev predsednik ljudskega odbora oziroma predstavnik gospodarske organizacije, ki mu je poslan predlog za sklicanje zbora.

Če predsednik ljudskega odbora oziroma predstavnik gospodarske organizacije zbora volivcev ne skliče najpozneje v 15 dneh potem, ko je dobil predlog, ga lahko skličejo volivci sami, ki so predlagali sklicanje zbora. To morajo pismeno sporočiti okrajni volilni komisiji.

123. člen

Predsednik občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, ki je sklical zbor volivcev, ali odbornik, ki ga on določi, oziroma predstavnik gospodarske organizacije, ki je sklical zbor volivcev, začne zbor in vodi njegovo delo do izvolitve predsedstva.

Če je sklicala zbor volivcev okrajna volilna komisija po drugem odstavku 120. člena tega zakona, začne zbor in ga vodi do izvolitve predsedstva zbora odbornik občinskega ali mestnega ljudskega odbora, ki ga določi okrajna volilna komisija.

Če je sklicala zbor skupina volivcev, začne zbor in ga vodi do izvolitve predsedstva volivec, ki ga določijo volivci, ki so sklicali zbor.

124. člen

Po izvolitvi predsedstva pojasni predsedujoči namen zbora in pozove enega izmed predlagateljev oziroma njegovega predstavnika, naj utemelji predlog, da naj se začne postopek za odpoklic odbornika.

Nato se predlog obravnava. Ko je obravnava končana, se glasuje o tem, ali naj se predlaga uvedba postopka za odpoklic ali ne.

Glasuje se z dviganjem rok.

Predlog za uvedbo postopka za odpoklic je sprejet, če je zanj glasovala večina navzočih volivcev oziroma proizvajalcev. Če je potrebno, se glasovi preštejejo.

125. člen

Če predlog ni bil sprejet, isti volivci oziroma proizvajalci predloga za uvedbo postopka za odpoklic ne morejo ponoviti pred potekom enega leta od dneva, ko je zbor volivcev njihov predlog odklonil.

126. člen

O delu zbora volivcev se piše zapisnik; podpišejo ga predsedujoči, zapisnikar in overitelji zapisnika.

Zapisnik obsega zlasti: kraj in uro pričetka in konca zbora; navedbo območja oziroma gospodarskih organizacij, za katere je bil sklican zbor volivcev, na čigar predlog je bil sklican zbor, kdo ga je sklical in kdo pričel; priimek, očetovo ime in rojstno ime članov predsedstva zbora, zapisnikarja in overiteljev zapisnika; priimek, očetovo ime in rojstno ime odbornika, čigar odpoklic se predlaga, z navedbo ljudskega odbora oziroma zbora, ki mu pripada; skupno število volivcev, vpisanih v volilnem imeniku za območje, za katero je bil sklican zbor volivcev, oziroma skupno število proizvajalcev, ki imajo pravico udeležiti se zbora; število navzočih volivcev oziroma proizvajalcev; izid glasovanja o predlogu za uvedbo postopka za odpoklic in razloge za uvedbo tega postopka, če je bil predlog sprejet; kako je bil ugotovljen izid glasovanja; druge okoliščine, ki so pomembne za delo zbora.

127. člen

Če je zbor volivcev sprejel predlog za uvedbo postopka za odpoklic odbornika, se sestavi predlog za odpoklic.

Predlog sestavi predsedstvo zbora. Zbor pa lahko določi za to tri druge na zboru navzoče volivce.

Predlog za uvedbo postopka za odpoklic podpišejo člani predsedstva zbora oziroma trije drugi volivci, ki jih določi zbor; njihovi podpisi morajo biti overjeni od organa, pristojnega za overitve, ali od ljudskega odbora občine oziroma mesta, na katerega območju je bil zbor volivcev.

b) Po skupini volivcev oziroma skupini proizvajalcev

128. člen

Če predlaga uvedbo postopka za odpoklic odbornika občinskega ljudskega odbora ali odbornika okrajnega oziroma mestnega zbora skupina volivcev, mora predlog podpisati najmanj tretjina vseh volivcev, ki so vpisani v volilnem imeniku na območju volilne enote, v kateri je bil izvoljen odbornik, ki naj se odpokliče.

Podpisi predlagateljev morajo biti overjeni od organa, pristojnega za overitve, ali od občinskega ljudskega odbora.

Predlog za uvedbo postopka za odpoklic mora obsegati poleg drugega, kar je predpisano v 150. členu tega zakona, tudi potrdilo občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, da so predlagatelji vpisani v volilnem imeniku.

Predlogu za uvedbo postopka za odpoklic mora biti priloženo potrdilo okrajne volilne komisije o skupnem številu volivcev v volilni enoti.

129. člen

Predlog za uvedbo postopka za odpoklic odbornika zbora proizvajalcev, ki ga vloži skupina proizvajalcev, mora podpisati najmanj tretjina skupnega števila proizvajalcev ustrezne proizvajalske skupine, ki so zaposleni oziroma včlanjeni v gospodarskih organizacijah, ki so sestavljale pri volitvah volilno enoto, v kateri je bil izvoljen odbornik, ki naj se odpokliče.

Predlog za uvedbo postopka za odpoklic, ki ga vloga skupina proizvajalcev, mora poleg drugega, kar je predpisano v 150. členu tega zakona, obsegati za vsakega podpisnika predloga tudi potrdilo občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, da je vpisan v volilnem imeniku, in potrdilo gospodarske organizacije ali občinskega oziroma mestnega ljudskega odbora, da je na območju ustrezne volilne enote zaposlen oziroma včlanjen kot proizvajalec v gospodarski organizaciji ustrezne proizvajalske skupine.

Predlogu za uvedbo postopka za odpoklic je treba priložiti potrdilo pristojne okrajne volilne komisije o skupnem številu proizvajalcev ustrezne proizvajalske skupine, zaposlenih oziroma včlanjenih v gospodarskih organizacijah na območju volilne enote.

2. Vsebina predloga in komu se predlog pošlje

150. člen

Predlog za odpoklic mora obsegati:

1. priimek, očetovo ime, rojstno ime, poklic in bivališče odbornika, katerega odpoklic se predlaga, ter navedbo ljudskega odbora oziroma zbora ljudskega odbora, katerega član je;
2. navedbo volilne enote, v kateri je bil odbornik izvoljen;
3. zakaj se predlaga odpoklic.

Poleg podpisa vsakega podpisnika predloga za odpoklic je treba navesti priimek, očetovo ime, rojstno ime, poklic in bivališče podpisnika; če vloži predlog za odpoklic skupina proizvajalcev, je treba za vsakega podpisnika navesti tudi, kje je vpisan v volilnem imeniku.

Predlog za odpoklic mora biti pismen.

151. člen

Predlog za odpoklic odbornika občinskega ljudskega odbora se pošlje okrajni volilni komisiji, predlog za odpoklic odbornika okrajnega ali mestnega ljudskega odbora pa Republiški volilni komisiji po okrajni volilni komisiji.

Okrajna volilna komisija pošlje takoj Republiški volilni komisiji vse predloge za odpoklic odbornika okrajnega ali mestnega ljudskega odbora.

3. Preskus predloga; razpis glasovanja o odpoklicu

132. člen

Pristojna volilna komisija preskusi, ali je predlog za odpoklic sestavljen v skladu z določbami tega zakona, ne preskuša pa utemeljenosti predloga za odpoklic.

Če so v predlogu samo formalne pomanjkljivosti, volilna komisija vrne predlog vlagateljem ter jim določi rok, v katerem morajo pomanjkljivosti odpraviti.

Volilna komisija zavrne predlog, če niso izpolnjeni drugi pogoji 127. do 130. člena tega zakona ali če vlagatelji v določenem jim roku ne odpravijo formalnih pomanjkljivosti; o tem obvesti z odločbo vlagatelje predloga.

Za vlagatelje predloga se štejejo podpisniki predloga. Če je predlog vložila skupina volivcev ali skupina proizvajalcev, se štejejo za vlagatelje predloga prvi trije podpisniki.

133. člen

Če je predlog za odpoklic odbornika v redu ali če vlagatelji odpravijo pomanjkljivosti v določenem roku, ga pristojna volilna komisija potrdi in razpiše glasovanje o odpoklicu v volilni enoti, v kateri je bil odbornik izvoljen. Volilna komisija razpiše glasovanje o odpoklicu najpozneje na trideseti dan po prejemu predloga.

Odločba o razpisu glasovanja obsega: priimek, očetovo ime, rojstno ime in bivališče odbornika, o čigar odpoklicu se bo glasovalo, navedbo volilne enote, v kateri bo glasovanje o odpoklicu, in dan, določen za glasovanje.

Glasovanje o odpoklicu je v nedeljo.

134. člen

Odločbo o razpisu glasovanja o odpoklicu odbornika pošlje pristojna volilna komisija občinskemu ljudskemu odboru oziroma zboru okrajnega ali mestnega ljudskega odbora, ki mu odbornik pripada, in odborniku. Republiška volilna komisija pošlje odločbo tudi okrajni volilni komisiji.

Odločbo o razpisu glasovanja o odpoklicu razglasi volilna komisija v Uradnem listu LRS najpozneje petnajst dni pred dnevom, določenim za glasovanje.

4. Glasovanje o odpoklicu; ugotavljanje izida glasovanja

135. člen

O odpoklicu odbornika ljudskega odbora se glasuje na voliščih v območju volilne enote, v kateri je bil odbornik izvoljen.

Okrajna volilna komisija mora najpozneje 7 dni pred dnevom, ki je določen za glasovanje o odpoklicu, določiti volišča in za vsako volišče postaviti volilni odbor, ki bo vodil glasovanje o odpoklicu.

136. člen

Okrajna volilna komisija mora razglasiti, da je določeno glasovanje o odpoklicu.

Razglas mora obsegati: priimek, očetovo ime in rojstno ime ter bivališče odbornika, o čigar odpoklicu se bo glasovalo; navedbo ljudskega odbora oziroma zbora, katerega član je, navedbo volilne enote, v kateri se bo glasovalo o odpoklicu, in dan glasovanja.

Okrajna volilna komisija poskrbi za to, da se objavijo razglasi o določitvi glasovanja o odpoklicu odbornika najpozneje 7 dni pred dnevom glasovanja v vseh krajih volilne enote, v kateri je bil odbornik izvoljen.

137. člen

Najpozneje tri dni pred dnevom glasovanja o odpoklicu lahko odbornik, o čigar odpoklicu se glasuje, in vlagatelj predloga za odpoklic prigrasijo volilni komisiji po enega predstavnika in njegovega namestnika za vsako volišče. Predlagani predstavniki in namestniki morajo imeti volilno pravico. Predsednik volilne komisije izda najpozneje 48 ur po prejemu prigrasitve potrdilo vsakemu prigrasjenemu predstavniku in namestniku, da je lahko navzoč pri delu odbora za glasovanje o odpoklicu.

Odborniki, o katerih odpoklicu se glasuje, in predlagatelji odpoklica lahko prigrasijo svojega predstavnika in njegovega namestnika tudi za udeležbo pri delu volilne komisije.

138. člen

Na vsakem volišču se postavi glasovalna skrinjica. Na skrinjico se pritrdi odločba o razpisu glasovanja o odpoklicu.

139. člen

Predsednik volilnega odbora izroči vsakemu volivcu glasovnico.

Na glasovnici mora biti priimek, očetovo ime, rojstno ime, poklic in bivališče odbornika, o čigar odpoklicu se glasuje, pod njegovim imenom pa morajo biti druga pod drugo napisane besede: »za odpoklic« in »proti odpoklicu«.

Če volivec glasuje za odpoklic odbornika, obkroži besedi »za odpoklic«, če pa glasuje proti odpoklicu, obkroži besedi »proti odpoklicu«.

Glasovnica, ki na njej niso obkrožene besede »za odpoklic« oziroma »proti odpoklicu«, ali ki je sicer tako izpolnjena, da se ne da zanesljivo ugotoviti, ali je glasoval volivec za odpoklic ali proti odpoklicu, je neveljavna.

140. člen

Ko je glasovanje končano, prešteje volilni odbor glasovnice in ugotovi število glasovnic »za odpoklic«, število glasovnic »proti odpoklicu« in število neveljavnih glasovnic.

Volilni odbor napravi o svojem delu zapisnik. Vanj vpiše skupno število volivcev, vpisanih v volilnem imeniku oziroma v izpisku iz volilnega imenika, število glasovnic »za odpoklic«, glasovnic »proti odpoklicu« in število neveljavnih glasovnic.

Nato razglasi predsednik volilnega odbora izid glasovanja pred sodelovanjem, v katerem se je glasovalo.

Volilni odbor pošlje najhitreje in po najkrajši poti zapisnik o glasovanju z glasovnicami in z vsem drugim volilnim materialom pristojni okrajni volilni komisiji tako, kot to določi Republiška volilna komisija.

141. člen

Okrajna volilna komisija ugotovi na podlagi zapisnikov volilnih odborov: koliko je vseh volivcev v volilni enoti; koliko volivcev je glasovalo za od-

poklic, koliko volivcev je glasovalo proti odpoklicu in koliko glasovnic je neveljavnih. Na podlagi tega ugotovi, ali je odbornik odpoklican. Te podatke vpiše komisija v zapisnik o svojem delu.

142. člen

Okrajna volilna komisija objavi izid glasovanja na razglasni deski okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora in pismeno naznani izid glasovanja odborniku, o čigar odpoklicu se je glasovalo.

Volilna komisija pošlje takoj mandatno-imunitetni komisiji ljudskega odbora oziroma zbora, katerega odbornik je odpoklican, poročilo o svojem delu z vsemi spisi, ki se nanašajo na postopek v zvezi z odpoklicem.

Če mandatno-imunitetna komisija ugotovi, da je bil postopek za odpoklic pravilen in da je z odpoklicem prenehal odbornikov mandat, predlaga ljudskemu odboru, naj razpiše nadomestne volitve.

5. Uporaba določb četrtega in petega poglavja

143. člen

Določbe četrtega in petega poglavja tega zakona o delu volilne komisije in volilnega odbora, o volilnem materialu, o postopku pri glasovanju in o razglasitvi volilnih izidov se primerno uporabljajo tudi v postopku o odpoklicu, kolikor ni v tem poglavju drugače določeno.

Osmo poglavje

VARSTVO VOLILNE PRAVICE

1. Ugovori in pritožbe

144. člen

Zaradi nepravilnosti pri delu zborov volivcev, na katerih so bili predlagani kandidati za volitve odbornikov ali je bil predlagan odpoklic odbornika, in zaradi nepravilnosti pri delu volilnega odbora pri volitvah ali pri glasovanju o odpoklicu odbornika, ima vsak kandidat oziroma odbornik, katerega odpoklic se predlaga, in vsak volivec pravico, vložiti ugovor pri pristojni okrajni volilni komisiji.

Zaradi nepravilnosti pri delu volilnega odbora pri volitvah ali pri glasovanju o odpoklicu odbornika ima vsak kandidat oziroma odbornik, o čigar odpoklicu se glasuje, ter vsak član volilnega telesa pravico vložiti ugovor pri pristojni okrajni volilni komisiji. Zaradi nepravilnosti pri delu zborov volivcev v gospodarskih organizacijah, na katerih so bili predlagani kandidati za volitve odbornikov ali je bil predlagan odpoklic odbornika, ima vsak kandidat oziroma odbornik, katerega odpoklic se predlaga, in vsak proizvajalec, ki ima pravico sodelovati na zboru volivcev, pravico vložiti ugovor pri pristojni okrajni volilni komisiji.

Če dožene okrajna volilna komisija na podlagi ugovorov, ki so bili podani pred potekom roka, določenega za predložitev predlogov kandidatur v potrditev, takšne nepravilnosti pri delu zbora volivcev, ki so ali ki bi lahko bistveno vplivale na določitev kandidature po zboru volivcev, razveljavi delo zbora volivcev, na katerem so se dogodile takšne nepravilnosti, in odredi, da se v določenem roku skliče nov zbor volivcev.

145. člen

Zoper odločbo okrajne volilne komisije, s katero je bil zavrnjen predlog kandidature, imajo vlagatelji kandidature pravico do pritožbe na okrožno sodišče. Pritožba mora biti vložena v 48 urah po prejemu odločbe. Okrožno sodišče mora izdati odločbo o pritožbi v 48 urah po prejemu pritožbe.

Zoper odločbo Republiške oziroma okrajne volilne komisije, s katero je bil zavrnjen predlog za odpoklic odbornika, imajo vlagatelji pravico do pritožbe na Vrhovno sodišče LRS (senat za upravne spore). Pritožba mora biti vložena v treh dneh po prejemu odločbe.

146. člen

Zoper vsako odločbo okrajne volilne komisije, razen zoper odločbe iz prejšnjega člena, ima vsak kandidat in vsak volivec pravico do pritožbe na Republiško volilno komisijo oziroma na občinski ljudski odbor oziroma na zbor okrajnega ali mestnega ljudskega odbora, za katerega so bile volitve. Ti tudi lahko opozorijo ljudski odbor oziroma zbor ljudskega odbora na nepravilnosti pri delu volilnega odbora ali zbora volivcev glede predlaganja kandidatov.

Odbornik, o čigar odpoklicu se je glasovalo, in vsak volivec ima pravico vložiti zoper odločbo okrajne volilne komisije v zvezi z odpoklicem pritožbo na Republiško volilno komisijo oziroma na pristojni ljudski odbor oziroma zbor, katerega član je bil odbornik, čigar odpoklic je bil predlagan.

Pritožba se vložijo do dneva volitev oziroma do dneva glasovanja o odpoklicu pri Republiški volilni komisiji, pozneje pa pri pristojnem ljudskem odboru oziroma zboru.

Pritožba na ljudski odbor oziroma zbor mora biti vložena najpozneje do sestanka verifikacijske komisije oziroma do sestanka mandatno-imunitetne komisije.

2. Kazenske določbe

147. člen

Kaznivo dejanje stori in se kaznuje z denarno kaznijo ali z zapornom do enega leta:

1. kdor s podkupovanjem vpliva na volivca, da bi pri volitvah ali odpoklicu odbornika ljudskega odbora glasoval za določenega kandidata ali proti njemu, oziroma za odpoklic ali proti odpoklicu odbornika, ali da bi sploh ne glasoval, ali da bi podpisal predlog kandidature ali predlog za odpoklic ali da bi odrekel svoj podpis;

2. volivec, ki več kot enkrat glasuje ali poskuša glasovati pri volitvah za isti ljudski odbor oziroma zbor ali pri glasovanju o odpoklicu;

3. kdor pri volitvah ali pri glasovanju o odpoklicu glasuje ali poskuša glasovati namesto drugega pod njegovim imenom;

4. kdor pride na volišče z orožjem ali nevarnim orodjem; kdor brez naročila predsednika volilnega odbora ukaže, da se pripelje oborožena sila na volišče, ali pa jo pripelje sam brez predsednikovega naročila;

5. kdor uniči, prikrije, poškoduje ali odnese kakšne listine o volitvah ali o glasovanju o odpoklicu ali kakršenkoli predmet, ki je namenjen za volitve oziroma za glasovanje o odpoklicu.

148. člen

Kaznivo dejanje stori in se kaznuje z denarno kaznijo do 20.000 dinarjev ali s kaznijo zapora do dveh mesecev:

1. kdor se pri glasovanju nespodobno vede;
2. kdor potem, ko je glasoval ali ko se dožene, da ni vpisan v volilni imenik, na opomin predsednika volilnega odbora noče oditi z volišča;
3. kdor ovira delo volilnega odbora ali volilne komisije;
4. član volilnega odbora ali volilne komisije in vsaka druga oseba, ki na kakršenkoli način prekrši tajnost glasovanja.

149. člen

Za kaznivo dejanje ponarejanja, kršitve proste odločitve volivcev, oviranja uradne osebe pri opravljanju uradne dolžnosti, žalitve ali klevete člana predsedstva zbora volivcev ali člana volilnega odbora ali volilne komisije pri izvrševanju njihove uradne dolžnosti in za vsako drugo kaznivo dejanje, ki je določeno v kazenskem zakoniku in je storjeno v zvezi z volitvami ali odpoklicem odbornikov ljudskih odborov, se kaznuje storilec po določbah kazenskega zakonika.

150. člen

Dejanja, ki so kazniva po tem zakonu in so storjena na volišču, vpiše volilni odbor v svoj zapisnik z navedbo storilčevega priimka, očetovega imena, rojstnega imena, poklica in bivališča.

Ko okrajna volilna komisija konča svoje delo, naznani na podlagi zapisnikov vsa kazniva dejanja javnemu tožilecu, da sproži postopek.

Končne določbe

151. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS izda navodila za izvrševanje tega zakona.

152. člen

Ta zakon začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

Da bi bila osnovna načela sistema volitev v predstavniške organe oblasti enotno izvedena v vseh zakonih, ki urejajo to področje, je bilo treba vskladiti določbe dosedanjega zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov z zakoni o volitvah in odpoklicu republiških in zveznih poslancev. Zaradi tega je deloma spremenjena tudi sama sistematika dosedanjega zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov.

Nekatere važnejše spremembe in dopolnitve so tele:

1. Pri volitvah v okrajne in mestne zbore proizvajalcev so bile doslej štiri proizvajalske skupine (industrija, trgovina in gostinstvo, kmetijstvo in obrt) ter tri podskupine (v kmetijstvu). Predlog zakona uveljavlja v skladu s spremenjenimi določbami zakonov o ljudskih odborih samo dve proizvajalski skupini: 1. industrije, trgovine in obrti ter 2. kmetijstva (brez podskupin).

2. Kot volilni organi za izvedbo volitev odbornikov ljudskih odborov so obstajali doslej samo volilni odbori ter okrajne in mestne volilne komisije. Po predlogu zakona se uvaja tudi Republiška volilna komisija, ki jo imenuje Izvršni svet LRS, ona pa imenuje okrajne in mestne volilne komisije.

3. Volilne enote za volitve v okrajni in mestni zbor oziroma v zbor proizvajalcev okrajnega in mestnega ljudskega odbora ne določa okrajni in mestni ljudski odbor, to je oba zbora, ampak samo ustrezní zbor. Sklepa občinskega ljudskega odbora o določitvi volilnih enot za volitve občinskega ljudskega odbora več ne potrjuje okrajni ljudski odbor.

4. Kvorum zbora volivcev, na katerem se opravi kandidiranje, znaša sedaj tudi pri kandidiranju odbornikov okrajnih in mestnih ljudskih odborov 50, in ne več 100 kot doslej.

Pri kandidiranju na zborih volivcev se več ne volijo namestniki članov kandidacijske komisije. Kandidacijska komisija lahko vnese v svoj predlog samo take kandidate, ki so jih predlagali volivci. O predlogu kandidacijske komisije se več ne glasuje v celoti, ampak posebej o vsakem kandidatu. Vendar pa se v primeru, če zbor volivcev ne sprejme vseh kandidatov, ki jih je predlagala kandidacijska komisija, izvoli nova kandidacijska komisija.

5. Pravico umakniti kandidaturo ima zbor volivcev oziroma, če gre za kandidaturo skupine državljanov, skupina državljanov. Vlagatelji kandidature sami ne morejo umakniti. Možnost umika kandidature ni vezana na rok, pač pa se lahko vloží nova kandidatura namesto umaknjene najpozneje deseti dan pred volitvami.

6. Glasovnice, na katerih volivec obkroži številko pred imeni več kandidatov kot se voli odbornikov v volilni enoti, so bile po dosedanjem zakonu veljavne, po predlogu zakona pa so neveljavne.

7. Doslej so se volitve v zbor proizvajalcev okrajnih in mestnih ljudskih odborov opravile posredno, po volilnih telesih (delavski svet, sindikalna organizacija, skupščina obrtne zbornice, sestanek delegatov gospodarskih organizacij); samo volitve v kmetijskih zadrugah organiziranih kmetijskih proizvajalcev so se opravile na občnem zboru kmetijske zadruge, če je število članov znašalo toliko ali več kot toliko, kot je znašal količnik. Na sestankih teh teles se je opravilo kandidiranje in so se takoj za tem, ko so bili kandidati postavljeni, opravile volitve.

Po predlogu zakona postavljajo kandidate proizvajalci sami neposredno na zborih volivcev v gospodarskih organizacijah oziroma skupine proizvajalcev. Predlogi kandidatur se predložijo okrajni oziroma mestni volilni komisiji v potrditev.

Izmed potrjenih kandidatov izbirajo odbornike v posamezni volilni enoti volivci neposredno, to je glasujejo z glasovnicami na voliščih, ki se organizirajo v gospodarskih organizacijah, v katerih so proizvajalci zaposleni oziroma (pri kmetijskih zadrugah) včlanjeni. V prvi skupini volijo delavci in uslužbenci gospodarskih organizacij iz gospodarskih panog te volilne skupine. V skupini kmetijstva pa glasujejo poleg članov kmetijskih zadrug tudi člani njihovih gospodarstev, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, kmetijski delavci in uslužbenci kmetijskih zadrug ter delavci in uslužbenci kmetijskih posestev, — seveda vsi le, če imajo splošno volilno pravico.

8. Ker so volitve v zbere proizvajalcev okrajnih in mestnih ljudskih odborov neposredne, zvezni zakon o volilnih imenikih pa vsebuje predpise samo glede splošnih volilnih imenikov, ima predlog zakona nekatere določbe

glede sestave volilnih imenikov proizvajalcev. Te določbe so v skladu z ustreznimi določbami zakona o spremembah splošnega zakona o ljudskih odborih.

9. V postopku za odpoklic odbornika je dana iniciativa za sestavo predloga za odpoklic zbora volivcev oziroma zboru volivcev v gospodarski organizaciji v volilni enoti, v kateri je bil odbornik izvoljen, ter skupini volivcev oziroma skupini proizvajalcev. Ljudski odbor oziroma njegov ustrezní zbor pa lahko sklène, da se skliče zbor volivcev zaradi sprožitve postopka za odpoklic. Predlog za odpoklic odbornika preizkuša okrajna oziroma mestna volilna komisija, Republiška volilna komisija pa, če gre za odpoklic odbornika okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora.

O odpoklicu glasujejo volivci neposredno. Odbornik pa je odpoklican samo v primeru, če je za odpoklic glasovala večina vseh volivcev z območja volilne enote, v kateri je bil odbornik izvoljen.

10. Določbe o varstvu volilne pravice in kazenske določbe so vsklajene z ustreznimi določbami zakona o volitvah in odpoklicu republiških in zveznih poslancev.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor

Št. 56/1-53

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani

POROČILO

zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na svoji seji dne 12. septembra 1953 razpravljaj o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Breclj, je zakonodajni odbor zakonski predlog iz razlogov obrazložitve v načelu soglasno sprejel.

Med podrobno obravnavo zakonskega predloga od člena do člena je zastopnik predlagatelja predlagal še nekaj sprememb in dopolnitev k posameznim členom, ki jih je šteti kot sestavni del zakonskega predloga in ki so naslednje:

1. 2. člen: V zadnjem odstavku se za besedo »sindikalni« in pred besedo »funkcionar« vstavita besedi »oziroma združni«;

2. 7. člen se spremeni in glasi:

»Če je izvoljen za odbornika uslužbenec administracije kateregakoli ljudskega odbora na območju okraja ali mesta, sodnik ali uslužbenec organa za notranje zadeve ali javnega tožilstva, preneha biti sodnik oziroma uslužbenec, ko je njegov mandat verificiran.«;

3. 10. člen: V prvem odstavku se besedilo za besedama »zbori volivcev« spremeni tako, da do konca odstavka glasi »ter skupina volivcev.«;

V drugem odstavku se besedilo prvega stavka za besedama »gospodarskih organizacijah« spremeni tako, da se do konca stavka glasi »ter skupina proizvajalcev.«

Dosedanji drugi stavek drugega odstavka postane nov tretji odstavek;

4. 47. člen: V prvem stavku zadnjega odstavka se beseda »podpiše« nadomesti z besedo »podpišeta« in črtajo besede »ter dva člana, ki ju določi kandidacijska komisija.«;

5. 55. člen: V drugem odstavku se drugi stavek spremeni tako, da glasi: »Predlagatelji imajo pravico, da najpozneje deset dni pred dnevom volitev predlagajo namesto zavrženih kandidatov druge kandidate.«

Drugi stavek drugega odstavka se spremeni in glasi: »Predlagatelji zavržene kandidature imajo pravico, da najpozneje deset dni pred dnevom volitev predlagajo namesto zavrženega kandidata drugega kandidata.«

V drugi vrsti tretjega odstavka se beseda »vlagatelji« nadomesti z besedo »predlagatelji«;

6. 102. člen: V drugi točki se med besedama »sindikalni« in »funkcionar« vstavita besedi »oziroma združni« in med besedama »sindikalne« in »organizacije« besedi »oziroma združne«;

7. 105. člen: V 2. točki se med besedama »sindikalni« in »funkcionar« vstavita besedi »oziroma združni« in med besedama »sindikalne« in »organizacije« besedi »oziroma združne«.

Vse te spremembe je zakonodajni odbor pri podrobni obravnavi soglasno sprejel.

Poleg njih je zakonodajni odbor še po lastni iniciativi vnesel v posamezne člene nekatere spremembe oziroma dopolnitve, ki so jezikovnega oziroma stilističnega značaja ali preciznejša formulacija in ki jih je predlagatelj sprejel. Te so naslednje:

1. 21. člen: V tretjem odstavku se beseda »sedmih« nadomesti z besedo »osmih«;

2. 27. člen: V tretjem odstavku se beseda »morajo« nadomesti z besedo »morata«;

3. 34. člen: V prvem in tretjem odstavku se besede »mestni ljudski zbor« nadomestijo z besedama »mestni zbor«;

4. 37. člen: V drugi vrsti prvega odstavka se beseda »odbornika« nadomesti z besedo »odbornike«.

V tretjem odstavku se beseda »sodelovati« nadomesti z besedo »odločiti«. V nadaljnjem besedilu tega odstavka se črtata besedi »in glasovati«;

5. 39. člen: V prvem odstavku se številčna označba »40. do 44.« nadomesti s »40. do 45.«;

6. 44. člen: V tretjem odstavku se beseda »kandidatna« nadomesti z besedo »kandidacijska«.

V četrtem odstavku se črta zadnji stavek »Če je potrebno, se glasovi preštejejo.«;

7. 47. člen: Za besedilom prvega odstavka se vstavi nov drugi odstavek, ki glasi:

»Predlog kandidature, ki jo določi zbor volivcev, mora obsegati najmanj dvakrat toliko kandidatov, kot je treba v volilni enoti izvoliti odbornikov.«

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

8. 64. člen: V tretjem odstavku se beseda »prostoru« nadomesti z besedo »sobi«;

9. 68. člen: V zadnjem odstavku se za besedami »s svojim pečatom« namesto vejice postavi podpičje.

10. 70. člen: V drugem odstavku se med prvi in drugi stavek vstavi nov stavek, ki glasi: »Zapisnik velja tudi, če ga predstavniki kandidatur ne podpišejo.«;

11. 75. člen: V prvem odstavku se beseda »prostor« nadomesti z besedo »sobo« in besede »glasovalnem prostoru« z besedami »sobi, kjer se glasuje,«;

12. 84. člen: V drugem in tretjem odstavku se beseda »kandidature« nadomesti z besedo »kandidatur«;

13. 89. člen: V drugem odstavku se besedi »kandidatne liste« nadomestita z besedo »kandidature«;

14. 92. člen: V četrtem odstavku se beseda »Odločbo« na začetku tega odstavka nadomesti z besedo »Sklep«;

15. 106. člen: V prvem odstavku se beseda »kandidature« nadomesti z besedo »kandidatur«;

16. 114. člen: V zadnjem odstavku se beseda »poslanca« nadomesti z besedo »odbornika«;

17. 120. člen: V prvi vrsti prvega odstavka se med besedama »zbór« in »okrajnega« črta vejica;

18. 124. člen: V zadnjem odstavku se črta zadnji stavek »Če je potrebno, se glasovi preštejejo.«;

19. 147. člen: V 1. točki prvega odstavka se črtajo besede »ali proti njemu«; med besedama »glasoval« in »za« se vstavijo besede »ali ni glasoval« ter med besedama »oziroma« in »za« vstavi beseda »glasoval«;

20. 149. člen: Beseda »klevéte« v tretji vrsti se nadomesti z besedo »obrekovanja«.

Vse gori navedene spremembe in dopolnitve je zakonodajni odbor pri obravnavi v podrobnostih soglasno sprejel. Zakonodajni odbor je končno soglasno sprejel zakonski predlog z vsemi temi spremembami tudi v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojega člana dr. Miho Potočnika.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni.

Ljubljana, dne 12. septembra 1955.

Tajnik:

Dr. Teodor Tomišek l. r.

Predsednik:

Dr. Jože Pokorn l. r.

Člani:

Slavica Božič l. r.

Dr. Anton Kržišnik l. r.

Milko Goršič l. r.

Inž. Jože Levstik l. r.

Jože Gričar l. r.

Jože Molek l. r.

Dr. France Hočvar l. r.

Inž. Ivo Pinterič l. r.

Josip Jeras l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Leo Kovačič l. r.

Ivan Štucin l. r.

Janez Žunič l. r.

PREDLOG ZAKONA
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA
O OKRAJNIH LJUDSKIH ODBORIH

1. člen

Tretji odstavek 4. člena zakona o okrajnih ljudskih odborih se spremeni tako, da se glasi:

»Zbor proizvajalcev sestavljajo odborniki, ki jih neposredno volijo tisti delavci in uslužbenci, ki delajo na območju okraja v proizvodnji, prevozništvu in trgovini, in sicer v takšnem razmerju, kot so udeležena gospodarska področja pri skupnem družbenem produktu okraja.«

2. člen

6. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Okrajni ljudski odbor se voli za štiri leta.

Ljudska skupščina LR Slovenije ima pravico, da zaradi posebnih razmer podaljša največ za eno leto mandat vseh okrajnih ljudskih odborov v Ljudski republiki Sloveniji in tudi da sklepa o razpisu splošnih volitev v okrajne ljudske odbore ali samo v okrajne zборе ali samo v zборе proizvajalcev vseh okrajnih ljudskih odborov, še preden poteče njihov mandat. Če se pred potekom mandatne dobe okrajnih ljudskih odborov razpišejo splošne volitve samo v okrajne zборе ali samo v zборе proizvajalcev okrajnih ljudskih odborov, traja mandatna doba na novo izvoljenih okrajnih zborov oziroma zborov proizvajalcev do poteka mandata okrajnih ljudskih odborov.

Nihče ne more biti hkrati voljen za odbornika okrajnega zbora in za odbornika zbora proizvajalcev istega ljudskega odbora.«

3. člen

62. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Zbor proizvajalcev ima najmanj tri četrtine, a največ toliko odbornikov kot okrajni zbor.

V teh mejah se določi število odbornikov zbora proizvajalcev s statutom okrajnega ljudskega odbora.

Okrajni ljudski odbor določi s pritrditvijo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije, koliko odbornikov volijo posamezne proizvodjalske skupine.«

4. člen

115. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Odbornik ne more biti uslužbenec administracije nobenega ljudskega odbora na območju okraja in tudi ne sodnik okrajnega ali okrožnega sodišča, na katerega območju je ljudski odbor, katerega član je.«

5. člen

5. točka 120. člena zakona se dopolni tako, da se glasi:

»5. če sprejme službo v administraciji katerega koli ljudskega odbora na območju okraja ali če sprejme službo sodnika pri okrajnem ali okrožnem sodišču, na katerega območju je ljudski odbor, katerega član je.«

6. člen

Prvi odstavek 121. člena zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Odborniku zbora proizvajalcev preneha mandat tudi takrat, če preneha njegovo delovno razmerje oziroma članstvo v gospodarski organizaciji na območju okraja ali na gospodarskem področju, v katerem je bil izvoljen, ali če preneha biti sindikalni funkcionar in ne postane zopet proizvajalec v ustreznih proizvodnih skupini.«

7. člen

Kjer je v zakonu omenjen Prezidij Ljudske skupščine LRS, se namesto tega glasi »Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.«

8. člen

Ta zakon začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

Na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ so bile sprejete nekatere spremembe v splošnem zakonu o ljudskih odborih. Ker morajo biti po ustavnem zakonu določbe republiških zakonov v skladu s splošnim zveznim zakonom, je treba spremeniti naša republiška zakona o okrajnih ljudskih odborih oziroma o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Doslej je trajala mandatna doba okrajnega in mestnega zbora štiri leta, mandatna doba zbora proizvajalcev okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora pa dve leti. Ustavni zakoni so določili mandatno dobo ljudskih skupščin na štiri leta, tako da je mandatna doba obeh domov enaka. Isto bo v bodoče veljalo tudi glede obeh zborov okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora, čigar mandat traja štiri leta.

Ker so se dosedanji zbori proizvajalcev okrajnih in mestnih ljudskih odborov glede na svojo številčno sestavo izkazali kot premajhna telesa in da se poveča število neposredno izvoljenih predstavnikov proizvajalcev v ljudskih odborih, se spreminja dosedanja določba o številu odbornikov zborov proizvajalcev. V bodoče bo skupno število odbornikov zbora proizvajalcev znašalo najmanj tri četrtine odbornikov okrajnega oziroma mestnega zbora, lahko pa tudi več, vendar pa največ toliko kot znaša število odbornikov okrajnega oziroma mestnega zbora.

Posledica organizacijske ločitve upravnega aparata od organov oblasti in njegove odgovornosti tem organom ter dosledno izvedena načela, da je sodišče voljen organ, ki je za svoje delo odgovoren predstavniškemu telesu, je določba v predlogih obeh zakonov, da odbornik ne more biti hkrati uslužbenec administracije nobenega ljudskega odbora na območju okraja, mesta oziroma občine, in tudi ne sodnik okrajnega oziroma okrožnega sodišča, na katerega območju je ljudski odbor, katerega član je.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov vsebuje določbo, po kateri je kot odbornik zbora proizvajalcev lahko izvoljen tudi sindikalni funkcionar, ki so ga proizvajalci izvolili za sindikalnega funkcionarja. Ker pa vprašanje prenehanja mandata odbornikov urejajo republiški zakoni o ljudskih odborih, je bilo treba v te zakone vnesti ustrezno določbo o prenehanju mandata takega odbornika zbora proizvajalcev.

V skladu z določbami republiškega ustavnega zakona in zakona o njihovi izvršitvi je predpis v predlogih zakonov, da zadeve, ki jih je po zakonih o ljudskih odborih opravljala Prezidij Ljudske skupščine LRS, opravlja Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor
Št. 51/1-55

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani

POROČILO

zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah
zakona o okrajnih ljudskih odborih

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na svoji seji dne 12. septembra 1953 razpravljala o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Breclj, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel, ker se s predlaganimi spremembami in dopolnitvami določbe republiškega zakona o okrajnih ljudskih odborih spravijo v sklad s spremembami in dopolnitvami splošnega zakona o ljudskih odborih, ki so bile sprejete na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ.

Pri podrobni obravnavi od člena do člena je zakonodajni odbor na predlog oziroma s pristankom predlagatelja soglasno vnesel v zakonski predlog naslednje spremembe in dopolnitve:

1. v 4. členu zakonskega predloga: za besedo »sodnik« se črta besedilo »okrajnega ali okrožnega sodišča, na katerega območju je ljudski odbor, katerega član je.« in nadomesti z besedilom »ali uslužbenec organa za notranje zadeve ali javnega tožilstva.«;

2. v 5. členu zakonskega predloga: za besedo »sodnika« se črta besedilo »pri okrajnem ali okrožnem sodišču, na katerega območju je ljudski odbor, katerega član je.« in nadomesti z besedilom »ali službo pri organu za notranje zadeve ali javnem tožilstvu.«;

3. v 6. členu zakonskega predloga: v predzadnji vrsti se med besedi »sindikalni funkcionar« vneseta besedi »oziroma združni«, tako da se besedilo v tem delu glasi »... ali če preneha biti sindikalni oziroma združni funkcionar in...«

Gori navedene spremembe 4. in 5. člena so potrebne zaradi doslednejše organizacijske ločitve upravnega aparata od organov oblasti in dosledne izvedbe načela, da so sodišča voljeni organi odgovorni svojemu predstavniškemu telesu, zaradi česar sodnik katerega koli sodišča ali uslužbenec organov za notranje zadeve ali javnega tožilstva ne more biti odbornik nobenega ljudskega odbora.

Dopolnitev 6. člena pa je potrebna, ker so v predlaganem smislu izenačeni združni in sindikalni funkcionarji po volilnem zakonu, ki ga je sprejela zvezna ljudska skupščina na zadnjem zasedanju, in po predlogu republiškega zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev.

Vse ostale člene zakonskega predloga je zakonodajni odbor soglasno sprejel brez sprememb tudi v podrobnostih.

Nato je bil zakonski predlog z navedenimi spremembami in dopolnitvami soglasno sprejet tudi v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojega člana Lea Kovačiča.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni.

Ljubljana, dne 12. septembra 1953.

Tajnik:

Dr. Teodor Tomiňsek l. r.

Predsednik:

Dr. Jože Pokorn l. r.

Člani:

Slavica Božič l. r.

Dr. Anton Kržišnik l. r.

Milko Goršič l. r.

lnž. Jože Levstik l. r.

Jože Gričar l. r.

Jože Molek l. r.

Dr. France Hočevvar l. r.

lnž. Ivo Pinterič l. r.

Josip Jeras l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Leo Kovačič l. r.

Ivan Štucin l. r.

Janez Žunič l. r.

PREDLOG ZAKONA

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O LJUDSKIH ODBORIH MEST IN MESTNIH OBČIN

1. člen

Tretji odstavek 7. člena zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin se spremeni tako, da se glasi:

»Zbor proizvajalcev sestavljajo odborniki, ki jih neposredno volijo delavci in uslužbenci, ki delajo na območju mesta v proizvodnji, prevozništvu in trgovini, in sicer v takšnem razmerju, kot so udeležena gospodarska področja pri skupnem družbenem produktu mesta.«

2. člen

10. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Mestni ljudski odbor se voli za štiri leta.

Ljudski odbor mestne občine se voli za tri leta.

Ljudska skupščina LR Slovenije ima pravico, da zaradi posebnih razmer podaljša največ za eno leto mandat vseh ljudskih odborov mest in mestnih občin v Ljudski republiki Sloveniji in tudi da sklepa o razpisu splošnih volitev v ljudske odbore mest in mestnih občin ali samo v mestne zборе ali samo v zборе proizvajalcev mestnih ljudskih odborov, še preden poteče njihov

mandat. Če se pred potekom mandatne dobe mestnih ljudskih odborov razpišejo splošne volitve samo v mestne zборе ali samo v zборе proizvajalcev mestnih ljudskih odborov, traja mandatna doba na novo izvoljenih mestnih zborov oziroma zborov proizvajalcev do poteka mandata mestnih ljudskih odborov.

Nihče ne more biti hkrati voljen za odbornika mestnega zbora in za odbornika zbora proizvajalcev istega ljudskega odbora.«

3. člen

63. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Zbor proizvajalcev ima najmanj tri četrtine, a največ toliko odbornikov kot mestni zbor.

V teh mejah se določi število odbornikov zbora proizvajalcev s statutom mestnega ljudskega odbora.

Mestni ljudski odbor določi s pritrditvijo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije, koliko odbornikov volijo posamezne proizvajalske skupine.«

4. člen

125. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Odbornik ne more biti uslužbenec administracije nobenega ljudskega odbora na območju mesta oziroma mestne občine in tudi ne sodnik okrajnega ali okrožnega sodišča, na katerega območju je ljudski odbor, katerega član je.«

5. člen

5. točka 130. člena zakona se dopolni tako, da se glasi:

»5. če sprejme službo v administraciji katerega koli ljudskega odbora na območju mesta ali mestne občine ali če sprejme službo sodnika pri okrajnem ali okrožnem sodišču, na katerega območju je ljudski odbor, katerega član je.«

6. člen

Prvi odstavek 131. člena zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Odborniku zbora proizvajalcev preneha mandat tudi takrat, če preneha njegovo delovno razmerje oziroma članstvo v gospodarski organizaciji na območju mesta ali na gospodarskem področju, v katerem je bil izvoljen, ali če preneha biti sindikalni funkcionar v ustrezni proizvajalski skupini.«

7. člen

Kjer je v zakonu omenjen Prezidij Ljudske skupščine LRS, se namesto tega glasi: »Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije«.

8. člen

Ta zakon začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

Na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ so bile sprejete nekatere spremembe v splošnem zakonu o ljudskih odborih. Ker morajo biti po ustavnem zakonu določbe republiških zakonov v skladu s splošnim zveznim

zakonom, je treba spremeniti naša republiška zakona o okrajnih ljudskih odborih oziroma o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Doslej je trajala mandatna doba okrajnega in mestnega zbora štiri leta; mandatna doba zbora proizvajalcev okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora pa dve leti. Ustavni zakoni so določili mandatno dobo ljudskih skupščin na štiri leta, tako da je mandatna doba obeh domov enaka. Isto bo v bodoče veljalo tudi glede obeh zborov okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora, čigar mandat traja štiri leta.

Ker so se dosedanji zbori proizvajalcev okrajnih in mestnih ljudskih odborov glede na svojo številčno sestavo izkazali kot premajhna telesa in da se poveča število neposredno izvoljenih predstavnikov proizvajalcev v ljudskih odborih, se spreminja dosedanja določba o številu odbornikov zborov proizvajalcev. V bodoče bo skupno število odbornikov zbora proizvajalcev znašalo najmanj tri četrtine odbornikov okrajnega oziroma mestnega zbora, lahko pa tudi več, vendar pa največ toliko kot znaša število odbornikov okrajnega oziroma mestnega zbora.

Posledica organizacijske ločitve upravnega aparata od organov oblasti in njegove odgovornosti tem organom ter dosledno izvedena načela, da je sodišče voljen organ, ki je za svoje delo odgovoren predstavniskemu telesu, je določba v predlogih obeh zakonov, da odbornik ne more biti hkrati uslužbenec administracije nobenega ljudskega odbora na območju okraja, mesta oziroma občine, in tudi ne sodnik okrajnega oziroma okrožnega sodišča, na katerega območju je ljudski odbor, katerega član je.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov vsebuje določbo, po kateri je kot odbornik zbora proizvajalcev lahko izvoljen tudi sindikalni funkcionar, ki so ga proizvajalci izvolili za sindikalnega funkcionarja. Ker pa vprašanje prenehanja mandata odbornikov urejajo republiški zakoni o ljudskih odborih, je bilo treba v te zakone vnesti ustrezno določbo o prenehanju mandata takega odbornika zbora proizvajalcev.

V skladu z določbami republiškega ustavnega zakona in zakona o njihovi izvršitvi je predpis v predlogih zakonov, da zadeve, ki jih je po zakonih o ljudskih odborih opravljal Prezidij Ljudske skupščine LRS, opravlja Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor

Št. 52/1-53

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani

POROČILO

zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 12. septembra 1953 razpravljal o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet

Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Brecej, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel, ker se s predlaganimi spremembami in dopolnitvami določbe republiškega zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin spravijo v sklad s spremembami in dopolnitvami splošnega zakona o ljudskih odborih, ki so bile sprejete na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ.

Pri podrobni obravnavi od člena do člena je zakonodajni odbor na predlog oziroma s pristankom predlagatelja soglasno vnesel v zakonski predlog naslednje spremembe in dopolnitve:

1. 4. člen zakonskega predloga se spremeni in glasi:

»125. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

Odbornik mestnega ljudskega odbora ne more biti uslužbenec administracije nobenega ljudskega odbora na območju mesta, odbornik ljudskega odbora mestne občine pa uslužbenec administracije nobenega ljudskega odbora na območju okraja, v katerega sestav spada mestna občina. Odbornik mestnega ljudskega odbora in ljudskega odbora mestne občine tudi ne more biti sodnik ali uslužbenec organa za notranje zadeve ali javnega tožilstva.«;

2. 5. člen zakonskega predloga se spremeni in glasi:

»5. točka 150. člena zakona se dopolni tako, da se glasi:

5. če sprejme službo v administraciji katerega koli ljudskega odbora na območju mesta oziroma okraja, v katerega sestav spada mestna občina, ali če sprejme službo sodnika ali službo pri organu za notranje zadeve ali pri javnem tožilstvu.«;

3. v 6. členu zakonskega predloga: V predzadnji vrsti se med besedi »sindikalni funkcionar« vneseta besedi »oziroma združni«, tako da se besedilo v tem delu glasi »...ali če preneha biti sindikalni oziroma združni funkcionar in...«.

Gori navedene spremembe 4. in 5. člena so potrebne zaradi doslednejše organizacijske ločitve upravnega aparata od organov oblasti in dosledne izvedbe načela, da so sodišča voljeni organi, odgovorni svojemu predstavniškemu telesu. Dopolnitev 6. člena pa je potrebna, ker so v predlaganem smislu izenačeni sindikalni in združni funkcionarji po volilnem zakonu, ki ga je sprejela zvezna ljudska skupščina na zadnjem zasedanju, in po predlogu republiškega zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev.

Vse ostale člene zakonskega predloga je zakonodajni odbor soglasno sprejel brez pripomb tudi v podrobnostih.

Nato je bil zakonski predlog z navedenimi spremembami in dopolnitvami soglasno sprejet tudi v celoti.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojo članico Slavico Božič.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni.

Ljubljana, dne 12. septembra 1955.

Tajnik:

Dr. Teodor Tomišek l. r.

Predsednik:

Dr. Jože Pokorn l. r.

Člani:

Slavica Božič l. r.

Dr. Anton Kržišnik l. r.

Milko Goršič l. r.

Inž. Jože Levstik l. r.

Jože Gričar l. r.

Jože Molek l. r.

Dr. France Hočevar l. r.

Inž. Ivo Pinterič l. r.

Josip Jeras l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Leo Kovačič l. r.

Ivan Štucin l. r.

Janez Žunič l. r.

PREDLOG ZAKONA

O SPREMENBI ZAKONA O RAZDELITVI LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE NA MESTA, OKRAJE IN OBČINE

1. člen

7. člen zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine (Uradni list LRS, št. 11/52) se ob upoštevanju sprememb, izvršenih z uredbo o dopolnitvi imena takih naselij, ki imajo enako se glaseča imena (Uradni list LRS, št. 2/53) in uredbo o razglasitvi novih naselij in o združitvi naselij (Uradni list LRS, št. 2/53) glede okraja Celje okolica spremeni tako, da se občine Škofja vas, Šmartno v Rožni dolini in Štore odcepijo od okraja Celje okolica in se priključijo mestu Celju kot posebne občine v sestavi mesta.

2. člen

5. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»c) MESTO CELJE

obsega ožje mestno območje in občine Škofja vas, Šmartno v Rožni dolini in Štore.

Ožje mestno območje mesta Celje
obsega tele katastrske občine in naselja:

Celje: Celje (del)

Košnica: Košnica, Polule

Lisce: Celje (del), Miklavžev hrib, Lisce

Medlog: Babno, Lava, Lopata, Ložnica, Medlog

Ostrožno: Dobrova, Lokrovec, Ostrožno

Spodnja Hudinja: Celje (del), Nova vas, Spodnja Hudinja, Zgornja Hudinja

Teharje (del): Čret
Tremerje (del): Tremerje
Trnovlje (del): Trnovlje pri Celju (del)
Zagrad: Pečovnik, Zagrad, Zavodna

Občina Škofja vas

obsega tele katastrske občine in naselja:

Arclin: Arclin, Lahovna, Lešje, Prekorje, Runtole, Vojnik okolica (del)
Škofja vas: Sv. Marjeta, Škofja vas, Zadobrova
Šmiklavž: Bovše, Glinsko, Gradišče, Lipovec, Pristava, Razgor, Šmiklavž
Trnovlje (del): Leskovce, Ljubečna, Trnovlje pri Celju (del), Začret, Žepina

Občina Šmartno v Rožni dolini

obsega tele katastrske občine in naselja:

Brezova: Brezova, Konjsko, Loče
Rožni vrh: Jezerce pri Šmartnem, Otemna, Rožni vrh
Rupe: Pepelno, Rupe, Zavrh pri Galiciji (del)
Sv. Jungert: Gorica pri Šmartnem, Sv. Jungert
Šmartno: Slatina, Šmartno v Rožni dolini
Železno (del): Galicija (del), Zavrh pri Galiciji (del)

Občina Štore

obsega tele katastrske občine in naselja:

Bukovžlak: Bukovžlak, Slance, Vrhe
Goričica (del): Ogorevc
Kresnike: Pečovje, Štore
Prožin: Prožinska vas
Sv. Lovrenc: Kompole, Laška vas, Št. Janž nad Štorami
Svetina (del): Glažuta, Javornik, Kanjuce, Svetina, Svetli dol
Teharje (del): Osenca, Teharje, Zvodno

3. člen

Odborniki okrajnega zbora okrajnega ljudskega odbora Celje okolica, ki so bili izvoljeni na območju Škofja vas, Šmartno v Rožni dolini in Štore, postanejo z dnem, ko začne ta zakon veljati, odborniki mestnega zbora mestnega ljudskega odbora Celje.

4. člen

Ta zakon začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

Mesto Celje se vse bolj razvija kot industrijski center in njegova dosedanja bližnja okolica postaja dejansko sestavni del mesta Celja. Zato se predlaga sprememba zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine v tem smislu, da se občine Škofja vas, Šmartno v Rožni dolini in Štore odcepijo od okraja Celje okolica in se priključijo mestu Celju kot posebne občine v sestavi mesta.

POROČILO

zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembi zakona o razdelitvi
Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na svoji seji dne 12. septembra 1953 razpravljal o predlogu navedenega zakona, ki ga je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS po 2. točki 72. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije predložil Ljudski skupščini LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal na seji odbora kot zastopnik predlagatelja podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Marijan Breclj, je zakonodajni odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel, ker se mesto Celje vse bolj razvija kot industrijski center, h kateremu dejansko teži njegova sedanja bližnja okolica, in je zato potrebno, da postane ta njegov sestavni del.

Pri razpravljanju od člena do člena je zakonodajni odbor izglasoval in sprejel zakonski predlog tudi v podrobnostih brez kakršnih koli sprememb. Nato je bil zakonski predlog soglasno sprejet tudi v celoti, v formulaciji, v kakršni je bil razdeljen vsem ljudskim poslancem.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je zakonodajni odbor določil za poročevalca svojega člana Janeza Žuniča.

Zakonodajni odbor pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni.

Ljubljana, dne 12. septembra 1953.

Tajnik:

Dr. Teodor Tomišek l. r.

Predsednik:

Dr. Jože Pokorn l. r.

Člani:

Slavica Božič l. r.

Dr. Anton Kržišnik l. r.

Milko Goršič l. r.

lnž. Jože Levstik l. r.

Jože Gričar l. r.

Jože Molek l. r.

Dr. France Hočevar l. r.

lnž. Ivo Pinterič l. r.

Josip Jeraš l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Leo Kovačič l. r.

Ivan Štucin l. r.

Janez Žunič l. r.

RESOLUCIJA

Ljudska skupščina LRS kot predstavnik politične volje slovenskega naroda odobrava stališče jugoslovanskega državnega vodstva glede tržaškega vprašanja, ki ga je izrazil predsednik republike maršal Tito 6. septembra tega leta na Okroglici in 13. septembra tega leta v Splitu. Ljudska skupščina LRS najodločneje zavrača italijanske vojaške provokacije na naši meji, politične mahinacije v zvezi s svobodnim tržaškim ozemljem, kakor tudi predlog predsednika italijanske vlade gospoda Pelle, po katerem naj bi o usodi Trsta in vsega tržaškega ozemlja s plebiscitom odločali italijanski netržaški priseljeni elementi. V odporu zoper vsako imperialistično izigravanje samoodločbe poudarja Ljudska skupščina LRS, da v tem trenutku vidi edino rešitev tržaškega vprašanja v uresničevanju predloga predsednika republike maršala Tita o internacionalizaciji Trsta in o priključitvi vsega ostalega ozemlja Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

SKLEP

O RAZPISU SPLOŠNIH VOLITEV ODBORNIKOV V ZBORE PROIZVAJALCEV VSEH OKRAJNIH IN MESTNIH LJUDSKIH ODBOROV

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije je na 1. seji VI. rednega zasedanja na podlagi 10. točke 21. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije

sklenila:

Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije razpiše splošne volitve odbornikov v zборе proizvajalcev vseh okrajnih in mestnih ljudskih odborov na ozemlju Ljudske republike Slovenije.

ODLOK

O RAZPUSTU LJUDSKE SKUPŠČINE LRS DRUGEGA SKLICA

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije je na I. seji VI. rednega zasedanja po 9. členu zakona za izvršitev ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije izdala tale

o d l o k

1. Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije se razpusti.
2. Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije razpiše volitve v novo Ljudsko skupščino Ljudske republike Slovenije po določbah ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije.

PRESEDSTVO LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik

Dr. Ferdo Kozak

Podpredsednik

Dr. Anton Kržišnik

Tajniki:

Inž. Pavle Žaucer

Edo Mavrič

Marija Fifolt

SKUPŠČINSKI ODBORI ZAKONODAJNI ODBOR

Dr. Jože Pokorn, predsednik

Jože Petejan, podpredsednik

Dr. Teodor Tominšek, tajnik

Slavica Božič

Milko Goršič

Jože Gričar

Dr. France Hočevar

Anton Labura

Inž. Jože Levstik

Dr. Anton Melik

Jože Molek

Danilo Petrinja

Ivan Janžekovič

Josip Jeras

Leo Kovačič

Dr. Anton Kržišnik

Inž. Ivo Pinterič

Dr. Miha Potočnik

Ivan Štucin

Albin Vipotnik

Janez Žunič

Namestniki:

Alojz Colarič

Draga Humek

Leopold Maček

Zdravko Smrekar

Jože Tramšek.

ODBOR ZA GOSPODARSTVO IN FINANCE

Jože Borštnar, predsednik

Maks Krmelj, podpredsednik

Miha Berčič, tajnik

Stana Boštjančič

Franc Češnovar

Jože Klanjšek

Anton Labura

Janko Markič

Andrej Petelin

Janez Petrovič

Inž. Alojz Pohar

Karel Reberšek

Ivan Trojar

Tone Ulrih

Martin Žugelj

Namestniki:

Tončka Dernikovič

Maks Ivanuša

Ivan Mavsar

ODBOR ZA LJUDSKO OBLAST

Vlado Krivic, predsednik
Vlado Majhen, podpredsednik
Vinko Hafner, tajnik
Helena Borovšak
Ervin Dolgan
Albin Duje
Jože Globačnik
Viktor Kovač
Franc Primožič

Jože Primožič
Mitja Ribičič
Mira Svetina
Anton Utroša
Ignac Voljč
Jakob Žen

Namestniki:

Jernej Brolih
Cvetka Vodopivec
Ciril Majcen

ODBOR ZA PROSNJE IN PRITOZBE

Ada Krivic, predsednik
Dr. Anton Kržišnik, podpredsednik
Stane Bobnar, tajnik
Alojz Diacci
Angela Ocepek
Alojz Mlakar

Namestnika:

Darinka Gregoretič
Albin Rehar

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Ivo Svetina, predsednik
Andrej Stegnar, podpredsednik
Bogomil Vižintin, tajnik
Ivan Kovačič
Nina Pokorn
Anton Medved

Namestnika:

Av gust Jazbinšek
Dolfka Paulus

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik
Franc Černe, podpredsednik
Ivo Krevs, tajnik
Rozika Bohinc
August Zupet
Franc Krese

Namestnika:

Albin Kovač
Janez Por

POSLANCI LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Ahčin dr. Marjan	Duje Albin	Kašpar Tilčka
Avbelj Viktor	Dular Alojz	Kavčič Stane
Avšič Jaka	Fajfar Tone	Kimovec Franc
Bajt Anton	Ferligoj Davorin	Klanjšek Jože
Belšak Franc	Fieko Franc	Klarič Rudolf
Benko Alojz	Fifolt Marija	Kljukej Franc
Berčič Miha	Furlan Slavko-Dušan	Kmetec Anton
Brglez Bela	Gerenčer Janez	Kocbek Edvard
Bevk France	Golmajer Gašper	Kocijančič Boris
Bizjak Karel	Goršič Milko	Kociper Peter
Bizjak Stane	Globačnik Jože	Kodrič Rudi
Blejc Anton	Grabrijan Jože	Kojc Mihael
Bobnar Stane	Grden Lovro	Košmelj Miran
Bobovnik Kristijan	Gregoretič Darinka	Kovač Albin
Bohinc Rozika	Greif Martin	Kovač Viktor
Borovšak Helena	Grešak Ivan	Kovačič Ivan
Borštnar Jože	Gričar Jože	Kovačič Leo
Boštjančič Angela	Grim Karel	Koprivnikar Stane
Boštjančič Stana	Gruden Heliodor	Kozak dr. Ferdo
Božič Ivan	Hace Matevž	Kozak Vlado
Božič Slávica	Hafner Vinko	Kraigher Boris
Bratko Ivan	Hojnik Franc	Kraigher Sergej
Brecelj dr. Marijan	Hočevar dr. France	Krese Franc-Čoban
Brejc Tomo	Hribar Janez	Krese Leopold
Brelj inž. Miloš	Hribar Jože	Krevs Ivo
Brilej dr. Jože	Hribernik Rudolf	Krivec Alojz
Broljeh Jernej	Hrovat inž. Alojz	Krivic Ada
Carl Franc	Hukič Salko	Krivic Vlado
Cerjak Ivan	Humek Draga	Krmelj Maks
Ciglič Mirka	Iljaž Franc	Kržišnik dr. Anton
Colarič Alojz	Ingolič Anton	Kumar Andrej
Colnar Edi	Ivanuša Maks	Kuntu Stanko
Černe Franc	Jakomin Ivan	Kuralt Franc
Češnovar Franc	Jakopič Albert	Kurent Ančka
Čižmek Boris	Jakše Anton	Kurinčič Ivan
Dernač Jakob	Jamnik Franc	Labura Anton
Dernikovič Tončka	Janhuba Rudolf	Lampret Jože
Diacci Alojz	Janžekovič Ivan	Lavrič dr. Božidar
Dijak Anton	Jarc Bernard	Leskošek Franc
Dolenc Jože	Jazbinšek Avgust	Leskovec Franc
Dolgan Anton	Jensterle Albin	Levičnik Karel
Dolgan Ervin	Jeras Josip	Levstik inž. Jože
Dolinar Justin	Jerman Drago	Lubej Franc
Dolinšek Anton	Jerman Mirko	Lubej France
Dolinšek Mirko	Joha Stefan	Maček Ivan
Dolničar Anton	Juriševič Bogo	Maček Polde
Donaj Alojz	Kalčič Matija	Majcen Ciril
Dragan Franc	Kalin Boris	Majcen Ignac
Drakslar Marija	Kardelj Edvard	Majhen Vlado

Majnik Ivan-Džems
Maležič Matija
Marinko Miha
Markič Janko
Markoč Jože
Markovič Drago
Marolt Jože
Mavrič Edo
Mavsar Ivan
Medved Anton
Medved Franc
Mehle Janko
Melik dr. Anton
Mežek Marija
Mikulič Karel
Mlakar Alojz
Mlakar Janez
Modic dr. Heli
Mojškerc Jakob
Molek Jože
Murn Alojz
Notar Karel
Novak Ivan
Novinšek Franc
Očepek Angela
Orešič Jaka
Pangerl Franc
Paulus Dolfka
Pečnik Ivan
Perovšek Franc
Petejan Jože
Petelin Andrej
Petrinja Danilo
Petrovič Janez
Pihlar Ferdo
Pinterič inž. Ivo
Pipan inž. Boris
Pohar inž. Alojz
Polič Zoran
Pokorn dr. Jože
Pokorn Nina
Popit Franc
Por Janez
Poteko Vinko
Potočar Stane
Potočnik dr. Miha

Potrč dr. Jože
Prime Ivan
Primožič Franc
Primožič Jože
Rakar Niko
Reberšek Karel
Regent Ivan
Rehar Albin
Remec Mirko
Repar Stane
Ribič Alojz
Ribičič Mitja
Rogan Emilija
Rudolf Janko
Rus Jože
Sambt Štefan
Sekirnik Janko
Semič Stane-Daki
Serdinšek Angela
Simčič Albin
Simonič Franc
Skok Franc
Skubic Pepca
Smole Janko
Smrekar Zdravko
Stante Peter
Stegnar Andrej
Stopar Viktor
Svetina Ivo
Svetina Mira
Šabjan Štefan
Šega Andrej
Šeme Jože
Šentjure Lidija
Šiftar Ivan
Šilih Niko
Škof Stane
Škerlavaj Milan
Šme Marija
Štekar Franc
Šterban Karel
Štucin Ivan
Šušteršič Anton
Svara Dušan
Tacar Martin
Tavčar Franc

Toman Tone
Tominišek dr. Teodor
Tomšič Vida
Tramšek Jože
Trojar Ivan
Trpin Alojz
Truden Anton
Turk Dušan
Ulrih Tone
Urh Ivan
Utroša Anton
Valenčič Alojz
Venišnik Milan
Verdev Bogo
Vida Geza
Vidmar Anton
Vidmar Josip
Vipotnik Albin
Vipotnik Janez
Vižintin Bogomil
Vodopivec Cvetka
Voje Ivan
Vojska Danilo
Voljč Ignac
Vratuša dr. Anton
Vrhovec Alojz
Vrhovšek Jelka
Zadravec Branko
Zalaznik Franc
Založnik Alojz
Zavasnik Franc
Zemljak Jože
Zihler Boris
Zlatnar Mirko
Zorko Edó
Zupan Anton
Zupančič Viktor
Zupet Avgust
Zaucer inž. Pavle
Žen Jakob
Žerko Stane
Žokalj Alojz
Žugelj Martin
Žunič Janez

IZVRŠNI SVET LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik

Miha Marinko

Člani:

Viktor Avbelj, Jože Borštnar, dr. Marijan Breclj, Tomo Brejc, Tone Fajfar, Janez Hribar, Albert Jakopič, Stane Kavčič, Franc Kinovec, Boris Kocijančič, Boris Kraigher, Vlado Krivic, Ivan Maček, Vlado Majhen, Zoran Polič, Franc Popit, dr. Jože Potrč, Ivan Regent, Jože Rus, Vida Tomšič, Josip Vidmar, Janez Vipotnik, Boris Zihel.

VRHOVNO SODIŠČE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Dr. France Hočevar

Člani:

Jože Černe, Matej Dolničar, dr. Milko Gaber, Alojz Hartman, dr. Albin Juhart, Karel Košenina, Anton Krajšek, Karel Mejak, Silverij Pakiž, dr. Alojz Peric, dr. Bogdan Petelin, Marko Simčič, dr. Jakob Svet, dr. Teodor Tominšek, Albin Torelli, Martin Žalik.

VSEBINA

IV. IZREDNO ZASEDANJE

(Drugi sklic)

Prva seja — 14. marca 1955

Stran

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje odloka Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o sklicanju skupščine k IV. izrednemu zasedanju drugega sklica	3
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	3
3. Odsotnost ljudskih poslancev	4
4. Določitev dnevnega reda	4

Dnevni red:

1. Odgovoritev razprave o predlogu zakona o volitvah ljudskih poslancev za Ljudsko skupščino LRS	4
Govornik:	
Dr. Marijan Breclj	4
2. Poročilo posebne komisije Ljudske skupščine LRS za proučitev obrtnega vprašanja	5
Govornik:	
Angela Boštjančič	5
3. Razrešitev nekaterih sodnikov Vrhovnega sodišča LRS in postavitve novih sodnikov Vrhovnega sodišča LRS	6
Govornik:	
Dr. Franc Hočevar	8

Druga seja — 29. junija 1955

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 1. seje	11
2. Komemorativni govor predsednika skupščine dr. Ferda Kozaka za pokojnim ljudskim poslancem Borisom Kidričem	11
3. Poročilo mandatno-immunitetnega odbora	12
4. Odsotnost ljudskih poslancev	12

Priloge

1. Predsedstvo Ljudske skupščine	13
Skupščinski odbori	13
Poslanci Ljudske skupščine LRS	15
2. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS	17
3. Vrhovno sodišče Ljudske republike Slovenije	17

V. REDNO ZASEDANJE

(Drugi sklic)

Prva seja — 29. junija 1953

Stran

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje odloka Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o sklicanju skupščine k V. rednemu zasedanju drugega sklica	21
2. Poročilo mandatno-immunitetnega odbora	21
3. Poročilo odbora za prošnje in pritožbe	22
4. Poročilo administrativnega odbora	22
5. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	23
6. Določitev dnevnega reda	23

Dnevni red:

1. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča	23
Govornika:	
Poročevalec dr. Franc Hočvar	23
Dr. Marijan Breclj	24
2. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij	25
Govorniki:	
Poročevalec Albin Vipotnik	25
Janez Hribar	25
Anton Ingolič	33

Druga seja — 30. junija 1953

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 1. seje	36
2. Pripomba k zapisniku	36
Govorniki:	
Martin Greif	36
Dr. Marijan Breclj	36
France Lubej	36

Dnevni red:

1. Nadaljevanje razprave o predlogu zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij	37
Govorniki:	
Štefan Joha	37
Ivan Bratko	39
Angela Serdinšek	41
Mirko Remec	42
Edo Zorko	45
2. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih	45
Govorniki:	
Poročevalec Ivan Štucin	45
Viktor Avbelj	45
Matevž Hace	50
Inž. Pavle Zaucer	54
Franc Skok	56
Ivan Kurinčič	58
Jaka Avšič	58
Ivan Šiftar	59

3. Izvolitev treh novih članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS	60
Govornik:	
Dr. Marijan Brecej	60
4. Potrditev uredb, ki sta jih izdala vlada LRS in Izvršni svet Ljudske skupščine LRS na področju narodnega gospodarstva	62
5. Pojasnilo o odložitvi razprave o predlogu zakona o vodnogospodarskih skladih	62
Govornik:	
Zoran Polič	62

Priloge

1. Predlog zakona o ustanovitvi sklada Borisa Kidriča	64
2. Obrazložitev	64
5. Poročilo zakonodajnega odbora	65
4. Predlog zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij	66
5. Obrazložitev	68
6. Poročilo zakonodajnega odbora	70
7. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih	72
8. Obrazložitev	78
9. Poročilo zakonodajnega odbora	80
10. Predlog odloka za potrditev uredb, ki sta jih izdala vlada LRS in Izvršni svet Ljudske skupščine LRS na področju narodnega gospodarstva	82
11. Predsedstvo Ljudske skupščine LRS	83
Skupščinski odbori	83
Poslanci Ljudske skupščine LRS	85
12. Izvršni odbor Ljudske skupščine LRS	87
15. Vrhovno sodišče Ljudske republike Slovenije	87

VI. REDNO ZASEDANJE

(Drugi sklic)

Prva seja — 16. septembra 1955

Pred dnevnim redom:

	Stran
1. Citanje odloka Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o sklicanju skupščine k VI. rednemu zasedanju drugega sklica	91
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	91
3. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora	92
4. Poročilo odbora za prošnje in pritožbe	93
5. Poročilo administrativnega odbora	93
6. Odgovor na vprašanje ljudskega poslanca Zdravka Smrekarja glede proučitve ekonomskega stanja OLO Postojna in Kočevje	95
7. Odsotnost ljudskih poslancev	94
8. Določitev dnevnega reda	94

Dnevni red:

1. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije	94
Govorniki:	
Poročevalec dr. Teodor Tomišek	95
Dr. Marijan Breclj	95
Matija Maležič	105
2. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS	105
Govornik:	
Poročevalec dr. Franc Hočevar	105
3. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov	106
Govornik:	
Poročevalec dr. Miha Potočnik	106
4. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o okrajnih ljudskih odborih	107
Govornik:	
Poročevalec Leo Kovačič	107
5. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin	108
Govornik:	
Poročevalec Slavica Božič	108
6. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine	109
Govornika:	
Poročevalec Janez Žunič	109
Dr. Marijan Breclj	110
7. Predlog resolucije o tržaškem vprašanju	111
Govornik:	
Ivan Regent	111

8. Sklepanje o razpisu splošnih volitev odbornikov v zbere proizvajalcev vseh okrajnih in mestnih ljudskih odborov	112
9. Imenovanje ljudskega poslanca inž. Pavla Žaucerja za tajnika do sklica nove skupščine	112
10. Sprejem odloka o razpustu Ljudske skupščine LRS drugega sklica	112
11. Zaključni govor predsednika Ljudske skupščine LRS dr. Ferda Kozaka	113

Priloge

1. Predlog zakona o spremembi ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije	115
2. Obrazložitev	115
3. Poročilo zakonodajnega odbora	116
4. Predlog zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS	117
5. Spremembe in dopolnitve	157
6. Obrazložitev	164
7. Poročilo zakonodajnega odbora	166
8. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov	169
9. Obrazložitev	201
10. Poročilo zakonodajnega odbora	205
11. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o okrajnih ljudskih odborih	206
12. Obrazložitev	207
13. Poročilo zakonodajnega odbora	208
14. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin	209
15. Obrazložitev	210
16. Poročilo zakonodajnega odbora	211
17. Predlog zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine	213
18. Obrazložitev	214
19. Poročilo zakonodajnega odbora	215
20. Resolucija	216
21. Sklep o razpisu splošnih volitev odbornikov v zbere proizvajalcev vseh okrajnih in mestnih ljudskih odborov	216
22. Odlok o razpustu Ljudske skupščine LRS drugega sklica	216
25. Predsedstvo Ljudske skupščine LRS	217
Skupščinski odbori	217
Poslanci Ljudske skupščine LRS	219
24. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS	221
25. Vrhovno sodišče Ljudske republike Slovenije	221

Za stenografski biro:
Milan Megušar - Borut

Natisnila
tiskarna »Toneta Tomšič«
v Ljubljani
decembra 1953
v 500 izvodih

Obseg 228 strani

Izdala in založila
Ljudska skupščina LRS

